

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

**ДНІ
НАУКИ
2017**

ЗБІРНИК

наукових тез

*за матеріалами студентських
наукових читань*

Тернопіль, 2017

ББК-72

З-41

Збірник наукових тез: за матеріалами студентських наукових читань. - Навчально-практична майстерня редакційно-видавничих технологій Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола, Тернопіль, 2017. - 171 с.

Редакційна колегія - голови ЦК Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола: Баб'юк О.В., Решетука, Т.В., Паршин Л.А., Зарихта О.В., Залюбовська М.В., Вавричук О.С., Лубкович Н.З., Манчевська Н.О., Посвятовська О.Б., Самойлова І.А., Спільніченко О.І., Питель Н.С., Стефурак Н.А., Ступка О.П.

Відповідальний за випуск: Гелецька І.О., заступник директора з наукової та навчально-виробничої роботи

Збірник тез за матеріалами студентських доповідей, виголошених на Днях науки, які відбулися у Галицькому коледжі імені В'ячеслава Чорновола 2-26 квітня 2017р.

При публікації максимально збережено орфографію, пунктуацію та стилістику запропоновану авторами та підтриману науковими керівниками. За зміст праць та достовірність наведених фактів і статистичних даних відповідальність несуть автори та їх наукові керівники.

Колектив авторів, 2017

© Галицький коледж

імені В'ячеслава Чорновола, 2017

Верстка та друк: Мудра Н.

Навчально-виробнича майстерня редакційно-видавничих технологій
Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ ВИДАВНИЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ	7
Базан Ігор	
РЕДАГУВАННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТИЖНЕВИКІВ	7
Власова Юлія	8
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СЛЕНГУ У СУЧАСНОМУ МЕДІЙНОМУ ПРОСТОРИ	8
Гараган Дарина	
КОНФЛІКТИ У ВИДАВНИЧІЙ ПРАКТИЦІ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ І ШЛЯХИ ВИРШЕННЯ	11
Креховець Мар'яна	
МЕТАФОРІКА ТВОРІВ ГАННИ КОСТІВ-ГУСКИ: ХАРАКТЕР КОНОТАЦІЙ	13
Пахомська Олена	
БУКВАР ЯК ПЕРШЕ НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ	16
Тетера Тетяна	
СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАТИКИ ЯК НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРУЧНИКАМИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	17
Флейтуга Анастасія	
ЗОВНІШНЄ ОФОРМЛЕННЯ КНИЖКИ ЯК ЗАСІБ ПРОМОЦІЇ	19
Шаблій Катерина	22
СТАНОВЛЕННЯ ПІДРУЧНИКОТВОРЕННЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ВИДАВНИЧА СПРАВА ТА РЕДАГУВАННЯ»	22
СЕКЦІЯ ДИЗАЙНУ	25
Васильчишин Інна	
ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПІВ БІОНІЧНОГО ФОРМОУТВОРЕННЯ ПРИ ПРОЕКТУВАННІ МЕБЛІВ	25
Вовчанчин Анжела	
ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗОВНІШНЬОЇ РЕКЛАМИ	27
НА ПРИКЛАДІ АФІШІ ТА ПЛАКАТУ	27
Ладан Ірина	
ЕВОЛЮЦІЯ КРОЮ В КОСТЮМІ	29
Підгайна Маряна	
УКРАЇНСЬКИЙ ДИЗАЙН У ВИМІРІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XX СТОЛІТТЯ	31
Самборська Юлія	
ГРАДАЦІЯ ЛЕКАЛ МЕТОДОМ МАСШТАБУВАННЯ.....	35
Федчук Наталія	
АНАЛІЗ СТИЛЮ АРТ-ДЕКО ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ДИЗАЙНУ	38
Філяровська Аліна	
КОМП'ЮТЕРНА ГРАФІКА В ДИЗАЙНІ ОДЯГУ	39
СЕКЦІЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	42
Зозуляк Соломія	
АНГЛІЙСЬКІ ТЕРМИНИ ТА ЇХ ВХОДЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКУ МОВУ	42
Ігріч Анастасія	
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ СКОРОЧЕНЬ	45
Ковальчук Ігор	
НІМЕЦЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЙОГО РОЗВИТКУ	48

СЕКЦІЯ КОМП'ЮТЕНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	51
Гарасівка Андрій	
ПРОГРАМНИЙ ДОДАТОК ДЛЯ СТВОРЕННЯ 3D МОДЕЛІ	51
Гнідий Денис	
АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ДІАГНОСТУВАННЯ СИСТЕМ АВТОМОБІЛЯ	54
Костюк Микола	
ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕВАГ РОЗРОБКИ ПРОГРАМНИХ ДОДАТКІВ ПІД МОБІЛЬНУ ОПЕРАЦІЙНУ СИСТЕМУ ANDROID	56
Орищак Анастасія	
ПРОЕКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ДАНИХ ПРОДАЖУ ЗАЛІЗНИЧНИХ КВИТКІВ З ОПЦІЄЮ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ	60
Свистунович Ярослав	
АНАЛІЗ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ ТА ЇХ ІНТЕГРАЦІЯ В ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИН	62
Смітюх Дмитро	
АНАЛІЗ МЕТОДІВ ТА ПІДХОДІВ ДЛЯ РОЗРОБКИ КОРИСТУВАЦЬКИХ РОЗШИРЕНЬ ДЛЯ CMS JOOMLA	64
Степчук Віталій	
ТРЕЙДИНГОВА ПЛАТФОРМА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОБСЛУГОВУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ БІРЖОВОГО РИНКУ	67
Сухорська Юлія, Рудак Володимир	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ GOOGLE В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	70
Хацюр Василь	
ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ЗАСОБИ ТА ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ РОЗВИВАЮЧИХ ІГОР ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА ШКІЛЬНОГО ВІКУ	72
 СЕКЦІЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ТА МОВОЗНАВСТВА	 75
Воробець Наталія	
«НАЙІНІЖНІША СКРИПКА УКРАЇНИ», АБО ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ ІВАНА МАЛКОВИЧА	75
Зозуляк Соломія	
ІДОСТИЛЬ ТОДОСЯ ОСЬМАЧКИ: ДОМІНАНТНІ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОЗНАКИ	77
Слободян Іванна	
СТАНІСЛАВСЬКИЙ ФЕНОМЕН ЮРІЯ ІЗДРИКА (ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ ПИСЬМЕННИКА-МОДЕРНІСТА)	80
Сухорська Юлія	
ПОНЯТТЯ ТА ПРОБЛЕМА ЛЕКСИЧНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ	83
 СЕКЦІЯ ПРАВОЗНАВСТВА	 85
Антонюк Христина	
КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ І ЗАХОДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ЩОДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ	85
Вербіцка Зоряна	
ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ – ЄДИНИЙ ОРГАН ЗАКОНОДАВЧОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ	88
Волощук Катерина	
ПРОДЮСЕРСЬКИЙ ДОГОВІР: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ	92
Дудар Зоряна	

АЗАРТНИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	95
Зайченко Софія	
АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ	97
Качунь Ірина	
ПІДВИЩЕННЯ ПЕНСІЙНОГО ВІКУ: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ	101
Петренко Наталя	
АДВОКАТ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	103
Танчак Соломія	
ПРАВО НА ЖИТТЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ	106
СЕКЦІЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН	110
Баранюк Володимир	
РЕТРОСПЕКЦІЯ.....	111
Бачуріна Тетяна	
Хімія страху	111
Дзвонка Оксана	
Ретроспекція українських імен в біології	113
Пинило Тетяна	
Хімія ароматів	115
СЕКЦІЯ ТУРИЗМУ ТА СФЕРИ ПОСЛУГ	118
Багрій Олена	
ФОРМУВАННЯ ПІШОХІДНОГО ТУРИСТИЧНОГО МАРШРУТУ В МЕЖАХ ЗАПОВІДНИКА «МЕДОБОРИ».....	118
Домітряк Діана	
АНАЛІЗ ТУРОПЕРЕЙТИНГУ МІСТА ТЕРНОПОЛЯ.....	120
СЕКЦІЯ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН	122
Баранюк Володимир	
ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ФЕРОМАГНІТНОЇ РІДИНИ.....	122
Безруков Олександр	
ДОСЛІДЖЕННЯ ВЛАСТИВОСТЕЙ ЗОНИ ВІДЧУЖЕННЯ НА МЕЖІ РОЗДІЛУ ДИСТИЛЬОВАНОЇ ВОДИ ТА ГІДРОФІЛЬНОЇ ПОВЕРХНІ	123
Рибіцька Анжеліка, Саган Ірина	
АСТРОНОМІЧНІ ЗНАННЯ ТА НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР	125
Лопушинський Іван	
МАТЕМАТИКА В МОЇЙ ПРОФЕСІЇ.....	128
СЕКЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	132
Лехняк Юлія	
ІННОВАЦІЇ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	132
Ядчишин Христина	
ВПЛИВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	134
СЕКЦІЯ ФІЛОСОФІЇ ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА.....	136
Вишовський Іван	

КУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ МІЖДЕРЖАВНИХ ВІДНОСИН: ЗДОБУТКИ ТА ПРОБЛЕМИ	136
Поліневич Анастасія	
В'ЯЧЕСЛАВ ЛИПИНСЬКИЙ: ІДЕЯ ОПОРИ НА ВЛАСНІ СИЛИ В ТВОРЕННІ ДЕРЖАВИ І НАЦІЇ	137
Чудик Лідія	
ФУНДАМЕНТАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГРЕКО- КАТОЛИЦЬКОГО ДУХОВЕНСТВА У СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ БАГАТОСТРАЖДАЛЬНОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ	140
СЕКЦІЯ ФІНАНСІВ ТА ЗАГАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	143
Вальчук Роман	
СПОСОБИ ЗАОЩАДЖЕННЯ КОШТІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ ТА ЇХ РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ.....	143
Жданюк Сніжана	
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН І ТАРИФІВ НА ПРОДУКЦІЮ МОНОПОЛЬНИХ УТВОРЕНЬ	146
Козак Сніжана	
НОВА ІДЕОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ: ПОТРЕБА ТА ПЕРСПЕКТИВИ....	148
Козар Юлія	
ЕЛЕКТРОННІ ЗАКУПІВЛІ: ЯК ЦЕ ПРАЦЮЄ?.....	151
Кушнір Оксана	
КРЕДИТНІ ПОСЛУГИ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ: МОТИВИ І РИЗИКИ.....	152
Лебедюк Анастасія, Прокопів Ольга	
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	155
Ловягін Сергій	
ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СЛУЖБИ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ УКРАЇНИ....	158
Лопушинський Іван	
ДІЯЛЬНІСТЬ ПОСЕРЕДНИКІВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ.....	161
Луців Мар'яна	
РЕФОРМА СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ: ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ..	163
Мейник Віталій	
ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ.....	166
Савіцька Світлана	
ФОРМУВАННЯ ЦІН І ТАРИФІВ НА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНІ ПОСЛУГИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ЗРІЗ	168

УДК 070.4

*Базан Ігор, студент IV курсу
спеціальності «Видавнича справа і редагування»,
науковий керівник: Жирівський М. Б.*

РЕДАГУВАННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТИЖНЕВИКІВ

Українська преса — одна з найважливіших складових нашої культури — усе ще залишається найменш вивчена. Серед основних причин такого стану М. Романюк, доктор історичних наук, професор, генеральний директор Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника, називає: величезні обсяги періодичних видань, які не давали змоги науковцям охопити весь фактичний матеріал і знайти способи його систематизації та опрацювання. Творчі можливості дослідників обмежувалися певною заангажованістю через ідеологічні уподобання; серед науковців не було вироблено спільних підходів і методологічних принципів дослідження.

Редагування як вид професійної діяльності і система професійних дій, спрямованих на поліпшення й удосконалення тексту, є складним і відповідальним процесом. Особливою мірою це стосується текстів газетно-журнальних видань, що створюються оперативно, до того ж людьми далеко не однакової філологічної підготовки.

Для редактора, який працює над літературною підготовкою тексту до друку, дуже часто доводиться мати справу не лише з мовно-стилістичними проблемами, а й відстежувати наведений автором фактаж, вибудувати композицію, манеру, тон викладу і логічну зв'язаність. Все це з одного боку розширює можливості його впливу на рівень текстового матеріалу, з іншого — накладає особливу

відповідальність за якість донесення тексту до читача [3].

Державна підтримка засобів масової інформації передусім має здійснюватися у сфері економіки, стосуватися усіх суб'єктів інформаційного простору та полягати у сприянні створенню гідної XXI ст. поліграфічної бази, розв'язанні проблеми газетного паперу, забезпеченні помірних тарифів за доставляння ЗМІ тощо [1].

Українська районна преса, починаючи з років здобуття незалежності, перебуває в процесі постійного формування, оновлення. Районні засоби масової інформації вистояли в жорстких умовах конкуренції з національною пресою, тому, що виявилися певному колу читачів найпотрібнішими, адже саме в них шукає сільський житель відповіді на найболючіші свої запитання, починаючи від пенсійної, аграрної і закінчуючи податковою та політичною реформами. Завдячуючи цьому ж, «районки», здебільшого, витримують і натиски інших видань у період передплатних кампаній, бо читачі залишаються вірними рідній, місцевій газеті.

Роботі районної газети надавали достатньо уваги в часи розмаху робітсількорівського руху. Головною темою журналістських матеріалів була праця трудівників заводів, фабрик, колгоспів. Сільського мешканця, перш за все, цікавило, що відбувається в його селі, районі, а не в столиці. Тому й набули такої популярності саме районні газети та багатотиражні видання. Через те

журналістикознавці почали більше уваги надавати специфіці роботи районної газети, а журналісти-практики – ділитися власним досвідом роботи в «районках» [4].

Наукова новизна нашої роботи полягає у тому, що ми одні із небагатьох, хто досліджуватиме особливості редагування суспільно-політичних тижневиків на прикладі сучасних районних газет.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що висвітлення тематики районної газети може призвести до підйому публікованих матеріалів нового якісного рівня та відповідно задоволенню інтересів широкого кола читачів.

Мета праці полягає в дослідженні особливостей роботи редактора над текстами суспільно-політичних тижневиків, аналізі їх змістового наповнення та

виявленні характерних вад тексту видань цього типу.

Об'єктом роботи є матеріали районних газет Тернопільської області «Голос народу» (Чортківщина), «Подільське слово» (Тернопільська районна рада) та «Нова доба» (Шумщина).

Предметом – аналіз фактажу, композиції тексту, мовно-стилістичних та архітектонічних особливостей цих видань.

Матеріали нашої роботи можуть бути використані студентами або викладачами спеціальності «Видавнича справа та редагування» з дисциплін: «Редагування суспільно-політичної літератури», «Основи редакторської майстерності», «Вступ до спеціальності», «Загальне редагування», «Основи журналістської майстерності» тощо.

Список використаних джерел:

1. Бондар Ю. В. Енциклопедія для видавця та журналіста / Ю. В. Бондар, М. Ф. Головатий – К. : Персонал, 2010. – 420 с.
2. Галушко М. Українські часописи Тернополя і Тернопільщини (1886—1944 рр.) : іст.-бібліогр. дослідж. / Марія Галушко. — Львів, 2008. — 352 с.
3. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації / А. О. Капелюшний. – Львів : ПАІС, 2005. – 303 с.
4. Хоменок О. Друкована преса / О. Хоменок // Український медіа-ландшафт—2012 : аналіт. звіт / [за ред. В. Іванова, О. Волошенюк, А. Кулакова]. — 2012. — К., 2013. — С. 30—34.

УДК 801

Власова Юлія, студентка III курсу спеціальності «Видавнича справа та редагування», науковий керівник: к. філол. н. Мединська О. Я.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СЛЕНГУ У СУЧАСНОМУ МЕДІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Демократизація українського суспільства, нові віяння в культурі, соціальний розвиток, технічний прогрес, поширення масової культури вплинули на мову, зокрема зумовили виникнення великої

кількості молодіжних новоутворень – сленгізмів.

Жаргонне мовлення завжди привертало увагу дослідників (С. Пиркало, Л. Ставицька, Т. Кондратюк тощо) української мови. Однак молодіжний сленг ще не став предметом

докладного аналізу в україністиці. Відчувається нестача словників сленгової лексики, праць, у яких розкривалася б природа сленгу. Це пов'язано з тим, що й досі в науці побутує негативне, заперечне ставлення до сленгу як брутального та субстандартного явища лексико-семантичної системи мови, що не має права на вивчення та відповідну лексикографічну фіксацію. Субстандартна лексика видозмінюється, розвивається, а відтак це зумовлює **актуальність** обраної теми в сучасному вимірі дослідження сленгу.

Незважаючи на те, що сленг — явище чужомовне, все ж слід враховувати здатність його до трансформацій в україномовній комунікації. Крім того, у мас-медіа вживаються слова та вирази, які потребують ґрунтовного вивчення й фіксації. Це й зумовило **мету наукової роботи**: дослідити функціонування сленгової лексики в сучасному медіапросторі.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше здійснено комплексний аналіз сленгової лексики у мас-медіа, досліджено особливості сленгової номінації, скласифіковано сленгові переосмислення, визначено джерела метафоризації виділених семантичних груп, проаналізовано різні класифікації сленгізмів.

За твердженням Т. Кондратюк, сленг — це «стиль мови, що посідає місце, протилежне занадто формальній, офіційній мові. Він займає межові позиції на шкалі можливих засобів мовного спілкування й охоплює різні форми мови, за допомогою яких люди ототожнюють себе з певними соціальними угрупованнями» [3, с. 15]. Узагальнюючи значення дефініції «сленг», ми визначили, що сленг — це соціальний діалект, що вживається серед людей, які мають спільні інтереси та відносяться до однієї соціальної групи. Основними ознаками сленгу є підвладність суспільно-

політичним та соціально-культурним чинникам; динамічна зміна лексичного складу; активне поповнення лексичного складу за рахунок арго, суржика, чужомовних запозичень, неологізмів, вульгаризмів тощо; підкреслена неофіційність; відсутність власної фонетичної та граматичної систем.

Дослідниця Л. Ставицька виділяє такі основні джерела формування сленгової лексики: 1) мова реклами; 2) запозичення кримінальних жаргонізмів; 3) спеціальні жаргони, які семантично модифікуються; 4) літературна мова, слова набувають іронічного значення; 5) термінологічна лексика, найбільш маніфестованою є медична термінологія; 6) іншомовні запозичення [5, с. 209].

Основними методами сленгової лексики є: фонетична мімікрія (*еггог* — *Єгор*); ігровий прийом (*лимон* замість мільйон); метод афіксації; метод усічення коренів (*фан*); метод складання коренів (*спиртометр*); прийом телескопії (*алконавт*); прийом універбації (*академка* — академічна відпустка); прийом абрєвіації (*ОБС* — *одна баба сказала*); метод деабрєвіації (*бі-бі-сі* — *баба бабі сказала*); прийом метатези (*гамнітохвон* — магнітофон); метод приставних приголосних (*шкрек* — жаба); метод метафори (*дрова* — сірники); метод метонімії (*волосаті* — хіпі); прийом антономазії (*вася* — людина, яку не поважає її оточення); прийом синонімічної або антонімічної деривації тощо.

Сленгову лексику можна класифікувати за багатьма ознаками. Переважно увесь лексичний пласт сленгу поділяють на *загальний* (те саме, що загальний жаргон, жаргонізована розмовна мова) і *спеціальний* (те саме, що професійний жаргон) [6, с. 60]. Сленгові новоутворення поділяють на *стилістично нейтральні* та *стилістично знижені*.

Л. Ставицька найбільш ґрунтовно поділяє сленгову лексику за тематичними групами («Естетичні цінності», «Вітальні цінності буття», «Людина як носій фізичних рис», «Соціальні характеристики людини за родом, професією» тощо).

Вживання сленгової лексики найбільш притаманне молодіжній соціальній групі. Молодіжний сленг – сукупність постійно трансформованих мовних засобів високої експресивної сили, що їх використовують у мовленні молоді люди, які перебувають у дружніх стосунках.

Молодіжний журнал «Однокласник» насичений сленгізмами таких тематичних груп: «Людина як носій фізичних рис» (*піжон, пацан*); «Соціальні характеристики людини за діями» (*розгрібати, впороли*); «Соціальні характеристики людини за професією, родом занять» (*математичка, фізичка, хімічка*).

Нами виявлено ряд нових груп, зокрема: «Соціальні характеристики людини за залежністю від наркотичних речовин» (*обкурений*); «Соціальні характеристики людини за проведенням дозвілля та відпочинку» (*тусити, бухати*); «Волевиявлення та емоції людини» (*ржати, отетерів, втюхався*); «Назви матеріальних речей» (*мобіла*); «Опис обставин та ситуацій» (*класно, обломно*); «Сленгізми-паразити» (*фігня*); «Назви телевізійних програм» (*телемила, мультики*); «Назви групи осіб» (*компашика*); «Сленгізми кримінальної групи» (*дяхан, банда*).

Сленгова лексика переважно утворена: 1) способом афіксації (додаванням префіксів, суфіксів та постфіксів): *дівачка* – літературний відповідник: *дівчина*, додаванням суфікса *-ачк-*; *кряля* – літ. відповідник: *красуня*, додаванням до кореня *краса* суфікса *-л-*; *обкурений* – людина, яка палила сигарети, додаванням префікса *об-* та суфікса *-ен-*; 2) способом метафори: *піжон* – чоловік, що приділяє занадто

багато уваги власній зовнішності, асоціативне перенесення; *скубеться* – дратується, нервується, асоціативне перенесення; *стрельнути* – літ. відповідник: позичити, асоціативне перенесення: від погрожувати зброєю; 3) способом синонімічної деривації: *тринькати гроші* – літ. відповідник: витратити гроші, (*тринькати гроші* – *прогулювати, пропивати гроші*); *парити мізки* – морочити голову, (*парити мізки* – *пудрити мізки*); 4) усічення коренів: *банда* – бандити, *мобіла* – мобільний телефон; 5) за допомогою ігрового прийому (звукового зближення слів): *дядько* – *духан*; 6) способом фонетичної мімікрії: *потцен* – *пацан*, *міна* – вираз обличчя.

У програмі «Вар'яти» найбільш вживаними є сленгізми таких тематичних груп, як-от: «Людина як носій фізичних рис» (*баби, дівка*), «Волевиявлення та емоції людини» (*депресняк, ржачно*), «Сленгізми-паразити» (*блін, кароче*) та «Соціальні характеристики людини за діями» (*чмирити, постібатися*). Дослідивши сленгізми у цій програмі, ми виявили нові тематичні групи: «Жаргон хуліганів» (*чо, нічо*) та «Характеристика людини» (*хамло*). Сленгізми найчастіше утворені способом афіксації (*вмазатись, вгашений, примажорені*) та способом усічення коренів (*телік*).

У роботі наведено результати опитування у формі анкетування. Вибірка з тридцяти опитаних людей продемонструвала те, що сленгова лексика є часто вживаною, адже з тридцяти респондентів у повсякденному мовленні її вживають двадцять вісім. Тринадцять респондентів (43,3 %) вважають, що субстандартна лексика є засобом вираження власного «Я». Сімнадцять респондентів (56,7 %) надають перевагу протилежній думці. Найчастіше респонденти вживають такі тематичні групи сленгізмів: «Сленгізми-паразити»

(*фігня, тіпа, карочє, капєц*), «Соціальні характеристики людини за діями» (*пахати, гонити, зависати, доносити, лажати, чмирити, стібатись, тичити* тощо), «Волевиявлення та емоції» (*либитись, чекатись, лизатись, охреніти, ржати* тощо), «Шкільний та студентський жаргон» (*ботан, заучка, лаба, курсач, стипуха, комп, нет*).

Отже, молодіжний сленг — це соціальний діалект, який є за своєю

природою швидкозмінний та вживається у розмовній мові молоддю для вираження власної індивідуальності. На прикладі програми «Вар'яти» та журналу «Однокласник» стає помітним, що сленгова лексика стрімко проникає у засоби масової інформації. Молодіжний сленг використовується у мові мас-медіа, щоб додати певні смислові відтінки: іронію, фамільярність, вульгарність, експресивну оцінку, несхвалення явищ, процесів тощо.

Список використаних джерел:

1. Гасюк О. О. Сленг у молодіжному середовищі [Текст] / О. О. Гасюк // Слово і суспільство. Збірник наукових праць. — К. : Наук. думка. — 2000. — С. 145–146.
2. Давидова В. В. Субстандартна лексика як засіб соціальної характеристики особистості [Текст] / В. В. Давидова // Пам'ять століть. — 1998. — № 6. — С. 83–86.
3. Кондратюк Т. М. Сучасний український сленг і його місце в мовному і метамовному дискурсі [Текст] / Т. М. Кондратюк // Словник українського сленгу. — Харків : Фоліо, 2006. — С. 4–32.
4. Однокласник : журнал для підлітків [Текст] / за ред. С. С. Іванюка. — К. : Вид-во «Преса України». — 2014. — № 4. — 36 с.
5. Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг : соціальна диференціація української мови [Текст] / Л. О. Ставицька. — К.: Критика, 2005. — 464 с.
6. Ставицька Л. О. Проблеми вивчення жаргонної лексики : Соціолінгвістичний аспект [Текст] / Л. О. Ставицька // Українська мова. — 2001. — № 1. — С. 55–68.

УДК 070.37

Гараган Дарина, студентка IV курсу спеціальності «Видавнича справа і редагування», науковий керівник: кандидат наук із соціальних комунікацій Решетуха Т. В.

КОНФЛІКТИ У ВИДАВНИЧІЙ ПРАКТИЦІ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ І ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Із розвитком книговидання та виокремленням його в самостійну галузь, із підвищенням конкуренції на книжковому ринку, з прагненням видавництв працювати за ринковими умовами професія редактора набула нових якісних ознак. Від компетенції, від фахових зусиль редактора залежать не лише підготовка до друку текстової та ілюстративної частин майбутнього видання, а й нерідко — креативні маркетингові підходи до пошуку

теми і потрібного автора; допомога у втіленні авторського задуму. Тому комунікація автора й редактора, ефективність їх співпраці та уникнення конфліктів у їх взаєминах безпосередньо впливають на вихід у світ якісного видання.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в ній вперше досліджено причини виникнення конфліктів між автором й редактором, особливості таких конфліктів та ймовірність їх появи між різними типами

авторів й редакторів, надано рекомендації щодо уникнення та вирішення конфліктів.

Мета нашої роботи полягає в тому, щоб дослідити причини й знайти шляхи вирішення конфліктів, які можуть виникати між редактором та автором.

У видавництві редактор є провідним фахівцем, основним творчим працівником, котрий не лише безпосередньо відповідає за опрацьований ним оригінал, а також здійснює редакторський нагляд за поліграфічним його виконанням, бере участь у його промоції. Тому редактор не тільки професійно забезпечує долання оригіналом усіх етапів редакційно-видавничого процесу, а й, за потреби, є співавтором видання.

У сучасному суспільстві все більшої актуальності набуває проблема професійного розвитку та професійного спілкування. Це залежить не лише від того, як викладатимуть в університеті майбутнім редакторам, а й від якостей самої особистості.

Редакторська діяльність носить суб'єктивний характер, який передбачає великий обсяг спілкування.

Теоретичним конструктом, що може презентувати спілкування редактора з автором, виступає «комунікативна компетентність». Комунікативна компетентність, особливо у професійному аспекті, – це взаємна готовність партнерів до певного типу переживань та дій.

У процесі взаємодії редактора з автором реалізується не тільки інформаційний, але і психологічний контакт, пов'язаний з психологічним станом партнерів у спілкуванні. Він виражається у взаємсприйнятті, взаєморозумінні, взаємовпливі людей один на одного.

Редагування існує, зокрема, тому, що автор і реципієнт (читацька аудиторія) через відсутність зворотного зв'язку не

можуть об'єктивно спілкуватися з потрібною ефективністю. Для її підвищення потрібні редактори, а редакторам для того, щоб забезпечити цю ефективність, необхідна методологія, яка б давала змогу досягти цієї ефективності.

Теоретики і практики видавничої справи пропонують різні класифікації психологічних типів редакторів та авторів.

Найпоширенішими випадками виникнення конфліктів між автором і редактором є правка – скорочення та погляди на загальну якість авторського оригіналу. Тому шляхи й засоби досягнення мети вищого рівня різні для автора та редактора, а проміжні цілі – бувають протилежні.

Класифікація конфліктів, які виникають у роботі редактора, включає внутрішні, зовнішні та конфлікти змішаного типу.

У професійній діяльності, що передбачає спілкування з іншими людьми, час від часу виникають небажані ситуації. Конфліктологія пропонує діяти таким чином, щоб кожен, у тому числі й редактор, перебуваючи на робочому місці, міг керувати конфліктом. Щоб це робити, потрібно володіти такими видами діяльності, як прогнозування, оцінка функціональної спрямованості, попередження або стимулювання, регулювання, подолання конфліктів.

Редактор, який опанував методику конфліктології, може або зовсім не допустити у професійній діяльності виникнення конфліктів, або успішно їх долати, адже редакторська робота передбачає такі взаємини з авторами, за умовами котрих усі комунікаційні процеси відбуваються під знаком унікальних особистісних психологічних характеристик автора і редактора.

Отже, у роботі наведено аргументи стосовно того, що професія редактора сьогодні потребує не лише якісного

виправлення різнотипних помилок, а й чималого обсягу спілкування з автором. Доведено, що ефективно долати конфлікти чи уникати їх автор зможе лише тоді, коли опанує методологію конфліктології. Наведено типологію редакторів та авторів.

Проаналізовано причини виникнення конфліктів, способи їх регулювання та подолання. Описано, яка діяльність сприяє стимулюванню конфліктів та яка допомагає їх прогнозуванню.

Список використаних джерел:

1. Жарков В. М. Экономика и организация издательского дела: краткий курс / В. М. Жарков, Б. А. Кузнецов, И. Н. Чистова. – Москва, 2002. – 67 с.
2. Жирун О. А. Психологічні особливості розвитку комунікативної компетентності у майбутніх редакторів у взаємодії з авторами : автореферат / О. А. Жирун. – К. : Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України, 2006. — 22 с.
3. Лазукин А. Д. Конфликтология : учебное пособие / Анатолий Дмитриевич Лазукин. — Москва : Омега-Л, 2010. — 160 с.
4. Паливода Ю. В. Робота з автором як складова основних фахових компетенцій редактора. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2297> — Заголовок з екрану.
5. Тимошик М. С. Книга для автора, редактора, видавця : практ. посіб. / М. С. Тимошик. — 2-ге вид., стереотип. — К. : Наша культура і наука, 2006. — 214 с.

УДК 801

Креховець Мар'яна, студентка III курсу спеціальності «Видавнича справа та редагування», науковий керівник: к. філол. н. Мединська О. Я.

МЕТАФОРІКА ТВОРІВ ГАННИ КОСТІВ-ГУСКИ: ХАРАКТЕР КОНОТАЦІЙ

Метафора — це один із найпродуктивніших способів збагачення мови. Тривалий час її вважали образним засобом, заснованим на переносному вживанні слів і призначеним орнаментувати художній текст і забезпечувати успішність впливу його на адресата. Інтелектуальний розвиток людства в другій половині ХХ ст. та зміна світоглядних парадигм розширили сферу використання метафори й спричинили переосмислення її ролі в мовно-мисленневих процесах. Учені встановили, що метафора виникає в момент вирішення проблемної когнітивно-номінативної ситуації, коли формуються нові образи і

сенси. Подальше лінгвофілософське дослідження цих механізмів уможливило кваліфікацію метафори як найбільш потужного лінгвоментального інструмента, за допомогою якого людина пізнає й оцінює позамовну дійсність.

В україністиці упродовж ХХ ст. метафору вивчали переважно в лексико-семантичному, лінгвостилістичному та граматичному аспектах. В останнє десятиліття українські лінгвісти розробляли когнітивні теорії метафори у зв'язку з виявленням мотиваційної основи процесів метафоризації, визначенням особливостей формування нових образів та їх

функціонування в поезії, аналізом поетичної метафори.

Функціонування метафор у творчості поетеси з Тернопільщини Ганни Костів-Гуски є недослідженим, що зумовлює **актуальність** студіювання цієї теми.

Мета роботи — дослідити специфіку вживання метафор у поетичних збірках Ганни Костів-Гуски «Автограф вірності» та «Нічлава».

Новизна дослідження полягає в тому, що вперше використано твори Ганни Костів-Гуски для комплексного аналізу метафорики в художньому дискурсі; розроблено типологію метафорики за лексико-семантичним, структурно-морфологічним принципами; проаналізовано стилістичні функції метафори в художніх текстах поетеси.

У лінгвістиці розроблено декілька класифікацій метафор: 1) Квінтіліана, за якою здійснюється поділ метафор на чотири види: від живого до неживого, від неживого до живого, у межах живого і в межах неживого; 2) С. Ульмана (поділяє на 5 типів: антропоморфічні метафори — переноси від людини і на людину, зооморфічні, переноси від конкретного до абстрактного, синестетичні метафори та активна метафоризація лексики тієї сфери життя, яка в той чи інший період привертає особливу увагу суспільства [6, с. 113].

У збірках «Автограф вірності» та «Нічлава» Ганни Костів-Гуски спостерігаємо широкий спектр метафор, за допомогою яких поетеса передає своє світобачення читачам. Для більш детального вивчення їх поділили за кількома класифікаціями: 1) *за стилістичним забарвленням*: стерті (метафори, що втратили свою образність); образні загальномовні (вживаються у щоденному житті, але їх образність збереглася); індивідуально-авторські (метафори створені автором того чи іншого

художнього твору з певною метою); 2) *за структурою*: прості (семантичне ядро утворене з двох компонентів), ускладнені (один чи два компоненти збагачуються за рахунок нових слів того самого семантичного плану), складні (один із компонентів семантичного ядра метафоризується двічі, тобто ходить до складу двох семантичних ядер).

Серед простих метафор вирізняють структури, що складаються з двох іменників (генітивна конструкція), з іменника й дієслова, з іменника й прикметника. Наприклад: іменник + іменник : сміх беріз; іменник + дієслово: *день кружляє, тиша сушиться, розсілась осінь*; іменник + прикметник: *день тюльпановий, ніч солодка, зелений день*.

Індивідуально-авторські метафори цих збірок ми поділяємо на декілька тематичних груп, відповідно до їх змісту та мети застосування. Виділяємо такі тематичні групи:

1. Метафори, що змальовують навколишню природу (*переджнивно дихають жита, шепоче колосом пшениця, в передсвітанні зоряному сниться, світанково синій ліс*). Їхньою метою є передати красу навколишнього світу, прихід пір року, опис поля в період жнив. З їхньою допомогою поетеса передає власне бачення світу. Досить часто у цих метафорах згадується Нічлава — річка, що тече у рідному селищі авторки. У віршах Нічлава буквально ототожнюється з батьківщиною, рідною землею, корінням. Образ Нічлави у віршах Ганни Костів-Гуски — це образ рідної землі, яку доводиться покидати, але до якої хочеться знову повернутися і залишитись там навіки.

2. Метафори для відображення внутрішнього світу ліричної героїні (*гуси в серці заячали, втопила сумніви свої в ріці, за горизонтом днів згубився слід, за горизонтом днів — дощі як стріли*). Метафори цієї групи відображають

переживання, тугу за домом, сумніви, смуток. Функцією цих метафор є передати читачеві емоційний стан ліричної героїні, вмовити його співчувати їй та хвилюватися за неї.

3. Метафори для відображення романтичних почуттів (*покликало небо, в березневих очах твоїх, до твоїх припливаю рук, у кохання чистій повені захлинаюсь*). Завданням цієї групи метафор є відтворення кохання у всіх його формах — щире, нещасливе, взаємне та приховане. Поетеса приділяє багато уваги темі кохання, тому ця група метафор є доволі поширеною у збірці.

4. Метафори для відображення життя в селищі (*гляне літо на порі, вся земля розхвилена, як спів, ляже в землю зоряне зерня*). Ця група метафор відображає картину життя рідного селища поетеси. Завданням цієї групи метафор є відобразити образи селища, його звичаї, традиції. Ганна Костів-Гуска родом з села Бабинці, що на Борщівщині. Кожна її збірка наповнена любов'ю до свого селища.

5. Метафори для відображення міських історій (*зблукало місто, зблукали сосни, початком кінець стає*). Ціль метафор цієї групи — передати загадковість, казковість та чарівність міст, у яких довелося побувати поетесі.

6. Метафори для змалювання абстрактних явищ (*білохмарність садів проситься в рими, дерева пливуть, покотивсь мій вагон*). До цієї групи метафор віднесено образи і дії, які є неможливими і суперечними. Завданням цієї тематичної групи є передати казковість ситуації, образу.

7. Метафори для відображення любові до рідної держави (*щоб вічно в дорозі зорею світивсь твій образ о мати моя, Україно, дух народу в колір заплете, проросте і піснею і цвітом*). Метою використання метафор цієї групи є відображення патріотичного духу поетеси, спроба пробудити ці ж патріотичні почуття в реципієнтах.

8. Метафори-уособлення природних явищ (*серпень пролетів, сниться стерням білий коровай, ніч зірок сипнула на шибки, зашепотіла липа*). Завдання метафор цієї групи — передати чарівність та незвичайність подій, до яких ми звикли.

Отже, розглянувши метафорику як одну з констант стилю Ганни Костів-Гуски, можна стверджувати, що метафора і принципи метафоризації є основою майже кожної її поезії. Метафори у сукупності своїх проявів відіграють принципово важливу роль на всіх рівнях індивідуального стилю поетеси.

Список використаних джерел:

1. Галич О. Теорія літератури : підручник / За наук. ред. О. Галича. — Київ : Либідь, 2001. — 488 с.
2. Довгошя П. «У сяйві бабиного літа» [Текст]: [напередодні ювілею Г. Костів-Гуски] / П. Довгошя // Свобода. — 2007. — 18 квіт. — С. 5.
3. Кирилюк В. Борщівська вечорина в столиці [Текст] / В. Кирилюк // Літ. Україна. — 1996. — 23 трав.
4. Лакофф Дж. Метафори, якими живемо [Текст] / Дж. Лакофф, М. Джонсон // Теорія метафори : збірник. — Москва, 1990. — С. 396.

БУКВАР ЯК ПЕРШЕ НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Світове співтовариство піднялося на такий рівень самоусвідомлення і розвитку, коли жінка рівноправна чоловікові в усіх сферах соціального життя. Ідея рівності між чоловіком та жінкою проголошена в Політичній декларації Спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН «Жінки в 2000 році: рівність між чоловіками і жінками. Розвиток і мир у XXI столітті», де національні уряди зобов'язалися «забезпечувати формування в країнах суспільства, у якому жінки і чоловіки діяли б в ім'я побудови такого світу, де кожна людина могла б жити в умовах рівності, розвитку і миру». Не оминуло питання рівності між статями і навчальний процес, адже інформаційний матеріал підручників є певним підґрунтям у розвитку суспільства. Гендерна рівність повинна простежуватися як у змістових, так і в нетекстових елементах навчального видання. Усі ці елементи є об'єктами редакторського аналізу, тому й стали предметом нашого дослідження.

1. Наукова новизна нашої роботи полягає у тому, що ми одні із небагатьох, хто досліджуватиме питання впливу гендерної рівності на учнів початкових класів, на прикладі першого навчального видання – букваря.

2. Мета роботи – перевірка навчальних видань на дотримання гендерної рівності.

3. Теоретичним конструктом, що може допомогти в ході дослідження є поняття «гендер». Гендер – це змодельована суспільством та підтримувана соціальними інститутами система цінностей, норм і характеристик чоловічої й жіночої поведінки, стилю життя та способу мислення, ролей та відносин жінок і чоловіків, набутих ними як особистостями в процесі соціалізації, що насамперед визначається соціальним, політичним, економічним і культурним контекстами буття й фіксує уявлення про жінку та чоловіка залежно від їх статі [1, с. 11].

Власне появу гендерних досліджень спричинила постійна дискримінація жінки і перебування її в нерівному становищі порівняно з чоловіком. У історичній практиці гендерна рівність розглядалася як принцип демократичного суспільства, гуманність політичної організації. У нашому випадку гендерна рівність проявляється у змістових та нетекстових елементах букварів.

4. Зважаючи на перевагу нетекстового матеріалу у букварі, ми розкрили сутність, види та функції ілюстративного матеріалу, оскільки він як вид нетекстових елементів переважає у цьому навчальному виданні та охарактеризували редакторську підготовку нетекстових елементів у навчальне видання для молодшого шкільного віку.

Теоретики і практики видавничої справи пропонують ретельніше обирати нетекстові елементи у навчальні видання та враховувати при цьому їх вид.

Е. Огар поділяє ілюстрації на науково-пізнавальні та художньо-образні [4, с. 141 – 142].

М. Тимошик подає більш детальну класифікацію ілюстративного матеріалу, а саме: фотографія, малюнок, креслення (рисунок), схема, діаграма, карта, план [6, с. 196].

5. Найпомітніші порушення гендерної рівності спостерігаємо на зображеннях, де особи жіночої статі у фартухах та хустинах, а представники чоловічої статі дивляться

телебачення. Також гендер проявляється у кількісному відношенні. Наприклад, у виданні переважають зображення з особами чоловічої статі або у тексті більше вжито чоловічих імен і займенників.

6. У роботі наведено аргументи стосовно того, що гендерна рівність впливає на формування особистості та наведено приклади щодо її порушення у першій навчальній книзі – букварі. Також підраховано частотність таких порушень і запропоновано приклади правильного графічного зображення, яке не суперечить гендерній рівності.

Список використаних джерел:

1. Агеєва В. П. Основи теорії гендеру: навчальний посібник / В. П. Агеєва, В. В. Близнюк, І. О. Головашенко. — К. : «К.І.С.», 2004. — 536 с.
2. Веленко А. Гендерні стереотипи та їх вплив на формування особистості школяра: семінар для практичних психологів та соціальних педагогів / А. Веленко // Психолог. Шкільний світ, 2008. — № 11. — С. 1 – 24. — Вкладка. Психолог. № 11, березень 2008.
3. Надолинская Л. Н. Влияние гендерных стереотипов на воспитание и образование / Л. Н. Надолинская // Педагогика, 2005. — № 9. — С. 3–7.
4. Огар Е. І. Дитяча книга: проблеми видавничої підготовки: навчальний посібник / Е. І. Огар. — Львів : «Аз-Арт», 2002. — 160 с.
5. Редакторская подготовка изданий / Под ред. С. Г. Антоновой, В. И. Васильева, И. А. Жаркова и других: учебник для вузов. — Москва: МГУП, 2002. — 468 с.
6. Тимошик М. С. Як редагувати книжкові та газетно-журнальні видання: практичний посібник. — К. : Наша культура і наука, 2012. — 314 с. (Серія «Бібліотека видавця, редактора, автора»; т. 4).

УДК 070.37

Тетера Тетяна, студентка IV курсу спеціальності «Видавнича справа та редагування», науковий керівник: кандидат наук із соціальних комунікацій Решетуха Т. В.

СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАТИКИ ЯК НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРУЧНИКАМИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Для задоволення потреб в інформації, зокрема в освітніх цілях, користувачі послуговуються інтернет-технологіями. А всі процеси, пов'язані зі сприятливим отриманням інформації називають інформатизацією. На інформатизацію, у першу чергу в навчальних закладах, налаштована українська система освіти, яка включає вивчення інформатики в загальноосвітніх навчальних закладах.

Інформатика вивчає структуру і загальні властивості інформації, а також методи і засоби її створення, перетворення,

зберігання, передачі та використання в різних галузях людської діяльності.

Метою роботи є дослідити етапи становлення інформатики як навчальної дисципліни та забезпечення підручниками навчального процесу.

Як навчальна дисципліна інформатика формувалась протягом п'яти етапів. Тоді ж видавались праці з інформатики як науки, а згодом – і підручники [3]. Ми проаналізуємо особливості кожного етапу та рівень забезпечення підручниками.

Пропедевтичний етап (1959–1985 роки). Цей етап називається

пропедевтичним, тому що він передує більш повному й точному вивченню дисципліни у навчальних закладах. Тоді ж проводяться експерименти з вивчення програмування в школі. Для підтримки їх створено посібники для школярів та вчителів. Часто навчальні матеріали видаються як науково-популярні видання. У цей період видано такі вагомі посібники для вчителів: «Елементи програмування» та «Програмування на мікрокалькуляторах» (автори – М. Жалдак, Ю. Рамський).

Етап формування методичної системи навчального курсу «Інформатика» (1985–1990 роки). У цей період відбулось становлення методичної системи навчання курсу інформатики, основна мета якого полягала у формуванні комп'ютерної грамотності учнів. Із 1 вересня 1985 року в усі типи середніх шкіл колишнього СРСР було введено новий навчальний предмет «Основи інформатики та обчислювальної техніки» [2]. Вивчати його передбачалося у 9–10 класах загальноосвітніх шкіл. Першим шкільним навчальним підручником вважають книгу «Основи информатики и вычислительной техники» Єршова та Монахова, дані якої практично дублювались в інших однойменних працях, виданих пізніше.

Перенесення курсу інформатики в неповну середню школу (1990–1995 роки). На цьому етапі постають завдання вже не з формування комп'ютерної грамотності, а з формування інформаційної культури школярів, ознайомлення учнів з основами інформатики. Тоді ж інформатика постає як повноцінний загальнонауковий предмет. У 1990-х роках вагомою стала праця В. М. Глушкова «Кибернетика. Вычислительная техника. Информатика» у 3-х томах, яка побачила світ у видавництві „Наукова думка”.

Цей період можна охарактеризувати як такий, що вніс деяку трансформацію в освіті неповної середньої школи.

Забезпечення підручниками з інформатики не є на високому рівні, проте школярі опрацьовують матеріали наукового характеру та певним чином формують коло навчальної літератури індивідуально.

Докорінна перебудова навчального процесу в контексті використання інформаційних технологій та засобів обчислювальної техніки (1995–2001 роки). У цей період суттєво перебудовується увесь навчальний процес. Актуальною стає проблема співвідношення різних засобів навчання: комп'ютера і традиційних засобів.

З'являється «Інформатика» – перший пробний національний підручник українських авторів А. Верланя та Н. Апатової, рекомендований Міністерством освіти і науки України (1999 р.), нові посібники.

За цей час також видано:

- експериментальний підручник «Інформатика, 7 клас» (2000 р.), рекомендований Міністерством освіти і науки України (автори М. Жалдак, Н. Морзе); він є першим пробним підручником для учнів 12-річної школи;

- однойменний підручник з інформатики для 10-11 класів (2001 р.) авторів І. Зарецької, Б. Колодяжного та ін., призначений для учнів старших класів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій. Розрахований на підготовку кваліфікованих користувачів, які знають будову комп'ютера й основи його роботи; виданий російською та українською мовами. Отож, на відміну від попередніх етапів, тогочасні видання з інформатики мали навчальний, а не науковий характер. Такі підручники, маючи експериментальний характер, все ж виконували основні функції навчальних видань.

«Період активного вивчення інформатики» (2001 – наші дні). Інформатика цього періоду активно

розвивається як галузь народного господарства, фундаментальна наука та прикладна дисципліна. Як галузь народного господарства інформатика охоплює виробництво комп'ютерної техніки та програмних продуктів. Це значно полегшує процес підручникотворення у технологічному аспекті. Сучасний книговидавничий ринок, зокрема навчальних видань, представлений високоякісною за оформленням та зовнішнім виглядом літературою. В основі тенденції до покращення видань полягають, знову ж таки, комп'ютерно-видавничі технології.

Сучасне вивчення інформатики можна назвати найбільш забезпеченим літературою, зокрема підручниками.

За цей період видано велику кількість підручників з інформатики для різних класів навчання та ступенів підготовки, більшість з яких рекомендовані Міністерством освіти і науки України для навчання в загальноосвітніх навчальних закладах.

Видано:

- навчальний посібник для вчителів «Вивчення Web-програмування в школі», 2002 р. (автори – Ю. Рамський, І. Іваськів, О. Ніколаєнко) [4];
- навчальний посібник для студентів «Основи інформатики», 2003 р. (автори – І. Следзінський, Я. Василенко).
- навчальний посібник «Інформатика: 7–11 клас», 2005 р. (автор – О. Гаєвський) [1];
- навчальний посібник «Інформатика. Короткий курс. 10 клас», 2008 р. (автор – Є. Шестопапов);
- посібник для студентів неспеціальних факультетів «Практикум для користувачів персональних комп'ютерів» (автори – М. Левшин, Ю. Прохур, Я. Ріжняк, Т. Фурсикова), 2008 р. тощо.

Отож, ми проаналізували становлення інформатики як науки та виявили, що навчальний процес найбільш забезпечений підручниками з інформатики на сучасному етапі.

Список використаних джерел:

1. Гаєвський О. Ю. Інформатика. 7-11 класи: навч. посіб. / О. Ю. Гаєвський. – Київ: "А.С.К", 2005. – 512 с.
2. Основы информатики и вычислительной техники / [А. П. Ершов, В. М. Монахов, Я. Є. Гольц та ін.]. – Москва: "Просвещение", 1986. – 143 с.
3. Ріжняк Р. Я. Становлення інформатики як навчального предмету в педагогічних вишах України (друга половина ХХ століття) [Електронний ресурс] / Ренат Ярославович Ріжняк. – 2015. – Режим доступу: kspu.kr.ua.
4. Рамський Ю. С. Вивчення Web-програмування в школі: навч. посіб. / Ю. С. Рамський, І. С. Іваськів, О. Ю. Ніколаєнко. – Тернопіль: Навчальна книга – "Богдан", 2004. – 200 с.

УДК 070.41

Флейтута Анастасія, студентка IV курсу спеціальності «Видавнича справа та редагування», науковий керівник: кандидат технічних наук Йордан Г. М.

ЗОВНІШНЄ ОФОРМЛЕННЯ КНИЖКИ ЯК ЗАСІБ ПРОМОЦІЇ

Один з основних методів популяризації фактором, від якого залежить чи візьме видань є засоби книжкового дизайну. реципієнт до рук книгу, чи ні. Таким чином Візуальне сприйняття видання є важливим можна згадати давню приказку —

«стрічають за одягом». Нажаль, української книжкової продукції із якісним дизайном дуже мало. Причиною цього стало — застарілі погляди видавців на самопрезентацію книги. Є декілька українських видавництв, котрі, використовують зовнішнє оформлення як засіб промоції. Зокрема, такі як: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», Зелений Пес, А-Ба-Ба-Га-Ла-Ма-Га, видавництво Старого Лева.

На основі проаналізованих джерел [1; 2; 3; 4], ми виокремили такі аспекти зовнішнього оформлення, які використовують для впливу на реципієнта:

- 1) формат книги;
- 2) матеріал виготовлення;
- 3) колір обкладинки, палітурки;
- 4) гарнітура;
- 5) композиція.

Часто видавці при виготовленні книг використовують нестандартні формати. В книжково-журнальному виробництві незвичні формати зустрічаються у вигляді квадрата або прямокутника. Такий прийом самопрезентації книги, інколи використовує видавництво Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля». Метод має і зворотну сторону медалі — більшість споживачів надають перевагу книгам стандартного формату, оскільки вони краще «вписуються» на полиці книжкової шафи.

Наступне, на що звертає увагу реципієнт — це зовнішня оправа книги — палітурка чи обкладинка. Згідно з дослідженням Людмили Фіть, кандидатом наук із соціологічної комунікації, книгам у палітурці надають перевагу 65% читачів. Перевагу обкладинці перед палітуркою надають 35% читачів. Часто це кишенькові романи, які приваблюють своєю невеликою вагою та відносною дешевизною, порівняно з книгами в палітурці.

Додатковий зовнішній компонент, такий як суперобкладинка, слугує також

засобом привертання уваги читача. Гарне оформлення суперобкладинки додає книзі візуальної вартості. Саме через це, покупці не завжди належним чином оцінюють книги з суперобкладинкою, не бажаючи платити зайві гроші за додаткові елементи, без яких можна було б і обійтися. Водночас, є багато читачів, які позитивно ставляться до суперобкладинки, якщо мова йде про дійсно продуманий елемент, який естетично виокремлює видання серед інших

Інтерес до книги може бути спричинений художніми ілюстраціями, зображеннями на обкладинці чи палітурці. Можна виокремити три типи художнього оформлення видання: не розкриває зміст книги; частково пов'язані зі змістом; гармонійно взаємопов'язаний із змістом. Оформлюючи зовнішні компоненти перед видавцем також постає дилема чи книга повинна «кидатись в очі», чи ні. Враховуючи сучасні ринкові умови, така ознака як помітність книги є важливим фактором, але це не завжди сприяє покупці видання. Набагато важливіше, коли зовнішнє оформлення налаштувало читача прочитати книгу, створювало певну атмосферу. Одним із таких факторів, які виплавають на реципієнту є колір, текстура. Вдале поєднання кольорів підсилює художній вплив на читача. Наприклад, світлі кольори сприяють тому, що книга візуально виглядає товщою, а у читача складається враження, що він за свої гроші отримав більше. Використання темних кольорів інтригує читача. Використання яскравих кольорів не тільки привертає увагу, але й призводять до того, що в реципієнта виникають певні асоціації з тим чи іншим кольором.

Важливим, а часто і єдиним, елементом зовнішнього оформлення є шрифт. При шрифтовому оформленні зовнішніх компонентів необхідно продумати, як надписи привертатимуть увагу читача.

Наприклад, довгі назви одним шрифтом невеликого кегля, позбавляють обкладинку виразності та читабельності, особливо з певної відстані, коли книга експонується на вітрині чи стенді. У таких випадках використовують виділення кількох основних за змістом слів іншим, а частина назви, що залишилась роблять меншим кеглем. В результаті чого підвищується не тільки виразність, лаконізм обкладинки, а й читабельність. Застосовується не більш як два накреслення чи гарнітури шрифтів здебільшого одного типу, наприклад, надщільний (над жирний) і надтонкий (над світлий). При оформленні обкладинки дуже важливо правильно розмістити текстові елементи. Часто видавці можуть привертати увагу реципієнтів завдяки вдало оформленій назві книги та ініціалів автора. Наприклад, назва книги може стати другорядним компонентом, на обкладинці, поряд з іменем автора. Такий метод використовують коли письменник відомий серед читачів. Також, дуже вдалим методом спонукання до прочитання книги — це розміщення на обкладинці чи палітурці, поряд з назвою та іменем автора помітний інтригуючі слогани або фрази з рецензій чи відгуків. На обкладинках видань видавництва Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля» можна побачити такі додаткові фрази: фіналіст Пулітцерівської премії; бестселер New York Times; від переможця конкурсу «Коронація Слова»; «золотий» письменник України; книга яка вплинула на життя людей; найкращий роман десятиріччя тощо.

Ключовим елементом впливу на реципієнта є композиційні прийоми при

здійсненні зовнішнього оформлення. [5; с. 384-390] Поєднуючи колір, зображення, шрифт, виокремлюють п'ять композиційних прийомів зовнішнього оформлення:

1) шрифтовий (використання шрифту, як спосіб оформлення, або утворення з надпису малюнка — каліграми);

2) сюжетно-тематичний (передає тематику твору конкретними образами, є найбільш розвинутим способом зв'язку з літературним твором);

3) ідейно-символічний (зображення обкладинок містить символ, що є образним відображенням змісту крізь призму ідейного бачення);

4) предметно-тематичний (містить об'єкт, що розкриває зміст видання, його назву, є засобом тематичного зв'язку з літературним твором);

5) орнаментально-декоративний (застосування орнаментальних мотивів тієї чи іншої доби).

Отже, з метою впливу на читачів урізноманітнюються способи та методи зовнішнього оформлення. Видавці намагаються покращити рівень якості виготовлення видань, застосовуючи при цьому різноманітні поєднання кольорів, гарнітур та нестандартні формати книг. Проаналізувавши видання видавництва Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», ми виявили, що усі вищесказані прийоми активно використовуються. Видавництво надає перевагу таким методам: колір; шрифтове оформлення; композиція зовнішнього оформлення.

Список використаних джерел:

1. Воропай Ю. Особливості впливу ілюстрацій у художній літературі на сприйняття текстового матеріалу / Ю. Воропай, В. О. Садівничий // Журналістська освіта на Сумщині: набутки й проблеми : матеріали шостої Всеукраїнської науково-практичної конференції / уклад.: О. Г. Ткаченко, В. О. Садівничий. — Суми : СумДУ, 2010. — С. 69-74.

2. Гай А. Видавничий промоційний інструментарій (на прикладі видавництва «Клуб Сімейного Дозвілля»). — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://old.journ.lnu.edu.ua/stud/pub/almanakh/LVIV_2012.pdf

3. Глушко А. В. Проблема ефективності дизайну друкованих видань та їх інтернет-версій. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://dspace.ltsu.org/jspui/bitstream/123456789/1643/1/np3.3.pdf>

4. Маркова В. А. Мистецтво книги: комунікативний аспект / В. А. Маркова // Вісн. Харк. держ. акад. культури : зб. наук. пр. — Х., 2009. — Вип. 28. — С. 99-100.

5. Юрченко О. В. Оздоблення книжково-журнальних видань: навч./ посібник / О. В. Юрченко, Л. О. Юзва, О. П. Палько, В. В. Фанфора. — К. : КВППУ, 2015. — 41 с.

УДК 070.37

Шаблій Катерина, студентка IV курсу спеціальності «Видавнича справа та редагування», науковий керівник Прокопишин Ю. В.

СТАНОВЛЕННЯ ПІДРУЧНИКОТВОРЕННЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ВИДАВНИЧА СПРАВА ТА РЕДАГУВАННЯ»

Фахівець із видавничої справи та редагування — це високоосвічена особистість, діяльність якої ґрунтується на глибоких знаннях вітчизняної та світової культури, економіки, на знанні досягнень інформатизації суспільства, умінні формувати інформаційний простір, а тому література для його підготовки є дуже важливим компонентом.

Читання фахових видань дасть змогу видавцю постійно вдосконалюватись, набуваючи нових професійних знань, краще орієнтуватися в сучасних тенденціях розвитку української та світової видавничо-поліграфічної сфери.

Дедалі частіше спеціалісти видавничо-книготорговельної сфери говорять про зникнення з видавничого обігу навчальної літератури видавничої тематики. Тому навчальну базу цього напрямку більшість дослідників вважають недостатньою та невдосконаленою.

Підготовка редакторських кадрів потребує особливої уваги, достатньої кількості навчальних видань, у яких будуть розкриватись різні аспекти цієї діяльності [1].

Навчальних видань за напрямом видавничої справи та редагування є не надто багато. Усі вони потребують детальної систематизації та класифікації, оскільки поки групування таких видань на науковому рівні не досліджувалось, цим і зумовлена **актуальність теми**.

Мета роботи: дослідити розвиток навчальної літератури за напрямом підготовки «Видавнича справа та редагування» та прокласифікувати, систематизувати наявні видання цього напрямку.

Завданнями дослідження, передбаченими для виконання мети, є: розгляд фахової літератури на різних етапах її створення; встановлення відповідності літератури навчальним потребам та освітній програмі спеціальності; систематизація навчальних видань з видавничої справи та редагування; з'ясування нестачі навчальної літератури тощо.

1. Професійна підготовка редакторів почала здійснюватись у 1948 р. на редакційно-видавничому факультеті Українського поліграфічного інституту. Спершу спеціальність була названа

«Редактор політичної та художньої літератури», згодом з 1957 р. — спеціалізація «Редактор масової літератури».

Можна стверджувати, що загалом система підготовки редакторів почала розширено формуватись у середині 90-х рр. ХХ ст., коли спеціальність «Видавнича справа та редагування» перенесли з галузі знань «Філології» до «Журналістики». Найбільший внесок у розвиток теоретичних знань зробили київська, запорізька та львівська школи редагування, які поставили дослідження з книговидання на рівень світових досягнень.

2. У роботі виокремлено основні проблеми підручникотворення за спеціальністю «Видавнича справа та редагування», серед яких наступні:

- *Масив російськомовної літератури чи літератури радянського періоду.* Сучасна видавнича справа потребує нових підручників рідною мовою. Необхідно створювати не просто підручники чи посібники, а цілі навчально-методичні комплекси із певних нормативних дисциплін.

- *Економічна вигідність.* Проблема полягає у тому, що для того, аби видавати навчальну літературу великим тиражем, потрібно мати багато потенційних споживачів. Оскільки вишівська підготовка видавців зараз перебуває на етапі свого становлення, хоч й існує вже досить багато таких навчальних закладів, то видавництва не завжди хочуть ризикувати фінансово, випускаючи такі підручники та посібники.

- *На жаль, незадоволений попит підручників з видавничої справи поки частково залишається поза увагою Міністерства освіти і науки.* Загалом вирішенням проблем підручникотворення повинні займатись державні суб'єкти, які пов'язані з цим (Міністерство освіти і науки України). Однак зараз нерідко цією справою починають займатись професори

та доценти галузі безпосередньо у своєму навчальному закладі.

- *Компіляція.* Видавці навчальної літератури для вузів звернули увагу на те, що видання однакового, видані у майже той самий час, відрізняються актуальністю, точністю і сучасністю посилань, різним трактуванням того самого поняття (явища); є компіляцією кількох більш ранніх підручників.

- *Апарат організації засвоєння знань.* Його слід удосконалити для того, щоб студент міг краще оперувати професійними термінами, методами, і використовував їх у практичній діяльності. Цей дидактичний апарат повинен мати багатофункціональний характер, який дозволяє при пошуку відповідей на питання використовувати знання суміжних наук.

Навчальні підручники та посібники є орієнтиром у вимогах до інших навчальних видань, які у сукупності є ресурсним забезпеченням процесу формування компетентнісної моделі випускника [2].

3. Теоретичний аспект редагування, на основі якого створюються навчальні підручники та посібники, досліджувався багатьма вченими. Представники трьох українських шкіл редагування (Запорізької, Київської, Львівської) зводять свою думку до того, що основною метою науки про редагування є визначення загальних завдань редагування, його предмету, показ науково обґрунтованих й доцільних методів й методик редакторської діяльності, що і намагаються представити у своїх навчальних виданнях.

4. У процесі наукового дослідження було проведено опитування серед студентів та викладачів спеціальності «Видавнича справа та редагування» Галицького коледжу ім. В. Чорновола. Респонденти оцінили наявність літератури у шість цілих двадцять п'ять сотих (6, 25) бали із 12-ти можливих.

Проаналізувавши навчальні підручники та посібники видавничої сфери для підготовки молодшого спеціаліста, виявлено, що майже жодне з них чітко не відповідає плану. Найбільш наближеним до освітніх реалій виявилось видання М. С. Тимошика «Історія видавничої справи», а також «Коректура» Т. С. Крайнікової.

У роботі наведено шляхи вирішення проблем підручникотворення за спеціальністю «Видавнича справа та редагування». Для того, щоб сповна забезпечити студентів літературою, необхідно створити на державному рівні спільно з фахівцями програму, яка б показувала реальні потреби студентів у літературі, а не лише можливості МОН.

Ще одним шляхом для вирішення проблеми підручникотворення може бути відкритий семінар-обговорення, навчальні та менторські програми, які б відбувались щорічно за участі професорів, кандидатів наук із видавничої справи, а також представників владних структур. Такі дискусійні обговорення дали б змогу чітко визначити, якої літератури потребують студенти-видавці, та окреслити можливі варіанти виконання цих завдань. Видавництва в свою чергу повинні формувати стратегію виробництва так, щоб повністю зрівняти дисбаланс між попитом та пропозицією на ринку навчальної книги для майбутніх видавців.

Список використаних джерел

1. Вихрущ В. О. Підручник для вищої школи як комплексна модель підготовки майбутнього учителя: проблеми онтодидактики [Електронний ресурс] / В. О. Вихрущ. — Режим доступу : <https://nbuv.gov.ua/UJRN>. — Заголовок з екрана.
2. Волкова Н. Динаміка і тенденції випуску навчальної та наукової літератури для вищої школи в умовах ринкової економіки України / Н. Волкова, Н. Халікян // Вісн. Кн. Палати. — 2006. — № 12. — С. 16–19.
3. Зелінська Н. В. Сучасний редактор: проблеми професійного вишколу [Електронний ресурс] / Н. В. Зелінська. — Режим доступу : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=218>. — Заголовок з екрана.
4. Зленко П. Огляд книгознавчих дослідів [Електронний ресурс] / П. Зленко. — Режим доступу : <http://izbornyk.org.ua/encycl/eui094.htm>. — Заголовок з екрана.
5. Іванченко Р. Г. Підготовка редакторів і книгознавчі дослідження [Електронний ресурс] / Р. Г. Іванченко, М. Д. Феллер. — Режим доступу : <http://uadpub.uad.lviv.ua/pvs/16/26.pdf>. — Заголовок з екрана.

**ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПІВ БІОНІЧНОГО ФОРМОУТВОРЕННЯ ПРИ
ПРОЕКТУВАННІ МЕБЛІВ**

Об'єктом нашого дослідження є принципи біонічного формоутворення при проектуванні меблів. В даній роботі проаналізовано значення біоніки для дизайну, виникнення біодизайну або дизайнерської біоніки та застосування її принципів для пошуку ідеї, вирішення конструктивних, ергономічних, соціальних та естетичних завдань щодо об'єкту дизайн-проекування.

У своїй творчій діяльності людина постійно, свідомо чи інтуїтивно звертається за допомогою до живої природи. Причини особливої уваги дизайнерів до законів формоутворення в живій природі полягають у тому, що дизайн як особливий вид мистецтва має безпосередній зв'язок з матеріальним середовищем.

Біоніка - наука, що перебуває на межі між біологією і технікою; наука про застосування в техніці, архітектурі, дизайні принципів організації живої природи. Це молода наука, яка народилась в 60-х роках минулого століття, охоплює сьогодні великий обсяг досліджень. Це технологічні розробки, які відтворюють «винаходи» природи; автоматичні роботи, які відтворюють тварин; гібридизація, де штучні складові стають доповненням до організму, і навпаки – живі гібридні елементи доповнюють штучні системи [2]. Біоніка в дизайні, дизайнерська біоніка або біодизайн - це окрема, відносно нова частина біонічної науки. Біодизайн займається вивченням того, як саме дизайнер може вести пошуки нових конструкцій, форм, кольорових вирішень у своїй професійній роботі шляхом пошуку

принципів побудови конструкції форм та кольорової гармонії у живій природі. [3].

Великий поштовх розвиткові біодизайну дали кібернетика та тектоніка. Вони існують як окремі галузі, так і галузі біоніки. Адже кібернетичні машини якоюсь мірою копіюють діяльність найдосконалішого витвору живої природи – людського мозку [4]. Тектоніка розглядає дуже важливу складову формоутворення – взаємозв'язок матеріалу, форми і функції. Тектоніка – це пластична побудова форми товару у співвідношенні з його конструктивним матеріалом [4].

Слід підкреслити, що біоніка не передбачає сліпого копіювання форм природи, а спрямована на глибокий логічний аналіз принципів структурно-функціональної організації живих систем із метою використання законів і принципів їх, формоутворення для ефективних композиційних і конструктивних вирішень меблів. Дизайнер повинен бачити й розуміти логіку природних форм, аналізувати їх, виділяти найсуттєвіше і потім моделювати на цій основі нові об'єкти та структури. Тому важливо ознайомлюватись із проблемами біоніки і вивчати можливості застосування принципів природного формоутворення в проектуванні меблів, яке у творчому процесі відбувається у таких напрямках:

- вивчення тектоніки біологічних конструкцій;
- вивчення способів і механізмів трансформування форм у живій природі;

- вивчення можливостей використання різних властивостей і форм природних об'єктів[6].

Кожний з даних принципів розкриває величезний світ можливостей для дизайнера при створенні меблів, і не тільки. Спостерігаючи і вивчаючи природні об'єкти, можна відкрити нові способи створення оригінальних столів- чи диванів-трансформерів, або кухню, яка заощаджує простір і водночас є дуже зручною у експлуатації. Чимало до сьогодні дизайнери, конструктори винайшли, та ще більше можна створити.

У своєму дослідженні ми вирішили використати принципи біонічного формоутворення при проектуванні журнального столика. Існують етапи проектування меблів на основі природного аналога, та перед ними спочатку проводиться аналіз. «Природа - великий вчитель, особливо для того, хто спостережливий», - Карло Гольдоні [2]. Етапи перетворення меблів з природного аналога не є сталими – вони змінюються. Основними з них є: вибір реалістичного природного аналога; лінійно-формоутворююче креслення з геометричних форм, стилізація; перетворення, моделювання; тектонічне трансформування у меблі. Проте даний перелік доповнюється залежно від

складності об'єкта дизайнерського проектування [1,4].

Підсумовуючи вищевикладене з метою аналізу використання принципів біонічного формоутворення при проектуванні меблів, можна зробити такі висновки:

- біоніка молода наука, проте вона має велику історію формування, що сягає не роки, а століття до нашої ери. Це вказує на те, що вона є зв'язком між людською діяльністю та природою.
- «Людський геній здатний створити найрізноманітніші винаходи завдяки застосуванню різних інструментів, які служать одній меті. Однак він ніколи не зможе створити нічого настільки прекрасного, стільки ж простого та практичного, як творіння природи, бо в них все бездоганно і нема нічого лишнього», - Леонардо да Вінчі.
- використання принципів біонічного формоутворення при проектуванні меблів є дуже важливою ланкою у формуванні максимально естетично довершеного та комфортного середовища для людей, а також в посиленні зв'язку людини та природи.
- створенні форми, отримані внаслідок творчого процесу освоєння законів формоутворення – це не лише форми природи, а й синтез природних форм і вироблених прогресом науки та техніки засобів, якими користуються дизайнери та конструктори.

Список використаних джерел:

1. Волкотруб И. Т. Основы художественного конструирования: Учебник для худож. учеб. заведений. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Выща шк. Головное изд-во, 1998. – 191 с.
2. Гийо Агнес, Мейе Жан-аркади. Бионика. Когда наука имитирует природу. Москва: Техносфера, 2013. – 280 с.
3. Михайленко В.Є., Кащенко О.В. Основы биодизайну: Навч. посібник – К.: Каравела, 2011. – 224 с.
4. <http://studopedia.org/12-77099.html>
5. <http://uchika.in.ua/tema-metod-arhitektturnoyi-bioniki-biotektonichne-modelyuvannya.html>
6. <http://refer.in.ua/major/271/109815/>

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗОВНІШНЬОЇ РЕКЛАМИ НА ПРИКЛАДІ АФІШІ ТА ПЛАКАТУ

У статті зроблено спробу розкрити роль впливу плакату та афіші як найбільш розповсюджених варіантів графічного дизайну. Розглянуто історичний аспект розвитку типів плакатів і афіш. Подано їх типологію за призначенням, засобами втілення образу та художньою виразністю. Сформульовано мету та завдання відповідного дослідження, обґрунтовано його актуальність. Викладено напрямки та основні положення пропонованої проблеми.

Актуальність дослідження особливостей дизайну плаката та афіші полягає в першу чергу у відсутності наукового апарату, тобто комплексного науково-методичного підходу до цієї проблеми. Більшість публікацій, присвячених плакату та афіші, носять мистецтвознавчий, історичний характер, але не розкривають плакат чи афішу як дизайн-об'єкт.

Мета роботи. На основі аналізу та узагальнення визначити особливості дизайну плакату та афіші, зформулювати вимоги до дизайну з огляду на їх функціонування, з'ясувати засоби художньої виразності плакату і афіші.

Постановка завдання. Провести аналіз генезису форми плакату та афіші; дати характеристику важливих історичних подій у розвитку плаката, зіставити характеристики і виділити відмітні риси традиційного плаката і банера; проаналізувати актуальні тенденції в еволюції форми плаката та афіші у зв'язку з розвитком новітніх технологій; встановити чинники і специфічні особливості сучасного плаката, що роблять його

ефективним засобом художньої комунікації; виявити основні художні концепції, що проявилися в плакатному мистецтві країн Західної Європи в кін. ХХ-поч. ХХІ ст.

Результати дослідження. Термін «плакат» трактується як великоформатне листове видання, що поєднує в собі образотворчі та шрифтові елементи і призначене для здійснення графічної комунікації. В якості синонімів цього терміна в середовищі рекламистів і графіків-дизайнерів часто використовуються термін «постер», в значенні «сучасний рекламний плакат», і термін «принт», який більше передає природу тиражного плаката. Відомо, що рукописні рекламні оголошення використовувалися з давніх часів. Друкарський верстат і набірний шрифт, винайдені Гуттенбергом в середині XV ст., зробили тиражування рекламних листів менш трудомістким заняттям, ніж переписування їх вручну. За порівняно короткий період часу був досягнутий розвиток різноманітних технічних засобів друку [10, с. 12].

Афіша - рекламне або довідкове листове видання, що оповіщає про який-небудь культурний захід. Афіші розклеюють на спеціальних щитах, розташованих в найбільш людних частинах міста. Плакат і афіша - прекрасні рекламні кошти. Багато які класики зображального мистецтва пробували свої сили в створенні плакатів і афіш [6, с. 56]. Внаслідок своєї специфіки, плакат і афіша впливають на глядача дуже короткий час (швидкоплинний погляд). Саме тому

плакат, афіша повинні бути дуже емоційні і красиві, щоб примусити погляд людини зупинитися і уважніше вглядітися в зміст.

Вирішенню проблем удосконалення лаконічного і зрозумілого плакатного висловлювання сприяв подальший розвиток поліграфічних технологій і фототехніки. Фотомонтаж і колаж із використанням геометрично вивірених візуальних конструкцій стали використовуватися в створенні плаката так само, як і традиційні живописні та графічні художні засоби. У зв'язку з соціальною потребою в великоформатних листових виданнях і завдяки появі офсетного друку в другій половині ХХ ст. плакат видається величезними тиражами і стає одним з найпопулярніших видів графічного мистецтва, організовуються міжнародні конкурси та виставки плаката.

Використання комп'ютерних технологій сприяло збільшенню кількості друкованої реклами на вулицях великих міст, що поставило перед дизайнерами-графіками нові проблеми. Кожен із нас з свого досвіду знає, що з безлічі плакатів привертають увагу і запам'ятовуються тільки одиниці. Саме людська увага є найбільшою цінністю для рекламістів і рекламодавців..

Метод залучення уваги до плакату і афіші є однією з найважливіших професійних проблем графіка-дизайнера, тому в даний час активно ведуться пошуки нових методів психологічного залучення глядача в комунікативний процес. На розвиток сучасного плаката, на еволюцію його форми впливають і інші фактори, що ведуть до збільшення кількості рекламних повідомлень. До таких факторів можна віднести появу мережі Інтернет (Internet) і слідом за цим поява мережної реклами, яку зазвичай відносять до 1994 р., коли користувачі Інтернету побачили перший рекламний банер. Значення слова банер (banner) в перекладі з англійської зазвичай

трактується як заголовок, а тепер і як частина Web-сторінки, що містить рекламу [4, с. 38].

Банер - найпоширеніший засіб реклами, графічної і мультимедійної комунікації.

Один і той же яскравий плакатний образ з варіаціями кольору і графічних елементів може використовуватися не тільки в плакатах традиційного розміру, а й на різноманітних рекламних носіях: на рекламних щитах, футболках, пакетах, маленьких наклейках, листівках та інших носіях рекламної інформації, а крім того, і на рекламних банерах у віртуальному середовищі, що в цілому робить більш сильний вплив на споживача реклами [7, с. 24].

Висновок. До особливостей мистецтва плакату та афіші відноситься висока візуальна виразність, вони повинні бути видними на відстані, бути зрозумілими глядачу та добре ними сприйматись. Для цього використовуються наступні художні засоби: стилізація, ілюстративність, декоративізм, спрощення зображення, виявлення ха-рактерних ознак об'єкта. Як засіб візуальної комунікації плакат і афіша оперують такими прийомами як метафора, символ, знак, які шляхом асоції, емоційного навантаження, переносного значення розкривають певні проблеми. Дизайн плакату є досить широким у технічному значенні – це станкова графіка, вільний малюнок від руки, комп'ютерна графіка, колаж, фотографія, постановочне та предметне фото, монтаж.

Основними елементами плаката та афіші є зображення, текст і логотип (в рекламному). Всі ці елементи можуть бути присутні на плакатному аркуші у повному складі, так і частково у будь якій варіативності. Найчастіше з метою максимальної передачі ідеї використовують поєднання тексту й зображення. Ці два

компонента виступають як створює новий сенс, відмінний від їх взаємодоповнюючі засоби виразності. сприйняття окремо. Взаємодія і зв'язок між образом і слоганом

Список використаних джерел:

1. Антонов О. К. Українська Радянська енциклопедія / О. Антонов, Ф. Бабічев. - К.: Прогрес, 1982. - 515 с.
2. Арнхейм Р. Мистецтво і візуальне сприйняття / Рудольф Арнхейм; [пер. з англ. В.Н. Самохіна]. - М.: Прогрес, 1974. - 392 с.
3. Бабуріна Н. І. З родоводу плаката / Ніна Іванівна Бабуріна. - [4-е вид.]. - К.: Реклама, 1993. - 221 с.
4. Бабуріна Н. І. Рекламний плакат 20-х років / Ніна Іванівна Бабуріна. - [5-е вид.]. - К.: Реклама, 1987. - 184 с.
5. Бабуріна Н. І. Радянський видовищний плакат / Ніна Іванівна Бабуріна. - М.: Радянський художник, 1990. - 115 с.
6. Берхін Н. Б. Загальні проблеми психології мистецтва / Наум Борисович Берхін. - [3-е вид.]. - М.: Знання, 1981. - 356 с.
7. Борев Ю. Б. Естетика: [підручник] / Юрій Борисович Борев - М.: Вища школа, 2002. - 315 с.
8. Буткевич О.В. Краса: природа, сутність, форми: [монографія] / Олег Вікторович Буткевич. - Л.: Художник, 1983. - 438 с.
9. Виготський Л. С. Психологія мистецтва: [підручник] / Лев Семенович Виготський. - М.: Образотворче мистецтво, 1987. - 189 с.

УДК 687.03

*Ладан І. А., студентка 2 курсу спеціальності
«Моделювання та конструювання промислових виробів»,
наковий керівник Бончук Н.М.*

ЕВОЛЮЦІЯ КРОЮ В КОСТЮМІ

Поява одягу сягає найдавніших часів людського суспільства. Перш ніж стати таким красивим і зручним, одяг пройшов довгий і складний шлях розвитку. Проте всі типи одягу виникли від двох основних, найпримітивніших прототипів: плечового одягу у вигляді накинutoї на плечі шкури і поясного одягу – шкури, пов'язаної навколо стегон.

Система покриву частин тіла людини і способи закріплення одягу на тілі постійно удосконалювались, вивільнюючи руки для роботи. Куски тканини не просто огортали навколо тіла, а красиво драпірували в складки і закріпляли за допомогою поясів, зав'язок, застібок тощо.

Але драпований одяг не тільки погано захищав людину від несприятливого впливу зовнішнього середовища, але і був незручним для роботи. Тому на зміну драпованому одягу прийшов кроєний. В ньому з'явилися рукави, виділялись перед і спина. Спочатку рукави викроювались разом з передом і спинкою і тільки у 13 ст. вперше з'явилися вшивні рукави. Рукави на день пришивали або прив'язували, а ввечері їх випорювали, оскільки із-за недосконалості конструкції одягу його неможливо було зняти. І тільки пізніше, коли винайшли застібку, рукави стали вшивати «назовсім» [2].

Аналогічна історія відбувалась з коміром, який не вшивали у горловину, а надівали поверх одягу. Штани також прийняли сучасний вигляд не відразу. До 18 ст. штани склались із двох частин, які одягались на кожну ногу окремо і з'єднувались на поясі шнурком. Штани були широкими, зібраними у зборку. Найбільш досконалий драпований одяг створили древні греки і римляни. В наш час драпований одяг можна зустріти в національному індійському костюмі.

Залежно від конструкції виробу класифікують таким чином:

- залежно від опорного конструктивного пояса - плечовий і поясний;

- за силуетом - прилеглі, напівприлеглі, прямі різних об'єктів, трапецієподібні;

- за покромом – з вшивним рукавом класичної форми; з вшивним рукавом сорочкового покромю; з рукавами реглан і напівреглан; з суцільнокрійними і комбінованими; кімоно;

- за формою – строгої малооб'ємної, м'якої зі збільшеним об'ємом, фантазійної тощо.

Деталі одягу викроюють із плоских матеріалів, наприклад, із тканини трикотажу, нетканих матеріалів. Тому конструювання одягу є одним із важливих процесів швейного виробництва. Створення красивого і практичного одягу в значній мірі залежить від правильно розробленої конструкції [8].

Конструкція швейного виробу – це розгортка основних деталей виробу на кресленні у їх взаємному розміщенні відносно ліній базисної сітки.

Конструювання швейного виробу – це розрахунок і побудова креслень деталей одягу на фігуру відповідного розміру на основі розмірних ознак (мірок) і прибавок. Процес розробки конструкції включає: - вивчення і аналіз моделі; - підбір

відповідної базової силуетної основи; - перенос на основу модельних особливостей.

Головна задача предмету «Основи конструювання» – надання деталям найвигідніших форм і розмірів у відповідності з будовою і розмірами тіла людини, гігієнічними вимогами, властивостями матеріалів, пануючим стилем і модою, економічним використанням матеріалів, технологічністю обробки окремих деталей та вузлів [6].

На початку 19 ст. з'явилися перші креслення викройок на основі найпростіших розрахунків, створювалися перші системи крою. До появи системи крою одяг розкроювали за так званими «панталонами», які передавалися у спадок. Мірки знімалися лише для ширини і довжини одягу. Тривалий час деталі одягу одержували муляжним методом, за якого на статуру людини або манекен наколювали тканину або папір відповідно до ескізу моделі, обкреслювали контури деталей, у подальшому їх уточнювали під час розкрою та примірки.

Автором першої системи розкрою одягу, створеної у 1818 р., став французький кравець Мішель. У 1831 р. ця систему змінила подібна їй масштабна система. У середині XIX ст. були спроби розробити теорію методики конструювання. У той час з'являються перші методики конструювання одягу. Одна з них заснована на пропорційній побудові статури (пропорційно - розрахункова), друга - на розрахунку мірок статури за основними мірками (розрахунково-мірочна).

Методи, які існують нині, умовно поділяють на 2 класи.

Методи 1-го класу засновані на вимірюванні типових статур, прибавках на типові постави і методах їх формування. Ці методи дозволяють лише приблизно

знаходити положення найважливіших конструктивних точок деталей одягу [7].

Методи 2-го класу точніші, оскільки засновані на безпосередніх антропометричних вимірюваннях поверхні тіла, які використовують під час побудови зразка одягу. Цей метод називають ще методом усіченої площини. За цим методом деталі конструюють у Чебишівських сітках і одержують точне закінчене креслення конструкції. Масові обмірювання населення у колишньому Радянському Союзі проводилися з 1956 р. Завдяки цим обмірюванням одержано необхідний матеріал для розробки «Нової розмірної технології і стандартизації», створено принципово нову методику конструювання - єдину методику конструювання одягу

ЦНДШП [3]. Розрахункові формули, які рекомендуються у зазначеній методиці, є результатом аналізу і математичної обробки антропометричних і експериментальних даних у лабораторії «Конструювання побутового одягу». Відповідно до цього методу будуються геометричні й графічні розробки згладжених контурів статури людини з відповідними прибавками на вільне й декоративне облягання. Під час побудови вузла конструкції відповідно до вимірювання використовують графічний метод. Якщо для побудови якоїсь ділянки потрібно два вимірювання, то для побудови точок використовують геодезичний метод або метод засічок [1].

Список використаних джерел:

1. Конструирование одежды с элементами САПР /под ред. Е. Б. Кобляковой. – М.: Легпромбытиздат, 1988. – С. 70-85.
2. Братчик И. М. Легкая женская одежда. – Харьков: Прапор, 1993. – С. 32-47.
3. Справочник по конструированию одежды / В.М. Медведков, Л.П. Воронина, Т.Ф. Дурыгина и др. Под ред. П.П. Кокеткина. – М.: Легкая и пищевая пром-сть, 1982. – С. 63-68.
4. Основы теории проектирования костюма / под ред. Т. В. Козловой. – М.: Легпромбытиздат, 1988. – С. 93-99.
5. Матузова Е. М., Гончарук Н. С., Соколова Р. И. Разработка конструкций изделий по моделям. – М.: Легкая индустрия, 1975. – С. 128-131.
6. Дунаевская Т.Н., Коблякова Е.Б., Ивлева Г.С. Размерная типология населения с основами анатомии и морфологии. – М.: Легкая индустрия, 1980. – С. 32-59 (216 с.)
7. Білевич А.Ю. Удосконалення методів проектування базових конструкцій верхнього жіночого одягу: Автореф. дис. ... канд. техн. наук. – К.: ДАЛПУ, 1999. – 19 с.
8. ДСТУ ГОСТ 31396:2011 Класифікація типових фігур жінок за зростом, розміром і повнотними групами для проектування одягу.

УДК 74

*Підгайна Маряна, студентка III курсу спеціальності «Дизайн»,
науковий керівник Василенко Л. І.*

УКРАЇНСЬКИЙ ДИЗАЙН У ВИМІРІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Об'єктом нашого дослідження є сучасної України. Термін "дизайн", котрий вивчення передумов виникнення дизайну склався на початок минулого століття, не та особливостей його розвитку на території зазнав корінних змін протягом останніх

100 років. Разом з тим, тлумачення терміну в різних виданнях протягом ХХ ст. мали велику кількість відтінків. Вони віддзеркалювали різні аспекти багатогранного поняття "дизайн". Ключовим поняттям у терміні "дизайн" визначено категорію художньої проектності. Сьогодні, багато дослідників, пропонують більш розширене трактування терміну і передбачають розуміння дизайну як виду художньої діяльності, метою якої є проектування штучного середовища, що оточує людину. Окрім цього, додають до наведеного розуміння сучасний елемент, який виходить з актуалізації екологічних пріоритетів у суспільстві ХХІ ст. Тому, якщо уточнити другу частину наведеного визначення, то воно буде таким: «дизайн - вид художньої діяльності, метою якої є проектування штучного середовища, що оточує людину гармонійного з природним [4, с. 6].

Власне, межа ХІХ – ХХ ст.ст. є складним історичним періодом, який позначився глобальною світовою кризою, що охопила різні сфери життя – культуру, економіку, політику. Проте, невпевненість у майбутньому, страх, передчуття близьких змін, не лише сповнювало тривогою, але й заохочувало митців до пошуків нових ідеалів життя та й, власне, виразити та переосмислити зміни, що відбулись у свідомості суспільства та кожної людини зокрема, і вийти на інший, новий, більш якісний рівень творення цінностей, які відповідали б «вимогам» епохи. Розвиток культури відбувався в суперечливих обставинах, коли соціальні, політичні, воєнні катаклізми впливають на людську особистість, змінюючи її ціннісні орієнтири, трансформуючи соціокультурний розвиток. Науково-технічна революція, яка була започаткована у ХІХ ст., суттєво позначилася на розвитку виробничих сил, сприяла індустріалізації, урбанізації, піднесенню загального

освітнього рівня населення. Остання третина ХІХ століття ознаменувалася інтенсивним зростанням продуктивних сил. Залізниця, пароплавне сполучення з'єднують і «зближають» нескінченно віддалені одні від одних ще в недалекому минулому точки земної кулі. Світова торгівля, що одержала нечуваного до тієї пори розмаху, також зближає країни і континенти. До останньої третини ХІХ ст. завершується Промисловий переворот і індустріалізація. Небаченими темпами триває процес урбанізації: з 1870 по 1914 рр. більше 60 млн. чоловік стали міськими жителями. Міста швидко зростали і до початку ХХ ст. нараховувалось 13 міст, населення яких перевищували мільйон. Місто стає предметом художнього дослідження і втілення в художній культурі, і сприяли розвитку дизайну, як такому [3, с.322]. Якщо поглянути на Європу початку ХХ століття, то дуже помітними явищами у царині становлення дизайну були конкретні кроки щодо розвитку художньо-промислової освіти у Великій Британії, де вперше вводилися спеціальні дипломи для тих, хто закінчував дизайнерські відділення. У Німеччині та Австрії були створені «Веркбунди» — організації для об'єднання зусиль художників, фабрикантів та представників торгівлі з метою покращення зовнішнього вигляду і технічного виконання промислових виробів. Ці практичні організації «харчувалися» теоретичними ідеями раннього функціоналізму А. Рігля та А. Гільдебрандта, трохи згодом Г. Мутезіуса, що знайшло відображення у численних дискусіях про формування і зрештою зводилося до розуміння нової для суспільства естетики чистої форми. Та форма створювалася у промисловий спосіб і сприймалася як об'єктивний прояв логіки краси. Тому, найпомітнішими фундаторами позанаціонального раціонал-функціоналізму в дизайні ХХ ст. стали

Велика Британія та Німеччина. Велика Британія першою у світі сприйняла критичне ставлення до промислових досягнень певної частини суспільства, що й стимулювало її до генерування перших у світі концепцій естетизації тих досягнень. Британські концепції художньо-предметної діяльності в індустріальну добу основним своїм стрижнем мали ідеї функціоналізму як панацеї від несмаку в масовій промисловій продукції, що проголосило відрив від ремісничих традицій минулого [4, с. 6-9].

Подібне розуміння форми було легко підхоплене у Скандинавії художниками-практиками, котрі створювали утилітарні речі, які органічно узгоджувалися з «північним раціоналізмом» скандинавського населення. Недаремно прикладне мистецтво Скандинавії, у цей час досягло провідного становища в Європі. Італійці демонстрували у сфері художніх ремесел високу, як ніде, артистичність, котра згодом, після фашистської перерви 1920–1940-х років, розвинувшись на новому етапі, стала візитівкою італійського дизайну.

Проте в цілому, коли мова йде про взаємовпливи між дизайном західних країн, слід зазначити, що у міжвоєнний період Британія більше намагалася сприймати ідеї функціоналістів німецького «Баугаузу» (її відвідували тоді лідери цього закладу — В. Гропіус, Л. Мохой-Надь, М. Брейер), аніж якісь інші. Американська нація поступово складалася з емігрантів. Емігрантська психологія, з якої формується американський характер, є головним рушієм розвитку особливостей культури США, у тому числі й художньо-проектної. Дизайн у Сполучених Штатах виникав із комерції, бізнесу, промисловості, економіки. Для американської промисловості початку ХХ ст. характерними явищами були "тейлоризм" і "фордизм", які посприяли розвитку понять

про красу уніфікованого стандартизованого виробництва та нову машинну красу продуктів того виробництва.. Формоутворюючі імпульси йшли у дизайн житлового інтер'єру США від автомобілебудування. У своїх книгах американські дизайнери часто порівнюють житло майбутнього саме з автомобілем. А серед джерел формоутворюючих ідей, що живлять дизайн американських меблів, перш за все слід визначити техносферу [4, с. 10; 1, с.276-278].

Нічого подібного за масштабом в Україні не відбувалося. Проте, хотілося б зауважити, що відсутність таких процесів, було історично зумовлене становище країни у даний період. Рубіж століть і перші десятиріччя ХХ ст. для України були дуже насичені різноманітними подіями, характеризується швидкою зміною політичних режимів, соціальної, економічної ситуації в країні [2, с.232-234, 6, с. 316].

Україна самостійно не генерувала тоді якихось подій, помітних світові. Хоча відгомін того, що відбувалося у названих вище країнах, до неї доходив. Простежуємо це у теоретичних естетських думках, опублікованих на початку ХХ століття харківськими інженерами Я. Столяровим та В. Кирпичовим, де висловлювалося розуміння краси форми машини, що визначається і вимірюється її доцільністю. Ці думки мали популярність серед українських інженерів. Щоправда, були звичайні, пересічні для того часу дії стосовно розбудови художньо-предметної сфери. Такі як діяльність профільних навчальних закладів. Найвідоміший з них — художньо-промислова школа М. Раєвської-Іванової у Харкові. До того ж у Харкові на початку ХХ століття було три реальних училища та 19 технічних і ремісничих шкіл, що мали у складі навчальних дисциплін малювання і технічне креслення. Предмети художнього

циклу містилися також у розкладі занять Харківського технологічного інституту, Київського політехнічного інституту, Львівської політехніки. Розвивалися художньо-промислові музеї у Харкові та Львові, метою яких було «сприяння естетичному розвитку і технічному вдосконаленню ремесел та промислів у краї» [4, с.8; 5, с.47-49].

Щоправда, були певні досягненням у графічному дизайні. Вони започатковувалися в експериментуванні футуристичних літераторів і художників. У галузі графічно-дизайнерського забезпечення футуристичних видань працювали художники, найвідомішими з яких були В. Татлін («Зустрічі на перехресній станції»), В. Меллер, Д. Сотник, А. Петрицький (стилістика макета журналу «Нова генерація») та інші. Два з трьох співзасновників українського футуризму були художниками — В. Семенко та П. Ковжун. Ці художники та літератори намагалися привернути увагу до візуальної виразності своїх видань. Графічне оформлення стало невід'ємним елементом багатьох літературних творів. Загалом візуальні експерименти в футуристичному русі робилися для того, щоб усунути бар'єри між різними мистецтвами й окремими жанрами. Така велика увага до візуального образу в новому українському книговидавництві

1920-х років призвела до появи цілого пласта графічно-дизайнерської продукції, котра залишила яскравий слід. Щодо промислового дизайну, то протягом 1920-х років він заявив про себе слабо, адже після воєн промисловість не встигла набрати обертів. Він заявив про себе у вигляді інженерного дизайну 1930-х років — епохи сталінської індустріалізації, коли було репресовано і фізично знищено багатьох діячів української культури, натомість певних об'єктивних успіхів було досягнуто в розвитку заводської інженерної культури [5, 25-29].

Підсумовуючи вищевикладене з метою аналізу впливу різних історичних та соціальних процесів на розвиток та становлення дизайну у світі та зокрема, Україні у зазначений період, можна зробити такі висновки:

- важливою передумовою розвитку дизайну став науково-технічний прогрес та відповідні соціо-культурні зміни, які мали місце на початку ХХ ст.

- розвиток європейського дизайну суттєво впливав на тенденції його становлення в Україні;

- нова художня культура зайняла провідне місце у житті суспільства, відповідала та впливала на тенденції у мистецтві та продовжує визначати вподобання сьогодні.

Список використаних джерел:

1. Гречанко В. А., Чорний І. В., Кушнерук В. А., Режко В. А. Історія світової та української культури: Підруч. Для вищ. закл. освіти. – К.: Літера, 2000. – 464 с.
2. Дещинський Л. Є., Денисова Я. Я., Скалецький М. П., Цубов Л. В., Барановська Н. М., Макарчик О. Г. Українська та зарубіжна культура. Видання 4-е, перероблене і доповнене: Навчальний посібник. – Львів: Видавництво «Бескид Біт», 2005. – 304 с.
3. Л. М. Алексієвець Історія світової культури Частина друга: від бароко до сучасності / Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець, О. І. Шама. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 648 с.
4. Нариси з історії українського дизайну ХХ століття : Зб. статей / Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України ; За заг. ред. М. І. Яковлева ; Редкол. : В. Д. Сидоренко (голова), А. О. Пучков, О. В. Сіткарьова та ін. – К. : Фенікс, 2012. – 256 с. : іл.

5. Ольга Лагутенко Нариси з історії української графіки ХХ століття. - К.: Грані-Т, 2005, - 168 с.
6. Т. Б. Грищенко Культурологія / Т. Б. Грищенко – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 389 с.

УДК 687.03

Самборська Юлія, студентка IV курсу спеціальності «Моделювання та конструювання промислових виробів», науковий керівник Сенюк О.М.

ГРАДАЦІЯ ЛЕКАЛ МЕТОДОМ МАСШТАБУВАННЯ

Стаття присвячена порівняльному аналізу традиційних методів градації лекал та градації лекал методом масштабування.

Розробка моделей одягу для промислового виробництва здійснюється на базовий розмір і зріст у рекомендованій розмірній і повнотній групах. Процес проектування комплекту лекал деталей одягу різних розмірів і зросту на основі лекал-оригіналів деталей виробу середнього розміру-зросту здійснюється методом градації лекал.

Градацією називається інженерно-конструкторський процес отримання деталей одягу на встановлені розміри шляхом збільшення або зменшення деталей одягу вихідного розміру за встановленими правилами. Антропометричні стандарти, які називаються ще конструкторськими (ОСТ 17325-86, ОСТ 17326-81) містять інформацію про величини між розмірних, міжзростового і міжповнотних приростів у групах розмірів, відповідно до класифікації типових фігур. Це дозволяє запропонувати типові схеми градації для базових типів, асортименту на базові розміри, оскільки модель і конструкція одягу розробляється на типові фігури [1, с.109].

Сучасне технічне оснащення виробництва, дозволяє використати жорсткий алгоритм градації лекал, для автоматизації процесу градації.

Основною вимогою до градації лекал є гарантія якості конструкції, які одержують градуванням. Співрозмірність, пропорції і

якість посадки виробів на фігурі в останніх розмірах повинні залишатися такими самими, як і у вихідному базовому розмірі моделі, для цього:

- міжрозмірні і міжзростові переходи від вихідних лекал деталей встановлюються відповідно до мінливості антропометричних розмірних ознак фігури;
- градацію в середині розмірних груп ведуть від базового розміру або від рекомендованого для моделі основного;
- зберігають, як правило, незмінними прибавки на вільне облягання; зберігають напрям ниток основи в деталях;
- зберігають норми посадки в зрізах (при видовженні контуру, який посаджується, посадка зростає і навпаки);
- залишають незмінними технологічні припуски (на шви зсідання, упрцювання тощо) [2, с. 234].

На сьогодні градація лекал найкращим чином відповідає забезпеченню об'ємної форми виробу відповідно до встановленого зразка. Вибір способу градації залежить від цілої низки чинників, але найбільш вагомими із них є вибір вихідних осей, характер крою і зовнішній вигляд виробу. В існуючих системах градації дотримуються чотирьох основних принципів однаковості: правила; спосіб; постійність значень приростів; представлення інформації.

У практичній градації лекал використовують спеціальні системи, описані відповідними способами. Найпоширенішими являються наступні

способи: променевий, групування та пропорційно-розрахунковий.

Променевий спосіб використовується для градації деталей головних уборів.

Спосіб групування використовується при розробці конструкції нових форм одягу, якщо вони принципово відрізняються від існуючих типових конструкцій.

Розрахунково-пропорційний спосіб використовується у більшості методів для складання типових схем і, залежно від вхідної інформації, називається розрахунково-аналітичним або графічно-аналітичним [1, с. 306].

Ці способи ґрунтуються на системі переміщень основних конструктивних точок по вертикалі і горизонталі. Вони дозволяють визначити конкретні значення переміщення, які представляють у типових схемах градації лекал, і мають два варіанти:

- схеми градації з наведеними значеннями переміщення;
- схема креслення конструкції з позначенням основних точок, яка доповнена таблицями переміщень кожної точки.

У розробці величин градації враховані фактори, що впливають на їхнє значення – коефіцієнти градації, види одягу, довжина, силует і пропорції одягу. Коефіцієнт градації розмірних ознак є основним фактором, який впливає на величину градації конструктивних точок і визначається як різниця розмірних ознак між суміжними розмірами, зростом, повнотами. При цьому використовують цілі абсолютні величини всіх розмірних ознак без винятку [4, с. 203].

Основним недоліком цього методу являється складність розрахунків, які не гарантують спряженість і відповідність зрізів деталей конструкції, яка в свою чергу веде до викривлення контурів конструкції крайніх розмірів (малого та великого). І як

наслідок погіршення якості посадки виробів на фігурі.

На основі вище сказаного очевидно, що традиційні методи градації при комп'ютерному проектуванні є гальмом в розробці лекал на нові, часто змінюючі перспективні моделі одягу. Використання комп'ютерних технологій потребує пошуку нових ідей, методів, нових технологій проектування і, зокрема, нових методів градації.

На перший погляд може здатися, що прихід до методу масштабування – це примітивне рішення складних, інколи не вирішених, проблем градації. В результаті багаторічних досліджень комп'ютерного проектування цей метод поступово відвоював у свідомості законне, науково обґрунтоване право на своє використання, через аналіз:

- пропорцій, прийомів формоутворення;
- залежності розхилу верхньої виточки від розмірних ознак;
- мінливості повної грудної залози при одному і тому ж розмірі виробу.

Зараз вже немає сумнівів, що метод градації масштабуванням – правильний, який звільняє конструктора від багатьох розрахунків, дає повний контроль для прийняття конструкторських рушень, які засновані на зрозумілих закономірностях формоутворення, антропометричній відповідності, створення необхідних пропорцій для вибраного типу статури [4, с. 244].

Суть методу полягає в масштабуванні з однаковими коефіцієнтами по осях X і Y одночасно всього комплекту лекал із вихідного розміру-росту та отримання комплекту лекал потрібного розміру та зросту. Як і при будь-якому методі градації, цей процес складається з двох етапів: градація за розмірами та градація по зросту.

В процесі градації застосовують два способи:

- спосіб масштабування для градації за розмірами з одночасною зміною росту;

- спосіб вертикальної деформації.

В залежності від складності і силуетних особливостей модельної конструкції в способі вертикальної деформації використовують кілька прийомів:

- прийом паралельного переносу;

- прийом стиснення / витягування;

- прийом пропорціонування;

- прийом масштабування конструкцій із зміненими пропорціями відповідно ескізної моделі.

Градація лекал методом масштабування застосована як при комп'ютерному (автоматизованому чи автоматичному), так і при ручному виконанні з гарантованим результатом, що не вимагає перевірки, із зрозумілими правилами для прийняття конструкторських рішень, заснованих на ясній закономірності формоутворенні, антропометричній відповідності. Для конструктора це приємний творчий процес, в якому кожен коефіцієнт масштабування обчислюється машиною [2, с. 78].

Градація методом масштабування перевірена в умовах виробництва на жіночому, чоловічому та складних покроях спеціального призначення. Метод має велике майбутнє не тільки для промислового виробництва виробів, а також при виготовленні виробів за індивідуальними замовленнями в умовах будинків моделей або підприємств побутового призначення.

Удосконалення градації лекал здійснюється в двох напрямках: удосконалюються принципи (теоретичні основи) градації лекал і удосконалюється техніка (практичні прийоми) градації. В Україні широке застосування на швейних підприємствах мають автоматизовані системи «Інвестроніка» (Іспанія), «Лектра» (Франція) та вітчизняних виробників «Джуліві» (Луганськ), «Статура» (Київ), «Грація» (Харків). Ці системи дозволяють в автоматизованому режимі виконувати градацію, розкладку лекал і розкрій настилу матеріалу за отриманими розкладками. Всі ці функції здійснюються у діалоговому режимі [6, с. 104].

Список використаної літератури:

1. Конструирование одежды с элементами САПР / под ред. Е.Б. Кобляковой. – М.: Легпромбытиздат, 1988. – 464 с.
2. Справочник по конструированию одежды / под. ред. П.П.Кокеткина. – М.: Легкая и пищ. Пром-сть, 1982.-312 с.
3. Д.Ю.Ермилова История домов моды: Учебное пособие для студентов учреждений сред. проф. образования - М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 356 с.
4. Лабораторный практикум по конструированию одежды с элементами САПР / под ред. Е.Б.Кобляковой. – М.: Легпромбытиздат, 1992. – 320 с.
5. Тимофеев Г., Тимофеева Е. Графический дизайн. – Ростов/н/Дону: «Феникс», 2002.
6. Сурикова Г.И., Никулин А.П. Теоретические основы компьютерного конструирования швейных изделий: учебное пособие. – Иваново: ИГТА, 2002. - 152с.

АНАЛІЗ СТИЛЮ АРТ-ДЕКО ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ДИЗАЙНУ

Об'єктом нашого дослідження є аналіз передумов виникнення стилю арт-деко. Зародився він як стиль в 1908 - 1912 роки, досяг розквіту між 1925 і 1935 роками. Сам термін походить від назви «Міжнародної виставки декоративних мистецтв і ремесел-1925», але як термін, що позначає художній стиль, виник в 1966-му році, після відродження виставки в Парижі. До цього його називали «джазовий модерн», «зигзагмодерн», «обтічний модерн» [1, с.23].

Сьогодні стиль арт-деко всесвітньо визнається синонімом ефектності. Арт-деко почався із захоплення розкішшю і орнаментом, але згодом цей стиль змінив направлення в сторону концепції функціонального дизайну, вперше висунутої школою «Баухауз», і це сталося, коли німецькі дизайнери прибули до Америки, рятуючись від переслідувань у фашистській Німеччині, і принесли свої ідеї в американську школу арт-деко. У 1930-40 роках США охопила мода на «модерн» в стилі арт-деко [3, с.110]. Обтічні силуети нових меблів, такі як в голлівудських фільмах, користувалися величезною популярністю. Кількість предметів ручної роботи було обмежено, але був налагоджений випуск величезного потоку недорогих виробів арт-деко. Стильність меблів досягалася шляхом покриття звичайних, масивних прямокутних форм світлим шпоном червоного дерева і бежевим лаком або створенням обтічних силуетів з гнutoї фанери. Ручки виготовляли зі звичайної бронзи або просто замінювали їх заглибленнями для пальців. Популярні

були поєднання чорного і світлого лаку. Виникла необхідність в багатофункціональних меблях «чим компактніше, тим краще»[4, с.59].

Арт-деко поєднує в собі одночасно неокласицизм і обтічність, граціозність і грайливість, монументальність і елегантність. Представники цього стилю ігнорували масове промислове виробництво товарів, вони стояли за ексклюзивне виготовлення предметів. У виробництві виробів використовувалися цінні і дорогі матеріали - зміїна шкіра, слонова кістка, бронза, кристали, екзотична деревина. Улюбленими формами були геометричні орнаменти з шести- восьми кутників, овалів і кіл, трикутників і ромбів. Крім того широко використовувалися рослинні форми недавно поширеного модерну, різні цитати з класицизму, а також запозичення з єгипетської, африканської та інших екзотичних культур.

Таким чином, в арт-деко можна виділити безліч напрямків: елегантно-класичний, експресивно-екзотичний, а також різні модерністські варіанти.

Основною відмінністю даного стилю від інших є тяжіння до ампіру, кубізму. Є в ньому і елементи архаїчного мистецтва древніх культур. Арт-деко - це поєднання багатьох напрямків: і єгипетські мотиви, і грецька архаїка, і примітивне мистецтво африканських племен - все гармонійно злилося в єдине ціле, утворюючи авангардну простоту і в той же час екзотичну оригінальність. Раніше в стилі арт-деко створювалися картини, скульптури, предмети меблів, а також будівлі і споруди. Крім усього

перерахованого, стиль не позбавлений етнічних мотивів, тобто арт-деко еkleктичний [5].

Підсумовуючи вищевикладене з метою аналізу стилю арт-деко, його впливу на формування необхідних якостей сучасного дизайнера можна зробити такі висновки:

- для арт-деко характерні звивисті лінії;
- смугастість багатьох елементів;
- трапецієвидність;
- криволінійні форми;
- обрамлення контрастного кольору лініями, що підсилює геометричність;

- використання в інтер'єрі інкрустованого дерева, скла, шкіри екзотичних тварин, алюмінію, керамічної або кам'яної плитки;

- кольорова гама складається переважно з нейтральних тонів: чорний, білий, сірий, сріблястий, бежевий, коричневий, а також відтінки засмаги і металу.

Стиль арт-деко має приголомшливий вплив на світ сучасного дизайну, торкнувшись всіх сфер, від витончених мистецтв до будівель і предметів домашнього ужитку.

Список використаних джерел:

1. Пушкарева н.в. интерьер:1000 практических советов,изд-во «феникс», 2006.-250с.
2. Стерноу сюзанна книга "арт деко. Полеты художественной фантазии",1998.-150с.
3. М.робинсон и р.ормистон , « ар деко. Золотой век графического искусства и иллюстрации» , 2001.-200с.
4. Станіслав шумега, дизайн. Історія зародження та розвитку дизайну.: навчальний посібник / м-во освіти і науки України, прикарпатський ун-т ім. В. С. Стефаника, - к. : центр навчальної літератури, 2004. - 298с.
5. <http://artbooks.com.ua/art-knigi/moda/art-deco-jewelry>
6. <https://ru.wikipedia.org/wiki/ар-деко>
7. <http://www.remontbp.com/stil-art-deko-v-interere/>
8. <https://kiev-design.com/style/artdeco.html>
9. <Http://koshkindom.com.ua/html/design/artdeco.htm>

УДК 687.01

Філярська Аліна, студентка IV курсу спеціальності «Моделювання та конструювання промислових виробів», науковий керівник Зайкіна І.П.

КОМПЮТ'ЕРНА ГРАФІКА В ДИЗАЙНІ ОДЯГУ

Вивчення та аналіз еволюції художньо-конструктивного устрою одягу в процесі його проектування, вдосконалення методології проектування, вивчення сучасних вимог – це ті проблеми, які повинні вирішуватись на рівні сучасних промислових та комп'ютерних технологій, що значною мірою сприятиме організації промислового виготовлення виробів [1]. Проте, відсутня достатня інформація щодо сучасних методів проектування,

виготовлення та вибору матеріалів для одягу. Тому, проблема вдосконалення процесу проектування одягу є актуальною, особливо з урахуванням специфічних вимог [2].

Створення одягу – творчий, кропітка праця, яка має на увазі наявність у модельєра відповідних знань і навичок. Як жодне будівництво будівлі не може обійтись без проектування, так і пошиття одягу починається зі створення ескізу.

Модельєр, який працює над ескізом, ретельно опрацьовує майбутній силует, підбирає найбільш прийнятну колірну базу. Але крім цього, створюючи образ нового одягу, він постійно тримає в голові образ людини, якій ця модель буде пасувати, враховуючи її вік, стать, особливості статури. Також важливе значення мають напрямки в моді, що панують на даний момент, – неактуальні ескізи нікому не цікаві [2].

Ескізи одягу виконують 2 основні функції:

1. Продумування ідеї і винахід конкретної моделі на папері.
2. Розробка покрокової інструкції з метою втілення дизайнерської думки в майбутню річ.

Процес проектування одягу, зокрема, створення технічного та художнього ескізів моделей є цікавим, але досить зтяжним і трудомістким. Тому у наш час цифрових технологій деякі складові процесу проектування одягу пропонується виконувати в середовищі спеціалізованих комп'ютерних програм [3].

Крім традиційного способу моделювання одягу за допомогою паперу і простого олівця, є і альтернативний – скористатися сучасними технологіями. Можна вирішити це наступним чином:

В інтернеті вибрати і завантажити шаблони моделей для ескізів одягу. Там можна знайти безліч різноманітних варіантів форм і положень моделей – жінок, дітей, чоловіків. Щоб зробити рисунок фігури, можна її вибрати з журналу і просто обвести її контури [5].

Цей варіант дозволить підвищити продуктивність роботи і уникнути помилок при дотриманні пропорції тіла. Однак багато модельєрів, як досвідчених, так і початківців по старинці воліють брати участь у створенні свого «дітища» від початку до кінця.

Використання досягнень цивілізації по збавляє модельєра значної частини творчості. Це те саме, що спроби заміни звичайної книги на електронну. Звичайно, вона більш функціональна і зручна, але не може замінити насолоди від перегортання паперових сторінок, відчуття таємниці, яка присутня в кожній сторінці «класичної»

книги. Так що кожен сам повинен вирішити, яким шляхом піти [7, 8].

Грамотний ескіз – запорука успіху високої якості створюваного одягу.

Для організації автоматизованого процесу синтезу технічного відображення моделі при перетворенні її художнього образу визначена структура модулів: графічна модель рисованої фігури (художній ескіз) (ГМРФ(ХЕ)) і графічна модель типової фігури (ГМТФ). Виходячи з категорій «елемент–система», можна дати наступне науково обґрунтоване визначення графічної моделі фігури [9, 10, 11].

Графічна модель фігури людини (ГМФ) – система математично взаємопов'язаних графічних елементів (інформаційних точок і ліній), що формують її абрис.

Нижче подано перелік з п'яти кращих програм, які використовуються для дизайну одягу фахівцями всього світу.

1. Adobe Photoshop для дизайну моди. Це не власне програмне забезпечення, а дивовижна книга, написана виключно для модельєрів одягу, які хочуть використовувати Adobe Photoshop, щоб почати проектувати одяг. У цій книзі є рекомендації щодо використання Adobe Photoshop для розробки тканин, опис різних інструментів Adobe, які використовуються для проектування одягу і текстилю [11].

2. Autodesk Sketchbook Pro: Autodesk Sketchbook. Це дизайнерський скетчпад, який, ймовірно, є кращим портативним інструментом для проектування одягу. Це програмне рішення допомагає максимізувати потенціал в моді. Autodesk Sketchbook легко запускати, ним легко управляти. Тут легко можна намалювати модель одягу і створити скетчі геометричних областей проектного сукні або футболки [15, 16].

3. Barbie Fashion Designer. Це мініпрограмне забезпечення, яке можна використовувати для розваги і створення ескізів одягу одночасно. Графіки, дизайнерські функції і інструменти настільки прості, що їх можна використовувати без будь-якого керівництва. Дана програма - чудовий вибір для початківця-дизайнера [17], [18].

4. Poser 9. Ця програма відома, як програмне забезпечення для професійних модельєрів. Вона розроблена компанією Smith Micro Software Limited і сумісна з Windows 7, Vista, Mac OS 10.5 Leopard і останньою версією Mac. Це програмне забезпечення має достатню швидкість, воно доступне за ціною і просте у використанні. Можливість створення 3D зображень, функція Drag & Drop, передача і перетворення зображень з 3D в анімацію і навпаки. Можливість робити анімованим будь-яку картинку особливо цінується сучасними модельєрами [19].

5. Lifetime Fashion Solitaire. Хоча ціна цього програмного забезпечення дуже низька, неможливо дізнатися його реальну

цінність, поки не почати працювати в LFS. Amazon пропонує безкоштовну доставку цього програмного забезпечення при замовленні на суму вище 25 \$. Для цього програмного забезпечення модного дизайну можна вибрати набір квітів, стилів, гравюр і навіть текстур. Це програмне забезпечення відкриває величезні можливості для створення ескізів власної лінії одягу з тисяч розблокованих тканин і крою, включених в базу цього програмного продукту [19, 20].

Вищевказане програмне забезпечення знаходиться в числі кращих, і досить доступне в ціновому відношенні. Воно максимізує навички проектування в сотні разів.

Список використаних джерел:

1. Тимофеев Г., Тимофеева Е. Графический дизайн. – Ростов/н/Дону: «Феникс», 2002.
 2. Ревякина О.В. Автоматизированные методы художественного проектирования: учебное пособие / О.В.Ревякина. – Омск: Омский государственный институт сервиса, 2003. - 78с.
 3. Скрылина С.Н. PhotoshopCS5. Самое необходимое – пособие: БХВ – С. Петербург, 2011 – 426с.
 4. Сурикова Г.И., Никулин А.П. Теоретические основы компьютерного конструирования швейных изделий: учебное пособие. – Иваново: ИГТА, 2002. - 152с.
 5. Гниденко А.В. Разработка графических изображений компьютерными средствами: методические указания к выполнению лабораторных работ / А.В.Гниденко, Г.И.Сурикова. – Иваново: ИГТА, 2010. - 26с.
 6. Кочанова Н.М. Разработка и редактирование графических изображений средствами AdobePhotoshop: методические указания / Н.М.Кочанова. - Иваново: ИГТА, 2012. – 36 с.
 7. Т.О.Перемитина. Компьютерная графика: Учебное пособие, 2012 – 144 с.
 8. А.Заика. Photoshopдля начинающих, 2013, – 200с.
 9. В.Дунаев. Понятный самоучитель PhotoshopCS6, 2013 – 208 с.
 10. ДиазД. CorelDRAWGRAPHIKSSUITX6. Руководство пользователя, 2013 – 346 с.
- Интернет-ресурси
11. Уроки Photoshop, <https://photoshop-master.ru>
 12. УРОКИ COREL DRAW, <HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM>
 13. Векторна графіка, <https://ru.wikipedia.org>
 14. CorelDRAW Справка, <http://product.corel.com>
 15. Дизайн одягу - <http://duzain345.blogspot.com/>
 16. Создание эскизов и моделей модной одежды - <http://secretlady.ru/moda/sozдание-eskizov-i-modelej-modnoj-odezhdy.html>
 17. Эскиз одежды - <http://olgapolyakova.pro/sketch-service/>
 18. ТОП-5 программ для дизайна модной одежды - <http://www.fashiong.ru/news?newsid=102>
 19. ТЕЛО ЭСКИЗ МОДЕЛЬ - <http://artenergy.su/page/telo-eskiz-model/>
 20. Программы для дизайна - <http://soft.mydiv.net/win/collections/show-Programmy-dlya-dizayna.html>

СЕКЦІЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

УДК 811.111

Зозуляк Соломія, студентка II курсу спеціальності «Дизайн», науковий керівник Гришук Г.П.

АНГЛІЙСЬКІ ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВХОДЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Всім відомо, що усі розвинуті держави світу надають пріоритетну перевагу вивченню іноземних мов, як засобу міжкультурного спілкування. На даний момент, англійська мова є справді провідною у світі. Нею володіє близько півтора мільярда осіб. Вісімдесят відсотків наукових досліджень у світі вперше публікується англійською. Англійська мова є рідною для 12 націй, які налічують 350 мільйонів осіб (Велика Британія, США, Канада, Австралія, Гренада, Барбадос, Гвіана, Ямайка, Багами, Тринідад та інші). Тому науковці стверджують, що таку високу позицію саме ця мова триматиме ще не менш, ніж півстоліття.

Будь-які контакти з іншими народами – економічні, культурні, політичні призводять до обміну інформацією і сприяють появі у мові нових слів, словосполучень, інколи – сталих висловів, або фразеологізмів [1, с. 249–250]. В останні десятиліття активізувалися мовні контакти України з іноземними, зокрема англійськими, країнами, результатом яких стало посилене надходження запозичень у різних сферах діяльності.

Радикальні перетворення у житті суспільства призводять до суттєвих змін в лексиці сучасної літературної мови. Найчастіше англіцизми зустрічаються у таких сферах діяльності: техніка (бульдозер, грейдер, ескалатор), наука, мореплавство та військова справа (аврал, ватерлінія, танк), засоби зв'язку, ЕОМ (роумінг, баннер, лептон, і-мейл, он-лайн), суспільно-політична сфера (аплікант, омбудсмен, ньосмейкери, спічрайтер),

економіка (фандрейзинг, баєр, лот), торгівля (трейдер, брокер, бойкот), спорт (футбол, теніс, баскетбол), одяг (топ, френч, смокінг), їжа та напої (гамбургер, ром, сандвіч), освіта (едиція, перфоманс, коледж, гендер, уфологія), культура (джаз, рок, фокстрот), зокрема молодіжна субкультура (ді-джей, рейв-культура, чил-аут), масова культура (трилер, блокбастер, хепі-енд); побут (фліпси, хот-дог, сигнет, памперси, степлер); ЗМІ (копірайтер, програма у стилі "лайф", інтерв'юер), реклама (слоган, біг-борд, пабліситі, шоуїнг); дизайн (стайлінг).

Слова іншомовного походження є одним із шляхів збагачення лексичного складу кожної мови. В українській мові, за підрахунками лінгвістів, іншомовні слова становлять приблизно 10 відсотків, значна кількість яких – англіцизми.

Вивченням причин запозичень іншомовних слів займалися багато лінгвістів ще на початку ХХ ст.. Окремі аспекти проблеми запозичень знайшли відображення в статтях (О. М. Лапінська, 2010; В. Д. Радчук, 2009; І.П. Скорейко-Свірська, 2011) а також у працях К.А. Богданова та П. Селігея. П. Селігей ставить за мету визначити роль і місце англіцизмів а українській термінології та причини запозичення англіцизмів в українську мову [5, с. 6].

Родове оформлення іменників на українському ґрунті відбувається виключно за законами української граматичної системи, тому що категорія роду як граматична система в англійській мові відсутня. В переоформленні англійських

іменників українськими мовними засобами в категорії числа спостерігаються невеликі відхилення. Виникнення жаргону з використанням англословних запозичень є результатом популяризації західного способу життя.

Англійські терміни були, є і будуть найближчим часом далі активно інтегрувати в українську мову. Це дає свої позитивні і негативні моменти. Тому процес входження, адаптації та переклад англійської термінології в українській мові є досить **актуальною** проблемою.

Мета дослідження полягає в тому, щоб оцінити роль англійських лексем та визначити особливості їх засвоєння сучасною українською мовою, а також окреслити позитивні та негативні риси даного явища та вказати основні причини і наслідки влиття англіцизмів у нашу культуру та мову.

Як **об'єкт** дослідження ми вирішили взяти роман Стівена Кінга «Зона Покриття» оригінальною (англійською), та українською мовою. А **предметом** аналізу є лексичний та стилістичний рівні вживання англійської термінології в українській мові.

У **першому розділі**: «Англійські терміни в українській мові» було виявлено, що терміном називають слово, словосполучення, яке точно і однозначно називає поняття і його співвідношення з іншими поняттями в межах спеціальної сфери. Основні ознаки терміна це – нейтральність, відсутність синонімів, інтернаціональний характер, здатність утворювати похідні. Сукупність термінів певної галузі становить її термінологію. [3, с. 217].

Розглядаючи процес запозичення було встановлено, що це – процес, в результаті якого в мові з'являється і закріплюється певний іншомовний елемент. Причинами запозичення є відсутність у рідній мові еквівалентного слова для нового предмета, явища чи поняття. Слова, запозичені з

англійської мови, називаються англіцизмами. В ході дослідження було виявлено, що англіцизм – це різновид запозичення; слово, його окреме значення, вислів тощо, яке запозичене з англійської мови чи перекладене з неї або утворене за її зразком. Адаптуючись до граматичної системи української мови, англіцизми переймають форми роду, числа і відмінка. Від іншомовних слів запозичені слова відрізняються тим, що вони становлять цілком засвоєні лексичні одиниці, зрозумілі щодо форми і значення, а тому не сприймаються мовцями як чужорідні [6, с. 131 – 132].

Існує велика кількість випадків, коли термін запозичується для позначення старого поняття, для якого в українській мові вже існує термін або описовий зворот, тому співіснують синонімічними парами, наприклад: дайджест – огляд; дилер – посередник, представник; менеджер – керівник; офшорний – іноземний, бебі-бум – сплеск народжуваності, фастфуд – швидка їжа, кетчуп – томатний соус, сейл – розпродаж, офіс – контора, сек'юриті – охорона, секонд-хенд – поношені речі, фрізер – морозильник, дисконт – знижка, тінейджер – підліток, кеш – готівка, сервіс – обслуговування, паркінг – стоянка, дайвінг – пірнання, флаєр – листівка [5, с. 6–7].

Розглянуто історію, причини та чинники проникнення англійських термінів в нашу мову та сам процес адаптації і функціонування запозичень в українській мові. Також описано і обґрунтовано їх вплив на реципієнтів і місце в молодіжному жаргоні.

У **другому розділі**: «Проблеми та способи перекладу англіцизмів» досліджувались способи перекладу англіцизмів з англійської українською мовою на матеріалі роману Стівена Кінга «Зона покриття». Переклад – заміна текстового оригіналу однієї мови (мови

оригіналу) еквівалентним текстовим матеріалом іншої мови (мови перекладу) [4, с. 251]. Проаналізувавши способи перекладу, виявлено, що для цього процесу перекладачі застосовували транскрипцію, транслітерацію, калькування та описовий переклад. Явища, які є зрозумілими для читача, транслітерувалися або транскрибувалися. Описовий переклад використовувався для розширення кругосвіту читача та у випадках, коли поняття є відсутнім або незрозумілим для читача. Перекладачі додавали пояснення у вигляді виноски для кращого розуміння змісту твору. Різні випадки використання різних способів виявлено, аналізуючи приклади речень та цитат з книги, яку взято за основу дослідження.

Узагальнимо, що процес запозичення є досить складним і тривалим. Це зумовлено тим, що для запозичення певних слів в конкретну мову необхідні мотиви. Варто підкреслити складність механізму лексико-семантичного запозичення. Спочатку слово потрапляє в систему-супутник, вступає в реакцію з елементами цієї системи, і лише після цього, воно потрапляє чи не потрапляє в основну систему. Коли вже слово стає частиною системи, воно асимілюється, пристосовуючись до фонетичних, граматичних стандартів мови-реципієнта, іноді набуваючи нове значення. Єдиної класифікації запозичень не існує,

оскільки є безліч різноманітних критеріїв.

В ході дослідження цієї проблеми були використані дані з багатьох джерел знань, які підтверджують, що глобалізація, перебудова економіки, орієнтація на країни Заходу, спричинили тісну культурну, політичну та соціально-економічну взаємодію українського народу з народами світу, яка не могла не відбитися на мовному рівні, тому кількість англіцизмів сьогодні дуже швидко зростає.

Процес запозичення іншомовних слів неоднозначно впливає на розвиток нашої мови. З одного боку, відбувається її збагачення, але, з іншого боку, витісняються власні елементи, що замінюються на слова з подібним значенням. Це негативно впливає на стан національної мови і на збереження самобутності українського народу. Звичайно, непомірне та недоречне використання англійських слів недопустимо, але такі явища шкідливі і при вживанні будь-якого слова. Ні вчені-лінгвісти, ні журналісти та письменники не повинні сидіти склавши руки та спостерігати, як засмічується англіцизмами рідна мова. Але заборони тут не допоможуть. Потрібно виховувати культуру мовлення, мовленнєвий смак у сучасних мовців. А смак – головна умова правильного і доречного вживання мовних засобів як запозичених, так і своїх, власних.

Список використаних джерел:

1. Атанова Г.Ю., Намакштанська Ш.Є. Функціонування запозиченої лексики в українській мові / Г.Ю. Атанова, Ш.Є. Намакштанська // Д.: Вісник Донбаської нац.академ. – 2009. - № 79. – С.249-250.
2. Гумаданян А.Г., Гонта І.А. Проблема словотвору та перекладу українського молодіжного сленгу / А.Г. Гумаданян, І.А. Гонта // Л.: Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка. – 2010. - № 13. – С. 8-9.
3. Керпатенко Ю. Іншомовне слово: визначення, адаптація, функціонування Ю. Керпатенко // К.: Наукові записки. - № 81. – С. 217.
4. Оленікова Є. Способи перекладу безеквівалентної лексики / Є. Оленікова Вісник нац. Львів.ун-ту. – 2011. - № 54. – С. 251.

5. Селігей П.О. Що нам робити зі запозиченнями?/ П.О. Селігей // Українська мова. -2007. - №4. – С.6-7.

6. Чернікова Л.Ф., Смілик Т.І. Англізми в сучасній українській мові / Л.Ф. Черніова, Т.І. Смілик // Філологічні науки. – 2009. – С. 131- 132.

УДК 811.111

*Ігріч Анастасія, студентка I курсу
спеціальності «Дизайн»,
науковий керівник к.геогр.наук Вітко Л.Я.*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ СКОРОЧЕНЬ

Актуальність теми вивчення скорочень в сучасній англійській мові і їх перекладу обумовлена широкою розповсюдженістю таких мовних одиниць та їхньою загальноживаністю, а відтак вона привертає до себе особливу увагу. У світлі прискорення інформаційно-комунікативних процесів скорочення слугують наочним відображенням розвитку англійської мови з часом.

Сучасна інформаційна перенасиченість суспільного життя вимагає від комунікантів пошуку шляхів стислого викладу подій та опису явищ, у тому числі і через створення нових номінативних одиниць – інформоемних за змістом та «спрощених» за формою мовних знаків.

З початком інтенсивного розвитку засобів масової інформації, розповсюдження інформації й одночасно з тенденцією до її стислості скорочення та аббревіатури стали зручним засобом пропаганди і реклами, вони полегшують запам'ятовування довгих назв і одночасно функціонування чужих назв без потреби їх розгортання й пояснення. Скорочені лексичні одиниці залишаються в багатьох аспектах загадкою в лінгвістичному плані, оскільки під ними слід розглядати такі фундаментальні проблеми, як проблема структури слова та його значення, проблема морфеми тощо. Переклад скорочень завжди був актуальною темою для вивчення, але протягом останніх

десятиліть йому приділяється особлива увага.

З початком нового тисячоліття розвиток новітніх технологій, зокрема Інтернету, набув нових обертів. Внаслідок цього, у сучасному житті кожна людина користується різноманітними пристроями, які полегшують спілкування або ж виконання певної роботи та задоволення власних потреб. У процесі використання таких пристроїв, а також спілкування в Інтернеті людина часто вживає різні скорочення та аббревіатури.

Тому проблема перекладу таких мовних одиниць залишається актуальною й сьогодні та потребує постійного вивчення і вдосконалення.

Метою роботи є виявлення особливостей перекладу англійських скорочень українською мовою.

Цим обумовлені такі основні **завдання**:

– прослідити розвиток явища скорочення як взагалі, так і в межах англійської мови;

– описати основні типи та різновиди скорочень сучасної англійської мови;

– показати особливості вжитку скорочень та їхнє місце в сучасній англійській мові;

– дослідити дію механізмів скорочення при формотворенні та словотворенні, визначити роль механізмів редукції у

процесі формування нових словотворчих елементів;

– навести способи перекладу англійських скорочень українською мовою.

Предметом даної роботи є скорочення, **об'єктом** – сучасна англійська мова.

Проблеми скорочення лексичних одиниць як специфічного мовного феномену, а також перекладу таких одиниць привертала увагу багатьох дослідників. Вони розглядаються в численних статтях та окремих роботах таких науковців, як Н.Н. Морозова, Л.С. Бархударов, В.Н. Комісаров.

Задля виконання завдань та досягнення мети даної роботи необхідним є використання описового методу, за допомогою якого проводиться інвентаризація та систематизація мовних одиниць, в даному випадку – скорочень, а також способів їх перекладу.

Доречним є використання методу діахронічного аналізу – необхідно провести порівняння зі зразками англійської мови більш ранніх часів, а також дослідження розвитку англійської мови, а саме явища скорочення в ній.

Важливим є також дослідження лексико-семантичних особливостей прикладів скорочень, вживаних в сучасній англійській мові, та їх перекладу.

Практична цінність даної роботи полягає в змістовному зібранні всебічної інформації про сучасні англомовні скорочення та їх переклад, що може бути використаним під час викладання порівняльної лексикології англійської та української мов та перекладу.

У першому розділі вказано, що перші скорочення з'явилися з початком писемності, серед шумерів, у IV сторіччі до н.е. Неухильного розвитку аббревіація в англійській мові набула у XV столітті н.е. і з того часу не втрачала своєї популярності. Саме на письмі з'являлись перші англійські скорочення, що були графічними [1].

Широке розповсюдження засобів електронної комунікації (мобільних телефонів, Інтернету) у 1990-х роках слугувало поштовхом для значного зростання кількості розмовних скорочень, особливо завдяки популярності служби коротких повідомлень SMS, яка обмежує в більшості випадків текстові повідомлення до 160 знаків. Пізніше, в 2000-х роках, з'явився «Twitter», що надав послугу соціальної мережі, в якій текстові повідомлення обмежені 140 знаками [2].

У другому розділі розповідається про те, що графічні скорочення присутні лише на письмі, в усному ж мовленні вони заміщуються повною формою слова чи словосполучення; лексичні ж скорочення мають місце як в письмовій формі, так і в усній. Графічні скорочення є засобом економії письмового простору (в Інтернет-спілкуванні, заголовках газет тощо) [3, с. 67].

Лексичні скорочення поділяються на:

– аббревіатури (які, в свою чергу, представлені ініціалізмами (послідовність початкових літер), акронімами (окрім власне акронімів (послідовності звуків, позначених початковими літерами, які читаються як звичайне слово), існують також гомоакроніми (акроніми, що співпадають за формою зі звичайним словом, інколи семантично пов'язаним з об'єктом, чия назва скорочується) та анакроніми (акроніми, що давно не сприймаються мовцями як скорочення) та фонологічними аббревіаціями (в яких семантика об'єкта, чия назва скорочується, закладена в самій формі));

– усічення (апокопи (відсікання кінцевого елементу слова), афери́зи (відсікання початкового елементу слова), синкопи (вилучення центральної частини слова) та змішані (відсікання початкового та кінцевого елементів));

– телескопізми (повні (злиття двох усічених основ), часткові (злиття усіченої основи одного слова з повною формою іншого) та гаплогли (в яких наявний спільний звук на стику двох компонентів)) [4, с. 65].

У третьому розділі зазначено, що у процесі перекладу при зіткненні зі скороченнями слід, перш за все, обрати методику розшифровки цих скорочень, тобто окреслити послідовність перекладання, якої належить дотримуватись перекладачеві; а потім приступати до саме перекладу даного скорочення належним відповідно до його значення та контексту способом.

Передусім слід зазначити, що не тільки переклад, а й розшифрування абрєвіатури рідною мовою завжди становили неабиякі труднощі для перекладача. Це пояснюється тим фактом, що існує чимало абрєвіатурних або інших скорочень, які не зафіксовані у словниках, рідко вживаються, є авторськими або багатозначними [5, с. 68]. Скорочення бувають загальноприйняті і виняткові. Загальноприйняті входять до словникового складу мови разом з повними термінами і термінологічними словосполученнями. Вони вживаються як у письмовому, так і в усному мовленні, подаються в словниках. Виняткові (текстові) скорочення вживаються окремими авторами чи видавництвами з метою запобігти повторенню довгих назв та задля економії місця. Виняткові скорочення пояснюються у тексті або у примітках [4, с. 265].

Висновки

Поняття «скорочення» включає в себе як процес, так і результат процесу усічення, стягнення фонем чи/та морфем слів та фраз без зміни їхнього лексико-граматичного значення.

За допомогою діахронічного аналізу в роботі простежується розвиток явища скорочення, а конкретно в англійській мові.

В роботі виявлені способи утворення та особливості функціонування скорочень в сучасній англійській мові. За допомогою описового методу вивчені основні типи та різновиди сучасних англомовних скорочень.

У роботі досліджено ролі механізмів скорочення слова у процесах формотворення та словотворення в сучасній англійській мові, визначена роль механізмів редукції у процесі формування нових словотворчих елементів, встановлено залежність словотворчих можливостей редукованих лексем від їх типології.

У роботі досліджені особливості перекладу англійських скорочень українською мовою, розглянуті етапи перекладу скорочення – процес встановлення значення скорочення та саме перекладання українською мовою; також надані основні методи розшифровки скорочень.

Під розшифровкою мається на увазі визначення значення даного скорочення в конкретному контексті. Для розшифровки скорочень застосовуються наступні основні методи: – аналіз контексту; – використання словників і інших довідкових матеріалів; – аналіз структури скорочень.

Основними способами перекладу скорочень є такі:

– вживання українського еквіваленту скорочення або повної форми терміну, позначеного в мові оригіналу скороченням (у випадках, коли у мові перекладу відсутнє відповідне скорочення). Цей спосіб передбачає наявність еквіваленту у мові перекладу;

– можливе створення нового скорочення в українській мові після перекладу повної форми оригінального терміну. До цього способу вдаються тоді, коли в українській мові немає відповідника англійського скорочення. В такому випадку скорочення створюється на базі перекладу

повної форми відповідно до закономірностей української абрєвіації;

– іншим методом є транскодування (транслітерація чи транскрипція), як скорочення, так і повного терміну, позначеного скороченням. Слід зауважити, що існує тенденція до транскодування англійських широковживаних скорочень, що позначають важливі міжнародні організації, агентства, об'єднання, корпорації тощо;

– метод перенесення скорочення у його оригінальній формі без змін в мову перекладу; такий спосіб найчастіше стосується найновітніх галузей знань та лексики, наприклад, сфери інформаційних технологій. При цьому іноді таке скорочення вживається разом з пояснювальним загальним словом;

– описовий переклад використовується в тих випадках, коли застосування описаних вище методів виявляється скрутним або не можливим, що часто має місце при передачі відсутніх словників скорочень. Такий вид перекладу виявляє повну суть скорочення.

Робота також розглядає особливості та труднощі перекладу англійських ініціалів.

Зазначені менш розповсюджені способи перекладу, такі як нульовий переклад (тобто взагалі вилучення скорочення з тексту) та створення нових слів на базі скорочення (такі слова мають певний відтінок смислу; іноді вони є просторічними, пестливими тощо, іноді їх навіть не існує в мові).

Вибір того або іншого способу передачі іноземних скорочень українською мовою залежить від багатьох чинників, у тому числі від характеру тексту, структури скорочення, сталих традицій передачі певних груп скорочень тощо.

Інформативна ємкість, зручність вимовлення, легке запам'ятовування скорочень сприяють зростанню їх числа і використання в різних областях комунікації. Саме тому проблема перекладу і конкретно особливостей перекладу таких змістовних та широковживаних лексичних одиниць, як скорочення, є наразі дуже важливою.

Список використаних джерел:

1. Коваленко А.Я. Науково-технічний переклад / Коваленко А.Я. – Тернопіль: Видавництво Карп'юка, 2004. – 284 с.
2. Кульгавова Л.В. Лексикологія англійського язика / Кульгавова Л.В. – М.: Восток-Запад, АСТ, 2003. – 512 с.
3. Мирам Г.Э. Профессия: переводчик / Мирам Г.Э. – К.: Ника – центр, 2004. – 157 с.
4. <http://en.wikipedia.org/wiki/Abbreviation>
5. <http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%B1%D0%B1%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D0%B0%D1%82%D1%83>

УДК 81'276.5:378.18

*Ковальчук Ігор, студент II курсу спеціальності
«Обслуговування програмних систем і комплексів»,
науковий керівник Галонжска О.В.*

НІМЕЦЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЙОГО РОЗВИТКУ

Мова є матеріалом, за допомогою якого ми спілкуємося, відчуваємо. Однією з важливих складових якої ми спілкуємося, мислимо та сучасної німецької мови є молодіжний

сленг. Він є досить неординарним явищем, що являє собою окрему мовну підсистему. Основними ознаками молодіжного сленгу є лаконічність, зосередженість на реаліях світу молоді, велика кількість вульгаризмів. Лексика молодіжного сленгу відображає сфери занять та інтереси його носіїв.

Як вважає Т. Жаркова [2, с.59], загальновідомий німецький молодіжний сленг має у своєму арсеналі обширну систему понять і найменувань. Вона пропонує наступну класифікацію. Отже, німецький молодіжний сленг складається переважно із:

- оціночних понять;
- назв засобів пересування і предметів, що використовуються в побуті;
- іменників, що позначають батьків;
- слів зі сфери розваг, хобі, відпочинку;
- лексичних одиниць, що відносяться до сфери роботи та розумової діяльності;
- назв грошей;
- назв частин тіла.

Основними джерелами поповнення німецького молодіжного сленгу є іншомовні запозичення (серед яких переважають англійські), запозичення із кримінальних і комп'ютерних жаргонів, запозичення із загальнолітературної мови та словотвір.

Проблема англізації німецької розмовної мови пов'язана з прискореними темпами розвитку інформаційних технологій. За останніми даними, у німецьку мову перейшло приблизно 4000 слів, запозичених з англійської мови та його американського варіанту. Проте, це стрімке поширення англіцизмів зумовлено не тільки швидким розповсюдженням англомовної комп'ютерної продукції, а й розвитком web-комунікацій: *konnäcken* (з'єднуватися за допомогою електронного зв'язку), *Nandy* (стільний телефон),

Sopping-Center (сучасний торговий центр) та ін.

Молодіжний сленг є складною структурною організацією, що включає до свого складу ще кілька вузких підсистем.

У німецькому молодіжному слензі виділяється два основних структурні елементи: загальномолодіжний сленг і спеціальні молодіжні сленги [1, с. 116]

- загальномолодіжний сленг це ті слова та вирази, що є зрозумілими кожному носію мови і часто переходять у розмовну мову: *cool*, *bazen*, *reppen*. Загальномолодіжний сленг є динамічною лексичною системою. Ця динаміка зумовлюється постійними змінами суспільних явищ, реалій, з якими ідентифікує себе молодь, а також зі змінами смаків та вподобань, що особливо характерно для цього прошарку суспільства;

- спеціальні молодіжні сленги, що базуються на об'єднанні представників молоді за спільними інтересами, зацікавленнями, хобі, оскільки практично кожна така група людей має свій особливий тип мовлення, який реалізується у сленгових новоутвореннях і є притаманним лише певній групі.

Кожне з таких середовищ має свої особливості, а сленг озвучує реалії життя саме у цьому оточенні.

Сучасний загальновідомий німецький молодіжний сленг складається не лише із неологізмів, які молодь залюбки вживає у своєму оточенні, але й із літературної німецької мови, котра більше до вподоби дорослим. Молодь може дуже добре пристосовуватися до оточення і ситуації, а разом з тим і змінювати власну манеру спілкування, оскільки остання залежить головним чином від тієї групи, в якій знаходиться молодь. Представники німецької молоді надають перевагу при спілкуванні певним мовленнєвим формам,

у яких висловлюються думки на популярні в цьому середовищі теми.

У німецькому молодіжному слензі існує велика кількість сленгових номінацій, що використовуються як школярами, так і студентами. Проте, є й такі, що використовуються лише в певній віковій групі. Головними факторами тут виступають ціннісні орієнтири молоді та прагнення з віком спілкуватись більш стандартизованою мовою. Саме тому мова студентів є більш наближеною до загальнонаціональної німецької мови, ніж мова школярів.

Молодіжний комп'ютерний сленг і молодіжний Internet-сленг мають як спільні, так і відмінні ознаки. У комп'ютерному сленгові дуже часто зустрічаються аббревіатури, які мають англійське написання, бо їх запозичено зі сленгу американських хакерів, наприклад:

BIOS (basic input-output system) означає базова система вводу-виводу

RAM (random access memory) - пам'ять комп'ютера

Особливістю сучасного Internet-сленгу є ерратив. Цей термін ввів Г. Гусейнов і під ним він розуміє «слово або вираз, що піддається навмисному спотворенню носієм мови, який володіє літературною нормою». Тобто головна

ознака Internet-сленгу полягає в його навмисній неграмотності, свідомому ігноруванні правил орфографії та пунктуації. Можна сказати, що для молоді - це спосіб вираження своєрідної свободи, форма протесту проти стандартів, що панують у суспільстві та в мові [3, с. 232].

Основними джерелами поповнення цих двох видів сленгу залишаються англійські запозичення. Висуваються припущення, що Internet-сленг з часом перестане існувати або, принаймні, стане менш популярним. Щодо комп'ютерного сленгу, то на сьогоднішній день спостерігається активне створення і використання цієї лексики, а також проникнення її як у загальновідомий молодіжний сленг, так і в загальноживану лексику. Цей процес зумовлений передусім стрімким розвитком і поширенням комп'ютерних технологій.

У німецькому молодіжному слензі є дуже велика кількість соціолектів, що зумовлено існуванням багатьох субкультур, клубів і угруповань за інтересами. Серед найчисленніших, а відповідно й таких, які мають найбільшу кількість власних сленгізмів, ми виділяємо молодіжні сленги автолюбителів, меломанів і спортсменів.

Список використаних джерел:

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: Підручник / За наук. ред. О. Галича. - К.: Либідь, 2001. - 488с.
2. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. / О. Селіванова.- Полтава: Довкілля. - К., 2006. - 716 с.
3. Христенко О.С. Німецький молодіжний сленг як вияв субкультури молоді / О.С. Христенко // Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. праць. - К. :Вид. - полігр. центр "Київський університет", 2008. - Вип. 24.- Ч. III.- С. 329-335.

*Гарасівка Андрій, студент IV курсу
спеціальності «Обслуговування
програмних систем і комплексів»
науковий керівник Посвятовська О.Б.*

ПРОГРАМНИЙ ДОДАТОК ДЛЯ СТВОРЕННЯ 3D МОДЕЛІ

Дослідження стосується 3D - моделювання за допомогою програмних продуктів та захисту створених тривимірних об'єктів.

Постановка проблеми. Комп'ютерна графіка займає важливе місце у людській взаємодії з комп'ютерними система і активно розвивається. На даний момент продуктивності сучасних комп'ютерів вистачає для промальовування і оновлення на екрані комп'ютера мільйонів полігонів – одних з складових 3D об'єктів. Область застосування тривимірної графіки надзвичайно широка: від реклами і кіноіндустрії до дизайну інтер'єру та виробництва комп'ютерних ігор. Створення 3D-моделі це дуже складний процес, тому програмні продукти для комп'ютерного моделювання є дуже дорогими, складними у використанні, разом з тим, доволі затребуваними на сучасному ринку серед професіоналів, проте, не серед початківців. Актуальним є створення доступного широкому колу початківців програмного додатку, що відповідає їх потребам. Зокрема, особливо важлива реалізація захисту авторських прав на створені 3D об'єкти.

Метою дослідження є реалізація програмного додатку для автоматизованого створення 3D моделі з зображення чи фотографії, що зміг би покрити поставлені вимоги.

Виклад основного матеріалу. Тривимірна графіка, 3D — вид комп'ютерної графіки,

сукупність прийомів та інструментів (як програмних, так і апаратних), призначених для зображення об'ємних об'єктів. Найбільше застосовується для 3D моделей, які в подальшому використовуватимуться на площині екрану або архітектурній візуалізації, кінематографі, телебаченні, відеоіграх, друкованій продукції, а також у науці та промисловості.

3D-моделювання — це процес розробки математичного представлення будь-якої тривимірної поверхні об'єкта за допомогою спеціалізованого ПЗ. Продуктом моделювання є 3D-модель. Вона може бути представлена у вигляді програмного коду або відображена у вьюпорті чи вювері, як 3D-модель, а також за допомогою двовимірного зображення, що створюється за допомогою процесу рендерингу[1]. На разі на ринку програм для створення 3D-моделей представлено достатньо готових рішень, таких як Agisoft PhotoScan, Capturing Reality, 3DF Zephyr Pro, а також веб-сервіси, Smoothie 3D та Selva3D. Переважна більшість з них виконані професійними студіями, надають дуже широкий функціонал, проте, головним їх недоліком є ціна, а це від 500 і до 30000\$ (в залежності від програми) і складність їхнього використання.

Підсумки аналізу існуючих програмних додатків, які вже надають свої послуги на ринку, наведені у таблиці нижче.

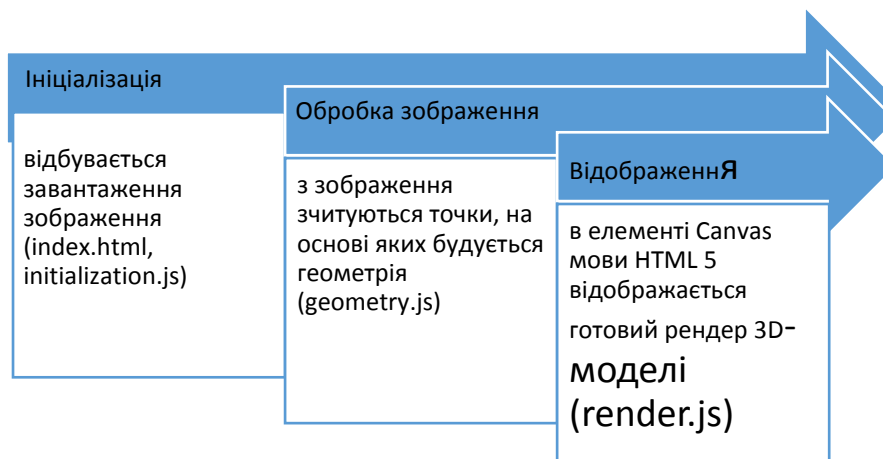
Назва	Платформа	Ціна	Напрямок ринку	Модель дистрибуції
Agisoft PhotoScan	Програма	179\$-3499\$	Europe, China	комерційне
CapturingReality	Програма	99-15000 євро	Great Britain	комерційне
3DF Zephyr	Програма	149\$-4200\$	Italy	комерційне
AutoDesk 123D Catch\Remake	Програма/додаток	30\$ (місяць) - 810\$ (3 роки)	USA	комерційне
Acute3D	Програма	30.000 EUR	Europe	комерційне
Selva3D	Онлайн-застосунок	free	USA	freeware
Neitra 3D Pro	Програма	299 EUR		комерційне
VisualSFM	Програма	free	China	opensource
Smoothie3D	Онлайн-застосунок	free	USA	freeware

Проведений аналіз засвідчує, що на даний час не вистачає рішень які би формували модель «на льоту», працювали швидко і просто, мали б відкриті вихідні коди. Тому для створюваного програмного додатку були поставлені наступні вимоги:

- безкоштовність (Free-ware [2])
- зі збереженням авторських прав на створені 3D об'єкти – для залучення максимально великої аудиторії;
- максимальна простота програмного додатку (невелика кількість бібліотек) і

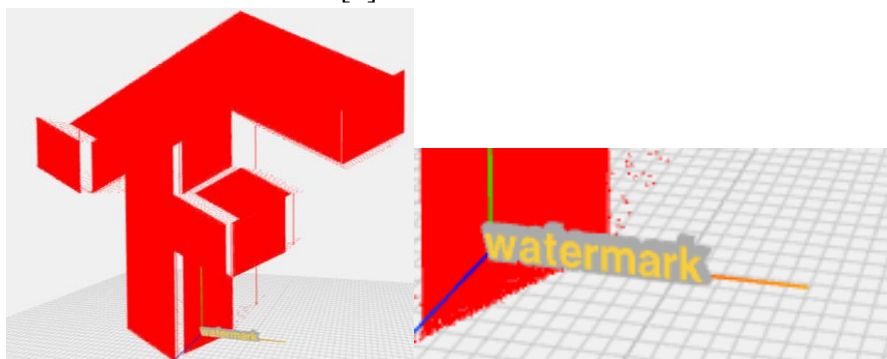
коментований вихідний код; програмний додаток можна легко розширювати та доповнювати необхідним функціоналом, адаптувати існуюче рішення в вигляді додатку для операційної системи MS Windows, Android чи iOS; застосування програмного додатку потребує мінімум часу, навиків і зусиль з боку кінцевого користувача, від якого необхідно тільки завантажити зображення чи фото, а потім отримати результат.

Схема функціонування додатку:

Мовою написання програмного додатку обрана динамічна, об'єктно-орієнтована мова програмування JavaScript, яка широко використовується у Web, завдяки концепції прототипів підтримка об'єктів в ній відрізняється від традиційних мов ООП [3]. JavaScript це найбільш популярна реалізація стандарту ECMAScript [4] — стандарт мови програмування, затверджений міжнародною організацією ЕСМА згідно зі специфікацією ЕСМА-262. Для реалізації 3-вимірної частини програмного додатку була використана бібліотека Three.js — це кросс-браузерна бібліотека JavaScript / API використовується для створення та відображення анімованої 3D комп'ютерної графіки в веб-браузері. Three.js використовує WebGL. Вихідний код розміщений в репозиторії на GitHub [5]. Для розробки додатку використано середовище JetBrains WebStorm [6] —

інтегроване середовище розробки для JavaScript, HTML та CSS від компанії JetBrains, розроблене на основі платформи IntelliJ IDEA. WebStorm є спеціалізованою версією PhpStorm, постачається з перед-установленим плагінами JavaScript (такими як для Node.js), які доступні для PhpStorm безоплатно. WebStorm підтримує мови JavaScript, CoffeeScript, TypeScript та Dart. Реалізацію захисту створених у даному додатку об'єктів може забезпечити водяний знак [7], а також механізм приховування вихідних кодів. Оскільки вихідні коди на JavaScript зі сторони клієнтського комп'ютера важко приховати (їх можна приховати за допомогою фреймворку Electron.js [8]), тому достатнім варіантом є накладання водяних знаків на саму 3D модель. Це гарантує базову безпеку інтелектуальної власності. Приклад накладення водяного знаку.

Висновки Розроблений програмний додаток є функціональним на мінімальному рівні та відповідає поставленим вимогам, після апробації передбачається розширення його функціональних можливостей.

Список використаних джерел:

1. 3D-модельювання [Електронний ресурс] <https://uk.wikipedia.org/wiki/3D-модельювання> . Перевірено 18.04.2017.
2. Безплатне програмне забезпечення [Електронний ресурс] https://uk.wikipedia.org/wiki/Безплатне_програмне_забезпечення . Перевірено 18.04.2017.
3. JavaScript [Електронний ресурс] <https://uk.wikipedia.org/wiki/JavaScript> . Перевірено 18.04.2017.
4. Standard ЕСМА-262 [Електронний ресурс] <https://www.ecma-international.org/publications/standards/Ecma-262.htm>. Перевірено 18.04.2017.
5. three.js Documentation - Manual [Електронний ресурс]

- <https://threejs.org/docs/index.html> . Перевірено 18.04.2017.
6. JetBrains WebStorm - The smartest JavaScript IDE [Електронний ресурс] <https://uk.wikipedia.org/wiki/WebStorm> . Перевірено 18.04.2017.
 7. Водяний знак - Вікіпедія [Електронний ресурс] https://uk.wikipedia.org/wiki/Водяний_знак . Перевірено 18.04.2017.
 8. Electron | Build cross platform desktop apps with JavaScript, HTML, and CSS [Електронний ресурс] <https://electron.atom.io/>. Перевірено 18.04.2017.
 9. JavaScript: The Definitive Guide 6 Ed. / Девід Фленаган - Символ-Плюс, 2012 р. - 1080 с.

УДК 004:457

*Гнідий Денис, студент II курсу
спеціальності «Слюсар з ремонту автомобілів»
науковий керівник Меленчук Л.І.*

АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ДІАГНОСТУВАННЯ СИСТЕМ АВТОМОБІЛЯ

Актуальність теми. Застосування нових інформаційних технологій при вирішенні задач автомобільного транспорту є одним з істотних етапів прискорення науково-технічного прогресу. Головною характеристикою сучасного етапу інформатизації є впровадження обчислювальної техніки нового покоління (персональних комп'ютерів) і відповідного програмного забезпечення. Зокрема, забезпечення безпеки руху автомобіля і збереження екологічно чистого навколишнього середовища є двома важливими вимогами, що ставляться до автомобіля. Щоб задовольнити ці вимоги необхідно утримувати автомобіль у справному технічному стані. Для цього необхідно проводити діагностику несправностей вузлів автомобіля. Однак, проведення діагностики по відомим методикам навіть з допомогою діагностичних засобів (приладів) вимагає значних матеріальних засобів і фахівців високої кваліфікації. Таким чином, актуальними є завдання автоматизації як процесу діагностики несправностей систем (вузлів) автомобіля з подальшою видачею відповідного висновку, так і прогнозування залишкового ресурсу окремих вузлів автомобіля і їх сполучень.

Діагностика автомобілів в автотранспортних підприємствах є частиною технологічного процесу технічного обслуговування і ремонту. Діагностика автомобілів, як один з найважливіших засобів удосконалювання їхнього технічного обслуговування, має широкі перспективи. Перспективи її розвитку пов'язані з пошуком і освоєнням нових методів, засобів і технологічних процесів діагностики, пов'язаних з технічним обслуговуванням та ремонтом автомобілів. Підвищення якості пошуку несправностей механізмів, прогнозування ресурсу й постановки діагнозу у великому ступені залежить від широкого використання електроніки й засобів автоматизації процесів діагностування.

Загалом існують такі види комп'ютерної діагностики:

- діагностика підвіски;
- діагностика двигуна;
- діагностика АКПП;
- діагностика електронних та електричних систем.

Ефективність роботи автомобільного транспорту і її основні показники, такі як продуктивність, собівартість і безпеку руху, значною мірою залежать від рівня організації робіт з підтримання рухомого

складу в технічно справному стані. В даний час є реальні резерви істотного підвищення ефективності планово-попереджувальної системи на основі застосування сучасних прогресивних інформаційних технологій і комп'ютерних систем управління. Один з таких резервів - розробка і широке впровадження нової, більш досконалої та гнучкої системи управління технічним станом автомобілів на базі сучасного контрольно-діагностичного обладнання і високопродуктивних засобів обчислювальної техніки.

Основними принципами автоматизованої діагностики автомобілів є:

- планово-попереджувальний принцип виявлення та усунення несправностей та проведення технічних впливів;
- оперативне управління технічним станом автомобіля на основі прогнозування його стану з використанням новітніх комп'ютеризованих засобів технічної діагностики і інтегрованими з ними в єдину систему засобами обчислювальної техніки;
- індивідуальний підхід до оцінки технічного стану кожного конкретного автомобіля;
- індивідуальне прогнозування періодичності технічного обслуговування та технічного стану автомобіля.

Прогнозування технічного стану автомобілів може здійснюватися на основі збору й обробки діагностичної інформації. Вихідною інформацією є значення параметрів технічного стану автомобіля і його окремих агрегатів і систем, календарні дати та значення напрацювань автомобіля, відповідні зафіксованим значенням параметра та інша інформація, одержувана в центрі діагностики з використанням комп'ютеризованих засобів діагностування. Інформація передається системі управління для обробки, у процесі якої формуються

масиви нормативно-довідкової та діагностичної інформації, необхідні для організації процесу прогнозування. Для цього використовуються спеціально розроблені програмні засоби. Процес прогнозування являє поетапну процедуру обробки інформації, що надходить з центру діагностики. Обробка інформації ведеться з метою вирішення двох комплексів завдань: власне прогнозування і статистичної обробки. Характер цих завдань та умови їх реалізації зумовили структуру і склад технічного і програмного забезпечення, необхідного для забезпечення процесу прогнозування технічного стану автомобілів в автоматизованій системі.

Технічне забезпечення системи прогнозування становить комп'ютеризоване діагностичне обладнання, що використовується в центрі діагностики, і обчислювальні засоби автоматизованої системи управління технічним станом автомобілів. Інформаційне забезпечення розроблене з урахуванням реалізації функцій системи ТО і ремонту автомобілів та функцій системи прогнозування.

Особливу увагу при розробці автоматизованої системи управління приділяється інтерфейсу системи. Так як інтерфейс - це та частина програми, яка є безпосереднім посередником між оператором (користувачем) програми і самою програмою. При розробці концепції інтерфейсу дуже важливо, щоб були враховані всі нюанси програмного продукту. Так само немало важливо, щоб подальше удосконалення системи та додавання до неї нових компонентів, не вимагало від програміста великих зусиль.

Аналізуючи програми для діагностики автомобіля, можна зробити висновок, що загалом вони дуже схожі, хоча для різних марок машин необхідні різні програми, також відрізняються вони за своєю стилізацією, інтерфейсом та апаратним забезпеченням.

Комп'ютерна діагностика найчастіше виконується після появи на панелі приладів коду помилки, а також у разі порушення роботи двигуна або інших вузлів чи систем. Крім того за допомогою комп'ютерної діагностики можна перевірити автомобіль перед покупкою, така діагностика дозволяє виявити всі найменші несправності автомобіля. Фахівці рекомендують проводити комп'ютерну перевірку мінімум раз на рік, цей показник в більшій мірі залежить від віку і стану автомобіля. Як вже говорилося вище, комп'ютерна діагностика - прекрасний спосіб своєчасно виявити і усунути несправності на ранній стадії попереджаючи серйозну дорогу поломку.

Електроніка відіграє все більшу роль в автомобілі. Електронні системи передбачають наявність в автомобілі найскладніших компонентів і систем на базі комп'ютерів. Такі технічно складні сучасні автомобілі висувають найвищі вимоги – діагностики автомобіля, обслуговування та ремонт тільки на самому високому якісному рівні.

Слід пам'ятати, що регулярна і своєчасна комп'ютерна діагностика - це ваша безпека, оскільки від своєчасності виявлення поломок і несправностей, залежить наше життя, а також життя пасажирів.

Список використаних джерел:

1. Борц А.Д., Закинъ Я.Х., Иванов Ю.В. Діагностика технічного стану автомобіля. М.: Транспорт, 2009. - 160 с.
2. Газарян А.А. Технічна експлуатація, обслуговування і ремонт автотранспортних засобів: Практичні рекомендації та нормативна база. - М., 2012.
3. Жердицький М.Т., Русаков В.З., Голованов А.А. Автосервіс і фірмове обслуговування автомобілів: Навчальний посібник. - Новочеркаськ: Вид. ЮРГТУ (НП), 2003. - 123 с.
4. Арзамаскин Н. Маленький аспект великого Інтернету. // АБС. Автомобіль і сервіс, 2000. - № 8. - С. 12-13.

УДК 144

Костюк М.І., студент 4 курсу спеціальності «Обслуговування програмних систем і комплексів» науковий керівник: Глинська М.Л.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕВАГ РОЗРОБКИ ПРОГРАМНИХ ДОДАТКІВ ПІД МОБІЛЬНУ ОПЕРАЦІЙНУ СИСТЕМУ ANDROID

Анотація. Стаття присвячена аналізу переваг розробки програмних додатків під ОС Android, популярності операційної системи серед користувачів та розробників програмного забезпечення під мобільні платформи.

Ключові слова: програмне забезпечення, розробка програмного забезпечення, мобільна платформа, Android, операційні системи, мобільні додатки.

Постановка проблеми. Операційна система – системне програмне забезпечення, яке керує апаратними та програмними складовими електронних засобів (комп'ютерів, планшетів, смартфонів тощо) і надає загальні послуги для комп'ютерних програм. ОС – комплекс взаємопов'язаних програм, призначених для управління ресурсами комп'ютерних систем та організації взаємодії з користувачем.

Комп'ютерна система – це будь-який пристрій, який діючи відповідно до програми, здійснює автоматизовану обробку даних.

Коли справа доходить до програмування комп'ютерних систем вибір постає перед великою кількістю різних операційних систем, під яку потрібно розробляти програмні додатки. Розробник повинен знати переваги та недоліки тої чи іншої ОС та віддати перевагу одній із них, якщо не йде мова про кросплатформність ПЗ.

Проблеми можуть виникнути при реалізації продукту, коли в обраної ОС немає підтримки необхідних компонентів чи функцій. Також варто звернути увагу на популярність операційної системи серед користувачів, на простоту і доступність методів імплементації функцій мобільних додатків.

Формування цілей статті. Метою статті є ознайомлення з операційною системою Android, обґрунтування переваг розробки програмних додатків під дану платформу та дослідження популярності ОС серед користувачів.

Аналіз ОС включає в себе:

- дослідження історії ОС Android;
- аналіз поширеності на ринку мобільних платформ;
- дослідження ядра системи;
- обґрунтування доцільності розробки ПЗ на ОС Android.

Виклад основного матеріалу. Історія операційної системи Android почалась в 2003 році, коли Енді Рубін, Річард Майнер, Нік Сірс та Кріс Уайт заснували компанію Android, Inc. Компанія мала намір розробити вдосконалену операційну систему для цифрових фотоапаратів, але ринок таких пристроїв був невеликим і засновники вирішили конкурувати з Symbian та Windows Mobile. Ідеєю платформи було слідкувати за місцеположенням користувача та

підлаштовувати девайс під потреби людини. Для цього використовувалась супутникова система навігації GPS, яка дозволяла пристрою визначати положення об'єкта на поверхні Землі.

Довший час корпорація працювала таємно, не розголошуючи деталей своєї роботи, відповідно потенційні інвестори не розуміли суті продукту. Але вже в липні 2005 року компанія Google зацікавилась проектом та перейняла права на операційну систему. В 2008 році після виходу телефона Apple iPhone з власним унікальним інтерфейсом, Google акумулювала свої зусилля та в кооперації з HTC випустила перший Android-смартфон HTC Dream в якому був присутній сенсорний екран і повністю інтегрована ОС під його використання. Менше ніж за рік було продано 1 мільйон пристроїв, а популярність смартфону все більше росла.

Після удосконалення першої версії, Android отримав розширену функціональність і кращий зовнішній вигляд. Одночасно з цим в продаж надійшли нові моделі Android-смартфонів та вже в 2010 році Google випускає свій фірмовий смартфон Google Nexus One з 1 ГГц процесором. Пізніше ОС Android стала поширюватись на планшети, а нова версія стає кросплатформною, компанія вдосконалює свій продукт та імплементує свої сервіси в оболонку Android. Це дозволяє розробникам створювати додатки для мобільних пристроїв та поширювати їх за допомогою популярності ОС.

Популярність системи пояснюється через її безкоштовне поширення та відкритість, що дозволяє реалізувати на ній більше функцій, вона доступна для різних апаратних платформ. Основним конкурентом Android є ОС iOS, яка поширюється лише на пристрої компанії Apple та популярність обох систем займає найвищі позиції у рейтингах, що доводить

їхню затребуваність на ринку мобільних пристроїв. Доля двох операційних систем на глобальному ринку смартфонів складає більше 96% в 2015 та 98% в 2016 році. Найбільш поширеною мобільною платформою залишається продукт компанії Google – він складає більше ніж 80% всього ринку операційних систем для смартфонів, коли в той же час iOS займає друге місце в рейтингу із поширенням в 17%. В 2013 році серед українців доля Android-смартфонів складала 57%, друге місце займала ОС Symbian – 25%, доля iOS – 11%. Звідси можна зробити висновок, що Android займає найбільшу частину ринку мобільних платформ як на світовому рівні, так і в Україні.

Ядро операційної системи запозичене у ОС Linux і є найголовнішою частиною, воно складається із драйверів для апаратної складової і дозволяє програмній частині взаємодіяти з апаратною частиною пристрою. Ядро ОС Android керує усім обладнанням телефону: Wi-Fi, Bluetooth, GPS, пам'яттю та іншим устаткуванням. Це дозволяє йому управляти частотою роботи та енергоспоживанням смартфона. Враховуючи різноманітність Android-телефонів, базове ядро Android окремо модифікується виробниками.

Ядра бувають різних видів: заводські та альтернативні – створені незалежними розробниками. Заводське – максимально оптимізоване виробником під конкретний пристрій, щоб його робота була максимально продуктивною. При потребі змінити частоту процесора використовуються альтернативні ядра, в яких, на відміну від фірмових, розблокована можливість керування елементами пристрою.

Переваги використання альтернативного ядра:

- зміна частоти процесора в широких межах;

- «розгін» графічної підсистеми;
- зміна напруги живлення процесора;
- зміна драйверів;
- можливість налаштування і конфігурації звуку чи кольорової гами дисплею.

Враховуючи, що альтернативні ядра створюються незалежними розробниками, то немає ніякої гарантії, що після його встановлення пристрій буде працювати належним чином.

Розробка програм на ОС Android відбувається в байт-код для віртуальної машини Dalvik, яка заснована на регістрах. Дана машина оптимізована для низького споживання пам'яті. Програми для Dalvik пишуться на мові Java. Замість стандартного байт-коду Java Dalvik виконує байт-код власного формату. Після компіляції програми на Java «Android SDK» перетворює .class файли у формат .dex, придатний для інтерпретації в Dalvik.

Для полегшення розробки програмних додатків, компанія Google запустила Android Studio – інтегроване середовище розробки. Середовище побудоване на базі продукту IntelliJ IDEA, який розвивається компанією JetBrains. Android Studio адаптований для виконання типових завдань, що вирішуються в процесі розробки застосунків для платформи Android. В середовище включені засоби для спрощення тестування програм на сумісність з різними версіями платформи та інструменти для проектування застосунків, які працюють на пристроях з екранами різної роздільної здатності (планшети, смартфони, ноутбуки, годинники, окуляри тощо).

Для прискорення розроблення застосунків представлена колекція типових елементів інтерфейсу і візуальний редактор для їхнього компонування, що надає зручний попередній перегляд різних станів інтерфейсу застосунку. До складу ще

включені розширені інструменти рефакторингу, перевірки сумісності з попередніми випусками, виявлення проблем з продуктивністю, моніторингу споживання пам'яті та оцінки зручності використання.

Публікація додатків відбувається в офіційному магазині Google Play. Розробники можуть поширювати своє програмне забезпечення як безкоштовно так і за окрему плату. Рахунок розробника, який дає можливість публікувати програми, коштує 25 доларів США. 2014 року в магазині Google Play налічувалось 1,43 мільйони додатків для ОС Android. Загальна кількість завантажених програм в 2015 році сягнула 200 мільйонів. Сума, на яку було придбано додатки становила 17 мільйонів доларів США.

Висновки. Дослідження показало, що написання додатків під платформу Android забезпечує простоту реалізації необхідних функцій. Розробнику, який

працює з даною операційною системою має можливість писати код на Java абстрагувавшись від ядра системи. В даній ОС є такі плюси як підтримка фреймворків, широкий набір API для написання різних видів програм з можливістю повторного використання чи заміни компонентів, наявність віртуальної машини Dalvik, яка дозволяє запускати додатки.

Android забезпечує розробника і користувачів зручним та інтуїтивно зрозумілим інтерфейсом, що дозволяє впевненіше користуватися пристроєм. Компанія Google імплементувала більшість своїх сервісів в оболонку операційної системи і це дає додаткову перевагу перед конкурентами у виборі платформи для розробки ПЗ. А магазин додатків Google Play показує, що користувачі завантажують та купують додатки які їм цікаві – це вагомий аргумент при виборі для розробника.

Список використаних джерел:

1. Харди Б. Android. Программирование для профессионалов / Б. Харди, Б. Филлипс., 2016. – 640 с.
2. Дейтел П. Android для разработчиков / П. Дейтел, Х. Дейтел, А. Уолд., 2016. – 512 с. – (Библиотека программиста).
3. iOS и Android «съели» 98,4% рынка смартфонов [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.iphones.ru/iNotes/538609>.
4. Подробная история популярной ОС Google Android: от маленького стартапа до захвата мира [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ferra.ru/ru/apps/review/android-history/>.
5. Аналитика: Google Play обошёл App Store по числу приложений в 2014 году [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://3dnews.ru/908131>.
6. Android app industry expected to surpass iOS App Store in terms of revenue this year [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://9to5mac.com/2017/03/29/app-store-android-app-market-in-revenue/>.

ПРОЕКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ДАНИХ ПРОДАЖУ ЗАЛІЗНИЧНИХ КВИТКІВ З ОПЦІЄЮ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

Анотація. Стаття присвячена аналізу соціального проекту, метою якого є створення програмного продукту, за допомогою якого користувачу можна буде придбати залізничний квиток у межах України, з опцією туристичних послуг

Ключові слова: програмний продукт, інформаційна база даних, туристичні послуги.

Постановка проблеми. Залізниця — статутне територіально-галузеве об'єднання, до складу якого входять підприємства, установи та організації залізничного транспорту і яке, при централізованому управлінні, здійснює перевезення пасажирів та вантажів у визначеному регіоні транспортної мережі. Для забезпечення справної роботи залізниці потрібно виконувати працівниками багато різних операцій, роботу яких можна значно полегшити за допомогою інформаційної системи.

Формування цілей статті. Метою проекту є створення програмного продукту, за допомогою якого можна буде придбати залізничний квиток у межах України, а також переглянути туристичну мапу певної області і скласти екскурсійний маршрут на свій смак.

Завданням проекту є організація роботи щодо створення «Інформаційної бази даних продажу залізничних квитків», яка включає в себе:

- проведення соціологічного опитування для визначення доцільності реалізації проекту та конкретизації його окремих питань;

- формування бази даних історичних пам'яток в містах України;

- створення та оформлення програмного продукту;

- оцінка ризиків та можливостей, які можуть виникнути в ході реалізації проекту;

- розробка рекламних заходів, спрямованих на просування проекту;

- апробація та реалізація проекту.

Виклад основного матеріалу. Наше дослідження стосується проектування та створення інформаційної бази даних продажу залізничних квитків, яка б зберігала у собі всі дані для надання покупцю потрібної інформації про поїзди, розклад їхнього руху, та безпосередньо про наявність місць у вагоні на потяг. Також передбачена можливість продажу пасажиром квитків і збереження інформації у базі даних.

В Україні створено чимало систем, які здійснюють продаж та перепродаж квитків. Тому, аби на даному етапі розвитку інформаційних комунікацій проект був успішним та зміг зацікавити споживача, потрібно впроваджувати новинки та унікальні модулі.

Зазвичай, обираючи місто подорожі, люди вибирають туристичні екскурсійні тури, аби мати змогу відвідати ті чи інші історичні пам'ятки. Та часто екскурсії можуть не включати в себе всі місця, які б можна було відвідати, або навпаки, включають ті, які туристу не цікаві.

Ідеєю проекту є не лише створення системи продажу квитків, але й системи, яка б могла відображати повну туристичну карту міста, де користувач сам зміг би скласти собі маршрут і отримати більше інформації про різні історичні об'єкти.

Реалізація проекту дасть змогу зекономити час, адже не потрібно буде переходити з одного ресурсу на інший, аби придбати квиток і вибрати туристичний маршрут.

Середовищем для розробки програмного забезпечення було обрано VisualStudio 2017 Community, яка є безкоштовною. Мовою програмування було обрано C#. Для створення бази даних, а також для простішого розповсюдження екземплярів програми було вирішено використати СУБД SQLite та EntityFramework.Core з використанням технології CodeFirst. Це дозволить створювати базу даних автоматично на нових носіях, тим самим спрощується процес розгортання програми на комп'ютері користувача.

Інтерфейс програми повинен бути простий та інтуїтивно зрозумілий для користувачів. Оскільки його розробка є важливою складовою реалізації проекту, на це було націлено багато зусиль, а саме на візуальне проектування вагонів поїзда.

Крім цього, у проекті реалізуються функції пошуку поїздів за потрібним маршрутом, в залежності від заданих критеріїв, час відправлення/прибуття і т.д. Вибравши вагон, який найбільше підходить, а також місце у ньому, користувач може оформити замовлення.

Як вже було зазначено раніше, програмний продукт передбачає реалізацію туристичної карти, на якій будуть розміщені історичні об'єкти, при натисканні на які, можна буде переглянути про них детальну інформацію.

Для створення проекту необхідне використання людських, матеріальних, фінансових, технологічних та інформаційних ресурсів.

Для реалізації проекту потрібно задіяти працівників двох сфер діяльності: економіста - для планування бюджету,

управління фінансовими ресурсами, оцінки ризиків та постійного моніторингу результатів реалізації проекту, а також програміста - для створення та підтримки програмного продукту.

Після формування конкретних цілей і завдань, напрямків маркетингової діяльності, необхідним є складання бюджету витрат. Для реалізації проекту, потрібні кошти на покриття таких витрат:

- розробка програмного продукту – 2000грн.
- збір і обробка первинної інформації – 1000грн.
- консультація маркетолога – 100грн.
- реклама: виготовлення банера – 150грн. розміщення банера на сайті 0352.com.ua – 45грн./1000 показів.
- електроенергія – 80 грн./міс.
- непередбачені витрати - 1000грн.

Загальна сума вартості проекту може становити від 5000 до 5500 грн.

Отож проект є малозатратним – втілення в реальність, у більшій мірі, пов'язане із збором і систематизацією доступної інформації, а використання інформаційних технологій не потребує значного фінансового забезпечення.

Крім формування бюджету, були визначені можливі недоліки та ризики проекту, серед них: можливі зміни інформації про ті чи інші пам'ятки та зміни годин їх відвідування, можливі проблеми при роботі програмного продукту.

Дані ризики не є критичними і вирішуватимуться згідно заходів, які передбачені на випадок таких ситуацій.

Висновки. Використовуючи вищезазначений інструментарій, планується реалізація та впровадження даного проекту в життя.

Споживачу буде представлений зручний у використанні програмний продукт, націлений на продаж залізничних квитків. Крім цього, створення додатку туристичних послуг дасть змогу більше

дізнатися користувачам про історичні склади оптимальний екскурсійний пам'ятки регіонів, а також самостійно маршрут.

Список використаних джерел:

1. Ландэ, Д.В. Интернетика. Навигация в сложных сетях: модели и алгоритмы [Текст] / Д.В. Ландэ, А.А. Снарский, И.В. Безсуднов. — М.: Либроком, 2009. — 264с.
2. Гаспаров, Б. М. Язык, память, образ. Линг- вистика языкового существования [Текст] / Б. М. Гаспаров. — М.: Новое Литературное Обозре- ние, 1996. — 352 с.

УДК 004:331

Свистунович Ярослав, студент 4 курсу спеціальності «Обслуговування програмних систем і комплексів» науковий керівник Павлюс В.П.

АНАЛІЗ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ ТА ЇХ ІНТЕГРАЦІЯ В ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИН

Дослідження спрямована на електронні платіжні системи, що є програмним продуктом, який дозволяє користувачам проводити онлайн розрахунки.

Постановка проблеми. Людство постійно перебуває у процесі інформатизації і комп'ютеризації практичного усіх сфер свого життя. Ці тенденції не залишили осторонь і Електронну комерцію. Використання переваг, які дають нові інформаційні технології при проведенні онлайн платежів, співпадають із загальним прагненням людства витратити на виконання будь-яких завдань мінімум часу та сил. Це відноситься до Електронної комерції.

Метою дослідження є визначення електронної платіжної системи з найкращими умовами при підключенні.

Виклад основного матеріалу. В інформаційних технологіях велика увага приділяється розвитку електронного бізнесу, який утворився з появою Інтернету. Електронна комерція - термін, що відноситься до використання Інтернету для проведення комерційних операцій між підприємствами або між підприємством та споживачами.

Електронні платіжні

системи призначені для здійснення платіжних операцій у Інтернеті. За допомогою платіжної системи можна здійснювати розрахунок за товари та послуги. Наприклад, оплачувати мобільний зв'язок, комунальні послуги, кабельне або супутникове телебачення, послуги провайдерів, покупки в Інтернет-магазинах. Збільшення використання платіжних систем неминуче, оскільки вони мають дуже важливі і незаперечні переваги, такі як:

- доступність – будь-який користувач має можливість безкоштовно відкрити власний електронний рахунок;
- простота використання – для відкриття та використання електронного рахунку не потрібно яких-небудь спеціальних знань, всі дії інтуїтивно зрозумілі;
- мобільність – незалежно від місця свого знаходження користувач може здійснювати зі своїм рахунком будь-які фінансові операції;
- оперативність – переказ коштів з рахунку на рахунок відбувається протягом декількох секунд;

- безпека – передача інформації ведеться з використанням протоколів шифрування.

На сьогодні для здійснення платіжних операцій у мережі Інтернет можна скористатися такими платіжними системами:

українські:

Інтернет.Гроші, ГлобалМані, LiqPay, iPay.ua, Простір;

міжнародні: E-Gold, PayPal, Perfect Money, Skrill, EasyPay, ChronoPay, WebMoney, PayCash, Яндекс.Деньги.

На сьогоднішній день PayPal – це найбільш популярна світова платіжна система, що функціонує з 2000 року. Донедавна вона була структурним підрозділом американської компанії eBay, яка спеціалізується на проведенні Інтернет аукціонів. Зараз платіжна система PayPal функціонує в 203 країнах світу, хоча в деяких з них немає можливості використовувати повний функціонал ЕРС, оперує 26-ма світовими валютами, число її користувачів наближається до 140 млн. В Україні та інших пострадянських державах PayPal ще не отримала широкого розповсюдження, поступаючись російським платіжним системам (оскільки тут відсутні широкі можливості для поповнення, а особливо – виведення коштів). Тим не менше, вона поступово розвивається і у нас. Основна валюта системи PayPal – долар США.

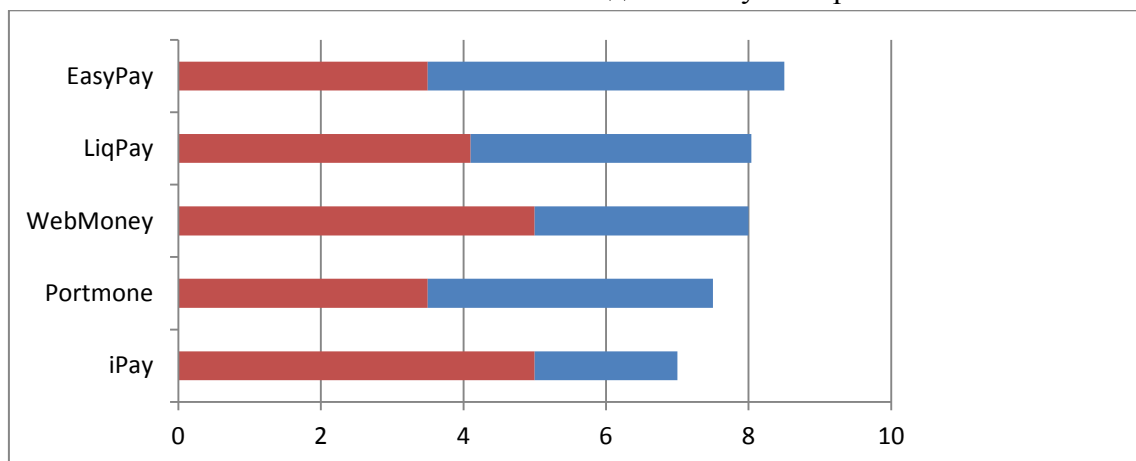
E-gold платіжна система, де емітуються електронні гроші переважно в золото, а також в інші дорогоцінні метали. Система e-gold набула популярності серед Інтернет-шахраїв і фінансових пірамід, активно застосовується в діяльності Інтернет-казино і різних віртуальних ігор на гроші. В останні роки e-gold переживає не найкращі часи: її засновник був заарештований, а транзакції періодично блокувалися.

Perfect Money – електронна платіжна система, створена в 2007 році, працює переважно з євро, долларом і золотом. Також прославилася використанням у багатьох хайпах і фінансових пірамідах, тим не менш, є досить популярною в світових розрахунках між приватними особами та представниками бізнесу, активно використовується для оплати товарів та послуг в інтернеті.

На даний момент найпопулярнішими системами оплати в Україні є наступні:

- EasyPay
- LiqPay
- WebMoney
- Portmone
- iPay

За результатами незалежного дослідження споживчих уподобань українців у межах щорічного конкурсу торгових марок «Фаворити Успіху» було складено наступний рейтинг.

Діаграма 2.1 – Рейтинг найпопулярніших платіжних систем в Україні

Підключення будь-якої системи оплати відбувається за типовим алгоритмом:

1. Створити і розмістити на сайті три HTML-сторінки (платіжну сторінку, сторінку успішно виконаного платежу і сторінку невиконаного платежу).
2. Налаштувати Web Merchant Interface для обробки платежів, що виконуються покупцем на ваш гаманець.

3. Вказати URL свого сайту в налаштуваннях гаманця.

Висновки

Проаналізувавши найпопулярніші системи оплати в Україні і взявши до уваги той факт, що рекомендується використовувати ті, які підтримують більшу кількість способів оплати, а не обмежуються тільки одним або двома. Можна зробити висновок, що найкращим варіантом є система оплати LiqPay оскільки вона підтримує актуальні для українського ринку способи оплати, які підійдуть для будь-якого покупця.

Список використаних джерел:

1. Вибираємо платіжну систему для сайту і інтернет-магазину [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://lemarbet.com/ua/razvitie-internet-magazina/vybiraem-platezhnyuyu-sistemu-dlya-sajta-i-internet-magazina/>.
2. WebMoney в Україні визнана кращою системою інтернет-платежів! [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://webmoney.ua/news>
3. Налаштування прийому WebMoney на сайті продавця [Електронний ресурс].- Режим доступу: https://wiki.webmoney.ru/projects/wiki/nastroyka_priema_webmoney_na_sayte_prodavtsa
4. Як почати роботу [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://docs.easypay.ua/>
5. Як почати приймати платежі на сайті [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://www.liqpay.com/faq>
6. Технологія прийому оплат [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://www.portmone.com.ua/r3/docs/gateway-instruction.pdf>

УДК 004:331

Смітюх Дмитро, студент IV курсу спеціальності «Обслуговування програмних систем і комплексів» науковий керівник Павлюс В. П.

АНАЛІЗ МЕТОДІВ ТА ПІДХОДІВ ДЛЯ РОЗРОБКИ КОРИСТУВАЦЬКИХ РОЗШИРЕНЬ ДЛЯ CMS JOOMLA

У статті викладено результати дослідження розробки користувацьких розширень для CMS Joomla. Виділені переваги використання систем керування контентом для створення веб сайтів, розглянуті основні види розширень, покана розробка розширення, а також деякі засоби автоматизованого створення розширення.

Постановка проблеми. Давно пішли в минуле сайти, які склалися з декількох сторінок тексту й пари малюнків. На сьогоднішній день практично кожний веб-сайт має як мінімум кілька різних розділів і підрозділів, безліч графіки, флеш-анімації, музики й відеофайлів на своїх сторінках. Керування всією цією різноманітністю

часом і від професійного веб-майстра вимагає чималих знань і витрат часу

Очевидно, що необхідний якийсь інструмент, за допомогою якого завдання керування сайтом значно спрощується. Система керування контентом (вмістом сайту) або CMS.

У CMS Joomla, за замовчуванням немає можливості створювати фотогалереї, програвати на сторінках відеоролики, використовувати сайт на Joomla як інтернет-магазин і багато іншого. Весь цей додатковий функціонал можна отримати, встановивши відповідні розширення.

Метою дослідження є дослідження CMS Joomla, а також видів та методів розробки користувацьких розширень.

Виклад основного матеріалу. CMS, від англійського Content Management System (система керування контентом), - це програмне забезпечення, що дозволяє користувачам розміщувати або змінювати вже розміщену на сайті інформацію без залучення розробників сайту.

Основні переваги використання систем керування контентом:

- низька вартість;
- легке налаштування;
- простота у використанні;
- пошукова оптимізація сайту.

Деякі системи управління контентом безкоштовні, такі як Drupal, Joomla і WordPress. Інші можуть бути доступні в залежності від розміру підписок.

Сторінки мають складну тему і дизайн без особливого коду. Багато інструментів CMS використовують перетягування AJAX системи. Це робить його легким для початківців користувачів.

CMS розроблені для нетехнічних людей. Простота в дизайні дозволяє користувачам оновлювати вміст без особливої підготовки в кодуванні і технічних аспектів обслуговування системи.

Сайти CMS також гарні для пошукової оптимізації (SEO). Свіжість змісту є одним з факторів, який допомагає у пошуку.

Для полегшення розробки з CMS розробляються спеціальні розширення.

Види розширень:

- компонент;
- модуль;
- плагін.

Компонент - це невелика система керування вмістом. Вона встановлюється в Joomla і далі використовується, практично як самостійна CMS. У неї також можна встановити розширення. Прикладом компонента можна назвати галерею Phoca Gallery.

Модуль на відміну від компонента, який виводить свій вміст в тексті сторінки, в основному по центрі, модуль виводить вміст на інших ділянках сторінки: в шапці, в лівому і правому блоці. Наприклад, модуль меню. Він дозволяє виводити меню, що випадає різних кольорів і шрифтів на всіх сторінках сайту.

Плагін Joomla - це найменший вид розширень який використовується в Joomla і орієнтований на виконання певної функції при настанні в системі певної події. Наприклад, візуальний редактор в Joomla - це плагін, що спрацьовує, коли в системі настає подія виклику редактора.

Для успішної розробки розширення для Joomla потрібні знання php, html, mySql. Створення простого розширення, а саме модуля, можна розділити на декілька етапів.

1. Створення файлової структури

Щоб створити робочий модуль на Joomla, повинна бути дотримана чітка ієрархія файлів.

tmpl - папка фроненда, в ній створюються файли, які відповідають за подання модуля на сайті.

helper.php - основний файл обробки, в якому прописується весь вихідний код роботи модуля.

mod_last_articles.php - файл який об'єднує уявлення і логіку обробки.

mod_last_articles.xml - файл в якому прописуються дані для роботи в Joomla, інформація про папки і файли, а також налаштування.

2. Наповнення файла xml

Перед створенням будь-якого модуля необхідно в спеціальному файлі mod_last_articles.xml прописати всю необхідну інформацію про цей модуль. Ці дані необхідні для успішного встановлення і роботи модуля.

У верхньому рядку необхідно прописати тег xml який вказує формат файлу. Далі йде тег - <extension> в атрибутах якого потрібно прописати тип і версію. У середині тега extension прописуються всі дані про шаблон.

3. Написання коду обробки

На третьому етапі проводиться формування основного коду модуля. Прописується вся програмна логіка роботи модуля. Вся логіка обробки прописується у файлі helper.php. В даному файлі можна прописати будь-яку кількість функцій використовуючи API Joomla.

4. Додавання мовних змінних

Мовні змінні не обов'язкові, проте завдяки їм користувачі Joomla зможуть змінювати текстові дані модуля.

5. Додавання налаштувань

Щоб створити налаштування для модуля в Joomla, в файлі mod_last_articles.xml необхідно оформити блок тегів <config>. В даному блоці прописуються всі поля, які будуть відображатися в налаштуваннях модуля.

8. Встановлення модуля

Для встановлення модуля буде потрібно запакувати дані файли в архів zip з назвою даного модуля. Тепер щоб

встановити модуль досить скористатися Менеджером розширень.

Для того щоб полегшити розробку розширення існують автоматизовані засоби.

Black Rabbit Component Creator - онлайн сервіс генерує структуру компонента за кілька кроків, тим самим звільняє розробників від нудної однотипної роботи. Створює повністю функціональний і готовий до встановлення компонент або модуль Joomla в найкоротші терміни. Component Creator звільняє від стомлюючої роботи розробки розширення Joomla.

Joomla component creator – онлайн сервіс, який дозволяє створити повністю готове до встановлення розширення в найкоротчі терміни. Більшість функцій є безкоштовними, але для розробки повноцінного розширення потрібно докупляти деякі додаткові можливості. Component creator підійде для людей які хочуть створити невелике розширення. Або для людей які готові заплатити гроші для розробки повноцінного модуля або компонента.

Висновок

Таким чином, можна сказати, що CMS Joomla є своєрідним конструктором. Після встановлення її на сервер вона нічого собою не представляє і не може забезпечити функціоналом навіть домашню сторінку. Однак завдяки різним розширенням, вона перетворюється в потужну систему з багатьма функціями і параметрами.

Розширення Joomla можна створювати з нуля прописуючи весь код самостійно, або скористатися певними сервісами які допоможуть створити розширення. Якщо професійно займатися створенням розширення можна на деяких сервісах, купити підписку і користуватися усіма можливостями даного сервіса. А для одноразового написання модуля, вистачить стандартних функцій. Написання

розширення з нуля є доволі довгим і складним процесом.

Joomla прекрасно підійде для створення різних видів сайтів, починаючи від сайту візитки і закінчуючи багатофункціональним інтернет-магазином з безліччю товарів.

Список використаних джерел:

1. Хаген Г. 10 легких шагов к освоению Joomla! 3 / Граф Хаген.
2. Рамел. Самоучитель Joomla! / Рамел., 2008.
3. Joomla! [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Joomla!>.
4. Dmitry Rekun. Разработка расширения для Joomla! 3.0 – начинаем разработку [Електронний ресурс] / Dmitry Rekun – Режим доступу до ресурсу: <https://cmsafe.ru/razrabotka/360-razrabotka-rasshireniya-dlya-joomla-3-0-nachinaem-razrabotku>.
5. Разработка расширений Joomla [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://joomla-book.ru/development>.
6. Простая разработка компонентов Joomla с помощью Component Creator [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://socext.com/blog/115-component-creator.html>.
7. Седова А. Я. Разработка расширений для cms joomla 3 / Седова А. Я... – (2013).

УДК 004:331

Степчук Віталій, студент IV курсу спеціальності «Обслуговування програмних систем і комплексів» наукові керівники: Криховець-Хом'як Л.Я., Глинська М.Л.

ТРЕЙДИНГОВА ПЛАТФОРМА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОБСЛУГОВУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ БІРЖОВОГО РИНКУ

Дослідження має стосунок до трейдингової платформи, що є програмним продуктом, який дозволяє інвесторам і трейдерам розміщувати угоди на фондовому ринку, стежити за рахунком та включає в себе програмне забезпечення для аналізу ринку.

Метою дослідження є визначення ролі інтернет-трейдингу на фондовій біржі та розробка програмного продукту «трейдингова платформа», що включає в себе програмне забезпечення для аналізу ринку.

Виклад основного матеріалу. Трейдинг – це обмін товарів, цінних паперів тощо. Словосполучення «інтернет-трейдинг» (з англійської internet-trading) означає «торгівлю через інтернет». Це одна з технологій управління капіталом: як особистими коштами приватних інвесторів, так і засобами інвестиційних і страхових

компаній, фондів, банків та інших юридичних осіб. Все це виразилося, в першу чергу, в повсюдній заміні традиційних голосових торгів на електронні, де постановка заявок учасниками здійснюється через спеціалізовані термінали, що дають доступ до біржових електронних торговельних систем (ETC).

Офіційно 26 березня 2009 року, у нашій країні, завдяки «Українській біржі», з'явився інтернет-трейдинг, завдяки якому до торгів цінними паперами та похідними інструментами підключилося кілька тисяч чоловік. [6]

Біржа – свого роду ринок для продавців і покупців. Тобто фондова біржа зводить разом людей, компанії, різні установи, одним з яких необхідно щось купити, а іншим що-небудь продати. Біржа в свою чергу за вчинення операції між продавцем і покупцем забирає певну комісію.

Особа, що здійснює торгово-інвестиційні операції з цінними паперами з метою отримання прибутку, називається трейдером.

Торгувати через інтернет можна акціями, облігаціями і похідними фінансовими інструментами. Торгівля ведеться через онлайн-брокера - професійного учасника фондового ринку з ліцензією на брокерську діяльність і відповідним програмним забезпеченням. Участь брокерської компанії (в Україні її називають «торговцем») при здійсненні угоди на біржі є вимогою чинного законодавства [2].

Для здійснення таких інтернет-операцій використовується спеціалізоване програмне забезпечення – трейдингова платформа.

Трейдингова платформа є програмним продуктом, що дозволяє інвесторам і трейдерам розміщувати угоди і стежити за рахунком. Вона також включає

в себе програмне забезпечення для аналізу ринку.

На сьогоднішній день вже існує чимало трейдингових платформ. Всі вони мають свої переваги та недоліки. Розглянемо деякі з них:

MetaTrader – надає можливість працювати одночасно з одного рахунку на Forex, Futures, Stock і фондових ринках та має можливості програмування індивідуальних роботів-експертів *MetaQuotesLanguage 5 (MQL5)*.

NinjaTrader – потужний комплекс методів ринкової аналітики, торгового моделювання та інших засобів для «ручної» і автоматичної торгівлі на Forex. Характеризується високою продуктивністю, хорошими аналітичними можливостями, є простою та гнучкою у використанні.

ZuluTrade – це підтримка своєрідного онлайн-клубу трейдерів, одні з яких безкоштовно транслюють свої торгові сигнали по всьому світу, а інші автоматично копіюють їх дії [5].

При аналізі існуючих трейдингових платформ було виявлено як переваги, так і недоліки. Так, наприклад, в деяких з них можна відкрити графік у вигляді вкладки. Це не дуже зручно, оскільки при роботі з кількома моніторами зручніше відкрити графік у новому вікні. Також у всіх проаналізованих платформах незручний спосіб зміни налаштувань самого відображення графіків: так, у деяких з них можна змінити налаштування для усіх графіків одночасно, в інших же – для кожного окремо. Це також незручно, оскільки інколи виникає необхідність змінити налаштування тільки для певних графіків, а зміна налаштувань для кожного графіку окремо займає багато часу. Також більшість трейдингових платформ є платними і, відповідно, не підходять для українського користувача.

Враховуючи переваги та недоліки існуючих трейдингових платформ було вирішено розробити власну, яка буде використовувати безкоштовні дані з таких ресурсів, як Quandl та Google. У зв'язку з тим, що безкоштовні дані не надаються в режимі реального часу, було вирішено зробити автоматичне поновлення даних, яке буде керуватись користувачем. Додано кешування вже завантажених даних для швидшої роботи системи. Це дозволить здійснювати аналіз даних в режимі офлайн. Вирішено надати можливість користувачу відобразити дані у вигляді таблиці для

простішого підведення статистики. Налаштування можна буде застосовувати до будь-якого з відкритих графіків. Також було додана найпростіший індикатор для аналізу зміни цін.

Висновки Відповідно функціонально розроблена нами трейдингова платформа матиме певні переваги для користувачів. Подальше вивчення питання видається автору перспективним, оскільки планується розробити ще веб-версію для доступу користувача до розробленої платформи практично з будь-якого куточка світу.

Список використаних джерел:

1. Бюлетень «Відомості Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nssmc.gov.ua/press/oficials/dkcpfjournal>.
2. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, N 31 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
3. «Переваги біржової торгівлі через Інтернет» / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://univer.ua/ua/internet-trading/advantages/>
4. «Интернет-трейдинг в действии» » / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://fxp-t.ru/?p=38>
5. «Какую платформу выбрать для торговли на Форексе». / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.pravda.ru/navigator/platformy-dlja-torgovli-na-foreks.html>.
6. «Українська біржа». / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ux.ua/>.
7. РТС соблазняет украинских брокеров. / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.expert.ru/printissues/ukraine/2008/07/news_broker/
8. Яка фондова біржа стане основною. / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.in.gov.ua/index>.
9. Електронні біржі в Україні і світі – реалії 2008р.: від аферистів до реалістів. / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://businessfondy.blogspot.com/2008/08/2008.html>.
10. ПФТС уже создала самое необходимое для запуска Интернет-торговли – ядро и шлюз. Интернет-трейдинг появится к лету. Режим доступу: <http://www.cbonds.info/ua/rus/news/index.phtml/params/id/391204>.
11. Бумаги оценят в мегабайтах. ИК “Galt&Taggart Securities” запустила Интернет-трейдинг. / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://proit.com.ua/internet/2008/01/21/092725.html>.
12. Українські акції через Інтернет. / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://money.donetsk.ua/ukrajinski-akciji-cherez-internet.html>.

*Сухорська Юлія, Рудак Володимир,
студенти II курсу спеціальності
«Обслуговування програмних систем і комплексів»
науковий керівник Чубей О.О.*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ GOOGLE В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Дослідження полягає у вивченні набору освітніх інструментів компанії *Google*, що об'єднані під назвою “*google for education*”. Він включає в себе як додатки так і вузько направлені ресурси, які ми можемо побачити за адресою *edu.google.com*.

Постановка проблеми. У сьогоденні інтернет-технології давно уже проникли в наше повсякденне життя, тому активно використовуються не лише для комунікації, обміну та пошуку інформації, а й в освітній сфері. *Google*, як одна з провідних компаній, також не обділила цю галузь увагою.

Метою дослідження є вивчення можливостей освітніх технологій компанії *Google* та їх активне впровадження у навчальний процес з метою більш продуктивної співпраці між студентом та викладачем.

Виклад основного матеріалу. Головний ресурс, яким забезпечив нас *Google* ми можемо поділити на:

- *Devices* (хромбуки та планшети);
- *Productivity tools* (інструменти, що дозволяють цілим школам працювати над проектом разом);
- *Classroom* (те, що забезпечує: зв'язок між студентами та викладачем; можливість переглядати прогрес та досягнення групи людей або окремої особи; зібрати майже увесь навчальний процес в одному місці);
- *Expeditions* (віртуальна подорож, що дозволить студентам побачити своїми очима те, про що йде річ на занятті);

- *More products* (продукти, що не ввійшли до інших категорій через свою унікальну структуру, як, наприклад, *google scholar*, *google cultural institute*, *google search for education*);
- *Google cloud platforms* (доступ до тієї ж інфраструктури, що використовує *Google*, для навчання).

Кожен з цих аспектів має свою ціль, однак не кожен з них однаково відомий користувачу. Так, для прикладу, далеко не всі знайомі з *open online education* (платформа, що дозволяє нам створювати та проходити онлайн-курси з можливістю отримати сертифікат по завершенні).

Отож, розглянемо ці категорії детальніше.

Devices.

Як повідомляє сам сайт, *chrombook* – це нове покоління девайсів для навчання, що є доступним, універсальним та ідеальним для поширення інформації. Основна ідея цього пристрою – використання звичного нам комп'ютера у вузькому напрямі для збільшення ефективності та швидкості роботи не одного окремого студента, а великої їх кількості.

Productivity tools

Інструменти, що знаходяться під девізом «Зберігайте час, залишайтеся на зв'язку», та характеризуються *простотою у використанні* (ви можете створювати, редагувати та поширювати файли online і всі, хто будуть знаходитись на одній з вами сторінці побачать зміни, адже вони автоматично будуть зберігатись та

синхронізуватись), мінімальними вимогами до девайсу (файли доступні для більшості ПК, телефонів та планшетів, що здатні їх відтворити) та не потребують доплати або додаткових умов.

До таких інструментів входять уже нам відомі: *Gmail, Classroom, Google-документи, Google drive, Календар, Google-сайти, Hangouts, Сейф*.

Classroom

Завдяки *Classroom* Google дарує нам можливість контролювати клас, групу, свої заняття. Можливість створювати свої персональні «класи» одним кліком, дозволяє тримати в одному місці матеріали цілого курсу занять. Викладачі та студенти мають можливість задавати будь-яке питання приватно, у особистих повідомленнях, або запитати у цілого «класу». До питань, звісно, можна додавати будь-які документи, фото, файли.

Для викладачів функціонал створення «класу» теж максимально зручний та повний можливостей. Кожне із завдань та матеріалів буде доступне усім студентам одразу, як тільки з'явиться у класі. Більше того, викладач зможе бачити, хто вже закінчив опрацювання матеріалу, а хто ще займається цим.

Чому це актуально? В першу чергу, тому що це зберігає наш час, якого так не вистарчає нам у сучасному суспільстві. До того ж, це значно полегшує спілкування студента та викладача, яким, можливо, не завжди зручно з'явитись на консультацію в

зазначені години. Написати e-mail, коротке запитання всьому «класу», і ось, справу вже вирішено за декілька секунд. Перевага викладача в цьому випадку – відслідковування прогресу цілої групи студентів, а не лише одного. До того ж, це не просто статичний журнал – окрім оцінок, тут ще й можна зрозуміти, на якому етапі опрацювання матеріалу знаходиться студент.

Однією з головних переваг *classrooms* у даному випадку є існування платформи у різних форматах. Навіть тут *Google* вже підлаштувався під смак користувача: існує як браузер версія проекту, так і додаток на *Android*.

Google expeditions

Експедиції – те, що дозволяє викладачам проводити віртуальні екскурсії у будь-який куточок нашої планети та, інколи, навіть за її межами. На протязі такого заняття студент може побувати як в музеї, так і на дні океану і навіть у космосі. По суті, *експедиції* – набір контенту для віртуальної реальності (VR) і деяких додаткових матеріалів, які можна використовувати у навчальному процесі.

Висновки. Подальше вивчення даного питання дасть можливість як викладачам так і студентам більш ширше застосовувати вище вказані програмні продукти групи “*google for education*” в освітньому процесі, використовуючи при цьому різноманітні девайси.

Список використаних джерел:

1. Биков В. Ю. Інноваційний розвиток засобів і технологій систем відкритої освіти / В. Ю. Биков // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. – Вип. 29 / Редкол.: І. А. Зязюн та ін. – Вінниця, 2012. – С. 32–40.
2. Шишкіна М. П. Хмаро орієнтоване освітнє середовище навчального закладу: сучасний стан і перспективи розвитку досліджень / М. П. Шишкіна, М. В. Попель // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. – № 5. – С. 66–80.

3. Олексюк В. П. Досвід інтеграції хмарних сервісів *Google Apps* у інформаційно-освітній простір вищого навчального закладу /В. П. Олексюк// Інформаційні технології і засоби навчання, – 2013. – №3.

УДК 004

Хацюр Василь, студент IV курсу спеціальності «Обслуговування програмних систем і комплексів» науковий керівник Сиротюк Н. С.

ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ЗАСОБИ ТА ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ РОЗВИВАЮЧИХ ІГОР ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА ШКІЛЬНОГО ВІКУ

В умовах активної інформатизації суспільства, його динамічного науково-технічного перед людьми стоїть не просте завдання розробляти якісне програмне забезпечення, а особливо для дітей, яке б розвивало навички, які знадобляться в майбутньому.

Ігрова індустрія – одна з найскладніших галузей інформаційних технологій, яка потребує потужної бази з точних дисциплін, розвиток якої відбувається дуже стрімко. Тому питанню оновлення технологій та компонентів розробки приділяють багато уваги компанії по розробці ігрового програмного забезпечення, незалежні розробники або ж студії: Valve, Bethesda, EA, Ubisoft, RockStart games, Markus Alexej Persson. В останні роки з'явилося надзвичайно багато цікавих та змістовних матеріалів, курсів, конференцій з розробки ігрового програмного забезпечення.

Зовсім недавно компанії розпочали випуск безкоштовних версій різноманітних ігрових рушіїв. Дані події позитивно вплинули на галузь ігрових розробок. З'явилося багато різноманітних ігрових програм, які призначені для розвитку дітей, а також для спрощення вивчення певних наук.

Незважаючи на те, що основна частина ігрових рушіїв стала безкоштовною, системні вимоги для таких програм залишились на попередньому рівні - високими.

Проблема полягає в тому, що знання, які потрібні для розробки якісного ігрового забезпечення, здобувається лише з досвідом, звідси і велика частина неякісного ігрового програмного забезпечення та багато програм, які створенні лише для отримання прибутку.

Мета статті — огляд та аналіз інструментальних засобів для проектування та розробки ігрового програмного забезпечення розвитку здібностей людини.

Ігрова індустрія бере свій початок в другій половині 20 століття. Тогочасні розробки несли лише розважальних характер та спочатку були не масовими. Розробка такого ігрового забезпечення потребувало великих ресурсів оскільки вимоги до комплектуючих були високими, більшими ніж на даний момент в співвідношенні програмної частини до фізичної. Розробник повинен був мати потужну базу знань програмування та алгоритмів.

Розвиток технологій та інструментарію з розробки програмного забезпечення суттєво спростив процес його розробки. Одними з найпопулярніших і доступних середовищ розробки ігор є наступні: Unity, Unreal Engine, Game Maker, Cry Engine, Source Engine та ін.

Виходячи з існуючих доступних інструментів вибір розробника повинен задовольняти наступні потреби:

1. доступність;

2. забезпечення індивідуальної та командної розробки;
3. кросплатформеність результуючого продукту;
4. економічна вигода та ін.

Unity — багатоплатформовий інструмент для розробки дво- та тривімирних додатків та ігор, що працює на операційних системах Windows і OS X, який відповідає вище переліченим вимогам. Створені за допомогою Unity застосування працюють під системами Windows, OS X, Android, Apple iOS, Linux, а також на гральних консолях Wii, PlayStation 3 і Xbox 360. Також інструмент надає можливість створювати інтернет-додатки за допомогою спеціального під'єднуваного модуля для браузера Unity та за допомогою експериментальної реалізації в межах модуля Adobe Flash Player. Застосування, створені за допомогою Unity, підтримують DirectX та OpenGL.

Редактор Unity має простий Drag & Drop інтерфейс, який легко налаштовувати, що складається з різних вікон, завдяки чому можна проводити налагодження гри прямо в редакторі. Русій підтримує три сценарних мови: C#, JavaScript (модифікація). Проект в Unity ділиться на сцени (рівні) - окремі файли, що містять свої ігрові світи зі своїм набором об'єктів, сценаріїв, і налаштувань.

Також Unity підтримує фізику твердих тіл і тканини, фізику типу Ragdoll (ганчіркова лялька). У редакторі є система успадкування об'єктів; дочірні об'єкти будуть повторювати всі зміни позиції, повороту і масштабу батьківського об'єкта. Скрипти в редакторі прикріплюються до об'єктів у вигляді окремих компонентів.

Чому саме Unity? Відповідь на це питання досить проста – це єдиний русій, який на даний момент ідеально підходить для одноосібної розробки ігрового забезпечення. Даний русій дає змогу спростити розробку до мінімуму і

зменшити термін розробки продукту. Проте даний перевага включає і недолік: не завжди є можливість гнучкого налаштування компоненту ігрового продукту.

Механіка виконання програмного коду Unity базується на скриптованих мовах програмування, які були перелічені вище. Дана архітектура програмного забезпечення дає можливість розробляти продукти з використання технології КОП (компонентно-орієнтоване програмування). Дана технологія широко застосовується в масштабних проектах, оскільки розробка таких програмних продуктів займає менше часу, та дає змогу в будь-який момент змінити той чи інший компонент програми без втрати попереднього функціоналу.

При розробці гри необхідно враховувати фізичні закони для опису поведінки того чи іншого предмету (об'єкту). Опис дій цієї поведінки забезпечується математичними залежностями та типом середовища враховуючи його фізичні властивості. Тому при реалізації гри розробник повинен добре орієнтуватись в фізичних, хімічних та природничих науках для відтворення дій в реалістичному середовищі.

В одному з власних проектів було використано дану технологію. Результат її використання дав змогу розробити незалежне програмне забезпечення, яке можна швидко модифікувати, а також зменшити термін розробки.

Отож, розробка ігрового програмного забезпечення вимагає від розробника багатогранності знань: вікових особливостей майбутніх гравців, предметної області, особливостей платформ, інструментальних засобів та різних підходів до реалізації програмного забезпечення.

Очевидною є необхідність додаткових досліджень з метою отримання детальніших навичок в розробці ігрового

забезпечення, для розуміння необхідних забезпечення для розробки якісно ігрового технологій, компонентів та програмного забезпечення.

Список використаних джерел

1. *Джосеф Хокінг Unity в дії.* / Джосеф Хокінг // . Кросплатформова розробка на C#. — 2016. — №1.
2. “Розробка відеогри”. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Розробка_відеогри — Назва з екрана.
3. “Розробка ігор на Unity”. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://unity3d.ru/distribution/viewtopic.php?f=11&t=42220> — Назва з екрана.
4. “Unity для чайників.”. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://unity3d.ru/distribution/viewtopic.php?f=11&t=40165> — Назва з екрана.
5. “Вивчаємо Unity”. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://unity3d.com/ru/learn> — Назва з екрана.
6. “Знайомство з Unreal Engine”. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://habrahabr.ru/post/185232/> — Назва з екрана.
7. “Розробка ігор і робота з графікою – з чого краще розпочати і на що звернути увагу”. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://tproger.ru/experts/11/> — Назва з екрана.
8. “Знайомство з Game maker studio”. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://gmakers.xyz/index.php?topic=4.0> — Назва з екрана.
9. “Створення однокористувацької гри: від ідеї до прототипу”. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://habrahabr.ru/company/miip/blog/326572/> — Назва з екрана.
10. “Створення ізометричної гри в Unity”. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://habrahabr.ru/post/324118/> — Назва з екрана.
11. “Пошук шляху в іграх Tower Defense”. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://habrahabr.ru/post/324090/> — Назва з екрана.
12. “GameDev з нуля: від хакатону до власної студії розробки гри”. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://habrahabr.ru/company/microsoft/blog/323676/> — Назва з екрана.

УДК 811.161.2'38

*Воробець Наталія, студентка II курсу
спеціальності «Правознавство»,
науковий керівник Богач О.П.*

**«НАЙНІЖНІША СКРИПКА УКРАЇНИ»,
АБО ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ
ІВАНА МАЛКОВИЧА**

У статті охарактеризовано особливості індивідуального стилю Івана Малковича, проаналізовано основні художньо-стильові риси поезії та їх пов'язаність із світоглядними й культурними орієнтирами у творчості письменника.

Знайомство з творчістю Івана Малковича розкриває бачення сучасної української поезії як розвиненої європейської поезії. Це поет, який вимогливо ставиться не лише до кожної поезії, а й до кожного слова, в кожному рядку. У цій багатогранній особистості поєднуються поет і редактор. Без сумніву його можна назвати «Іваном Франком» сучасної української дитячої літератури. Творчість І. Малковича – це неймовірно насичена і, як вважає К. Москалець, до ювелірності відшліфована поезія. Хоча творчість поета не дуже плодovита, адже Малкович ділиться з читачем лише найкращим, найоригінальнішим, все ж в ній є високий мистецький потенціал і глибоке концептуальне поле.

Поетична творчість І. Малковича розпочалася ще з дитинства, поезія була частиною дитячого світогляду малого Малковича, що яскраво втілювалося в його неперевершеній майстерності бачити світ очима дитини. Творчості поета властива глибока філософічність, певна медитативність, пошуки себе і безлічі запитань, які ставить життя кожній людині. Поетичний дебют І. Малковича був

блискучий, адже його високо оцінила поетеса Ліна Костенко, назвавши «найніжнішою скрипкою України», та справжній велет української поезії Д. Павличко. «Двадцять сім років тому я написав передмову до першої книжки Івана Малковича «Білий камінь», де я схарактеризував книжку, назвав Малковича справжнім поетом, якого треба знати, бо він у жодному слові не покривив свого почуття; він відзначається цілісним настроєм, в якому панує туга за лагідним життям, за добротою; Малкович пише поезії, що позначені свіжістю та вишуканістю [1]», – згадує поет. І. Малкович здійснив впевнений поетичний старт, і згодом його поетичний талант почав розвиватися, збагачуватися, набувати нових рис.

Розглядаючи творчість І. Малковича на сучасному етапі Д. Павличко зауважив помітне збагачення поетичної майстерності поета: «Але тепер, коли я прочитав його твори 90-х літ, і першого десятиліття ХХІ ст., вважаю, що та моя характеристика неповна. Іван Малкович за своєю майстерністю найвищий серед свого покоління поетів. Він володіє досконалою чистотою слова. Його поезії за формою – довершені, за філософською думкою – глибокі, за настроєм – трагічні, але ж часто просяяні сонцем людської радості. Іван Малкович – видатне явище української культури [1]».

Актуальність дослідження зумовлена насамперед недостатньою увагою до творчості І. Малковича. На сьогодні існує низка статей, у яких аналізуються окремі мотиви та стильові особливості його лірики.

Малкович створив свій власний авторський стиль на основі перлин місцевого фольклору, античних міфів, релігійних засад, що виділило його серед інших, як поета із особливим і унікальним талантом.

Творчість поета є небагатослівною і вміщається в декількох збірках, таких як «Ключ», «Вірші», «Із янголом на плечі», «Вірші на зиму», «Все поруч», проте змістовно поезія є надзвичайно глибокою. У І. Малковича немає фонових поезій, адже кожен його вірш відшліфований до особливого поетичного рівня автора. У своїй творчості він прагне до чогось нового, неповторного, провідне місце посідає естетичність, моральні загальнолюдські цінності.

Ключовою рисою поезії І. Малковича можна назвати її своєрідну «бароковість», химерність. Читач бачить перед собою дивовижний театр мініатюр, який поет змальовує очима дитини. Мова таких поезій є інфан-тилізованою, зменшено пестливою, проте ці вірші не є дитячими, а спрямовані на аудиторію будь-якого віку.

Індивідуальний стиль І. Малковича – це цілий спектр поетичних сюжетів, які заглиблені в культурний, історичний, ментальний образ України. Поет постійно перебуває в пошуках нових форм і сюжетів, проте його творчість важко назвати експериментаторською. Кожне слово, кожна строфа засвідчують високу поетичну майстерність і клопітку роботу з словом. Його поезії – це окремий художній світ, який кількома штрихами вимальовує широкі змістові картини. Специфічна

музичність, інфантильність мови, простота образів створюють на перший погляд просту поезію, але глибока концептуалізація, вживання міфопоетичних, релігійних та історичних образів, звернення до культурного досвіду читача призводить до широких філософських картин поезії.

Дмитро Павличко так висловився про індивідуальну манеру письма І. Малковича: «...Він має музичну освіту, що благодатно відбивається на його творах. Літературними вчителями цього автора можна назвати Євгена Плужника та Богдана-Ігора Антонича. Але, приглянувшись уважніше до його поезії, побачимо, що в нього є третій і, можливо, найголовніший наставник — Павло Тичина. Вчитися для Івана Малковича — як, зрештою, для кожного справжнього митця — не значить наслідувати у письмі, а бути подібним лише у світовідчужанні, в жаданні певної естетичної досконалості... Але ж це поет, цілком своєрідний, справдешній. Його варто знати вже хоч би за те, що він в жодному слові своєму не покривив почуттям, що він дуже цільний у тому настрої, котрий можемо назвати уболінням за добротою, лагідністю життя, що він у кожному образі являє свіжість і вишуканість... [2]».

Кожен вірш І. Малковича пронизаний трепетом і ніжністю душі поета-скрипаля, барви картин природи, спогадів, душевних переконань формують неповторного ліричного героя. Поезія стає наскрізною, не поезією миті, а поезією усього життя, що виринає в язичницьких колах буття. Художній світ І. Малковича – це вишукана поезія янголів написана людською мовою, це орієнтування на дитину як першооснову людини. Заглиблення в цей світ дає змогу побачити всі барви і неповторність нової української поезії.

Список використаних джерел:

1. Павличко Д. Дмитро Павличко: Малковичу – 50 [Електронний ресурс] / Д. Павличко. – Режим доступу: http://ababahalamaha.com.ua/uk/uk/Дмитро_Павличко:_Малковичу_—_50
2. Художньо-стильові особливості поезії Івана Малковича [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua>

УДК 811.112:81'42

*Зозуляк Соломія, студентка II курсу
спеціальності «Дизайн»,
науковий керівник Ухач Л.М.*

ІДЮСТИЛЬ ТОДОСЯ ОСЬМАЧКИ: ДОМІНАНТНІ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОЗНАКИ

У роботі розкрито особливості ідіостилю Т.Осьмачки, а також досліджено його лінгвостилістичні ознаки. Цілісний системний аналіз поезії поета в аспекті її стильових домінант засвідчив, що в індивідуальному стилі митця органічно поєднано домінанти різних типів творчості (експресіонізм, символізм, сюрреалізм), які співвідносні з українським фольклором і потенційно здатні еволюціонувати.

Кожному письменнику притаманна тонка мовна індивідуальність, свій неповторний ідіостиль, що виражається за допомогою ідіолекту - індивідуального різновиду мови, що реалізується в сукупності різних ознак мовлення окремого носія мови, а в письмовому мовленні виявляє риси ідіостилю. В.Журмунський стверджує: «Художній стиль письменника являє собою вираження його світогляду, втілене в образах мовними засобами». Дослідження ідіостилю Т. Осьмачки продовжує одну з тенденцій, властивих сучасній українській лінгвістиці. Основною домінантною ознакою стилю поета є низька кількість вжитих прикметників і короткі, ритмічні речення, що концентруються безпосередньо на дії, а не на її відображенні.

Актуальність дослідження ідіостилю поета визначається тим, що він особливо виразно маніфестує процеси, характерні

для відповідного етапу розвитку поетичної мови; характеризує особливості взаємодії колективного й індивідуального у сфері культури взагалі та її окремих концептуалізованих виявів зокрема; відбиває специфіку індивідуального світобачення та його реалізацію у художньо-естетичних формах. Важливим у цьому зв'язку є мовознавчі дослідження ідіостилів тих українських митців слова, які були штучно вилучені з історії української літератури.

Увійшовши в українську літературу 1922 року, Тодось Осьмачка відразу привернув увагу індивідуальністю свого стилю. В нього багато образів, грандіозних та водночас і надзвичайно простих і нештучних, що вони аж його самого пробивають, гнітять.

В антологіях української поезії, англomовних енциклопедіях, хрестоматіях української літератури, виданих за кордоном у 60-х рр. ХХ ст., Т. Осьмачку названо яскравим, своєрідним представником українського експресіонізму. Разом з тим, деякі періоди його творчості виразно представляють стиль необароко, однією з основних рис якого є поєднання непоєднаних художніх ознак у поетиці літературних творів. Стильові домінанти поезії

Т. Осьмачки лише частково означені вітчизняним літературознавством, вони потребують більш виваженого аналітичного вивчення.

Тодось Осьмачка – людина незвичайних талантів, великий правдолюб, незрадливий син свого народу й Батьківщини, воістину народний поет. Тодось Осьмачка відроджував у нашій поезії фольклорну традицію. Також він був не вишуканим, а «грубувато природним, прозаїчно приземленим. Замість ліричної солодкавості, культивованої Олесем, Вороним, Чупринкою, в нього була нестерпна гіркота й різка солоність. Він уникав так званих поетизмів, у нього були тільки відверті прозаїзми. Поетичний талант поета формувався в добу національно-культурного відродження, творча атмосфера якої була надзвичайно плідною і для української літератури.

Геніальність Осьмаччиного таланту критики вбачали в особливій силі глибоко проникати в людську душу, образність його творів, його порівняння, його поетичний світ – такі багатющі, такі неповторні, що дозволяють вирізнити його як виняткову появу у світовій літературі.

У першій збірці «Круча» (1922) вловлюємо глибокі роздуми над життям у складні часи, що допомогли поетові зрозуміти, де є кривда, а де є правда. З цього часу правдивість стає для Т. Осьмачки єдиним критерієм справжньої творчості. Із сторінок «Кручі» лине стогін поетової душі, яка не могла залишитися байдужою до людської біди, до розбитих людських надій.

Часто Т. Осьмачка користується народно традиційним повтором – підкресленням, завдяки якому логічно наголошується предмет, явище, думка:

На персах землі – гора;
На горі в туманах – хрест.
По чреву світа

ватаги ходять – ситі, п'яні, п'ють кров.

Розп'яв хтось правду на Голгофі знов!

Концептуальною основою вираження трагічного в його поезії є гіперболізований образ, підтекстові смисли якого дешифруються через їх міфологізацію і символізацію. У творчості Т. Осьмачки в образних утвореннях, подібних до сюрреалістичних за принципами моделювання, домінує прийом довільної асоціації, коли в одній художній сполуці можуть бути деталі, ніколи не поєднувані у світі, підвладному законам логіки (напр. "пиріг, начинений ставними камінцями", "з камінням пиріжок" ("Поет").

Зустріч, що не сталася, є типовою ситуацією, навколо якої обертається ліричний сюжет поезій Тодося, охоплених тематичним колом інтимної лірики. Мотив очікуваного, але незустрінутого кохання розробляється, збагачуючись різноманітними нюансами, передусім у поезіях «Елегія» («Лікарня. Гармидер і крик»), «Казка» («Як купала мене мати»), «Сонце встало над лісами», «Подорожній».

Отже, своєрідність стильової палітри лірики поета поцінована в літературознавстві неоднозначно, в ньому спостережено різні ракурси аналізу, несхожі підходи до розуміння специфіки творчого типу письменника (існують думки про символізм, експресіонізм, реалізм, сюрреалізм, необароко його творів).

Поетичний світ письменника як напрочуд розмаїтий у плані тематичних обширів, образотворчого арсеналу, в галузі організації вірша. Стилістична манера Тодося Осьмачки виділяється на загальнопоетичному і загальномистецькому тлі не тільки несподіваністю власне-авторських тлумачень буденних явищ і витворенням нових семантичних парадигм загальновідомих і загальнознаних лексем,

але й загострено-зболеним і проникливим баченням людського у нелюдському.

Помітне місце в індивідуальному мовному стилі Т. Осьмачки посідають перифрази – стилістичні засоби, що полягають в непрямому, описовому позначенні предметів та явищ дійсності, переважно емоційно-експресивного, оцінного характеру. Більшість метафоричних структур Тодося Осьмачки постають як зболені згустки почуттів, що сприймаються на дотик: «Серце чуле, серце чисте, чи ти чуєш з-під хреста, як шепочуть особисте горем спечені уста?» («Присвята»). Основне смислове навантаження у таких структурах належить ядерним образам всієї поезії, що в її структурі постійно видозмінюються і набувають відмінного емоційно-експресивного навантаження.

Утворюючи образи-метафори та образи-символи, що співвідносяться з астральною моделлю світу, автор найчастіше використовує архетипно марковану естетику народнопоетичної образності та досвід митців-попередників, майже ніколи не виходячи за межі популярних серед інших символістів образних паралелей. Авторські метафори і

символи є виразниками індивідуального світобачення, а з компонентами «думка», «туга», «жаль», «самота», «мрія», «надія», «слово» не належать до домінант ідіостилю поета.

Поезія Т. Осьмачки тривалий час розглядалася тенденційно, що зумовило спотворене уявлення як про творчість поета в цілому, так і про його ідіостиль. Характерною рисою естетики Осьмаччиних образів душі і серця є тенденція до матеріалізації, опредмечення духовних субстанцій. Образи сучасників, створені поетом, помітно відрізняються індивідуальністю, характеризують його як неординарну особистість. Сприйняття душі і серця як духовних центрів особистості залишається незмінним для поета упродовж усього життя.

Отже, поетичний ідіостиль Осьмачки становить собою унікальне поєднання витоків національного світосприйняття та символістських модерних пошуків. Образні паралелі, розроблені поетами-символістами, у тому числі й Тодосем, були творчо розвинуті наступниками, зокрема – шістдесятниками, а на сучасному етапі увійшли до скарбниці української поетичної мови.

Список використаних джерел:

1. Барчан В. Драма самотнього серця (черниця в житті і творчості Т. Осьмачки) / В. Барчан // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Філологічна. – Ужгород : Ужгородський нац. ун-т, 2000. – Вип. 5. – С. 45 – 49.
2. Зборовська Н. «Танцююча зірка» Тодося Осьмачки / Н. Зборовська. – К. : МСП «Козаки», 1996. – 64 с.
3. Лапко О. Структура художнього часу в ліриці Тодося Осьмачки / О. Лапко // Наукові записки. Сер. Філологічні науки (літературознавство). – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2004. – Вип. 56. – С. 197 – 206.
4. Осьмачка Т. Поезії / Т. Осьмачка. – К. : Радянський письменник, 1991. – 252 с.
5. Осьмачка Т. Сонце встало над лісами / Т. Осьмачка // Глобус. – 1926. – № 2. – С. 3.
6. Слабошпицький М. Поет із пекла (Тодось Осьмачка) / М. Слабошпицький. – К. : Ярославів Вал, 2003. – 368 с.

СТАНІСЛАВСЬКИЙ ФЕНОМЕН ЮРІЯ ІЗДРИКА (ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ ПИСЬМЕННИКА-МОДЕРНІСТА)

У роботі досліджено станіславський феномен Юрка Іздрика. Розкрито специфіку та особливості станіславського феномену як нового явища в сучасній українській літературі. Охарактеризовано манеру письма митця. Розглянуто новаторство, багатство мовного словника та напрями роботи у творчій діяльності літератора. З'ясовано внесок письменника у розвиток сучасного літературного простору.

Іздрик – один із креаторів станіславського феномену.

«Станіславський феномен» – літературний вибух із візуальним домішком – стався наприкінці 80-х, а вибухова хвиля накрила український культурний простір усіх 90-х. Імена письменників Юрія Андруховича, Юрка Іздрика, Тараса Прохаська, Володимира Єшкілева та художників Мирослава Яремака, Ярослава Яновського, Ростислава Котерліна та Анатолія Звіжинського сьогодні не чув хіба тільки неграмотний або незрячий.

Діяльність Іздрика як літератора, художника чи музиканта – однозначно не для широкого загалу. Казати, що його твори елітарні, мабуть, заголосо, а от що вони особливі – правда на всі сто відсотків. Це як раз той випадок, коли його або сприймаєш, або ні. Третього шляху просто немає. Іздрик вже перестав бути просто «творчою особистістю» – це вже своєрідне явище в українському літературному просторі.

Творчість Іздрика – це торжество нюансованих доторків до буття, текстових тіней, з котрих вибудовується розгорнений

простір-задля-уяви, необов'язковий і сповнений симпатичних ігрових монстрів.

Іздрик-прозаїк тяжіє до ремінісцентної гри з читачем, коли зміст і суперзміст сховані у мікро- і макрошаради натяків та екстраполяцій, синонімічних рядів і псевдоцитат, гри у палімпсести та паліндромічне самоцитування. Нарцисизм творчості Іздрика створює достатню відстань між його іронічно-смаковою культурологічною нарацією та художніми текстами з їх нестримною пристрасстю до рибної тематики та Цитати. Схильний до візуально-текстового синтезу, Іздрик знайшов у цій сфері мистецтва альтернативу традиційній візіопоезії: “первозданну каламуть” метапростору проекту “Четвер”, де синтез вербальних та візуальних практик відбувається в естетиці виставкових каталогів, афіш, шовкографій Воргола, зберігаючи при цьому значний потенціал атракційованої нарративності. “За останні роки Іздрик перетворився на надзвичайно цікавого прозаїка, розгубивши дорогою значну частину маргінальних звичок, і увійшов до самого осердя власних “галіційських” страхів, що і робить його найглибшим, на мій погляд, автором школи станіславського феномену (він єдиний не орнаментує, не риторствує, не ідеологізує, але за допомогою письма шукає зміст і не боїться боятись).

«Воццек» — роман для літературних гурманів, належить до найпомітніших творів української прози 90-х років. «Воццек» так само показує, що про Іздрика треба говорити не лише в контексті української літератури, а в контексті Кафки і Музіля, Кундери й Боргеса, європейських

традицій та інтелектуальних шукань у двадцятому столітті.

Роман «Флешка 2 ГБ» - збірка есеїв одного з найконцептуальніших письменників-модерністів сучасної української літератури. Як зазначив Тарас Прохасько, це - найпрозоріша книжка найточнішого Іздрика. «Вона є підбіркою «Есею, шкіців та колажів Юрія Іздрика, вперше зібраних під однією обкладинкою» (сама обкладинка теж є бездоганним шкіцом і колажем того ж Іздрика)», - стверджує Прохасько.

«Дефрагментація» - продовження успішного роману. Під старою авторською обкладинкою – новий книжковий проект письменника. Для тих, хто вже читав перше видання «Флешки», «Дефрагментація» видається цілком новою книжкою. Так воно і є. Перечитана автором, виправлена, доповнена новими кілобайтами інформації, Іздрикова «Флешка» розкриває нові сторони нових(старих) текстів і здогадок. Автор намагається простіше і системніше подати ті тексти, які побачили світ два роки тому, хоча значення вони вже набули іншого. Тобто, за словами Іздрика «зібрати порох в первинний камінь». Книга глибока за своїм змістом і зворушлива за своєю старанністю. Іздрик як завжди провокує читача на роздуми.

Три твори – повість «Острів КРК» та романи «Воццек» і «Подвійний Леон» - це яскравий зразок неповторного стилю автора. Ці тексти схожі на інтелектуальну гру, просякнуті найрізноманітнішими й найнеочікуванішими настроями героїв, їхніми одкровеннями та неприкритим цинізмом, їхніми страхами та бажаннями, стражданнями та любов'ю.

Юрко Іздрик – письменник, який вмів дивувати. Після складної постмодерної прози, на кшталт романів "Воццек", "Подвійний Леон", "АМтм", крізь рядки якої читачам інколи доводиться продиратися, мов крізь хащі, він -

несподівано навіть для самого себе - почав писати ліричні вірші. Дію поезій Іздрика можна порівняти з безжальним ударом блискавки: влучає одразу в мозок і серце. На відміну від своїх колег він не говорить про проблеми вслух, а читає ритмічні вірші під музику, які діють на слухачів як приємний сеанс гіпнозу, і ділиться філософією творчої людини, котра намагається "ненапряжно" жити. Перехід від прози до поезії почався з того, що Іздрик перестав писати прозу, точніше, писав усе менше і менше.

«Після книжки "Take" в мене не було жодних ідей, пов'язаних із прозовим мовленням. Більше того, мої перші книжки мені взагалі не подобаються. Можна було б очікувати кризи середнього віку, але, на щастя, Бог добрий - трапилося диво, і мене "поперло" писати ці віршики» - розповідає митець.

Іздрик – неординарна особистість і своєю поетичною творчістю ламає всі стереотипи. Він автор збірок «Ю» «Після прози», «АВ ОУТ», «Календар Любові»

«Календар любові», у певному сенсі, – справді календар. *Протягом трьох років щоденної поетичної творчості Іздрик написав близько тисячі віршів.* Ідея «Календаря любові» у тому, що сюди мало увійти найкраще з цієї тисячі. Це наче «Псалтир для щоденного читання», як назвав збірку письменник Володимир Єшкілев.

У цій збірці 365 віршів, це – вірші на щодень, вірші на кожен пору року, на кожен сезон. Переважно тут інтимна лірика, хоча трапляються і тексти про війну, про світ, який зовні.

З цією книжкою можна прожити цілий рік. І це щонайменше.

Збірку «АВ ОУТ» можна вільно вважати матеріалізацією «Мертвого щоденника» з життя або ж груп в соціальній мережі. Ідея втілення блогу в книзі не є новою. Тут принагідно згадати

досвід Бориса Акуніна, який досить успішно видає свій ЖЖ «Любов до історії», створюючи тим самим цінний артефакт. І ось таке повернення щоденника від мережевого простору до простору предметного, книжного створює таку собі подорож діаріуша від точки «Он-лайн» до точки «Книга».

«AB OUT» – добірка найновіших віршів Юрія Іздрика. Феномен «щоденного віршування» здобув неабиякий розголос завдяки соціальним мережам та книжці «Ю», що вийшла друком у «Видавництві Старого Лева» минулоріч.

Назва «ABOUT» – може трактуватися зовсім по-різному, залежно від настрою читача. Це поезія, яка відображає концентрат яскравого враження, емоції, почуття. Тяглість окремого періоду прослідковується динамічними поетичними рефлексіями. Вони створюються мозаїчністю, пронизуються поетикою кохання, пошуку, розмови і увінчуються революційними ритмами. Відтак це збірка «про життя», «про вічну розмову з Богом», «про вічну втрату і повернення». Та з іншого боку, «ABOUT» – виразник гри, яку можна вловити в збірці. Гра словом, звуками, образами, простором, яка вимагає позбавлення якоїсь лінійності і традиційності. Це OUT від AB, це спроба втечі від традиціоналізму бачення і сприйняття речей. Тут ніщо не має остаточного імені чи остаточної форми. Іздрик легко грається в пластичність, він перевертає вірш, населяє сторінки живими істотами, дереконструє себе, світ, міфи. Тут образи можуть абсолютно вільно кочувати зі сторінки на сторінку, як от, наприклад, мотив усіченої голови, що перекочується від початку і до кінця збірки, й створює алюзії на Булгакова, біблійний міф тощо. Ще одна з примітних ознак «ABOUTу» – шалене відчуття ритму майже в кожній з поезій. Хоча Іздрик й стверджує, що поезія – це не барабан, але при

прочитанні/слуханні виникають асоціації з його звуком. Збірку, яка складається зі 175-ти віршів, можна читати сторінка за сторінкою, фрагментарно або ж зовсім не читати, а лише вглядатися у зображення чи буквенний каркас. Довільність читання зумовлене й довільністю структури: збірка умовно ділиться на «розділи», кожен із яких вміщує у собі понад 20 віршів, які разом із фотоматеріалами Олександра Населенка складають буквенно-графічний колаж, такий собі новітній стиль «Четверга». Зображення хоч і не супроводжують кожну поезію, але дуже тонко підкреслюють динамізм віршового настрою.

Збірка "Після прози" - найповніша на сьогодні добірка поетичного доробку Іздрика, що відомий читачам передусім як прозаїк. У книжці є і "перехідні" у стосунку до прози верлібри, і ритмізовані нариси, і традиційну римовану поезію. До книги увійшли твори, написані впродовж останніх 20-ти років.

Цього ж року на стелажах з*явилася збірка малої прози - «AM-тм». Дивовижна містика тексту! Це плетіння з чужих текстів, натяків, гри, чорного гумору, метафізики. Новели — як шматочки пазлу, який кожен збере по-своєму. Читач сам собі складає сюжет, сам наповнює змістом новели, Іздрик дає йому можливість погратися в співавтора. Перечитувати книжку можна майже безкінечно, розпочавши з будь-якого місця.

Отже, Юрко Іздрик - багатогранна особистість - музикант, художник і літератор. Одним словом, митець. Його книги надруковано в Польщі та Канаді, а художні твори знаходяться у приватних колекціях США, Німеччини, Іспанії та інших країнах. Творчість Юрія Іздрика на тих вершинах української літератури, звідки черпають життєві сили, де пізнають істину, вчать знаходити щось дивовижне навколо нас.

Список використаних джерел:

1. Іздрік: «Календар Любові». Львів: «Видавництво Старого Лева», 2015р., С.150;
2. «Номінація. Уся Проза Іздріка» .Львів: «Видавництво Старого Лева», 2016р., С.264;
3. «Поетичні «identity» Юрка Іздріка» (Цитати з читань Іздріка в Могилянці 7 квітня 2011);
4. Юрко Іздрік: повернення «хрещеного батька» // «Дзеркало тижня», 17 січня 2005р., С.46;
5. <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/pleroma/gk-il.htm>.

УДК 811.111. 2'373.8

Сухорська Юлія, студентка II курсу спеціальності «Обслуговування програмних систем і комплексів», науковий керівник Шуляк І. М.

ПОНЯТТЯ ТА ПРОБЛЕМА ЛЕКСИЧНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ

Мовне запозичення полягає в перенесенні одного елементу чужої мови (це може бути слово, морфема чи окрема синтаксична конструкція) в іншу, у процесі контакту між носіями мови. Зазвичай цьому процесу підвергаються слова, рідше – синтаксичні та фразеологічні вирази.

Ю. Жлуктенко виділив два значення терміна «запозичення»: 1) сам процес використання в системі мови-одержувача певних елементів мови-джерела; 2) результат такого процесу, тобто ті гетерогенні елементи в системі цієї мови, які були внесені до неї ззовні – з системи мови-джерела. Іноді значення запозичених слів може змінюватись. Наприклад слово «епіграф», що прийшло до нас із давньої Греції, означало «надпис на пам'ятнику», в той час, коли в нашій мові набуло значення «цитата перед твором» [1, с. 87].

Розрізняють прямі та опосередковані запозичення [2]. Прямі запозичення – запозичення, що переходять з мови у мову напряму між країнами. Наприклад: хвороба, повидло, ковадло (слова, запозичені з польської), карий, сарай (з татарської). Опосередковані запозичення – що пройшли через декілька видозмін та народів, перш ніж дійти до свого кінцевого «отримувача» [2, с. 126].

Також запозичення поділяють за способом, яким вони прийшли у мову. Виділяють: Усні, що перейшли з розмовної мови, прямого контакту між людьми (слова як *лиман, левада, корабель*), та книжні, що прийшли з художньої та наукової літератури, тому більш характерні для термінології та фахової лексики (*аудиторія, олімпіада, бюро*).

Розрізняють також запозичення й за ступенем адаптації [2, с. 128]:

- Засвоєння – слова, що з часом повністю пристосувались до особливостей словотворення в українській мові. Для прикладу, слово «пальто», що прийшло до нас з французької, відмінюється так само, як і будь-яке українське.
- Запозичення – слова, які ще не повністю фонетично/граматично пристосувались до мовного середовища, мають невластиві українській мові звукосполучення, форми (слова *ательє, бухгалтер, ландшафт*)
- Словотвірні запозичення – використання іншомовних морфем (*сінаж, архімудрий, геополітика, телебачення*)

- Семантичні запозичення, або запозичення значень – поява в українському слові нового значення, яке має його іншомовний відповідник. Наприклад, поняття *правий* та *лівий* у політичному контексті взято з французької мови.
- Кальки – слова, що скопійовані за допомогою поморфемного перекладу іншомовного слова. Наприклад слово «недочет», що перейшло з російської, перетворилось в українське «недолік», «самоопределение» в «самовизначення», «Wolkenkratzer» в «хмарочос».
- Напівкальки – слова, в яких одна частина слова започена, а друга калькується (наприклад *телебачення*, *антитіло*, *жовтофіоль*).

П. Селігей пропонує розглядати такі основні чинники проникнення запозичених слів [5, с. 7]:

1. Іншомовна термінологія є міжнародною, узвичаєною серед зарубіжних фахівців;
2. Тенденція до лаконізму й однослівності: мовці воліють позначити поняття одним запозиченим терміном, аніж багатослівно-громіздким питомим зворотом;
3. Чуже слово однозначне, його семантика більш конкретна й чіткіше окреслена, воно деталізує

наявне поняття, вносить новий смисловий відтінок, який важко чи неможливо передати питомим аналогом;

4. Деякі іншомовні слова прищепилися в науковій мові через естетичні або етичні міркування;
5. Чужі слова жваво проникають і тоді, коли окремі суспільні прошарки захоплюються культурою нашого народу.

У результаті дослідження виявлено, що англіцизми давно співіснують з українськими словами у щоденному використанні, однак в середовищі комп'ютерних технологій це особливо помітно. Більш того, англіцизми зайняли більшу частину термінів у цій сфері, адже загальна розробка відбувається саме на англійській мові.

Однак, не лише це стало очевидно – англійські та інші іноземні слова проникають у наше мовлення мимоволі та збагачують його новими значеннями, отже збільшують наш кругозір. Тому збагачення галузі, яка настільки ж швидко розвивається, як комп'ютерна, виглядає як цілком очевидний момент. Та не лише в професійній лексиці використовуються ці запозичення – в мовленні звичайних людей відбувається те ж саме. Чому? Очевидно, тому що вплив цієї галузі поширюється на усі пласти сучасного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Жлуктенко Ю. А. Лингвистические аспекты двуязычия / Ю. А. Жлуктенко. – Киев: Вища школа, 1974. – 176 с.
2. Кочерган М. П. Загальне мовознавство [Текст]: підручник для студ. філол. спец. вузів / М. П. Кочерган. – К. : Академія, 1999. – 288 с.
3. Лотте Д. С. Вопросы заимствования и упорядочения иноязычных терминов и терминологических элементов / Д. С. Лотте – М. «Наука», 1981. – 149 с.
4. Мороховський О.М. Деякі питання теорії (іншомовних) запозичень / О.М.Мороховський // Мовознавство. – 1984. – № 1. – С. 19-25.
5. Селігей П. Що нам робити із запозиченнями? / П. Селігей // Українська мова. – 2007. – № 3. – С. 3–16.

Антонюк Х.А., студентка III курсу спеціальності «Правознавство», науковий керівник Скиба В.М.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ І ЗАХОДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ЩОДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Стаття присвячена визначенню змісту поняття «заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб». З цією метою досліджено передумови впровадження даного інституту в кримінальне законодавство України, доцільність такого впровадження, а також проаналізовано основні позиції у доктрині кримінального права, що стосуються питання співвідношення заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб з кримінальною відповідальністю, що створює передумови до становлення узагальненого розуміння природи заходів кримінально-правового впливу.

Ключові слова: заходи кримінально-правового характеру, кримінальна відповідальність, юридична особа, суб'єкт злочину, штраф, ліквідація юридичної особи, конфіскація майна.

В контексті приведення вітчизняних норм у відповідність до ратифікованих міжнародно-правових актів Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» від 23 травня 2013 р. Загальну частину Кримінального кодексу України (далі КК України) доповнено новим розділом XIV-1 «Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб». Нормативні приписи цього розділу набули чинності згідно з п. 1 Перехідних положень указанного Закону з 1

вересня 2014 р.[2] Також внесено зміни до Кримінально процесуального кодексу України та Законів України «Про засади запобігання і протидії корупції» та «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві».

На час написання цієї роботи в Державному реєстрі судових рішень України не було зафіксовано жодного рішення щодо застосування заходів кримінально-правового характеру до юридичних осіб, що свідчить про необхідність негайного визначення їх кримінально-правового статусу, ґрунтовного аналізу й оцінки відповідності основоположним та відправним засадам діючого кримінального права України, а також обґрунтованості і ефективності у вирішенні завдань кримінального законодавства.

Аналізуючи положення норм розділу XIV-1 Загальної частини КК України, С.О. Харитонов вказує на те, що вітчизняний законодавець обрав конструкцію відповідальності юридичної особи, яка базується на принципі винної кримінальної відповідальності фізичної особи (суб'єкта) за вчинення нею злочину. При цьому, за умови що фізична особа вчиняє злочин в інтересах юридичної особи, то поряд з фізичною особою юридична особа також зазнає кримінальної відповідальності [3].

Таким чином, для застосування заходів кримінального характеру до юридичної особи необхідною є одночасна наявність таких обов'язкових умов:

✓ наявність факту вчинення хоча б одного зі злочинів, передбачених ч. 1 ст. 96³ КК України;

✓ особа, яка вчинила злочин, на момент його вчинення була уповноваженою особою юридичної особи;

✓ вчиняючи злочин, особа діяла від імені юридичної особи, а не від власного імені;

✓ особа діяла не виключно в особистих інтересах, а в інтересах юридичної особи.

Вище зазначене вимагає відповіді на питання: «Чи не суперечить відповідальність юридичних осіб у кримінальному праві уставленим у національній кримінально-правовій доктрині концепціям особистої відповідальності і вини?»

Підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно – небезпечного діяння, яке містить склад злочину. Вона настає лише за винні діяння; вина у формі умислу або необережності є однією з обов'язкових умов застосування кримінальної відповідальності, у тому числі покарання. Отже, кримінальна відповідальність не може мати місце там, де відсутній склад злочину.

Згідно з чинним КК України, до юридичних осіб можуть бути застосовані заходи кримінально-правового характеру, а не покарання. Така позиція законодавця, на нашу думку, цілком виправдана, адже вести мову про вину юридичної особи при наявності загальноприйнятої у доктрині кримінального права концепції вини, як психічного ставлення особи до вчиненої дії або бездіяльності та її наслідків неможливо. Слід одразу зазначити, що протиставляти відповідальність фізичної і юридичної особи було би і неправильним і антинауковим. Службова особа юридичної особи несе відповідальність за фактично вчинену нею дію або бездіяльність, які

пов'язані із злочинним наслідком, що наступив. Можна сказати, що існує, так би мовити, трансмісія вини, яка переходить від фізичної до юридичної особи. При цьому жодним чином не слід розуміти, що мова йде про вину юридичної особи як юридичну категорію. Відповідальність юридичної особи є вторинною від відповідальності фізичних осіб. Однак важливою умовою є наявність прямого причинного зв'язку між діяннями фізичної особи, її виною та функціонуванням юридичної особи, а також шкідливими наслідками.

Оскільки до юридичних осіб можуть бути застосовані саме заходи кримінально-правового характеру, а не покарання, то юридичні особи, відтак, не можуть бути суб'єктами кримінальної відповідальності. Підставою їхнього застосування є не склад злочину, а факт причетності до злочину юридичної особи (інтерес/користь юридичної особи, реалізовані досягнення вчиненим злочином).

Кримінально-правові заходи, що застосовуються до юридичних осіб, які вчинили суспільно небезпечне діяння, передбачене кримінальним законом, як пише О.В. Козаченко, – представляють собою певну трихотомію, в якій покарання, кримінальна відповідальність, не пов'язана з покаранням, та інші кримінально-правові заходи (заходи, не пов'язані з кримінальною відповідальністю і покаранням) мають єдину правову природу нормативного змісту, оскільки всі заходи передбачені кримінальним законом. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб, продовжує вчений, є альтернативою їх кримінальної відповідальності та за своєю правовою природою існують поряд з покаранням як з найсуворішим заходом державного примусу, який призначається фізичним особам за наявності у їх суспільно

небезпечному діянні ознак певного складу злочину [4].

У вичерпний перелік заходів кримінально-правового характеру, які можуть бути застосовані до юридичних осіб, включені штраф, конфіскація майна та ліквідація. При цьому штраф і ліквідація визначені як основні заходи, а конфіскація – як додатковий, який застосовується у випадку ліквідації юридичної особи [1].

Особливої уваги потребує саме штраф, адже це не лише один із найзастосовуваніших видів основних покарань, штраф є так званим типовим покаранням, адже він включений у типові санкції, які визначають ступінь тяжкості злочину. Поряд з цим штраф визначається як захід кримінально – правового впливу щодо юридичних осіб.

Суд може застосувати до юридичної особи штраф як грошову суму, що сплачується юридичною особою на підставі судового рішення, виходячи з двократного розміру незаконно одержаної неправомірної вигоди. Такий підхід законодавця пояснюється тим, що розмір штрафу має відповідати суспільній небезпеці вчиненого злочину, виходячи з вимог принципу справедливості в кримінальному праві. Розмір штрафу зводить вчинений злочин у розряд невігідного для самого злочинця. У цьому випадку штраф розглядається не як форма відшкодування заподіяної шкоди, а вид кримінально – правового впливу на юридичних осіб, що повинний відповідати розміру заподіяної шкоди, а також характеру і суспільній небезпеці злочину.

Ліквідація юридичних осіб є засобом кримінального впливу і полягає у припиненні діяльності без переходу її прав і обов'язків у порядку правонаступництва до інших осіб. Разом із тим поряд з ліквідацією застосовується конфіскація майна юридичної особи.

Конфіскація майна полягає у примусовому безоплатному вилученні у власність держави майна юридичної особи і застосовується судом у разі ліквідації юридичної особи. Конфіскації підлягає будь-яке майно поза залежністю його зв'язку із злочинним діянням. Правове регулювання даного заходу свідчить про значне розширення кордонів обмеження майнових прав юридичної особи і її кредиторів, при цьому законодавець не вказує мети конфіскації майна.

Єдиним ефективним заходом стягнення щодо юридичних осіб, як вважає В. С. Сотніченко, є штраф, оскільки з урахуванням природи юридичної особи інші заходи (наприклад, зупинення її діяльності) не дозволять досягти цілей, що можуть бути поставлені перед інститутом відповідальності юридичних осіб у кримінальному праві. Адже організаційна структура та майно, активи юридичної особи, що ліквідована в кримінально-правовому порядку, оперативно можуть бути поновлені в межах іншої юридичної особи [5].

Т.О. Гончар наводить такі ознаки кримінально правових заходів щодо юридичних осіб: 1) вони є особливим видом реакції держави, що є альтернативою покаранню, не пов'язуються з реалізацією кримінальної відповідальності; 2) застосування цих заходів відбувається у межах кримінально-правових відносин, але юридичні особи не визнаються суб'єктом кримінальної відповідальності, а вважаються особливим суб'єктом кримінально-правових відносин; 3) вказані заходи застосовуються у разі вчинення її уповноваженою особою (тобто фізичною особою) від імені та в інтересах юридичної особи будь-якого із злочинів, вичерпний перелік яких визначений у ст. 963 КК України; 4) у ст. 96 6 КК України надається їх вичерпний перелік – штраф; конфіскація майна; ліквідація; 5) застосування заходів

кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб не тягне за собою судимості [6].

Таким чином, заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб – це засоби державного впливу, вичерпний перелік яких передбачено у ст. 96-6 КК України, які застосовуються у разі вчинення її уповноваженою особою від імені та в інтересах юридичної особи будь-якого із злочинів, перелік яких визначений у ст. 96-3 КК України. У той же час заходи

кримінально-правового характеру юридичних осіб не є формою реалізації кримінальної відповідальності, вони мають інший зміст. Їх застосування, на відміну від кримінальної відповідальності, обумовлено іншими підставами, спрямовано на досягнення інших цілей, у зв'язку з чим вони можуть бути застосовані самостійно, незалежно від притягнення особи до кримінальної відповідальності, хоча і не виключається їх одночасне застосування.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України №2341-14 від 5 квітня 2001 року [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://zakon2/rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб: Закон України від 23 травня 2013 року №314-VII//Відомості Верховної Ради. 2014. №12.
3. Харитонов С. О. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб в системі кримінального законодавства України [Електронний ресурс] / С. О. Харитонов. – Режим доступу:
http://dspace.nulau.edu.ua:8088/bitstream/123456789/6307/1/Haritonov_145_147
4. Козаченко О. Застосування інших кримінально-правових заходів як альтернатива кримінальної відповідальності юридичних осіб / О. Козаченко // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 2. – С. 39-41.
5. Сотніченко В. С. Юридична особа як суб'єкт кримінальної відповідальності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / Сотніченко Володимир Степанович. – Київ, 2013. – 18 с.
6. Гончар Т.О. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб за чинним Кримінальним кодексом України [Електронний ресурс] / Т.О. Гончар. – Режим доступу :
<http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/6407/1/76-80.pdf>

УДК 342.3

Вербіцка Зоряна, студентка II курсу спеціальності «Правознавство» науковий керівник Заплітна І.А.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ – ЄДИНИЙ ОРГАН ЗАКОНОДАВЧОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ

Верховна Рада України за парламентом [5, ст. 75], тобто одним із конституційним визначенням (ст.75) є органів державної влади в Україні. Як

виборна представницька установа, яка обирається народом, Верховна Рада України є єдиним органом, який представляє інтереси Українського народу, тобто виражає його суверенну волю [1, с.105].

Деякі вчені вважають, що про передумови українського парламентаризму можна говорити, починаючи ще зі скіфської доби [4, с. 21]. Прихильники іншої точки зору говорять про парламентаризм, починаючи з часів Київської Русі.

Зародження парламентаризму на українських землях відносять до часів Київської Русі такі дослідники, як Ч. Вайз та П.Кислий. Вони говорять про народне віче тих часів як про своєрідний політичний інститут, а про парламентаризм, починаючи з часів Київської Русі.

У середині XVI ст. на Україні з'являється Запорозька Січ, і багато хто з істориків починає відлік зародження українського парламентаризму саме з цієї доби. У Січі існувала Січова Рада, яка була тут вищим органом влади.

Унаслідок революційних подій початку XX ст. у 1906 р. в Росії була створена Державна Дума, яка мала законодавчі повноваження, хоча вони й були обмежені необхідністю їх схвалення царем. У складі цієї Думи були і українські представники, політичною програмою яких було надання автономії Україні.

22 січня 1918 р. Центральна Рада проголосила IV Універсал, де відзначався той факт, що УНР стає самостійною, незалежною, суверенною державою. Цим же актом Україна проголошувалась парламентською республікою, унітарною і демократичною державою. Законодавчі функції закріплювались за Центральною Радою.

Нова сторінка в українській політичній історії розпочинається з 1990 р.,

коли вперше за роки радянської влади відбулися вибори до Верховної Ради УРСР. Таким чином, підсумовуючи розгляд історичних умов становлення українського парламентаризму, варто зазначити, що Український парламентаризм як принцип організації влади вперше з'являється лише наприкінці XX ст., хоча при цьому це явище має своє глибоке коріння на наших землях.

Згідно зі ст. 75 Конституції України єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент – Верховна Рада України, конституційний склад якого – 450 народних депутатів України [1, с.95].

До структури Верховної Ради України відносяться: голова; заступники; фракції; депутатські групи; постійні комітети; тимчасові спеціальні комісії; тимчасові слідчі комісії; спеціальні слідчі комісії; допоміжний орган – апарат.

До основних принципів діяльності Верховної Ради України належать : принцип законності, постійності і гласності роботи, ведення роботи державною мовою [5].

Принцип законності діяльності Верховної Ради впливає з розділу IV Конституції України, де визначені умови легітимності парламенту, його конкретні повноваження, основи взаємовідносин з іншими структурами державного механізму.

Принцип постійно діючого органу означає, що парламент України функціонує на постійній основі, а не так, як в радянський період, коли Верховна Рада збиралась двічі на рік на кілька днів. Чинний український парламент має право в будь – який час збиратися і приймати рішення з питання своєї компетенції .

Принцип гласності діяльності парламенту України означає, що громадяни (виборці) повинні мати змогу спостерігати за роботою своїх парламентаріїв. У Конституції України (частина перша ст. 84)

встановлено, що засідання Верховної Ради проводяться відкрито. Закрите засідання проводиться за рішенням більшості від конституційного складу парламенту. Згідно з Регламентом засідання Верховної Ради, інших органів парламенту є відкритими і гласними, за винятком, встановленим Регламентом. Гласність роботи Верховної Ради забезпечується шляхом трансляції її засідань по телебаченню і радіо.

Компетенцію Верховної Ради України складають закріплені Конституцією України повноваження, необхідні для реалізації функцій Верховної Ради України. Конституційні повноваження Верховної Ради України можна систематизувати відповідно до її функцій за групами: законодавча компетенція, установча, контрольна, повноваження у сфері зовнішньої політики, оборони і безпеки, у сфері забезпечення екологічної безпеки.

Крім того, Верховна Рада України має важливе місце у системі органів державної влади, але незважаючи на законодавчу презумпцію, поділ влади в Україні на законодавчу, виконавчу і судову, парламент нашої держави відіграє важливу роль лише тоді, коли у його діяльності також забезпечується ефективна взаємодія з іншими гілками влади [2, с.28].

Основними формами роботи Верховної Ради України є сесії, які поділяються на: першу сесію, чергову, позачергову і надзвичайну, крім того, парламент України наділений законодавчою ініціативою, в наслідок чого має право приймати закони постатейно і у три читання.

Але, як і будь-який орган влади Верховна Рада має свої певні проблеми. Їх можна поділити на політичні; регламентні; дисциплінарні; організаційні [6, с.88].

Серед політичних найбільш актуальною визначена проблема взаємодії народних депутатів та комітетів Верховної

Ради із заінтересованими сторонами, зокрема експертами, та громадськістю. Експерти одностайно підтримали необхідність реформування цього напрямку. Вони аргументують, що за цим стоїть усвідомлення потреби, при розробці проектів рішень.

Проблема широкого залучення громадян до законодавчого процесу. Це стосується двох питань: надання можливості громадянам коментувати проекти актів парламенту на веб-порталі Верховної Ради та залишати свої пропозиції щодо зміни чинного законодавства. На думку частини експертів, така реакція обумовлена тим, що реалізація обох цих ідей призведе до суттєвого збільшення обсягу роботи як працівників секретаріатів парламентських комітетів, так і народних депутатів-членів цих комітетів, а теперішня система підготовки рішень й так перевантажує великою кількістю пропозицій до текстів законопроектів, що вносяться між першим та другим читанням.

Значно більше питань та уваги респонденти приділили питанням, що потребують перегляду регламентних процедур та норм. Насамперед, це стосується неналежного рівня інформаційно-аналітичного супроводу проектів рішень. Для народних депутатів готується обмежене коло експертиз проектів рішень: юридичної, бюджетної, антикорупційної та євроінтеграційної спрямованості.

Одним з найбільш пріоритетних проблем є зловживання скороченою процедурою обговорення питань порядку денного.

Також проблемою є дотримання етичної поведінки депутатів.

Це хвилює всіх, тому видається необхідним оновити «дисциплінарний» інструментарій, що застосовуються до членів парламенту - порушників усталених процедур та норм поведінки.

Експерти зазначили, що окреслені проблемні аспекти функціонування Верховної Ради України є наслідками й віддзеркаленням більш глибоких та системних явищ негативного порядку, що відрізняють розвиток вітчизняної парламентської моделі. Насамперед, мова повинна йти про загалом невисоку якість сучасного українського парламентаризму, що є очевидним наслідком стану національної політичної системи, яка багато в чому ще залишається пострадянською, та нерозвинутістю вітчизняної традиції парламентаризму, який здебільшого лише за формально-правовими критеріями може бути співставним із західними аналогами.

Тому відповідне реформування Регламенту Верховної Ради України повинне мати два виміри: 1) поліпшення якості цього документа шляхом внесення до нього комплексних та взаємоузгоджених змін; 2) більш суворе та послідовне забезпечення реалізації всіх передбачених у Регламенті процедурних аспектів роботи парламенту [7].

Вирішення вказаних вище проблем може відбутися лише завдяки хорошій діяльності Верховної Ради України та взаємозв'язку з іншими органами влади або використанню парламентського досвіду зарубіжних країн стосовно способу формування та основних напрямків діяльності парламенту.

Список використаних джерел:

1. Законодавча влада: поняття, правова природа, місце і роль у системі органів публічної влади [Текст] / А.Георгіца // Право України.-2009
2. Взаємодія Верховної Ради України, Президента України та Кабінету Міністрів України в умовах конституційних змін [Текст] / авт.- упоряд.: В.Тимошук, О.Струц. – К., 2006.
3. Закордонний досвід взаємодії гілок державної влади [Електронний ресурс] / Н.М.Желих // Державне управління: теорія та практика. Електронне наукове фахове видання. – 2008.
4. Верховна Рада України в системі вітчизняного парламентаризму: конституційно правове дослідження [Текст]: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук / І.Є.Словська. – Одеса, 2014.
5. Конституція України від 28 червня 1996 р.[Текст] // Відом. Верховної Ради України.
6. Майданник О.О. Теоритичні проблеми контрольної функції парламенту України [Текст]: дис. ...д-ра юрид. наук : 12.00.02 / О.О.Майданник ; Каб. Міністрів України, Нац. аграр. ун-т. – К.,2008. – 632 с.
7. Про Регламент Верховної Ради України [Текст]: Закон України від 10.02.2010 № 1861 // Відом. Верхов. Ради України. – 2010.

ПРОДЮСЕРСЬКИЙ ДОГОВІР: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Музичний шоу-бізнес динамічно розвивається протягом останніх десятиліть. Його проблемам присвячено увагу фахівців різних галузей знань, а стрімкий розвиток відповідної сфери сприяв появі нових напрямків досліджень у праві.

Недостатність наукових розробок і недосконалість законодавства правового оформлення договірних відносин між продюсером і артистом-виконавцем відображають нагальну потребу нормативного закріплення продюсерських прав відносин в Україні.

Актуальність теми дослідження зумовлено практичною необхідністю дослідження питань, пов'язаних з визначенням системи договорів, що укладаються між учасниками музичного шоу-бізнесу, правової природи продюсерського договору, захисту прав його сторін у спорах, що виникають з продюсерського договору.

Метою дослідження є проведення наукового аналізу правової природи продюсерського договору, його змісту, особливостей правового статусу його сторін, укладення цього договору, дослідження підстав його припинення, форм відповідальності за невиконання або неналежне виконання умов продюсерського договору, а також формування проекту типового продюсерського договору.

Для досягнення мети дослідження потрібно виконати наступні **завдання**:

- дослідження правової природи продюсерського договору, визначення його ознак та видів;
- проведення аналізу правового статусу сторін продюсерського

договору, а саме: продюсера, артиста- виконавця та інвестора;

- дослідження змісту та форми продюсерського договору; визначення особливостей припинення продюсерського договору та відповідальності сторін за порушення його умов;
- дослідження особливостей захисту прав та інтересів сторін продюсерського договору.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у комплексному дослідженні інституту продюсерського договору в сфері шоу-бізнесу, пропонується вирішення низки спірних питань, які постають у цивільному обороті та у судовій практиці, а також формуванні проекту типового продюсерського договору.

Продюсерський договір - це цивільно-правовий договір, за яким продюсер зобов'язується представляти інтереси виконавця як організатор його концертної діяльності, агент, менеджер, продюсер звукової аудіовізуальної діяльності тощо, а артист-виконавець, у свою чергу зобов'язаний виконувати всі вказівки продюсера, що передбачені цим договором або іншою домовленістю осіб з метою розвитку його творчої кар'єри [1, с. 8].

Продюсерський договір є непоіменованим, змішаним цивільно-правовим договором, який може містити у собі елементи договорів про посередництво (договір доручення, договір комісії, агентський договір), договору про надання послуг та договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної

власності (ліцензійний договір, договір про створення об'єкта права інтелектуальної власності на замовлення та договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності). Досліджуваний договір у більшості випадків є консенсуальним, двостороннім і відплатним та безстроковим договором [1, с. 9].

Продюсерський договір може містити й елементи інших поіменованих цивільно-правових договорів, конкретний перелік яких у кожному конкретному випадку залежить від фактичних відносин, що склалися між сторонами.

На нашу думку, доцільно укласти продюсерський договір, взявши за основу договір про спільну діяльність.

Ознаками продюсерського договору є: його особливий суб'єктний склад, який, зазвичай, включає артиста-виконавця та продюсера, причому, як правило, обидві сторони продюсерського договору повинні мати творчі здібності; особлива сфера використання— сфера музичного шоу-бізнесу; за цим договором створюються нові об'єкти авторського права— музичні твори та об'єкти суміжних прав— виконання, фонограми тощо; метою відповідного договору є популяризація творчої діяльності артиста-виконавця та отримання прибутків від його діяльності; велика ризикованість, оскільки успішність діяльності того чи іншого артиста-виконавця досить важко передбачити при укладенні продюсерського договору.

Залежно від вираження волі сторін продюсерські договори можна поділити на двосторонні та багатосторонні. У двосторонньому продюсерському договорі узгоджується волевиявлення продюсера та артиста-виконавця. Особливим різновидом багатостороннього продюсерського договору є тресторонній договір, у якому виявляється й воля третьої сторони, якою зазвичай є інвестор. Можливі випадки

укладення багатостороннього продюсерського договору, в якому знаходить своє втілення волевиявлення й таких сторін, як звукозаписувальна компанія, музичне видавництво тощо.

Залежно від строку, на який укладаються продюсерські договори, їх можна класифікувати на дві великі групи: строкові та безстрокові.

Продюсером слід вважати особу, яка організовує, організовує і фінансує та здійснює або може здійснювати безпосередній творчий внесок у створення об'єкта музичного шоу-бізнесу [1, с. 12].

Артистом-виконавцем продюсерського договору можуть бути, в першу чергу, співаки, музиканти, інші особи, які виконують роль, співають, грають на музичному інструменті, танцюють чи будь-яким іншим способом виконують твори літератури, мистецтва, фольклору тощо [1, с. 12].

Інвестором за продюсерським договором може бути будь-яка особа, як фізична, так і юридична, як суб'єкт господарювання, так і особа, яка не має такого статусу [1, с. 13].

Істотними умовами продюсерського договору незалежно від того, елементи яких договорів входять до його складу, є: предмет продюсерського договору, ціна договору (плата за договором, її розмір, терміни, порядок внесення), строк дії договору. Визначення інших умов істотними залежатиме від того, елементи яких договорів фактично ввійдуть до продюсерського договору [3].

Звичайними умовами продюсерського договору можуть бути умови про територію дії договору, про необхідність реєстрації договору щодо передання виключних майнових прав інтелектуальної власності тощо [3].

Випадковими умовами продюсерського договору є умови про: необхідність набуття артистом-виконавцем

статусу фізичної особи-підприємця, ексклюзивність продюсерського договору, конфіденційність договору, право артиста-виконавця на ім'я, створення певної кількості нових музичних творів артистом-виконавцем, веб-сайт артиста-виконавця, використання соціальних мереж (наприклад, Facebook), ресурсів Twitter, Youtube, Instagram, обов'язок продюсера створити програму-додаток артиста-виконавця для Appstore та/або Google Play, ведення блогу артиста-виконавця, обов'язок продюсера організувати та провести зйомку відеокліпу артиста-виконавця, проведення гастрольно-концертної діяльності артиста-виконавця [3].

Продюсерський договір припиняється на загальних підставах, встановлених законодавством. Підставами припинення продюсерського договору, які не залежать від волі сторін, є: поєднання боржника і кредитора в одній особі; неможливість виконання договору; смерть фізичної особи та ліквідація юридичної особи. До підстав припинення договору, які залежать від волі сторін, слід віднести: припинення виконанням, переданням відступного, зарахуванням, за домовленістю сторін, прощенням боргу[2].

Підставами для зміни і розірвання продюсерського договору є: істотне порушення договору другою стороною, одностороння відмова від договору однією зі сторін у повному обсязі або частково,

якщо право на таку відмову встановлено договором або законом. Якщо такого права не передбачено одностороння відмова є неправомірною, а спори, що виникають у разі такої відмови підлягають розгляду у судовому порядку відповідно до чинного законодавства України.

Формами цивільно-правової відповідальності за порушення умов продюсерського договору є відшкодування збитків і моральної шкоди, сплата неустойки та виплата компенсації [4].

Форми захисту прав сторін продюсерського договору поділяються на юрисдикційну, до якої відносять судову, адміністративну форми, а також альтернативні способи вирішення спорів (трейський суд, медіація), та неюрисдикційну, до якої відносять самозахист.

Альтернативні способи вирішення спорів, що виникають з продюсерських договорів, у тому числі їх вирішення третейським судом, досить поширені в багатьох державах. Необхідність існування саме такого третейського суду зумовлена особливим характером спорів, що виникають у сфері шоу-бізнесу. На даний час в Україні не існує спеціалізованого центру медіації, який надавав би послуги у сфері шоу-бізнесу, однак з огляду на прогнозоване зростання кількості спорів у цій сфері та їх специфіку створення такого центру є необхідним.

Список використаних джерел:

1. Москаленко К. В. Продюсерський договір в сфері музичного шоу-бізнесу: цивільно-правові аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук : спец. 12.00.03 "цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право"/ Москаленко Катерина Вікторівна – Київ, 2014. – 22 с.
2. Цивільний кодекс України №2947-III від 16 січня 2003 року// Відомості Верховної Ради України.- 2003.-№№ 40-44.-с.356.
3. Москаленко К.В. До питання про зміст продюсерського договору / К.В. Москаленко // Матеріали науково-практичної інтернет конференції: «Договірні форми реалізації майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти авторського права»

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: ndiiv_tezy-dopovidey-na-naukovo-praktychnu-internet-konferentsiju-dohovirni-formy-realizatsiji-maynovykh.pdf

4. Про авторське право та суміжні права : Закон України від 23 грудня 1994р. II Відомості Верховної Ради України. - 1994. - №13.-Ст. 64

УДК 343.56

Дудар Зоряна, студентка IV курсу спеціальності «Правознавство», науковий керівник Самойлова І.А.

АЗАРТНИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Азарт неможливо зрозуміти, поки не спробуєш

Кожному українцеві добре відомо, що закон України від 15 травня 2009 «Про заборону грального бізнесу», не виправдав очікувань. Ні для кого не секрет, що азартні клуби і далі працюють "підпільно". Так, лише протягом 2015 року у столиці правоохоронні органи виявили понад 560 фактів організації гральних закладів, при цьому вилучили майже 400 тисяч гривень прибутку від незаконного бізнесу. І зовсім нещодавно, у листопаді 2016 року, тільки за добу національна поліція в різних куточках країни викрила аж дев'ять заборонених залів гральних автоматів. Тоді ж вилучили близько 105 тисяч гривень.

Однак, ці суми — ніщо порівняно із тими грошима, які Україна загалом втратила за вісім років дії закону про заборону грального бізнесу.

Гральний бізнес — один із загально визнаних і «надійних» способів відмивання коштів, одержаних від злочинної діяльності. Різноманітні приватні підприємці, товариства і просто фізичні особи без будь - якого узаконеного підприємницького статусу переважно напівлегально експлуатують гральні автомати, не дотримуючись жодних правил роботи на ринку. Кожен громадянин України, незалежно від місця проживання, знає, де можна зіграти на гральних автоматах, не виходячи за межі рідного селища. Сьогодні мережа гральних

автоматів ширша за надприбуткову мережу аптек.

Компанії, що мають ліцензію на лотерейну діяльність в Україні, за даними Міністерства Юстиції України є: Українська Національна Лотерея (УНЛ), М.С.Л. (Молодьспортлото), Патріот [1, с. 23].

Законодавче та нормативно — правове поле у сфері грального бізнесу залишається неповним і недосконалим, а проблемні питання в його діяльності — невирішеними.

У тих країнах, де сфера азартних ігор належних чином регулюється державою, державні бюджети суттєво наповнюються засобами, завдяки яким уряди мають змогу реалізовувати соціальні, гуманітарні, культурні або спортивні проекти. І разом з тим — підтримують соціальну стабільність, утримуючи податки на порівняно невисокому рівні. При цьому жорсткі обмеження і налагоджена система контролю діяльності у сфері азартних ігор не дають казино і ігровим автоматам «плодитися» ледь не на кожному кроці.

У той же час цей вид діяльності в Україні не став суттєвим джерелом наповнення державної скарбниці. Разом з тим в цю сферу продовжують масово залучатися соціально незахищені верстви населення, прокручуються "легкі гроші",

погіршується криміногенна ситуація в державі [2, с. 234-235].

Законопроектів для регулювання сфери азартних ігор в Україні було зареєстровано багато, але ні один з них навіть при доопрацюванні ніяк не зміг повною мірою вирішити проблеми у сфері функціонування грального бізнесу в Україні. Всі вони мають великі недоліки. Необхідно розробити якісно новий документ. У цій ситуації необхідно, щоб свої підходи з регулювання азартного бізнесу сформулювали законодавча і виконавча гілки влади [3, с. 132].

Відсутність патентів чи ліцензій, що перетворює гральний бізнес на «тіньовий», не єдиний великий мінус у його веденні багатьма підприємцями. Необхідність узаконити і упорядкувати гральний бізнес в Україні назріла давно. Відверто кажучи, його не потрібно було навіть забороняти. Фактично, ця галузь ніяк не контролюється державою, а періодичні поліцейські облави носять характер точкових. До того ж, існує ймовірність, що вищі чини Міністерства внутрішніх справ і Служби безпеки України безпосередньо отримують «відкати» від власників таких закладів, які платять за так званій «спокій».

В таких умовах український бюджет просто втрачає гроші, тоді як заборона залишається лише ще однією причиною для корупції [4].

Сьогодні Україна повинна створити ефективну модель державного регулювання грального бізнесу, яка б ґрунтувалася на світовому досвіді регулювання ринку азартних ігор у різних країнах, особливо Європейського союзу, і одночасно враховувала б національну, відмінну від інших країн, специфіку розвитку ринку. Нормальна світова практика — одержувати прибуток до держбюджету за рахунок любителів спустити гроші [5].

В основному є плюси, а саме, те, що мільярди гривень будуть надходити до

бюджету, з тіні буде виведено величезний капітал, буде приплив іноземних інвестицій. До українського ринку проявиться величезний інтерес. Також, це сприятиме потужному поштовху для відродження і розвитку суміжних галузей економіки: готельний бізнес, туризм, іподромна галузь, конярство, ринок нерухомості, сфера консалтингу та ІТ – розробок. Буде впроваджено реальні механізми захисту прав гравців – споживачів, по суті, ринку гральних послуг, блокування потужного каналу підживлення життєдіяльності корупційної системи України, виконання зобов'язань України перед Європейським співтовариством щодо необхідності впровадження ефективних механізмів боротьби з відмиванням грошей, і щодо врегулювання ринку азартних ігор, буде створено не менше 10000 додаткових робочих місць [6].

В разі легалізації грального бізнесу економіка країни може отримати додаткову статтю доходів і при цьому всі власники даного бізнесу також будуть у відмінному положенні. Адже при такому розкладі ігровий бізнес не потрібно буде більше ховати, і він стане відкритим для звичайних людей. А потік фінансового відсотка від даної сфери бізнесу зможе закривати деякі дірки в державному бюджеті. Тим самим можна буде зменшити займані в Міжнародному валютному фонді суми грошей [7].

Легалізація грального бізнесу потрібна, тому що його нелегальність насправді його не знищує. Він є підпільним і все одно існує.

Європейські країни пішли шляхом легалізації грального бізнесу, чим значно скоротили тіньовий ринок і отримали нові джерела фінансування бюджету. Таким самим шляхом має піти і Україна.

Напевно, єдиним мінусом в легалізації азартних ігор стане те, що активно почнуть відкриватися нові казино в

звичайних спальних районах і туди будуть заходити і неповнолітні, які через свою недосвідченість будуть забирати гроші з сім'ї. Тому при створенні законопроекту даний фактор обов'язково потрібно врегулювати.

Колишній прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк у свій час заявив, що держава тільки виграє від легалізації грального бізнесу. За його словами, завдяки цьому рішенню державний бюджет поповниться на 1,2 млрд. грн [8].

Список використаних джерел:

1. Акіменко, А. Автоматна черга. Як гральний бізнес охоплює Україну і що робить центральна влада/А. Акіменко, Є. Соболев// Дзеркало тижня/гроші. - 18 - 24.10.2014. - № 39 – 45с.
2. Деякі проблеми правового регулювання грального бізнесу в Україні – Львів: Вісник Львівського інституту внутрішніх справ, 2013. – Віват, – 345 с.
3. Кормич Б. А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2015. 2. Хойер В. Как делать бизнес в Европе. — М.: Прогресс, 2015. 3. Чернявский А. А. Промышленный шпионаж и безопасность предпринимательства: Учеб.-метод. пособие. — К.: МЗУУП, 2015 р. – 465 с.
4. Новини // Казино: чи потрібні вони Україні? [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу:
<http://businessua.com/suspilstvo/25204kazino-chi-potribni-voni-ukraini.html#>.
5. Стаття // – Бізнес ідеї Як заробити гроші в віртуальному казино, Азартні ігри, Ідеї, – [Електронний ресурс] // . – 2017. – Режим доступу до ресурсу:
<http://ezinesgo.com/rzne/biznes-ideyi-yak-zarobiti-groshi-v-virtualnomu-kazino-azartni-igri-ideyi/>
6. Легалізація грального бізнесу в Україні: всі "за" та "проти",– [Електронний ресурс] //– Українська Асоціація Ігрової Індустрії. – 2016. – Режим доступу до ресурсу:
http://ugia.com.ua/ua/news/78legalizatsiya_igornogo_biznesa_v_ukraine__vse_za_i_protiv
7. Аналіз судової практики розгляду кримінальних справ (проваджень) щодо зайняття гральним бізнесом // – [Електронний ресурс] // – Законодавство України // . – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.osmark.com.ua/>.
8. Аналіз судової практики розгляду кримінальних справ (проваджень) щодо зайняття гральним бізнесом // – [Електронний ресурс] // – Законодавство України // . – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.osmark.com.ua/>.

УДК: 342.922

Зайченко Софія, студентка III курсу спеціальності «Правознавство», науковий керівник Майка М.Б.

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

У статті розглянуто поняття та ознаки адміністративної відповідальності юридичних осіб. Розглянуто питання вини юридичної особи як елемент адміністративного проступку.

Запропоновано передбачити в адміністративному праві юридичну особу, як суб'єкт адміністративної відповідальності, включити КУПАП

визначення адміністративного правопорушення юридичної особи.

Мета статті: полягає у розкритті сутності адміністративної відповідальності юридичних осіб та формування пропозицій щодо вдосконалення її правової регламентації.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку нашої держави активно йде закріплення на законодавчому рівні механізму правового регулювання адміністративної відповідальності юридичних осіб. Це виявляється в ухваленні нормативно-правових актів, які зокрема регулюють залучення юридичних осіб до адміністративної відповідальності в різних областях суспільних відносин. До таких актів зокрема відносяться: Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції»; «Про забезпечення санітарного і епідемічного благополуччя населення»; «Про виключну (морську) економічну зону України» та інші. Велика кількість нормативно-правових актів в цій сфері свідчить про те, що адміністративна відповідальність юридичних осіб має тенденцію до глибшого і ретельнішого законодавчого закріплення, так, наприклад, розроблений проект нового Кодексу про адміністративні проступки України, в якому законодавче закріплена адміністративна відповідальність юридичних осіб.

Перш ніж зазначити особливості адміністративної відповідальності юридичних осіб, на думку автора, потрібно відповісти на питання: «За яких умов юридична особа може бути притягнута до адміністративної відповідальності?» Звернувшись до КУпАП, проаналізувавши його норми, надаємо наступну відповідь: «Юридична особа може бути притягнута до адміністративної відповідальності, якщо в її діянні виявлені встановлені в законі ознаки елементів правопорушення.» Головним таким елементом є об'єкт

адміністративного правопорушення. Загальний об'єкт посягання, відповідно до нині діючого Кодексу – державний та громадський порядок, власність, права і свободи громадян, встановлений порядок управління. Кваліфікуюче значення для притягнення до адміністративної відповідальності має родовий об'єкт, який визначається правовими нормами, що вказують на елементи конкретних складів правопорушень юридичних осіб. Наступний елемент – об'єктивна сторона адміністративного правопорушення юридичної особи – це протиправне діяння (дія або бездіяльність), шкода, завдана правопорушенням і причинний зв'язок між протиправною поведінкою та завданою шкодою. С.В. Овчарова наголошує, що саме за наявності шкоди і причинного зв'язку можливо визнати юридичну особу суб'єктом адміністративного проступку й притягнути її до адміністративної відповідальності [7, с.17]. Але беручи до уваги нині діюче законодавство України, на думку таких авторів як О.Т. Зима, Д.М. Лук'янець, з цим твердженням погодитись важко. Суб'єкти повинні нести адміністративну відповідальність не дивлячись на відсутність причинного зв'язку.

Особливої уваги заслуговує специфіка наступного елемента правопорушення – суб'єктивної сторони адміністративного правопорушення юридичних осіб. Б.А. Пугінський висловив думку, яку підтримала і С.В. Овчарова про те, що вину юридичної особи у скоєнні адміністративного проступку слід розуміти як не прикладення юридичною особою зусиль, які допускаються і вимагаються законодавством, для виконання покладених на неї обов'язків, за порушення яких передбачена адміністративна відповідальність, а також як невикористання наданих прав і можливостей для усунення причин

адміністративного правопорушення [7, с.18]. Адміністративна відповідальність юридичних осіб здійснюється на загальних принципах адміністративної відповідальності, має ознаки, які притаманні адміністративній відповідальності фізичних осіб. Вона встановлюється законами та іншими нормативними актами, норми яких утворюють самостійний інститут адміністративного права. Підставою її є адміністративний проступок - протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління [4, с. 9]. Мірою відповідальності є адміністративне стягнення. Адміністративна відповідальність юридичних осіб характеризується оперативністю, застосовується за порушення норм інших галузей права – обслуговує їх; має особливе провадження.

Поряд з цим, адміністративна відповідальність юридичних осіб має свої особливості. Головною особливістю є те, що до адміністративної відповідальності притягають не конкретного громадянина чи посадову особу, а в цілому підприємство, установу, організацію в особі адміністрації підприємства [1, с.165]. Об'єктивна сторона правопорушень юридичних осіб має тривалий характер проступків і повторюваність.

Лук'яненко Д. М. зазначає, що заходами адміністративної відповідальності юридичних осіб, відповідно до чинного законодавства можуть бути [8, с.13]:

– фінансові санкції – застосовувані до юридичних осіб в адміністративному порядку стягнення, розмір яких встановлюється у грошовому еквіваленті;

– майнові санкції – застосовувані до юридичних осіб в адміністративному або за клопотанням органу адміністративної

юрисдикції, в судовому порядку стягнення, що передбачають перехід права власності на майно, цінні папери, або інші об'єкти цивільних прав без визначення їх еквівалента;

– обмежувальні санкції – застосовувані до юридичних осіб в адміністративному порядку стягнення, що передбачають обмеження дієздатності юридичних осіб стосовно певних видів діяльності;

– організаційні санкції – застосовувані до юридичних осіб в адміністративному або за клопотанням органу адміністративної юрисдикції, в судовому порядку стягнення, що передбачають примусову реорганізацію, або припинення юридичної особи.

Отже, ще однією особливістю адміністративної відповідальності юридичної особи є те, що юридична особа є потенційно деліктоспроможною (тобто здатною нести відповідальність) не тільки в цивільно-правовому, але і в адміністративному аспектах. Адже цивільно-правова відповідальність використовує тільки один напрям впливу на юридичну особу — винятково через майно. Разом з тим, адміністративна відповідальність охоплює всі вищезазначені напрями впливу.

Висновки. Інститут адміністративної відповідальності юридичних осіб є досить складним для розуміння. Адже не існує конкретно закріплених норм у єдиному нормативно-правовому акті, що регулювали б відносини в цій сфері. Розкиданість нормативних актів, що передбачають адміністративну відповідальність юридичних осіб, знижує її роль в механізмі боротьби адміністративними правопорушеннями. Але варто зазначити, що законодавці мають певні думки, навіть конкретні проекти у цій сфері, наприклад Проект Кодексу про адміністративні проступки, реєстраційний

№ 5558 від 26.05.2004, розроблений авторською групою, серед яких відомі науковці у сфері адміністративного права (С.В. Стефанюк, І.П. Голосніченко, В.Б. Авер'янов та інші). Проект Кодексу має багато переваг, насамперед те, що він відповідає існуючим у суспільстві відносинам, адже Кодекс про адміністративні правопорушення фактично не відповідає сучасним реаліям. У проекті існує багато нововведень, він передбачає адміністративну відповідальність юридичних осіб, а також види адміністративних стягнень, які можуть бути накладені на юридичних осіб. Крім штрафу пропонується встановити такі стягнення, як обмеження певного виду діяльності, тимчасову заборону певного виду діяльності, конфіскацію товарів, сировини, засобів виробництва та інших

предметів, які стали знаряддям вчинення або безпосереднім предметом адміністративного проступку, грошей, одержаних унаслідок вчинення адміністративного проступку; анулювання ліцензії на провадження певного виду господарської діяльності; анулювання сертифіката (свідоцтва) [9].

На жаль, з незрозумілих причин даний проект було відкликано від розгляду у Верховній Раді України. Але, ми сподіваємося, що керівництво держави обов'язково в найближчий час повернеться до питань реформування адміністративної відповідальності юридичних осіб. Адже потрібно зупинити свавілля, яке коїться в цій сфері, запобігти правопорушенням шляхом збільшення суми штрафів, посиленням санкцій.

Список використаних джерел:

1. Бахрах Д.Н, Административное право: Учебник для вузов. – Москва, 1996. – 320 с.
2. Словник базової термінології з адміністративного права. – К.: Феміна, 1996.- 696 с.
3. Овсянко Д.М. Адміністративна відповідальність та її ознаки // Право України. – 2009. – №5 – с.13-18.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984р. // Відомості Верховної Ради Української РСР – 1984. – № 31.
5. Стефанюк В., Полосніченко І., Михеєнко М. Інститут адміністративної відповідальності юридичних осіб і проблеми теорії і практики // Право України. – 2008. – №9. – с.50-62.
6. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2004 р. // ВВР – 2003. – № 40-44.
7. Овчарова С.В. Матеріально-правовые проблемы административной ответственности // Гос. и право. – 2008. – №7. – с.15-26.
8. Лук'яненко Д. До проблеми систематизації заходів адміністративної відповідальності юридичних осіб // Підприємство, господарство і право. – 2005. – №11. – с.12-16.
9. Проект Кодексу України про адміністративні проступки: реєстраційний № 5558 від 26 травня 2004р.

ПІДВИЩЕННЯ ПЕНСІЙНОГО ВІКУ: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ

Конституція України закріплює право громадян на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у старості та в інших випадках, передбачених законом [1].

На даний час в Україні проходить Пенсійна реформа, відповідно до якої планується ведення накопичувальної пенсійної системи та підвищення пенсійного віку для працюючих громадян, що викликає безліч дискусій між представниками влади так і між громадянами. Дана реформа ініціювалась програмою МВФ задля створення більш сучасної пенсійної системи з кращими виплатами з урахуванням досвіду країн ЄС, проте вона потребує ще багатьох доопрацювань та вдосконалень [3].

Аналізуючи процес реалізації пенсійної реформи в Україні, слід констатувати, що після введення пенсійної реформи 2004 року залишається невирішеною проблема запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування є другим рівнем системи пенсійного забезпечення України, що базується на засадах накопичення коштів застрахованих осіб у Накопичувальному фонді та здійснення фінансування витрат на оплату договорів страхування довічних пенсій і одноразових виплат на умовах, передбачених законодавством [2].

Існуюча сьогодні в Україні солідарна система не здатна забезпечити високі пенсійні виплати. Залишаються невирішеними такі питання пенсійного забезпечення: наявність заборгованості по внесках на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування підприємств, установ і організацій; відсутність належної диференціації пенсійних виплат, обумовленої страховими внесками впродовж трудової діяльності; тіньова заробітна плата і зайнятість; нерозвинутий фінансовий сектор та неналежне корпоративне управління; нестача надійних фінансових інструментів для інвестування пенсійних активів; незадовільний рівень фінансової та правової обізнаності населення у питаннях пенсійного забезпечення; недовіра до пенсійної системи тощо.

Одне з найбільш дискусійних питань, які потрібно вирішити в рамках пенсійної реформи в Україні, стосується того, коли люди можуть виходити на пенсію [4].

Підвищення пенсійного віку – вимушений крок, на який йдуть всі розвинені країни. Пов'язано це зі світовою тенденцією старіння населення. Покоління дітей скорочується – українці, як і європейці, не поспішають заводити великі родини, при цьому людей похилого віку не стає менше. Зараз в Україні співвідношення пенсіонерів і працюючих, які сплачують внески до Пенсійного фонду, – 11 до 10. Якщо ситуація не зміниться, за підрахунками Інституту демографії та соціологічних досліджень, вже 2050 року десять українців повинні будуть своїми податками утримувати 15 пенсіонерів.

Недосконалість української пенсійної системи в ринкових умовах обумовлює необхідність вивчення світових тенденцій в еволюції пенсійних систем, оцінити те, що вже зроблено в країні і, можливо, скорегувати з урахуванням закордонного досвіду [5].

Світова практика доводить, що у процесі запровадження другого накопичувального рівня слід брати до уваги економічну і політичну готовність країни, а також технічну спроможність. Необхідно також врахувати демографію (кількість та вікову структуру населення, міграційні процеси), стан економіки, інституційний розвиток фінансових ринків, національні особливості державного регулювання (інституційну структуру і функціональну організацію державних регуляторів). Цікавим також є досвід можливостей поєднання пенсії за віком із доходами від зайнятості [8].

Призначенням та виплатою пенсій нашим громадянам, що проживають за кордоном, а також забезпеченням пенсійних виплат іноземцям в Україні займається управління міжнародного співробітництва Пенсійного фонду України [6].

Кому сьогодні виплачувати пенсії за межами України, визначають законодавчі акти. Вони й регламентують роботу вищезгаданого управління, що співпрацює із закордонними установами, як це визначено міжнародними договорами. Гарантоване право на виплату пенсії в будь-якій країні світу, відповідно до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», мають тільки інваліди-чорнобильці I категорії. Для

звичайних пенсіонерів можливості виплати пенсій в інші країни Законом обмежені. Через розходження законодавств і соціальних структур, відповідальних за пенсійне забезпечення, з кожною країною укладаються окремі договори. Механізм забезпечення пенсійних виплат з кожною країною також прописується індивідуально [7].

Основним принципом таких угод є те, що держави домовляються між собою про збереження пенсійних прав громадян, які працюють на територіях цих держав, або переїжджають з території однієї держави на територію іншої. У кожному договорі (угоді) визначаються положення, за якими це право буде гарантуватись [9].

Для отримання позитивних результатів реформування пенсійної системи, необхідно дотримуватись встановлених правил та принципів демократичного розвитку усіма її суб'єктами. У зв'язку з цим питання вдосконалення державної політики в сфері пенсійного забезпечення потребує подальшого поглибленого вивчення. Пошук шляхів розв'язання завдань пенсійного забезпечення не є феноменом окремої країни чи їх групи. Попри здобутки у цій сфері, опрацювання єдиної позиції з багатьох питань розвитку пенсійної системи, в межах ЄС усе ж залишаються різні погляди навіть у концептуальних підходах щодо вирішення пенсійної проблематики. Раніше пенсійні системи країн ЄС формувалися виходячи із пріоритету соціальних цілей. Саме це зумовило значні досягнення у цій сфері, передусім мова йде про створення достатньо надійних механізмів гарантій мінімальних доходів пенсіонерам [10].

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30.

2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» із змінами // Відомості Верховної Ради України. – 2003.
3. Закон України , «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» // Людина і праця. – 2012. – № 1. – С. 28-47; № 2. – С. 28-47; № 3. – С. 28-31.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 березня 2012 р. № 232, «Про внесення змін до Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам і державної соціальної допомоги на догляд» // Людина і праця. – 2012. – № 5. – С. 39-42.
5. Вінер М. Як створити трирівневу пенсійну систему в Україні // Україна: аспекти праці. – 2000. – №1. – С. 16-22.
6. Зайчук Б. Пенсійний фонд 12 років на шляху реалізації соціальної політики // Вісник Пенсійного Фонду України. – 2002. – № 5–6.
7. Надточій Б.О. Пенсійне страхування в Україні: історичний аспект// Соціальний захист. – 2000. – №3. – С.54-58.
8. Про на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Закон України №400/97–ВР від 26.06.1997 р.// Відомості ВРУ. – 2003. – №49-51. – С.376.
9. [Електронний ресурс]. – режим доступу до ресурсу: <http://www.dw.com/>
10. [Електронний ресурс]. – режим доступу до ресурсу: <http://cost.ua/news/160-pensions-us>

УДК 347.921

Петренко Наталя, студентка IV курсу спеціальності «Правознавство» науковий керівник Бачинська Н.О.

АДВОКАТ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Стаття присвячена дослідженню фахівцями у галузі права в порядку, проблемних аспектів участі адвоката у встановленому законом. цивільному процесі України. На підставі аналізу наукової літератури та законодавства України визначено специфіку цивільного процесуального статусу адвоката як представника у цивільній справі. Досліджено питання участі адвокатів у Європейському судді з прав людини.

Відповідно до частини другої статті 59 Конституції України для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справи у судах та інших державних органах України діє адвокатура. А згідно із статтею 12 ЦПК України особа, яка бере участь у справі має право на правову допомогу, яка надається адвокатами або іншими

Адвокати захищають клієнтів від зловживань з боку владних органів, їхніх посадових осіб, їх діяльність відповідає інтересам як окремого конкретної особи, так і публічно-правовим інтересам держави та суспільства у цілому. Правозахисну функцію адвокат здійснює у всіх сферах суспільного життя, є учасником будь-якого виду юридичного процесу. При цьому, залежно від виду юридичного процесу (цивільний, кримінальний, адміністративний, тощо) та виду правовідносин (цивільно-правові, сімейно-правові, кримінально-правові, адміністративно-правові), адвокатів, як особі, що представляє інтереси інших осіб, властиві і певні особливості. Цілком

логічно, що даного роду особливості обумовлюються специфічними рисами кожного з існуючих видів юридичного процесу, зокрема в сфері участі на різних етапах цивільного судочинства.

Основна мета статі визначити особливості участі адвоката у цивільному процесі.

Серед інститутів цивільного процесуального права особливу увагу привертає інститут представництва, який відрізняється комплексним характером. За допомогою цього інституту забезпечується здійснення прав та обов'язків тих учасників цивільного процесу, які з різних причин не можуть здійснювати їх у суді особисто. При цьому закон передбачає не тільки вимоги до осіб, які можуть набути у цивільному процесі правового статусу представника, й окреслює їх коло. Зокрема, поряд із іншими особами, які досягли 18 років і мають цивільну процесуальну дієздатність, представником у суді може бути адвокат [1].

Правове регулювання участі адвоката у цивільному процесі України здійснюється як цивільним процесуальним законодавством України, так і спеціальними законами та підзаконними нормативно-правовими актами. Відповідний законодавчий підхід обумовлює специфіку участі вказаного суб'єкта в цивільних процесуальних правовідносинах.

Деякі питання участі адвоката у цивільному процесі досліджували відомі науковці, зокрема: Ю.В.Білоусов, А.О.Власов, С.В.Васильєв, В.І.Тертишніков [2, с. 448].

Проте нерозв'язані проблеми залишаються сьогодні.

Аналіз чинних законодавчих актів дає підстави для висновку, що на сьогодні актуальними проблемами, які пов'язані із участю адвоката у цивільних процесуальних правовідносинах і

потребують негайного розв'язання, є такі: визначення правового статусу адвоката у цивільному процесі, виокремлення особливостей участі адвокатів у цивільній справі у разі їх множинності, дослідження механізму реалізації адвокатами цивільних процесуальних прав та обов'язків у різних видах цивільного судочинства тощо [3, с. 472].

Якщо проаналізувати ЦПК України та Закон на рахунок прав, якими наділяється адвокат, здійснюючи представництво у цивільному процесі, можна виявити, що ці законодавчі акти наділяють його дещо різним обсягом процесуальних повноважень.

Так, відповідно до частини 5 статті 39, частини 1 статті 44 ЦПК України адвокат як представник у цивільному процесі наділяється правом вчиняти від імені особи, яку він представляє, усі процесуальні дії, що їх має право вчиняти ця особа, а також доручати ведення справи в суді іншим особам. Крім того, оскільки у такому випадку адвокат належить до класифікаційної групи осіб, які беруть участь у справі, він наділяється загальними процесуальними правами та обов'язками, регламентованими у ст. 27 ЦПК України.

Проводячи дослідження щодо участі адвоката у цивільному процесі України, звернімо увагу й на проблему множинності зазначених суб'єктів при розгляді й вирішенні цивільних справ [4, с.13].

Можна погодитися з І.А.Павлуником, який вважає, що, розглядаючи питання щодо множинності представників на боці однієї особи, необхідно враховувати таке: а) за одночасної участі у процесі кількох представників з боку тієї чи іншої особи, вони мають погоджувати між собою правову позицію у справі; б) виникнення між ними суперечностей під час судового розгляду справи є недопустимим; в) процесуальні дії, вчинені одним із

представників в межах наданих йому стороною повноважень, мають розглядатись як такі, що вчинюються за згодою інших представників, які виступають на боці цієї ж сторони; г) довіритель може розподілити обсяг процесуальних дій між кількома представниками, визначивши ті дії, що їх вправі вчиняти кожен із них [4, с. 19].

У цивільному судочинстві, як свідчить судова практика, від загального числа справ, у яких беруть участь представники сторін, більшість їх розглядається за участю адвокатів. Його участь в суді надає змогу особі, права та законні інтереси якої порушено, отримати кваліфіковану юридичну допомогу та повною мірою захистити свої права та законні інтереси. Правосуддя з цивільних справ певною мірою відбиває професіоналізм юридичної практики в цілому та ступінь захищеності суб'єктивних прав і охоронюваних законом інтересів громадян. Так, згідно Конституції України права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Механізм правового регулювання правосуддя з цивільних справ не тільки визначає порядок реалізації конституційного права громадян на судовий захист відповідно до норм внутрішнього законодавства, а й є передумовою використання міжнародних судових інститутів захисту прав людини. Це особливо важливо у зв'язку із вступом України до Ради Європи та ратифікацією Європейської конвенції прав людини [5, с.1].

Висновки. Чинне законодавство у цій галузі не є досконалим, тому потрібно внести деякі пропозиції щодо його вдосконалення:

1. Згідно зі ст. 115 ЦПК України повноваження на ведення справи в суді дає представникові право на вчинення від імені особи, яку він представляє, всіх процесуальних дій, крім передачі справи в третейський суд, повної або часткової відмови від позовних вимог, визнання позову, зміни предмета позову, укладення мирової угоди, передачі повноважень іншій особі (передоручення), оскарження рішення суду, подачі виконавчого листа до стягнення, одержання присудженого майна або грошей. Повноваження представника на вчинення кожної із зазначених в цій статті дій повинні бути спеціально обумовлені у виданій йому довіреності. Це положення досить ускладнює і дещо затягує розгляд справи в суді. Доцільніше було б наділити представника всіма правами особи, яку він представляє, якщо довіреність не містить спеціальних обмежень. Тобто від зворотного — якщо в довіреності немає обмежень, то представник має всі процесуальні права особи, яку він представляє.

2. Багато суперечностей зараз викликає й питання оплати послуг адвокатів, тому доречно було б запровадити таке поняття як витрати на правову допомогу (послуги адвоката). процесів юристів практиків.

4. При розгляді справи у адвокатів завжди існувала проблема запису ходу судового засідання на аудіо- та відеопристрої. Природно, що судді були проти запису, й з цього приводу часто виникали конфлікти. Також доволі часто одна зі сторін, яка сумнівається в неупередженості процесу, клопоталася перед судом про можливість вести запис процесу, і судді досить часто відмовляли в задоволенні такого клопотання. Необхідно законодавчо закріпити положення за яким вести письмові записи і використовувати портативні аудіотехнічні пристрої (диктофони) мали би право як сторони

судової суперечки, так і особи, присутні на відкритому засіданні відповідно до закону без додаткового дозволу судді.

За результатами, одержаними при проведенні наукової роботи виконані задачі, які ставилися для досягнення мети - правового теоретичного обґрунтування

представництва адвоката у цивільному процесі. Досліджені найбільш актуальні питання участі адвоката у цивільному процесі, зроблено аналіз окремих стадій цивільного процесу та ролі адвоката у кожній з них, участі адвоката в Європейському суді з прав людини.

Список використаних джерел:

1. Волосенко С.О. Змагальність і представництво у суді /С.О.Волосенко // Нотаріат Адвокатура Суд. – 2006. – № 1 (15). – С. 1-2.
2. Фурса С.Я.Адвокат у цивільному процесі: [наук.-практ. посіб.]/ С.Я.Фурса, Є.І.Фурса.– К.: Вид. Фурса С. Я.: КНТ, 2006. – 448с.
3. Гражданский процесс: [учеб.] / [А.П.Вершинин, Л.А.Кривоносова, М.А. Митина и др.]; под ред. В.А. Мусина, Н.А. Чечиной, Д.М. Чечота. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Проспект, 1998. – 472с.
4. Насадюк А.Унификация в обмен на монополию. Каким путем пойдет реформирование российской адвокатуры? /А. Насадюк //Юридическая практика. – 2011. – №10 (689). – С. 13-9.
5. Павлуник І.А.Представництво у цивільному процесі України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / І.А.Павлуник. – К., 2002. – 19с.

УДК 342.7

Танчак Соломія, студентка II курсу спеціальності «Правознавство», науковий керівник к.ю.н., доцент Подковенко Т.О.

ПРАВО НА ЖИТТЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

У сучасних умовах демократичного розвитку особливої актуальності та підвищеного інтересу набуває проблема забезпечення реалізації та ефективного захисту права людини на життя. Як основне, фундаментальне право людини й громадянина, право на життя є першоосновою усіх інших прав і свобод, воно закріплене нормами багатьох міжнародно-правових документів про права людини як на універсальному, так і регіональному рівнях. На захист цього права спрямовані зусилля численних міжнародних організацій. Слід зазначити, що в системі прав людини право на життя займає основоположне місце, адже без його забезпечення і реалізації здійснення усіх інших прав людини стає неможливим.

Саме тому воно підлягає особливому захисту з боку держави та суспільства. Така значна увага обумовлена тим, що велика кількість держав визнає право людини на життя абсолютною цінністю світової цивілізації, оскільки всі інші права втрачають свій зміст та значення у випадку загибелі людини. Україна долучилася до числа таких країн у 1999 році, коли рішенням Конституційного суду України позбавлення людини життя державою внаслідок застосування смертної кари, як виду покарання, навіть у межах положень, визначених законом, було визнано скасуванням невід'ємного права людини на життя.

На сьогодні практика законодавчого визначення права на життя і забезпечення

його реалізації та ефективного захисту, насамперед судового, є неоднозначно, що свідчить про недостатній рівень його наукового вивчення. Ця проблема може бути розв'язана насамперед шляхом комплексного, системного і теоретичного аналізу сутності права на життя та його юридичної природи. Такі реалії сьогодення, як незахищеність прав людини й громадянина, демографічна криза, природні та техногенні катастрофи, зростання кількості злочинів проти життя особи й громадської безпеки, а також розвиток трансплантології, реаніматології, репродуктивних технологій тощо, актуалізують наявну проблему та висувають потребу більш детального її дослідження.

Право на життя – це абсолютне, природне і невід'ємне право людини. Право на життя – найперше право людини, зафіксоване в ст. 3 Загальної декларації прав людини та в ст. 6 Міжнародного Пакту про громадянські і політичні права. Це право проголошено і в Європейській конвенції про захист прав людини і основних свобод, а також інших міжнародних правових документах і конституціях багатьох країн світу. «Право на життя є невід'ємне право кожної людини, це право охороняється законом. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя» [1].

Життя – найважливіше, безцінне та абсолютне благо. Юридичне закріплення права на життя, є свідченням вагомості його захисту як на національному, так і на міжнародному рівні. Зокрема, відповідно до положень ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Життя людини виступає об'єктом правової охорони, оскільки саме держава повинна створювати механізми, які б максимально захищали життя від будь-яких посягань.

Відповідно до ст. 27 Конституції України кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави – захищати життя людини. Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань [2]. Саме конституційним закріпленням підтверджується особлива природа та комплексний характер права на життя, його значимість як першооснови цілісної системи прав і свобод людини. У цьому аспекті варто погодитися із твердженням С.Черніченка, що «без гарантування та забезпечення права на життя постановка питання про дотримання інших прав і свобод втрачає свій сенс» [3, с. 306].

Вперше право на життя було проголошено у ст. 3 Загальної декларації прав людини 1948 р., відповідно до якої кожна людина має право на життя, свободу та особисту недоторканність [4].

Конвенція про захист прав людини й основоположних свобод 1950 р. подала більш розгорнуту характеристику права на життя. Згідно із ст.2 Конвенції право кожного на життя охороняється законом. Нікого не може бути умисно позбавлено життя інакше ніж на виконання смертельного вироку, винесеного після визнання його винним у вчиненні злочину, за який закон передбачає таке покарання. Проте відповідно до Конвенції позбавлення життя не розглядається як порушення права на життя, якщо воно є результатом застосування сили, не більше аніж абсолютно необхідної: для захисту будь-якої особи від незаконного насилля; для здійснення законного арешту або попередження втечі особи, затриманої на законних підставах; у разі дій, передбачених законом; для придушення бунту або заколоту [5].

Слід зазначити, що в ст.2 Конвенції Співдружності Незалежних Держав про

права та основні свободи людини(1995 р.) право кожної людини на життя охороняється законом. Ніхто навмисно не може бути позбавлений життя. Смертна кара, доки вона не відмінена, може застосовуватись тільки за вироком суду за особливо тяжкі злочини [6].

У ст.6 Конвенції про права дитини 1989 р. закріплено, що держави-учасниці визнають, що кожна дитина має невід'ємне право на життя [7].

Норми перелічених статей не містять чіткого визначення права на життя, що значно ускладнює реалізацію та захист цього права. Аналізуючи юридичну доктрину, слід відмітити, що у вітчизняній науці не виявлено єдиного підходу до розуміння права на життя.

О. Рогова вважає, що право людини на життя – це свобода людини безпосередньо реалізовувати можливості, які вона має внаслідок своєї незалежності до виду *Homo sapiens*, та задовольняти необхідні сутнісно-якісні біологічні, соціальні, духовні, економічні та інші потреби, неподільні із самою людиною, що об'єктивно визначаються досягнутим рівнем розвитку людства і мають бути всезагальними [8, с.13].

На нашу думку, слушною та об'єктивною є позиція О. Малиновського, який у свою чергу зазначає, що право на життя в широкому сенсі – це не просто право на те, щоб жити, щоб людину ніхто не зміг насильно позбавити життя, а це право на те, щоб жити вільно, мирно, нормально. Іншими словами право на життя – це право на гідне людське існування, що включає цілий ряд так званих суміжних прав (право на освіту, на охорону здоров'я, на свободу від принизливого або нелюдяного звернення, на пошану до приватного і сімейного життя) [9,с.54].

В об'єктивному значенні дане право являє собою сукупність правових норм,

що регулюють відповідні суспільні відносини. У свою чергу, в суб'єктивному розумінні право на життя повинно розглядатись як таке, що впливає з природи людини, міра свободи індивіда визнати у своїх інтересах власну поведінку зі збереження та розпорядження життям, яке складає зміст правовідношення, об'єктом якого є життя, а також вимагати від третіх осіб визначеної поведінки або утримання від неї.

Серед проблем, пов'язаних із забезпеченням, охороною та захистом права на життя, – проблема його змісту. Саме зміст, тобто впорядкована сукупність елементів, їх внутрішня організація дають змогу розкрити сутність будь-якого права. Загалом зміст будь-якого суб'єктивного права передбачає сукупність чотирьох елементів: права-поведінки, права-вимоги, права-користування й права-домагання. Стосовно права на життя, то право-поведінки полягає в діяльності людини, щоб гарантувати собі безпечно біологічне існування. Суть права-вимоги полягає в тому, що людина може вимагати від зобов'язаних суб'єктів (держави, міжнародних організацій, суспільства, інших людей) забезпечити здійснення свого невід'ємного права. Наприклад, у разі замаху на вбивство потерпілий має право вимагати притягнення винного до відповідальності та відшкодування матеріальної й моральної шкоди. Право-користування – можливість людини вільно користуватися життям в умовах особистої безпеки. Право-домагання – змога звернутися до національних правоохоронних органів та міжнародних організацій для захисту свого невід'ємного права на життя.

Право на життя має особливий характер реалізації: забезпечення фізичного існування як біологічної істоти,

члена суспільства та суб'єкта правовідносин.

Отже, право на життя – це не тільки право на те, щоб жити, щоб ніхто не посягав на життя, це ще й цілий пакет економічних, культурних і соціальних прав, які забезпечують гідне людське існування. Право на життя є загальнокультурним та ціннісним надбанням всієї світової спільноти, яке було проголошене в процесі розвитку людства і значення якого і надалі продовжує еволюціонувати відповідно до сучасних потреб людства. Право на життя

є основоположним елементом цілісної системи основоположних прав і свобод людини. Проведене дослідження підтверджує, наскільки право на життя є комплексним та взаємообумовлює інші права людини. Визнання та закріплення права на життя на міжнародному та національному рівнях є визначальним здобутком людської цивілізації і є не простою констатацією даного права, а передбачає обов'язки держави щодо створення та забезпечення дієвості правових норм, спрямованих на реалізацію та ефективний захист цього права.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Міжнародний документ від 16.12.1966 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043
2. Конституція України: прийнята на 5-ій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. із змін. та доповн. станом на 29 січня 2016 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Международное право. Под ред. А. А. Ковалева, С.В.Черниченко. – М., Омега-Л, 2006. – С. 306.
4. Загальна декларація прав людини. Міжнародний документ від 10.12.1948р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Міжнародний документ від 01.06.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
6. Конвенція Співдружності Незалежних Держав про права та основні свободи людини. Міжнародний документ від 26.05.1995 року // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/997_070.
7. Конвенція про права дитини. Міжнародний документ від 01.01.2000 року // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
8. Рогова О. Г. Право на життя в системі прав людини: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / О. Г. Рогова. – Х., 2006. – 21 с
9. Малиновский А. Имеет ли человек право на смерть / А. Малиновский // Российская юстиция.-2002.- №8. – с.54-55.

СЕКЦІЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

УДК 541

Баранюк Володимир, студент І курсу спеціальності «Обслуговування програмних систем та комплексів», науковий керівник Спільніченко О.І.

РЕТРОСПЕКЦІЯ

У РЕТРОСПЕКЦІЇ розміщено інформацію про відомих природодослідників, імена яких зустрічаємо в шкільних підручниках і не тільки.

Наукові досягнення необхідні людству. Більша частина людей цілком погодиться з цим твердженням. Без розвитку науки не існувало б прогресу. Ми використовуємо досягнення великих учених, часом не надаючи цьому абсолютно ніякого значення. Науковці – перш за все звичайні люди, які заглиблюються в науку тому, що їм просто цікаво розбиратися в різних питаннях. Цей інтерес живить прогрес та людство в цілому.

РЕТРОСПЕКЦІЯ – світ поєднання цікавого і корисного пропонує наступні розділи:

– Біографії.

У даній рубриці розміщені біографії вчених-природодослідників.

– Наукові досягнення

Короткий перелік наукових досягнень, які зробили світ простішим та відкрили багато нового для людства.

– Нобелівська премія

Інформація про вчених, які отримали Нобелівську премію.

– Український слід

Зв'язки з Україною: походження, навчання, робота, певні стосунки пов'язані з нашою країною.

– Фотогалерея

Фотографії науковців, їхніх приладів, лабораторій, одномумців, родинних місць тощо.

– Відеогалерея

Відео з видатними вченими або про їхні наукові досягнення.

– Цитати

Вислови вчених-природодослідників, на які варто звернути увагу.

– Цікавинки

Цікаві факти з життя вчених.

– Увіковічення пам'яті

Пам'ятники, «нагороди, премії імені...», та інші знаки уваги до пам'яті про вчених.

– Калейдоскоп

Найцікавіше з останніх завантажень.

– Життєві паралелі

Опис історичного середовища і видатних особистостей в часи життя і діяльності природодослідника

– Актуально

Ювілеї винахідників і винаходів, законів та важливих подій, поточна важлива інформація

Сайт створений на основі WordPress.

Основною перевагою WordPress є надзвичайна гнучкість у використанні що дозволяє підключати до нього будь-яку кількість плагінів (модулів) для додаткових функцій. За всіма ознаками схожий за зручністю роботи з Microsoft Word, будь-яка задача з форматування тексту, вставки зображень чи відео, здійснюється всього в кілька кліків мишею. Можна легко змінювати існуючі сторінки і додавати нові.

При побудові сторінки за допомогою редактора WordPress, ви бачите її в тому ж самому вигляді, в якому вона буде представлена на сайті. Можна додавати малюнки і формувати заголовки, при цьому бачити це все відразу

ж у вікні редактора. WordPress швидкий, мало займає місця, багато доробок та шаблонів, простий для зміни коду. Він найкращий для блогів (статей).

Wordpress поширюється по вільній ліцензії, тобто він повністю безкоштовний. Має величезну кількість шаблонів, як платних так і безкоштовних. Установка WordPress, надає змогу адаптації його відповідно до своїх потреб.

Ретроспекція це репозитарій, в якому можна знайти найактуальнішу інформацію про вчених. Ця ретроспекція відкриває багато нового про природодослідників. Тепер, коли люди більш схильні до користування інтернетом, ця ретроспекція є актуальною.

Учень, гімназист, студент має можливість отримати сучасну інформацію рідною мовою. Це однозначно суттєво вплине на загальний розвиток, кругозір та успішність. Цей сайт для учнів та студентів. Молоді потрібно розвиватися, вчитись і можливо вони теж будуть в одному списку з видатними вченими. Над цим міркуємо й ми, пропонуючи на широкий загал РЕТРОСПЕКЦІЮ. Пам'ятаймо про вчора, а думаймо про завтра.

Робота з наповнення сайту, пошуком необхідної для цього інформації продовжується. Вся інформація буде доповнюватися та удосконалюватися, адже у WordPress багато можливостей.

Список використаних джерел:

1. Хімічний світ. Біографія Прістлі Джозефа. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://chemworld.com.ua/index.php/biohrafii-vchenykh-ta-naukovtsiv/270-pristli-dzhozef>. Перевірено 27.12.2016.
2. Хімічний світ. Біографія Шеєле Карла Вільгельма. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://chemworld.com.ua/index.php/biohrafii-vchenykh-ta-naukovtsiv/278-sheelee-karl-vilgelm>. Перевірено 02.01.2017.
3. Острів знань. Життя Джозефа Прістлі. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://tsikave.ostriv.in.ua/publication/code-88CC5848B972/list-164FB2C2B27> Перевірено 04.01.2017.

УДК 54. 542. 546. 58. 59

Бачуріна Тетяна, студентка II курсу спеціальності «Перукарське мистецтво» науковий керівник, Л.Л. Павленко

ХІМІЯ СТРАХУ

У всіх наших емоцій є хімічне підґрунття. Хімічні портрети можна скласти для апатії, радісного збудження, а також для страху [4].

Актуальність роботи обумовлюється тим, що почуття страху притаманне всім вищим тваринам і ще в більшій мірі властиве людині. Тварина може боятися лише конкретних небезпек, людина ж завдяки своїй уяві страшисться ще і уявних бід, більшість з яких створює вона сама.

Метою даної роботи було розв'язання проблеми емоції страху та її хімічного підґрунття.

Страх – це один із емоційних станів людини, який розвивається за умов, коли вищі мозкові центри не здатні забезпечити адекватну реакцію на ситуацію, що склалася, і в результаті цього може виникати певна загроза [4].

При справжньому переживанні людиною страху відбувається виділення

цілого ряду гормонів, перше місце серед яких займає адреналін та норадреналін. Основне завдання адреналіну – адаптувати організм до стресової ситуації. Адреналін – це гормоном мозкового шару надниркових залоз. Адреналін – це продукт окислення і декарбоксілювання амінокислоти тирозину. Крім адреналіну, мозковий шар надниркових залоз виробляє також норадреналін, який відрізняється від адреналіну відсутністю молекули метильної групи [1, 2, 5, 7].

Біосинтез адреналіну починається з окислення фенілаланіну, що в тирозині; тирозин під впливом ферменту ДОФА – оксидази перетворюється на 3,4-дегідроксифенілаланін (ДОФА). Останній декарбоксілізується, й утворюється амін, і потім із нього норадреналін. Адреналін виникає вже як продукт метилування норадреналіну [1,5, 6].

Норадреналін – гормон і нейромедіатор. Вміст норадреналіну також підвищується при стресі, шоку, тривозі, страху. На відміну від адреналіну, основна дія норадреналіну полягає виключно у звуженні судин і підвищенні артеріального тиску. Вважається, що норадреналін – гормон люті, а адреналін – гормон страху [2].

Цікаво, що у різних тварин співвідношення клітин, що синтезують адреналін і норадреналін – коливається. Норадреноцити досить численні в наднирниках хижаків і майже не зустрічаються у їхніх потенційних жертв. Наприклад, у кроликів і морських свинок вони майже зовсім відсутні [1, 4, 7]. Може, саме тому лев – цар звірів, а кролик всього лише кролик?

Розвиток суспільства призвів до виникнення такого явища, як хемофобія [3, 8]. Для того, щоб збагнути, як явище «хемофобії» розуміє сучасна молодь, нами було проведено соціальне опитування. Отже, ми запропонували дати відповідь на

наступне запитання «Що Ви розумієте під хемофобією?» Підсумки були такими:

1) Це ірраціональний страх перед хімікатами (проголосувало 22%)

2) Фобія, що породжується страхом перед хімією та хімічними речовинами (56%)

3) Деструктивний страх перед будь-якими хімічними сполуками (22%)

Отже, хемофобія – ірраціональний страх перед будь-якими хімічними сполуками, що в крайніх проявах набуває форми манії або параної, коли людина відмовляється від вживання та користування всім, що може їх містити. Хемофоб відмовляється від хімії як такої, включаючи ліки, мило, пральні порошки, будь-які синтетичні матеріали [3, 8]. Здебільшого, на хемофобію страждають люди, які зовсім не розуміються на хімії та фізіології і формують власне уявлення про вплив на їхній організм (зазвичай руйнівний і негативний) різних хімічних сполук.

Ми вважаємо, що боятися хімії – це все одно, що боятися дихати, адже повітря теж складається із хімічних сполук. У найгіршому випадку хемофобія змушує нас відмовлятися від здорових звичок, які могли б зберегти нам життя.

Також нами було проведено опитування за допомогою соціальних мереж метою якого було з'ясувати, бачення емоції страху молодим поколінням. В опитуванні взяло участь більше 200 студентів навчальних закладів м. Тернопіль, які відповіли на 6 запитань. Результати були наступними: 54% опитаних розуміють страх, як внутрішній стан, що обумовлений загрозою; 55% студентів вважають, що адреналін допомагає людському організму бути в бойовій готовності у стресових ситуаціях.

Найбільше студенти бояться сесії (59%), на другому місці захист диплому (22%). Половина опитаних дотримуються

думки, що явище «хемофобії» виникло у зв'язку з тим, що ми боїмося всього штучного і надаємо перевагу натуральному.

На запитання «Чи відчуваєте ви страх, коли куштуєте невідомі продукти чи лікарські засоби» 40% відповіло ні, інші 40% - 50 на 50. Варто зауважити, що 53%

студентів є свідомими і звертають увагу на етикетки із вмістом речовин при купівлі продуктів харчування, або лікарських препаратів.

Як сказав У. Шекспір «Наші страхи змушують нас втрачати те, що ми могли б отримати, якби не відчували страх». Тож нехай наші страхи будуть розумними.

Список використаних джерел:

1. Адреналін – гормон страху. Режим доступу - <http://medicstest.net/anatomiya/505-gormon-adrenalin.html>
2. Гонський Я., Максимчук Т., Калинський М. Біохімія людини. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. — 744 с.
3. Девід Робсон (15 квітня 2016). Чому страх перед "хімією" заважає бачити справжню небезпеку?
4. Колісник О. В. Страх як екзистенціал людського буття
5. Норадреналін – Фармацевтична енциклопедія. Режим доступу - <http://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/1273/noradrenalin>
6. Фармацевтична хімія: Підручник/ Ред. П. О. Безуглий. — Вінниця: Нова Книга, 2008. — 560 с.
7. Харкевич Д. А.: Фармакологія: Підручник для студ. середн. проф. навчальних закладів/Д. А. Харкевич
8. Хемофобія – Вікіпедія. Режим доступу - <https://uk.wikipedia.org/wiki/Хемофобія>

УДК 573

Дзвонка Оксана, студентки I курсу спеціальності «Туристичне обслуговування», науковий керівник Слабицька Н.П.

РЕТРОСПЕКЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ІМЕН В БІОЛОГІЇ

В роботі представлено вісім постатей, гігантів української біологічної науки. Їх наукові дослідження, відкриття, життєві переконання мають право на світове визнання. Їх імена можна поставити поруч із іменами Нобелівських лауреатів в галузі медицини та фізіології, з науковою світовою елітою.

Ця пошукова робота є початком дослідження і популяризації імен гідних синів України, які своєю титанічною працею в складних умовах російської імперії, СРСР, зробили геніальні відкриття, дослідження в біології. Їх імена ми повинні знати.

В.І. Вернадський (28.02.1863-06.01.1945) – один із небагатьох учених ХХ століття який залишив свій слід в найрізноманітніших галузях науки – геології, біології, хімії, філософії. Він став творцем вчення про живу речовину та біосферу. Вернадський прийшов до висновку, що життя може існувати тільки в одній формі гігантської системи – біосфери. Багато і плідно Вернадський працював над створенням узагальнюючої теорії еволюції природного середовища і суспільства, що дістало назву теорії ноосфери.

Навашин С.Г. (14.02.1857-10.12.1930) народився у родині лікаря, в Саратовській області. Вся наукова діяльність та відкриття були присвячені рослинам. З 1894 року він працює в Києві; очолює кафедру систематики та морфології рослин Київського університету. Найвизначніше його наукове відкриття - подвійне запліднення (1898р.) у покритонасінних рослин. Це відкриття пояснило природу їхнього триплоїдного ендосперма.

Видатний фізіолог, ембріолог, єдиний серед українців лауреат Нобелівської премії (1901р.) Мечников І.І. створив першу вітчизняну школу мікробіологів, імунологів та патологів. Відкрив явище фагоцитозу і в подальшому розробив фагоцитарну теорію імунітету.

Симиренко Л.П. (02.01.1821-26.01.1863) став відомим українським підприємцем, створив цукрову галузь в Україні, побудував сучасні парові цукрозаводи. Він вперше побудував на своєму заводі і запустив по Дніпру залізні пароплави, перший з яких отримав назву «Українець», а другий - «Ярослав». На честь Лева Платоновича запатентований сорт зимових яблук «Ренет Симиренка».

Горбачевський І.Ф. (05.05.1854-24.05.1942) народився в селі Зарубинці Збарзького району на Тернопільщині. Навчався в українській гімназії в місті Тернополі. Закінчив у 1877р. Віденський університет і отримав ступінь доктора наук. Вперше синтезував сечову кислоту, встановив джерело і шляхи її утворення в організмі, один із перших довів, що амінокислота є складовою частиною білків, плідно працював в галузі загальної хімії, гігієни, епідеміології, судової медицини, токсикології. Його ім'я носить Тернопільська медична академія.

Ремесло В.М. (28.01.1907.-04.09.1983) – видатний український селекціонер. За свою

кар'єру він вивів близько сорока сортів різних зернових культур, включаючи широко поширений в СРСР та в Європі озимий сорт пшениці «Миронівська 808».

Початок наукової діяльності Д.К. Заболотного (16.12.1866-15.12.29) співпав з порою розквіту бактеріології, мікробіології. Він пояснив шляхи збереження і транспортування в людський організм збудників чуми. Роботи Заболотного присвячені кишковій групі інфекцій – холери та тифу. З ім'ям вченого нерозривно пов'язані дослідження медичної мікології, імунології та епідеміології.

Богомолець О.О. (24.05.1881-19.07.1946) продовжував вчення Мечнікова про механізми гуморального та клітинного імунітету. Винайшов імунну сироватку, яка прискорювала загоєння ран і активізувала імунну систему людини. «Сироватка Богомольця» успішно застосовувалася для лікування інфекційних хвороб та переломів. Богомолець О.О. – один із основоположників геронтології, розробив унікальну методику консервації донорської крові.

В духовній скарбниці народу України наука посідає особливе місце. Не лише в минулому та за рубежами рідної землі досягався авторитет української науки, слава українських вчених. Сьогодні є галузі в науковій сфері, серед яких Україна світовий лідер. Добре відомі неабиякі досягнення наших вчених у ядерній фізиці, біотехнології, зокрема у клонуванні, відтворення живої речовини, селекції тварин, рослин та мікроорганізмів.

Дуже віриться, що як мріяв Тарас Шевченко, «діждемося таки колись! В Україну прийде апостол правди і науки» і представники нашої молоді держави отримають найпрестижнішу і найвагомішу оцінку і нагороду в світі – Нобелівську премію.

Список використаних джерел:

1. Балан П.Г., Вервес Ю.Г., Поліщук В.П. Біологія. Підручник для 10 класу. – К.: «Генеза». 2013. – 287 с.
2. Межжерін С.В., Межжеріна Я.О., Коршевнік Т.В. Біологія. Підручник для 11 класу. – К.: «Освіта». 2011. – 336 с.
3. Симиренко Лев Платонович. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/>. Перевірено 02.12.2016.
4. Вернадський Володимир Іванович. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> Перевірено 27.01.2017.
5. Мечников Ілля Ілліч. [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.ebk.net.ua/Book/biographies/vidomi_ukraintsi/part3/mechnykov.htm Перевірено 27.01.2017.
6. Богомолець Олександр Олександрович. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://heroes.profi-forex.org/ua/bogomolec-oleksandr-oleksandrovich> Перевірено 27.01.2017.

УДК 54. 542. 546. 58. 59

Пинило Тетяна, студентка II курсу спеціальності «Перукарське мистецтво» науковий керівник, Л.Л. Павленко

ХІМІЯ АРОМАТІВ

Світ запахів оточує нас всюди. Сучасні люди звикли думати, що запахи – це комбінації молекул, які при попаданні в ніс дратують нервові закінчення і передають інформацію в головний мозок [3]. Згідно з уявленнями древніх мудреців, запах є щонайтоншим проявом матеріальної природи і безпосередньо пов'язаний із стихією землі. Запахи з'явилися разом з елементом землі і є присутніми скрізь, де є цей елемент [7]. Кожен з нас на власному досвіді знає, як запах квітів або свіжої трави може поліпшити самопочуття і підняти настрій. І, навпаки, неприємні запахи пригноблюють і отруюють життя. Таким чином, запах робить або негативний, або позитивний вплив на фізичне тіло, на почуття і емоції, а також і на думки людей [3, 5].

Під запашними речовинами, зазвичай розуміють приємно пахучі органічні речовини [2]. Навряд чи хто-небудь скаже так про хлор або меркаптан, хоча у них є також свій запах. Тому будь

які речовини, що мають запах називають пахучими. З точки зору хімії – різниці немає. Але якщо наука вивчає всі речовини, що мають запах, то промисловість (і в першу чергу парфумерію) цікавлять переважно запашні речовини. Щоправда, тут важко провести чітку межу. Знаменитий мускус – основа основ парфумерії – сам по собі пахне різко, але, доданий у парфуми, покращує їх запах. Індол володіє фекальним запахом, а розведений – в парфумах «Білий бузок» – таких асоціацій не викликає [4, 6, 8].

Запашні речовини відрізняються не тільки запахом, всі вони мають також і фізіологічну дію: деякі через органи нюху впливають на центральну нервову систему, інші виявляють свій вплив при введенні всередину організму. Наприклад, цитраль – речовина з приємним лимонним запахом, що вживається в парфумерії, є також судинорозширювальним засобом і використовується при гіпертонії і глаукомі [2, 7, 8].

Запашні речовини, як правило, містять одну із функціональних груп: альдегідну – CHO, кетоніву – C=O, складно ефірну – COOR₁ і деякі інші [2, 6]. Вони поділяють на природна та синтетичні. Природними запашними речовини являються ефірні олії, що містяться у різних частинах рослин [5].

Ефірні олії отримують шляхом екстрагуванням їх з рослинних частин спиртом чи іншими розчинниками. Найцінніші запашні речовини квітів отримують, розміщуючи в закритій камері на дротяній сітці поперемінно шари твердого тваринного жиру і частин рослини. Через деякий час квіти замінюють новими, щоб жир наситився ефірними оліями (спосіб «анфлеражу»), так отримують жир, що містить розчинені в ньому ефірні олії. Потім ефірні олії витягують з жиру спиртом [3, 5].

Основу більшості запашних речовин складають складні ефіри, або естери, які утворюються при взаємодії спиртів з карбоновими кислотами. При цьому відщеплюється вода: $R-OH + HOOC-R_1 \rightleftharpoons R-OOC-R_1 + H_2O$

Реакція досить швидко йде тільки в присутності водовіднімаючих засобів та каталізаторів. Тому суміш спирту і карбонової кислоти тривало кип'ятять у присутності сірчаної кислоти [2, 7].

До основних ефірів належать:

Етилметаноат (етілформіат), що утворюється з етанолу і метанової кислоти. Цей ефір додають до деяких сортів рому, щоб надати йому характерний аромат. **Бутилетаноат** (бутилацетат) – його складовими є бутанол і етанова кислоти. **Ізобутилетаноат** (ізобутилацетат) утворюється відповідно з 2 метилпропанолу-1 і етанової кислоти. Обидва останніх ефіри мають сильний фруктовий запах і є складовою частиною парфумерних композицій з ароматом лаванди, гіацинтів та троянд [1, 2, 6].

Сучасні парфуми – продукт змішуння безлічі композицій, кожна з яких знову-таки містить безліч запашних речовин як природного, так і синтетичного походження [6].

Років 50–70 тому найпопулярнішими були чисті або змішані квіткові аромати, наприклад бузку, троянд, нарцисів. Пізніше в моду увійшов запах орхідей, а в наші дні майже виключним перевагою користуються фантазійні духи, які мають свіжий квітковий ароматом зі слабким "тваринним" відтінком, зближувачим запах парфумів з запахом шкіри людини. При виготовленні таких парфумів спочатку створюють так званий ведучий запах, звичайно з допомогою природного або синтетичного цитрусового, чи бергамотового масла. Потім для контрасту – додають вищі альдегіди. Не можна обійтися і без свіжого запаху зелені і для плавного переходу до нього – квіткового запаху. "Тваринний" запах, запах тіла забезпечується додаванням синтетичних речовин типу амбри і мускусу. Ці речовини, крім того, додають аромату стійкість. Вони сприяють тому, щоб летючі компоненти парфумів не зникали занадто швидко і довше трималися на шкірі або платті [2, 3, 5, 6].

Для розкриття змісту питання про роль запахів у житті людини нами було проведено опитування серед студентів нашого коледжу, в якому взяли участь 150 студентів. Ми отримали наступні результати. Майже 40% студентів пам'ятають, що запашні речовини належать до кількох класів: естерів, кетонів, спиртів. Також 67% опитаних змогли приблизно сказати, що таке естери. 60% студентів вважають, що основу парфумів складають рослинні олії. 46% надають перевагу квітковому запаху, 39 – фруктовому, далі слідує цитрусовий та запах свіжості. Також 60% хотіли б створити власний квітковий аромат. Крім того, 78% студентів

однозначно відповіли, що запахи впливають на їх стан та емоції.

Список використаних джерел:

1. Войткевич С. А. «Зв'язок між структурою запашних речовин і їх запахом» // Журнал Всесоюзного хімічного товариства ім. Д. І. Менделєєва. – 1969. - № 2. – С. 196–203.
2. Войткевич С. І. «Хімія і технологія запашних речовин СРСР» // «Масложирова промисловість». – 1967. - № 10. – С. 36–40.
3. Каспаров Г. Н. «Основи виробництва парфумерії і косметики». – 2-е вид., Перераб. і доп. – Москва, «Агропромиздат», 1988 – 347 с.
4. Самсонов С. М. «Як сприймаються запахи» // «Наука і життя». – 1988. - № 4. – С. 12–18.
5. Фрідман Р. А. «Парфумерія і косметика». – Москва, «Харчова промисловість», 1975 – 278 с.
6. Хейфіц Л. А., Дашунін В. М. «Запашні речовини та інші продукти для парфумерії». – Москва, «Хімія», 1994 – 365 с.
7. «Хімічна енциклопедія: У 5 т.» - «Москва», «Радянська енциклопедія», 1988. – Т. 1. – 678 с.
8. Шулов Л. М., Хейфіц Л. А. «Запашні речовини й напівпродукти парфюмерно-косметичних виробництв» - Москва, «Агрохіміздат», 1990 – 298 с.

СЕКЦІЯ ТУРИЗМУ ТА СФЕРИ ПОСЛУГ

УДК 908:379.85 (477)

*Багрій Олена, учениця 9 класу
гімназії «Гармонія»,
науковий керівник Паршин Л.А.*

ФОРМУВАННЯ ПІШОХІДНОГО ТУРИСТИЧНОГО МАРШРУТУ В МЕЖАХ ЗАПОВІДНИКА «МЕДОБОРИ»

Актуальність дослідження полягає у науковому та практичному пізнанні технології формування туристичних маршрутів. Наша Тернопільщина багата на різноманітні туристичні ресурси, які можна використовувати для багатьох видів туризму розробляючи різноманітні маршрути за мотивацією подорожі, формами організації, кількістю учасників, сезонністю, терміном подорожування, класом обслуговування, засобами подолання, набором послуг, видами маршрутів тощо. Вона досить багата на ресурси які можна використати для створення як транспортних так і пішохідних маршрутів. А сучасного туриста вже не цікавлять замоські острови, йому часто хочеться чого домашнього, але неодмінно незнаного.

Метою дослідження нашої роботи є створення нового конкурентоспроможного маршруту, який здатен зацікавити навіть найвибагливішого туриста, а саме з пішохідного маршруту. Для реалізації поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- вибір маршруту пішохідної туристичної подорожі;
- підготовку та вибір туристського спорядження;
- організація медичного забезпечення мандрівки та комплектування аптечки;
- популяризація пішохідного туризму на рівнинних територіях України.

Предметом дослідження роботи є технологія формування пішохідної туристичної подорожі.

Об'єктом дослідження є територія заповідника «Медобори».

Маршрут – це шлях руху туриста під час туристичної подорожі [1, с. 68]. За формою маршрут в межах заповідника «Медобори» є пішохідним, що передбачає активний відпочинок, фізичне вдосконалення, оздоровлення, ознайомлення з природою та історико-культурними пам'ятками рідного краю.

З Тернополя на Гусятин автобусом до с. Городниця, далі пішки по території заповідника «Медобори» до курорту «Сатанів», звідти автобусом до Тернополя.

Мета мандрівки культурно-пізнавальна, оздоровча.

За формою організації подорожі – пішохідний туризм.

За тривалістю наша мандрівка є короткотривалою, оскільки розрахована 1 день – маршрут вихідного дня.

Характер організації туру - організований. Наш туристичний маршрут розрахований на квітень-жовтень.

Короткий опис: даний маршрут поєднає в собі дві екологічні стежки «Богіт» та «До Пущі Відлюдника».

Екологічна стежка «Богіт» приведе вас до найвищої точки Медоборів – гори Богіт і одночасно прадавнього городища-святилища на якому у Х-ХІІІ ст. стояв всесвітньо відомий Збруцький ідол. Сьогодні ця гора є однією з найбільших

святинь для сучасних язичників. Далі маршрут проходить до Соколиної скелі з вершини якої відкривається мальовничий краєвид на Медобори. Тут же під скелею причаїлася таємнича печера Зміїна, а спуск від неї до Збруча є достатньо екстремальним.

Друга частина маршруту проходить по екологічній стежці «До Пуці Відлюдника» з 12-а зупинками облаштованими відповідними інформаційними стовпчиками з текстом і фотографіями. Фактично ця стежка є рекреаційною зоною сатанівських санаторіїв. Її щорічно відвідують тисячі відпочиваючих, а також учнів та студентів під час екскурсійних поїздок, практик [2].

Довжина пішохідного маршруту - 15-18 км, тривалість – 10 год., вік учасників - від 14 років.

За класом обслуговування маршрут є туристичним. Категорія складності I. Після відбуття мандрівки учасникам видається документ про здобуття I пішохідної категорії складності. За типом наш маршрут є лінійним, оскільки передбачає огляд об'єктів (пунктів зупинки) в одному напрямі, від початкового пункту до кінцевого. За охопленістю території є регіональним, в межах Тернопільської області. Кількість учасників у групі – до 10 людей.

Список використаних джерел:

1. Любіцева О.О. Методика розробки турів. Навчальний посібник. – «Альтерпрес», 2003. – 104 с.
2. «Управління розвитку туристичної інфраструктури департамент розвитку інфраструктури, транспорту та туризму Тернопільської облдержадміністрації»: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ternotour.com.ua/>

УДК 908:379.85 (477)

Домітряк Діана, студентка III курсу спеціальності «Туристичне обслуговування», науковий керівник Паршин Л.А.

АНАЛІЗ ТУРОПЕРЕЙТИНГУ МІСТА ТЕРНОПОЛЯ

Туристичний ринок Тернополя представлений туристичними підприємствами, які надають туристичні послуги споживачам – туристам як оператори, або як агенти. За останні роки кількість діючих операторів значно скоротилася. Це пов'язано з економічною ситуацією у в Україні в цілому так і з змінами до ліцензування суб'єктів туристичної діяльності. Саме дослідження напрямків туropolерейтингу міста Тернопіль здійснено в даній науково-дослідницькій роботі.

Основні завдання:

- ✓ дослідження ринку туристичних послуг туropolераторів м. Тернополя та їх напрямків діяльності;
- ✓ характеристика поняття туropolерейтингу;
- ✓ вивчення діючих туристичних підприємств м. Тернополя;
- ✓ дослідження агентської співпраці туropolераторів міста.
- ✓ аналіз основних напрямків діяльності туристичних операторів м. Тернополя.

Об'єкт дослідження - туropolератори міста Тернопіль.

Предмет дослідження: - напрямки діяльності туropolераторів в процесі формування турів.

Туropolератор - це господарюючий суб'єкт, фізична та юридична особа, яка розробляє туристичні продукти, забезпечує їх функціонування, організовує формування, реалізацію та споживання турів, встановлює на них ціни та відповідає за якість надання послуг. Туropolерейтинг - це діяльність туropolератора по комплектації послуг, які ним самим не виробляються, у туристичний пакет, тур, турпродукт [1, с. 87].

Згідно бази даних довідки 109.te.ua у 2016 році в Тернополі туристичну діяльність здійснювало близько 100 підприємств. З них 5 підприємств діють як туropolератори, а саме: "Оксамит-КЛ", "Прем'єр-тур", "VIP - travel", "Вікі-тур", "Мандри Світ" [3].

Туристичні підприємства м. Тернополя співпрацюють з різноманітними туropolераторами України. Проаналізувавши діяльність декількох найбільш відомих туристичних фірм м. Тернополя, а саме: Премєр-Тур, Ого-Тур, Тропик, БМВ, Аура плюс, Inter-Тур, Алім-Тур, Атлас-Тур, Віза-Тур, Вікі-Тур, Галич-Тур, Так Тревел, можна припустити що найчастіше вони працюють з такими туropolераторами: «Coral

Travel», «TUI Ukraine», «Анекс Тур», «Пегас Туристік», «Mouzenidis Travel», «Аккорд тур», «TEZ-tour», «Альянс», «Феєрія Мандрів», «Anga Travel».

Туроператори м. Тернополя працюють на ринку туристичних послуг протягом багатьох років. Вони займаються як міжнародним так і внутрішнім туризмом. Також вони пропонують різноманітні авторські тури.

Оксамит-КЛ- профільний туристичний оператор по Західній Україні, який з 1997 року здійснює свою діяльність на туристичному ринку України.

Прем'єр-тур- працює як оператор не тільки у внутрішньому, а й у зовнішньому туризмі. Свою діяльність здійснює з 2002р.

VIP-travel- туристична агенція, що вже практично впродовж десятиліття працює як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринку надання туристичних послуг. З травня 1999 року діяла як туристична агенція, а з 1 жовтня 2008 року як туроператор.

Вікі-тур- туроператор який працює з 2013 року. Його діяльність зосереджена переважно на внутрішньому туризмі.

Мандри Світ- туристична фірма працює на туристичному ринку України з

1997 року. З 2011 року ПМП «Мандри Світ» почало працювати як туристичний оператор. Спеціалізується на внутрішньому і зовнішньому туризмі [3].

Дослідивши ринок туристичних послуг та діяльність туроператорів Тернополя зроблено наступні висновки:

- ✓ всього у місті діє 5 туроператорів на відміну від понад 90 турагентів;
- ✓ туроператори пропонують різноманітні тури, як на території України так і за її межами;
- ✓ усі туроператори співпрацюють з відомими операторами України;
- ✓ усі оператори надають, як комплексні послуги так і окремі види послуг(лише бронювання, лише перевезення, лише екскурсійне перевезення, чи візову підтримку, тощо);
- ✓ туроператори розробляють туристичний продукт, який орієнтований в більшій мірі на таких споживачів послуг як: молодь, сімейні пари, діти і в меншій мірі тури, які розраховані на людей похилого віку.

Список використаних джерел:

1. Мальська, М.П. Організація та планування діяльності туристичних підприємств: теорія та практика. - К. : Центр учбової літератури, 2012. - 246 с.
2. Мариняк Я.О. Туризмознавство. Вступ до спеціальності. Навч.-метод. посіб. / Я. Мариняк - Тернопіль: Вектор. 2014. - 168с.
3. «Довідка Тернопілля. База даних зареєстрованих туристичних підприємств: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://109.te.ua>

СЕКЦІЯ

ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

УДК 537.6

*Баранюк Володимир, студент I курсу спеціальності «Обслуговування програмних систем та комплексів»,
науковий керівник: Кузів І. С.*

ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ФЕРОМАГНІТНОЇ РІДИНИ

Актуальність теми. Нанотехнології - без сумніву самі передові і перспективні напрями розвитку науки і техніки на сьогоднішній день.

Технології отримання магнітних рідин і застосування їх в різних областях сучасної науки і техніки, біології та медицини є, безумовно, актуальними. Вони представляють великий інтерес для фахівців у фізиці, хімії, техніці, біології та медицині. З огляду на це вважаємо порушену проблему актуальною.

Метою роботи є вивчити властивості феромагнітних рідин, шляхом вирішення наступних завдань:

- Отримати в шкільній лабораторії і вивчити властивості феромагнітної рідини.
- Розглянути області застосування феромагнітних рідин.

Представлені результати експериментальних досліджень феромагнітної рідини доводять, що магнітні рідини - це унікальний, штучно синтезований матеріал, що володіє текучими і магнітокерованими властивостями з широкими перспективами застосування в техніці, медицині та екології.

У роботі розглянуто метод створення феромагнітної рідини в умовах шкільної лабораторії.

Дослідження дають підставу зробити відповідні висновки:

- Магнітна рідина розчинилася в машинному маслі. Під дією магнітного поля плівка з машинного масла з розчищеною в ньому магнітною рідиною починає стягуватися до магніту. Феромагнітної рідину можна застосовувати для збору нафтопродуктів на поверхні морів, океанів, озер.

- Феромагнітна рідина руйнується під дією сильних мінеральних кислот.
- Феромагнітна рідина здатна «запам'ятовувати» форму. Магнітна рідина, один раз прийнявши форму, при якій її енергія мінімальна, знову «згадує» свій стан при включенні магнітного поля.
- Магнітна рідина взаємодіє з магнітним полем: якщо піднести магніт, то рідина розширюватиметься у трубі з гнучкого матеріалу і може перетворити поперечне розширення у поздовжнє стиснення. Дане технічне нововведення дозволить вирішити проблему ефективного та швидкого перетворення енергії магнітного поля у поступальний рух.

Отримані результати досліджень потребують подальшого вивчення та опрацювання.

В даний час розвиток нанотехнологій і розробка методик створення і вивчення наноречовини може бути названа однією з найважливіших галузей науки XXI століття. Як говорив

знаменитий фізик Фейнман, проникнення в наносвіт - це нескінченний шлях людини, на якому вона практично не обмежена матеріалами, але йде лише за власним розумом. Нанотехнології можуть привести світ до нової технологічної революції і

цілком змінити не тільки економіку, а й середовище проживання людини. Залишається тільки сподіватися, що люди розумно розпорядяться потенціалом нанотехнологій і направлять їх енергію на благо людства.

Список використаних джерел:

1. Брук Э., Фертман В.Е. «Еж» в стакане. Магнитные материалы. – Минск.: Высшая школа, 1983. – 253
2. А.И. Еремин В.В., Дроздов А.А. Нанохимия и нанотехнологии. 10-11 классы. Профильное обучение. Учебное пособие – М.:Дрофа, 2009
3. Гусев Наноматериалы, наноструктуры, нанотехнологии. М., Физматлит, 2005.
4. Контарев А.В., Стадник С.В., Лешуков В.А. Применение магнитных жидкостей // Успехи современного естествознания. – 2006. – № 10 – с. 67
5. Разумовская И.В. Нанотехнология. 11 класс. Учебное пособие. – М.:Дрофа, 2009
6. Ратнер М., Ратнер Д. Нанотехнология: простое объяснение очередной гениальной идеи. / Пер. с англ. – М.: Вильямс, 2004. С. 20–22.
7. Сенатская И.И., Байбуртский Ф.С. Жидкость, которая твердеет в магнитном поле// Химия и жизнь. – 2002. – №10.
8. Сергеев Г. Б. «Нанохимия», 2003.
9. Энциклопедия для детей «Аванта. Техника».
10. Энциклопедия “Золотой фонд. Физика”
11. Elmore W. C. / Ferromagnetic Colloid for Studying Magnetic Structures // Phys. Rev. – 1938. –V. 54. P. 309–310.

УДК 539.2

Безруков Олександр, студент I курсу спеціальності «Обслуговування програмних систем та комплексів», науковий керівник: Кузів І. С.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВЛАСТИВОСТЕЙ ЗОНИ ВІДЧУЖЕННЯ НА МЕЖІ РОЗДІЛУ ДИСТИЛЬОВАНОЇ ВОДИ ТА ГІДРОФІЛЬНОЇ ПОВЕРХНІ

Актуальність теми. Можливість зміни властивостей води і водних середовищ під впливом фізичних полів і випромінювань малої інтенсивності широко обговорюється в останнє десятиліття. Пильна увага до цієї проблеми частково пов'язана з тим, що вода може виявитися універсальними первинним рецептором, що обумовлює чутливість живих організмів до різних типів електромагнітних полів. З огляду на це вважаємо порушену проблему актуальною.

Мета роботи –вивчення зміни характеристик адсорбованої води під впливом зовнішніх факторів. Розробити ефективний метод вимірювання дії зовнішніх факторів нетеплової інтенсивності на воду.

Для реалізації поставленої мети пропонується спостереження адсорбованої води за допомогою мікроскопічних спостережень.

Представлені результати експериментальних досліджень води

доводять існування **широких** зон виключення, які складаються з шарів щільно пов'язаних молекул води які «зростають» в навколо гідрофільних поверхонь.

У роботі розглянуто метод вивчення зміни характеристик адсорбованої води під впливом зовнішніх факторів.

Дослідження дають підставу зробити відповідні висновки.

- Біля гідрофільної поверхні формується зона витіснення домішок з води («Зона відчуження»).
- Зона виключення біля поверхні желатину формується поступово. Розширення смуги відбувається протягом ~ 10-40 с.
- «Зона відчуження» досягає ~ 100 мкм.
- Присутність хлористого натрію зменшує розмір зони відчуження. У випадку збільшення концентрації хлористого натрію було помірно зменшення ширини ЗВ.
- В безпосередній близькості від біологічної тканини зона відчуження досягає ~200-300 мкм..
- ЗВ виключає з себе різні речовини, наприклад барвники та колоїдні частинки так само, як це робить лід.

- Ширина зони відчуження залежить від концентрації суспензії. ЗВ спостерігається лише в розбавлених суспензії, при низьких концентраціях частинок.

Очевидно зона виключення створюється шарами щільно пов'язаних молекул води які «зростають» в навколо гідрофільних поверхонь. Таке «проростання» відбувається на макроскопічні відстані, перетворюючи воду у рідкокристалічний стан. В цілому, механізм виключення поки остаточно не з'ясований, очевидно потрібно застосувати спектроскопічні дослідження молекулярних взаємодій.

Дослідження показали, що ЗВ містить суміш упорядкованих і неупорядкованих структур води. За допомогою мікроскопічних спостережень ми довели, що вільна від розчиненої речовини зона є фізично помітна.

Простота цього поділу фаз, може привести до розвитку нових методів поділів і опріснення води.

Отримані результати досліджень потребують подальшого вивчення та опрацювання і на їх основі уточнення гіпотези будови структури води.

Список використаних джерел:

1. Захаров С.Д., Мосягина И.В. Кластерная структура воды (обзор). Препринт № ФИ РАН. - 24с.
2. Саркисов Г.Н. Структурные модели воды // УФН. - 2006. - Том 176. - № 8 - С.833-845.
3. Синюков В.В. Структура одноатомных жидкостей воды и водных растворов электролитов. - М.: Наука, 1976. - 255 с.
4. Liu K., Bown M.G. et al. Characterization of a cage form of the water hexamer // Nature, 1996. - V.381. - P.501-503.
5. Liu K., Cruzan J.D., Saycally R.J. Water Clusters // Science, 1996. - V.271. - P.929-933.
6. Bernal J.D., Fowler R.H. // J.Chem.Phys. 1933. - V.1. - P.513.
7. Bierrum N. Sructure and Prop. of Ice // Science. 1952. - V.115. - №11. - P.385.
8. Sun Q., Zheng H.-F. // ChinesePhys. Lett. - 2006. - Vol.23. - P.3022.
9. Chaplin M.F. // Biophys. Client. - 2000. - Vol.83. - P.211.

10. Смирнов А.Н., Лапшин В.Б., Бальшев А.Б. и др. // Химия и технология воды. - 2005. 27, № 2. - С. 111 - 137.
11. Гончарук В.В., Орехова Е.А., Маляренко В.В. Влияние температуры на кластеры воды // Химия и технология воды, 2008, т. 30, №2. - С.150-159.
12. Бордовский О.К., Иваненков В.Н. Океанология. Химия океана, Т.1. Изд. «Наука», М., 1979.
13. Schiffer J., Hornig D.F. // J.Chem.Phys., 49, 4150-4160, 1968.
14. Вельд О.В., Петренко В.Е., Антипова М.Л., Альпер Г.А. Влияние параметров состояния на свойства сверхкритической воды. Компьютерное моделирование структуры и динамики сетки водородных связей // Сверхкритические Флюиды: Теория и Практика, 2007. - Т.2. - №2. - С.55-69.
15. Chai B., Yoo H., Pollack G.H. Effect of radiant energy on near-surface water // J Phys Chem B. – 2009. – № 113(42). –P. 13953-13958.
16. Pat. 5965007 USA, MKI C02F 001/46 / Uzawa Masakazu.- Publ. 02.11.1999
17. Гончарук В.В., Маляренко В.В. // Химия и технология воды. - 2001. - 23. - № 4. - С.343 - 347.
18. Моррисом С. Химическая физика поверхности твердого тела. Мир, 1980.-488 с.
19. Борисова М.Э., Котов С.Н. Физика диэлектриков. Л.: Изд-во Лен. ун-та, 1979. - 240 с.
20. Churaev N.V., Sobolev V.D., Zorin Z.M. // Thin liquid films and boundary layers. - New York: Acad Press, 1971 .- P. 213 - 219.
21. Daschbach J.L., Peden V.M., Smith R.S., Kay V.D. // J. Chem. Phys. -2004.- 120, N3.- P.1516-1523.
22. Зенин С.В. Комплексообразование ацетонитрила и метилового спирта с водой // Физ. химии.1999. - Т.73. - № 5. - С.835-839.

УДК 521

*Рибіцька Анжеліка, Саган Ірина,
студентки I курсу спеціальності «Ресторанне обслуговування»,
науковий керівник Гандзій Р.Я.*

АСТРОНОМІЧНІ ЗНАННЯ ТА НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР

YOUR ZODIAC SIGN HAS SHIFTED: NASA Updated The Zodiac Signs First Time In 2,000 Years ?

© September 28, 2016 Healty Food And Sport Tips Interesting 0

Astrology means that certain alignment of the sun and various constellations in transit can make difference in human lives on some fundamental level. And this originates roughly 2000 years before this era.

There is a believe that stars have database of information, from overcoming struggles, to forming healthy relationships, improving the character and people use this knowledge for a long time .

NASA UPDATES STAR SIGNS FOR THE FIRST TIME IN 2,000 YEARS

У середині вересня 2016 року у західних ЗМІ стала блискавично розповсюджуватися інформація про те, що NASA переглянуло систему знаків Зодіаку, і добавило тринадцятий знак – Змієносець. Новина добралась і до багатьох україномовних видань. Багато авторитетних видань почали розповідати про те, як по-новому визначати знаки Зодіаку, а тринадцятий знак, взагалі, позиціонували як наукове відкриття.

Що ж відбулось насправді? Чому пізнавальна стаття з дитячого навчального проекту NASA Space Place була подана в

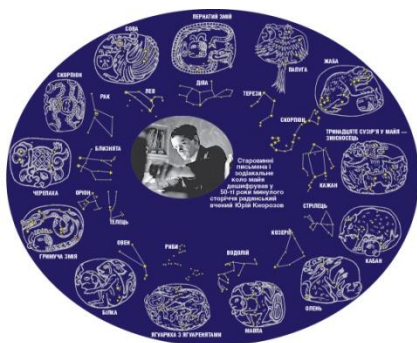
деяких ЗМІ як наукове відкриття століття? Та чи є зв'язок зодіакального переполюху з українським літочисленням?

Так, ми відшукали в календарі українців згадку про 13-и місячний рік та 13-ий знак Зодіаку. Досі ґрунтовних досліджень народного календаря в Україні не було. Перші публікації про народний календар здійснені доктором філософських наук Галиною Лозко в 1994 р. у книзі: «Українське язичництво» та в 1995 р. «Українське народознавство». І саме в її працях знаходимо, що «в Коло Свароже вставлявся 13-й місяць, який робив поправку календаря. Перші християни боялися числа 13, назвавши його "чортовою дюжиною", так відбулося знецінення корекції календаря і його спрощення до 12 місяців» [3]. Отже 13 місяців та 13 знаків Зодіаку мають під собою реальну основу існування.

«Встановити точні дати і відновити забуті свята нині – нелегка справа, адже минула тисяча років

насилницького винищення народної пам'яті» [3]. Хоча чимало знань нам усе ж таки вдалося зберегти, зібрати до купи, зрозуміти сутність рідних обрядів. Датування праукраїнських свят ми можемо відновити лише за допомогою астрономічних знань. «Пам'ятаймо, що календар завжди потребує корекції» [2]. В давні часи його унормуванням займалися волхви і жерці. «Зі знищенням рідної духовної верстви, церковний календар ціле тисячоліття перебував у руках служителів чужого культу, тому набув невласливих для нашого народу форм. Релігія, яка втратила свій власний календар, рано чи пізно стає в'язнем релігійного календаря іншої сильнішої релігійної системи, а той календар обов'язково стане причиною подальшого руйнування світоглядних основ релігії без календаря» [3]. Усвідомивши це, ми з болем в серці оглядаємося на ту руїну, яку залишила нашому народу у спадок християнська церква..

ЧИ СВЯТКУВАТИМУТЬ УКРАЇНЦІ РІЗДВО ДНІЧІ

06.12.2016 У ВРУ ЗАРЕЄСТРОВАНО
ЗАКОНПРОЄКТ №1406

СУТНІСТЬ | **АРГУМЕНТАЦІЯ**

Пропонується внести до КЗпТ щодо святкових і неробочих днів наступний пункт:
«25 грудня і 1 січня – Різдво Христове»

ЯКИМ ПРОПОНУЄТЬСЯ ВИЗНАТИ
25 грудня
ВІХІДНИМ ДНЕМ

В Україні нараховується близько 11 тис. релігійних католицьких і протестантських громад, що становить близько 30% усіх релігійних організацій України, які святкують Різдво 25 грудня

За період з 01.09.2015 по 27.12.2016 на офіційному сайті Президента України було оприлюднено
10 ЕЛЕКТРОННИХ ПЕТИЦІЙ
з приводу святкування Різдва 25 грудня

8 ПЕТИЦІЙ | 2 ПЕТИЦІЙ

не були підтримані через недостатню кількість підписів (25 тис. необхідних) | (від 01.11.2016 та від 27.12.2016) триває збір підписів

ЮЛІАНСЬКИЙ КАЛЕНДАР | **ГРИГОРІАНСЬКИЙ КАЛЕНДАР**

Яким послуговується Православна церква | Яким послуговується Католицька церква

Різниця між календарями складає **13 днів**

Зaproваджений з 1 січня 45 р. до н.е. Римським імператором Юлієм Цезарем | Зaproваджений у жовтні 1582 року Папою Римським Григорієм XIII

За 1500 років календар «виставив на десерт» два дні. Це стало причиною запровадження християнського календаря | Визначив як міжнародний стандарт та використовується у більшості країн світу

В Україні григоріанський календар офіційно почав діяти при УНР (з 16 лютого 1918 року)

СЛОВО і ДІЛО | Інфографіку створено за даними Відривки дирекції Інформації станом на 1.01.2017

Про 13 зодіакальних сузір'їв люди знали давно. Поділ року на тринадцять місяців існував, крім слов'ян, і в інших народів. Наприклад, зодіакальний круг майя, де центром світу вважався Чумацький Шлях, який втілювався в образі

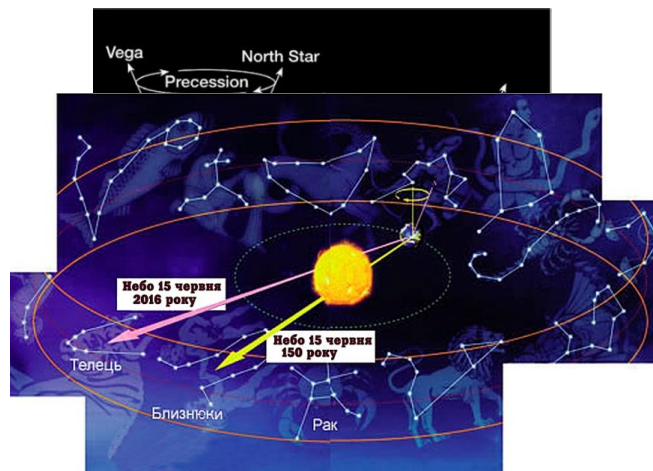
небесної рептилії та ділив круг на дві половини – живу та мертву.

Ми переконались, що Зодіак виник як велетенський астрономічний годинник, і що створюючи Зодіак, люди намагалися для потомків зберегти дату тої чи іншої події.

Через прецесію земної осі змінилось положення зодіакальних сузір'їв, і тому вони зараз виглядають трохи не так і не там, де 2-3 тисячі років тому. Ми зрозуміли, що вчені NASA ще раз хотіли пояснити: астрономія та астрологія – це зовсім різні речі. Але було б добре відновити найдавніший принцип поділу небесної сфери залежно від проекції Сонця на сузір'я та додати 13-ий знак Зодіаку.

Сучасна рухома карта зоряного неба без накладного круга – це є зменшена копія велетенського астрономічного годинника. Тому ми виготовивши таку карту із чітко прокресленими границями зодіакальних сузір'їв, та прикріпивши стрілочку до

центра карти (місцезнаходження спостерігача на Землі), отримали його

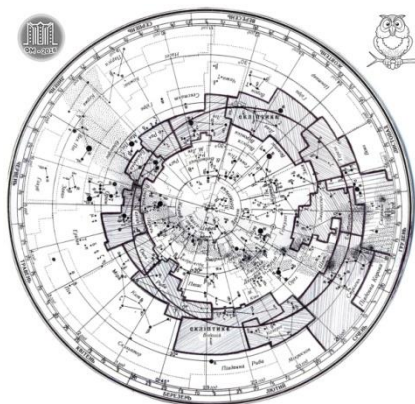

зменшену копію. За такою картою можна

протягом декількох десятиліть безпомилково визначати відповідність між датою та проекцією Сонця на певне зодіакальне сузір'я. Отже, користуючись картою-годинником, ми самостійно визначили періоди перебування Сонця у 13 сузір'ях. Вони дещо не співпали з друкованими аналогами.

Мабуть все ж таки правильніше говорити: **«ти народився під реальним сузір'ям, а не під уявним знаком Зодіаку»** [1].

На схемній зоряній карті чітко окреслені межі 13 сузір'їв, «через які проходить Сонце» у конкретні терміни (що визначаються за датою на краю карти).

Сузір'я	Дати за східним гороскопом	Дати за ідейським гороскопом (схід.)	Дати за зоряною картою
Риби	20.02 – 20.03	15.03 – 15.04	13.03 – 18.04
Овни	21.03 – 20.04	14.04 – 14.05	19.04 – 12.05
Телець	21.04 – 21.05	15.05 – 14.06	13.05 – 22.06
Близняки	22.05 – 21.06	15.06 – 14.07	23.06 – 22.07
Рак	22.06 – 22.07	17.07 – 16.08	23.07 – 12.08
Лев	23.07 – 23.08	17.08 – 16.09	13.08 – 16.09
Діва	24.08 – 23.09	17.09 – 17.10	17.09 – 27.10
Терези	24.09 – 23.10	18.10 – 16.11	28.10 – 17.11
Скорпіон	24.10 – 22.11	17.11 – 15.12	18.11 – 27.11
Важкощі	—	—	28.11 – 16.12
Стрілець	23.11 – 21.12	16.12 – 14.01	17.12 – 22.01
Козирі	22.12 – 20.01	15.01 – 12.02	23.01 – 19.02
Водолій	21.01 – 19.02	13.02 – 14.03	20.02 – 12.03

Список використаних джерел:

1. Гандзій Р.Я. Вивчення рухомої карти зоряного неба. — Учительський журнал он-лайн. 21.08.2012.
2. Климишин І.А. Календар і основи Пасхалії. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2013. — 64 с.
3. Лозко Г.С. Українське народознавство. — Вид.5-те зі змінами та доповн. — Тернопіль: Мандрівець, 2011. — 512 с.

*Лопушинський Іван,
студент II курсу спеціальності «Фінанси і кредит»,
науковий керівник Іванюк Л.І.*

МАТЕМАТИКА В МОЇЙ ПРОФЕСІЇ

Математика сьогодні відіграє надзвичайно важливу роль у природничо-наукових, технічних і гуманітарних дослідженнях. Для більшості галузей знань вона стала не лише інструментом кількісних розрахунків, а й методом точних умовиводів, засобом чіткого визначення понять і постановки проблем. Особливо це стосується економіки, яка здавна користується різноманітними кількісними характеристиками, органічно математизуючись за формою і змістом.

У даній роботі ми розглядаємо спектр використання та практичного застосування графіків, функцій, похідних, рівнянь, векторів, інтегралів в економічних, фінансових явищах та процесах; математичні елементи як засоби виконання робіт професійними працівниками.

Ми поставили за мету з'ясувати, які математичні методи найчастіше використовують в економіці; проаналізувати основні моделі, аспекти та етапи застосування математичних методів в економіці; проаналізувати вплив математики на різні сфери життя.

В результаті проведеного дослідження ми виявили, що економіка, археологія, біологія, екологія, медицина, мовознавство – це науки, які раніше вважалися далекими від математики, але сьогодні вже не можуть без неї обійтися. «Математика — цариця наук». Так стверджують багато людей, але чому це саме так точно пояснити може мало хто. Колись в Америці було обіцяно велику премію тому хто напише книжку під назвою «Як людина живе без математики».

Бажаючих одержати премію знайшлося чимало та написати таку книжку ніхто не зміг. Дуже важко уявити людину без математичних знань.

Давайте розглянемо зв'язки математики з іншими науками та явищами.

➤ **Математика і екологія** Велику роль відіграє математика в розв'язуванні екологічних проблем. Екологічне виховання відбувається в процесі розв'язання вдало складених задач побудови діаграм.

➤ **Математика та прогноз погоди** Прогноз погоди потрібний для всіх галузей господарства кожної країни. Наприклад за підрахунками вчених США підвищення надійності метеорологічного прогнозу всього на 10 % дає для цієї країни щорічну економію в кілька сотень мільйонів доларів. Всю інформацію з метеорологічних супутників опрацьовують математики-метеорологи в метеоцентрі.

➤ **Математика і архітектура** Добре знати математику потрібно навіть при виконанні порівняно нескладних креслень. Архітектори використовують в своїй роботі математичні формули теореми та властивості геометричних фігур. Ні один архітектор не обійдеться без знання масштабу пропорції.

➤ **Математика в кулінарії** Зв'язок математики і кулінарії частіше простежується в складанні технологічних карт. Розрахунок продуктів на 3,5,7 порцій потребує певних математичних знань. Математика потрібна всюди. Вона

допоможе з легкістю виконувати свою роботу.

➤ **Математика і музика** Ідея про можливість побудови числової моделі світу була покладена Піфагором в основу його теорії музики. Піфагор винайшов що якісні відміни в звучанні струн обумовлюються чисто лінійними відмінностями, а саме довжиною струн.

➤ **Математика в сільському господарстві** Застосування математики в усіх галузях народного господарства необмежене. Щоб посіяти зернові культури треба відвести певну кількість гектарів землі потім у встановлений строк обробити цю землю і засіяти її зерном додержуючись норм висіву.

➤ **Математика і туризм** Багато проблем виникають через відсутність наукового підходу до організації походу. Іноді буває корисно що-небудь визначити розрахунково-експериментальними методами до походу, щоб не довелось визначати тож саме вже в поході через гіркий досвід.

➤ **Математика в економіці** Важливий зв'язок економіки з математикою. Адже при вивченні багатьох тем потрібно користуватися таблицями, будувати графіки, розв'язувати складні задачі.

✓ *Математичне моделювання складова економічного та фінансового аналізу.* Методи **елементарної математики** використовуються в традиційних економічних розрахунках при обґрунтуванні потреб у ресурсах, розробці плану, проектів і т. п. **Класичні методи математичного аналізу** використовуються самостійно (диференціювання та інтегрування) і в рамках інших методів (математичної статистики, математичного програмування).

Статистичні методи - основний засіб дослідження масових повторюваних явищ. Вони застосовуються при можливості надання зміни аналізованих показників як випадкового процесу.

✓ *Використання графічного способу в аналізі господарської діяльності.* В економічному аналізі велику роль відіграють так звані **графічні способи**, відмітною рисою яких є їхня наочність, що значно спрощує процес доведення результатів економічного аналізу до широкого кола працівників. За змістом розрізняють **діаграми порівняння, структурні, динамічні, графіки зв'язку, графіки контролю.** **Діаграми порівняння** показують співвідношення різних об'єктів за певним показником. **Смугові діаграми** розміщують по горизонталі: основу смуг розміщують на осі ординат, а масштаб — на осі абсцис. **Лінійні графіки** дуже широко використовуються також для вивчення зв'язків між показниками (графіки зв'язку). **Графіки контролю** широко застосовуються в економічному аналізі для вивчення зведень про хід виконання плану чи дотримання нормативів. **Розрахункові або аналітичні графіки** здебільшого виконують подвійну функцію: вони використовуються і для полегшення аналітичних розрахунків, і як ілюстративні графіки.

✓ *Спектр використання функцій в економіці досить широкий.* Найбільш часто використовуються в економіці такі функції:

- **Функція корисності** - залежність корисності, тобто результату, ефекту деякої дії від рівня (інтенсивності) цієї дії.
- **Виробнича функція** - залежність результату виробничої діяльності від обумовлюючих його факторів.
- **Функція випуску** (частковий вид виробничої функції) – залежність обсягу виробництва від обсягу продукції.

- *Функція витрат* (частковий вид виробничої функції) – залежність витрат виробництва від обсягу продукції.

- *Функція попиту, споживання і пропозиції* - залежність обсягу попиту, споживання або пропозицій на окремі товари або послуги від різних факторів (наприклад ціни, доходу і т.д.)

✓ *Економічний зміст похідної* Похідна виражає граничні витрати виробництва і характеризує наближено додаткові затрати на виробництво одиниці додаткової продукції. Розглянемо залежність собівартості C виробленої продукції від її об'єму Q , тобто $C = f(Q)$. Так звана гранична собівартість характеризує приріст собівартості C до приросту продукції Q :

$$C_r \approx \frac{\Delta C}{\Delta Q}$$

Вважаючи залежність C від Q неперервною, отримаємо в границі

$$C_r = C'(Q)$$

В аналізі і прогнозах цінової політики використовується поняття еластичності попиту. Нехай $D = D(P)$ - функція попиту від ціни товару P . Тоді під еластичністю попиту розуміємо відносну зміну попиту при зміні ціни товару на один відсоток:

$$E = \frac{\Delta D / D \cdot 100 \%}{\Delta P / P \cdot 100 \%}$$

В границі отримаємо: $E(D) = P \frac{D'(P)}{D(P)}$

✓ *Вектори* Вектор є математичною моделлю реальних економічних явищ і процесів, що доволі часто зустрічаються та, відповідно, протікають у повсякденному житті. Навіть найпростіші лінійні статистичні економічні моделі описуються з використанням векторів. В задачах мікроекономіки ми зустрічаємо вектор-стовпець витрат сировини, палива та праці.

$$\vec{D} = \begin{pmatrix} d_1 \\ d_2 \\ \dots \\ d_n \end{pmatrix}$$

✓ *Інтеграл* Найчастіше про економічні додатки інтеграла не йде мови у класах економічного напрямку. Разом з тим, інтегральне вираження має багатий математичний апарат для моделювання й дослідження процесів, що відбуваються в економіці.

Таким чином ми змогли побачити, що математика є всюди, але її потрібно просто побачити. З цієї роботи можна взяти багато інформації як для викладачів, так і для студентів та учнів. Сподіваюсь студенти зрозуміють всю важливість математики точність її розрахунків, а значить вивчення цілої системи математичних пояснень та теорій та вмиле їх використання у житті.

Список використаних джерел:

1. Математика – цариця наук зв'язок математики з іншими науками [Електронний ресурс] : <http://refy.ru>
2. Баврін І.І. Вища математика - М.: Просвещение, 2012. - 319.
3. Бермант А.Ф., Арамановіч І.Г. Короткий курс математичного аналізу для вузів - М.: Наука, 2009. - 736 с.
4. Веріан Х.Р. Мікроекономіка. Проміжний рівень. Сучасний підхід. - М., ЮНІТИ, 2010.
5. Колесников А.Н. Короткий курс математики для економістів. - М., Инфра-М, 2008.
6. Фихтенгольц Г.М. Основи математичного аналізу. Т.1. - М.: Наука, 2016.
7. Барковський В.В. Вища математика для економістів: навч. посібник [для студ. економіч. спец.] / В.В.Барковський, Н.В.Барковська. – 3-е вид, перероб і доп. – К.:

ЦУЛ, 2002. – 400 с.

8. Бевз В. Г. Вектори в роботах В. П. Єрмакова / В.Г. Бевз // Наукові записки: Зб. н аук. статей НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія: педагогічні та історичні науки. – Вип. L (50). – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. – С.7-14.
9. Економічний зміст похідної [Електронний ресурс]: <https://www.br.com.ua/referats/Mathematic/5001.htm>
10. Бевз В.Г. Три джерела векторного числення / В.Г. Бевз // Наука і сучасність. Збірник наукових праць Національного педуніверситету ім. М.П.Драгоманова. – К.: Логос, 2002. – Т. XXXIV. – С. 14 – 24.
11. Бугір М.К. Математика для економістів: [посібник] / М.К. Бугір. – К.: Видавничий центр «Академія», 2003. – 520с.
12. Грисенко М.В. Математика для економістів. Методи й моделі, приклади й задачі : [навч. посібн.] / М.В. Грищенко. – К.: Либідь, 2007. – 720с.
13. Кремер Н.Ш. Высшая математика для экономистов: [учебник для студ. вузов, об уч. по экономич. спец.] / Кремер Н.Ш., Путко Б.А., Тришин И.М.: под ред. Н.Ш. Кремера.– 2-е изд., перераб и доп. – М.: ЮНИТИ, 2004. – 471 с.
14. Клепко В. Ю. Вища математика в прикладах і задачах: [навчальний посібник]: 2-ге видання / В.Ю. Клепко, В.Л. Голець. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 59 4 с.
15. Застосування функцій в економіці [Електронний ресурс]: <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=28085>.

ІННОВАЦІЇ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

В умовах стрімкого розвитку сучасної освіти, під час модернізації вищих навчальних закладів до високого європейського рівня навчання, особливого значення набуває інноваційна діяльність у освітянській сфері. Актуальність даної проблеми не обходить також і процесу фізичного виховання студентської молоді. Українські дослідники активно вивчають і впроваджують сучасні інноваційні технології в процес фізичного виховання студентів. Інноваційність є однією з домінуючих тенденцій розвитку людства. З урахуванням цього система фізичного виховання повинна бути спрямована на збереження здоров'я, розвиток творчого потенціалу людини, її спрямованості та самовизначення, стабільно активної життєдіяльності у змінних соціальних умовах, готовності до сприйняття і розв'язання нових завдань [4].

Пошук нових шляхів до удосконалення процесу із фізичного виховання у ВНЗ вимагає від фахівців перегляду існуючих методик та програм, абсолютної перебудови особистого підходу до проведення занять, переорієнтації на студента. На сучасному етапі інноваційна діяльність є одним із продуктивних шляхів покращення процесу фізичного виховання, тому що дає можливість для застосування різноманітних засобів і методів фізичної підготовки студентів. Слід звернути увагу, що проблема вдосконалення процесу із фізичного виховання, зумовлена багатьма чинниками, і на жаль одними з головних є погіршення стану здоров'я учнівської та студентської молоді. 23

Аналіз наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів дає змогу стверджувати, що загрозливе зростання захворюваності серед учнівської молоді, зниження їх фізичної та розумової працездатності, на тлі дефіциту рухової активності, та зниження інтересу до занять фізичною культурою за останні десятиліття нестримно зростає [1; 3]. За оцінками спеціалістів, майже 75 % хвороб у дорослого населення є наслідком умов життя в дитинстві й у молодому віці, більшість ніж 50% студентів мають незадовільну фізичну підготовленість [6]. Існуюча проблема збереження здоров'я учнівської та студентської молоді є досить актуальною і має велике практичне значення в умовах оновлення суспільства в Україні [6].

Необхідно також зазначити недосконалість існуючих програм, у яких пріоритетом є нормативний підхід, коли навчальний процес спрямований не на особистість, а на контрольні тестові нормативи, що не сприяє залученню учнівської та студентської молоді до активних занять фізичними вправами та спортом. Існуючі протиріччя між реальним і декларативним ставленням до процесу фізичного виховання студентської молоді, відбиваються на стані здоров'я студентів, на їхньому фізичному розвитку й фізичній підготовленості, ставленні до власних ціннісних орієнтацій [5]. Досягнення позитивного результату з формування ціннісного ставлення до власного здоров'я та вдосконалення, особистої культури, зміцнення фізичного та психічного здоров'я студентської молоді відбувається

за умов, коли у ВНЗ працює збудована схема орієнтування студента на здоровий спосіб життя. Для того, щоб даний процес зумовлював оптимальний результат, забезпечуючи високий рівень здоров'я, необхідно раціонально поєднувати співвідношення засобів які застосовуються фахівцями на заняттях, як для найкращої оптимізації основних функціональних систем організму, що в свою чергу а позитивно впливатиме на загальний стан здоров'я студентської молоді. 24 Дослідження науковців [4; 5] доводять, що впровадження інноваційних технологій орієнтують студентську молодь до самовдосконалення, до зростання інтелектуальності й духовності, що неможливе без підвищення рівня загальної фізичної культури.

Тенденції розвитку програм із фізичного виховання показують, що роль додаткових занять фізичним вправами та спортом постійно зростає та виявляється в умінні студентів раціонально, повною мірою використовувати вільний час, що у свою чергу, сприятиме загальному розвитку, успішній навчальній роботі, підвищенню стану здоров'я та повноті життєдіяльності студентів [3]. Реформування вищої школи характеризується наданням студентам більшої самостійності, що призводить до

гуманізації освіти. Особливо важливого значення набуває оволодіння системою теоретичних і практичних знань, умінь і навичок в галузі фізичної культури для самостійного використання. Фізкультурна компетентність студентів повинна формуватися в процесі практичних і теоретичних занять [5]. Інновації у фізичному вихованні дають можливість студентам не тільки фізично розвиватися, а й формують світогляд, здатність скеровувати власну освітню траєкторію та програму життєдіяльності в цілому [2].

Використання інноваційних технологій у фізичному вихованні є невичерпним джерелом можливостей як для зміцнення здоров'я, розвитку фізичних якостей, так і для розвитку психофізіологічної сфери студентів, що сприяє набуття відповідного статусу в соціальному середовищі [4]. Впровадження інноваційних технологій у процес фізичного виховання повинно обов'язково передбачати створення науково обґрунтованої системи та науково-методичного забезпечення. Тому, на сучасному етапі проблема переходу від традиційного виховання до виховання інноваційного виду потребує особливо ґрунтовного вивчення, тому що в основі 25 такого виховання повинна бути турбота про здоров'я студентської молоді, які є майбутнім країни та нації.

Список використаних джерел:

1. Андреева О. В. Фізична рекреація різних груп населення: [монографія]. / О. В. Андреева. – К. : Поліграфсервіс, 2014. – 280 с.
2. Дубасенюк О.А. Інновації в сучасній освіті // Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково- методичних праць / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 12-28.
3. Кашуба В. А. К вопросу использования инновационных технологий формирования здорового образа жизни студентов в процессе физического воспитания / В. А. Кашуба, С.М. Футорный, М. В. Дудко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова : збірник наукових праць : ред. Г.М. Артюзов ; МОН України, НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ: 2015. – Вип. 8 (63) 15. – С. 28-32.

4. Москаленко Н. Науково-теоретичні основи інноваційних технологій у фізичному вихованні / Н.В. Москаленко // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2015. – № 2. – С. 124-128.
5. Петренко І.Г. Аналіз напрямів модернізації фізичного виховання студентів ВНЗ / І.Г. Петренко, В.І. Гончар // Молодий вчений. – 2015. – № 2 (17). – С. 497-500.
6. Петренко Н.В. Оптимізація фізичної та розумової працездатності студентів економічних спеціальностей засобами аквафітнесу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. та спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / Н. В. Петренко. – Київ, 2015. – 20 с.

УДК 7.092

*Ядчишин Христина, студентка III курсу спеціальності «Дизайн»,
науковий керівник Біда Г.М.*

ВПЛИВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Створення умов для формування особистості, гармонійне поєднання в собі духовного багатства, моральної чистоти і фізичної досконалості, є однією з найактуальніших проблем.

Наше століття - століття значних соціальних, технічних і біологічних перетворень. Науково-технічна революція внесла в спосіб життя людини поряд із прогресивними явищами і ряд несприятливих факторів, в першу чергу нервові і фізичні перевантаження, стреси професійного й побутового характеру. Все це призводить до порушення обміну речовин в організмі, схильності до серцево-судинних захворювань, надлишкової маси тіла і т.п. Вплив несприятливих факторів на стан здоров'я молодого організму настільки велике і об'ємно, що внутрішні захисні функції організму не в змозі з ними впоратися. Досвід десятків тисяч людей, які зазнали на собі вплив такого роду несприятливих факторів, показує, що кращою протидією їм є регулярні заняття фізичними вправами, які допомагають відновленню і зміцненню здоров'я, адаптації організму до умов зовнішнього середовища. Заняття фізичними вправами мають величезне виховне значення - сприяють зміцненню дисципліни, підвищенню почуття відповідальності,

розвитку наполегливості в досягненні поставленої мети.

Фізична культура - це вид культури, змістом якої є оптимальна рухова діяльність, побудована на основі матеріальних і духовних цінностей, спеціально створених в суспільстві для фізичного вдосконалення людей. Фізична культура особистості - це соціально-детермінована область загальної культури людини, що представляє собою якісне, системне, динамічний стан, що характеризується певним рівнем спеціальної освіченості, фізичної досконалості, мотиваційно-ціннісних орієнтацій і соціально-духовних цінностей, придбаних в результаті виховання і інтегрованих в фізкультурно-спортивної діяльності, культурі способу життя, духовності і психофізичному здоров'я.

Фізична культура виступає як складова частина загальної і професійної культури людини, як найважливіша якісна динамічна характеристика особистісного розвитку, як фундаментальна цінність, що визначає початок його культурного буття, спосіб і міру реалізації сутнісних сил і здібностей. Індивідуальна фізична культура є результатом особистісного осмислення, вироблення уявлень, відносин, переконань, «програм поведінки». У ній інтегруються

структура самосвідомості, аспекти саморегуляції, самопізнання.

Фізична культура охоплює такі властивості, якості, орієнтації особистості, які дозволяють їй розвиватися в гармонії з культурою суспільства, досягати гармонії знань і творчого дії, почуттів і спілкування, фізичного і духовного, вирішувати протиріччя між природою і виробництвом, працею і відпочинком, фізичним і духовним. Досягнення особистістю такої гармонії забезпечує їй соціальну стійкість, продуктивну працю, створює їй психічний комфорт.

Основними ознаками фізичної культури можна вважати:

- систематичні заняття фізичними вправами для вирішення завдань фізичного самовдосконалення;
- спеціальні фізкультурні заняття, що дозволяють з користю застосувати їх на практиці;
- володіння певними руховими вміннями та навичками для вирішення особисто значущих завдань;
- володіння достатніми організаційно-методичними вміннями побудови своїх самостійних фізкультурно-спортивних занять, тому що самостійна фізкультурна діяльність по праву вважається вищою формою особистої фізичної культури.

Фізичне виховання є абсолютно невід'ємним від інших видів виховання. Основою їх взаємозв'язку є єдність фізичного і духовного розвитку людини, а також закономірності організації всієї соціальної системи фізичного виховання. Власне, фізична культура і спорт виступають як потужний засіб соціального становлення особистості старших підлітків,

активного вдосконалення індивідуальних, особистісних якостей, а також рухової сфери. Таким чином, фізична культура і спорт виступають найважливішою умовою, а фізичне виховання - найважливішим засобом різнобічного розвитку особистості.

В особистісному плані фізична культура - міра і спосіб всебічного фізичного розвитку людини. Гуманітарна значимість фізичної культури передбачає досягнення цілісності знань про людину, розуміння значення людських цінностей в сучасному світі, усвідомлення свого місця в культурі, розвиток культурного самосвідомості, здібностей і можливостей до перетворювальної культурної діяльності. Вона проявляється через гармонізацію духовних і фізичних сил особистості, формування таких загальнолюдських цінностей, як здоров'я, тілесна культура, підвищена працездатність, фізична досконалість, гарне самопочуття і ін. Фізична культура спрямована на розвиток цілісної особистості, її здатності і готовності повноцінно реалізувати свої сутнісні сили в здоровому і продуктивному стилі життя, професійної діяльності, в побудові необхідної соціокультурної комфортного середовища.

Цінності фізичної культури в освітньому процесі необхідно розглядати як сукупність цінностей об'єктивних форм і суб'єктивних форм фізичної культури. Ціннісне ставлення особистості до фізичної культури є інтеграцією більш приватних відносин: відносин особистості до різних форм і засобів фізичної культури і включає аксіологічний, інтелектуальний, емоційний і діяльнісний компоненти.

Список використаних джерел

1. Физическая культура студента. /Под редакцией В. И. Ильинича.- М.: Гардарики, 2003 г.
2. Холодов Ж. К., Кузнецов В. С. Теория и методика физического воспитания и спорта. - М.: Издательский центр «Академия», 2003. - 480 с

СЕКЦІЯ ФІЛОСОФІЇ **ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА**

УДК 349 (477)

*Вишовський Іван, студент I курсу
спеціальності «Дизайн»,
науковий керівник Біло О.Р.*

КУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ МІЖДЕРЖАВНИХ ВІДНОСИН: ЗДОБУТКИ ТА ПРОБЛЕМИ

Із здобуттям Україною незалежності розпочався активний процес із розбудови взаємовигідного співробітництва з багатьма державами світу. Одним із таких партнерів є Республіка Польща. Враховуючи складні історичні процеси, учасниками яких були український та польський народи, особливої актуальності набуває їх співпраця в культурній сфері. Пріоритетами цієї співпраці є збереження культурної спадщини обох країн, увічнення пам'яті жертв політичних репресій, захист прав і свобод української громади в Польщі, а польської – в Україні.

Співробітництво між Україною та Польщею в гуманітарно-культурній сфері засвідчує ряд договорів. Одним із найважливіших кроків у поглибленні українсько-польських відносин стала подія 18 квітня 2002 р. Тодішній Президент Польщі А. Квасневський надіслав листа до українців, постраждалих під час акції “Вісла”, ставши першим польським політиком найвищого рангу, який публічно засудив дану каральну операцію [1, с. 204].

Розвиваються відносини і у сфері освіти, що підтверджує значна кількість стипендіальних програм для громадян України, серед яких наукові (Стипендія студій Східної Європи Варшавського університету, стипендія ім. Кшиштофа Скубішевського, стипендіальна програма ім. Стефана Банаха та ін.), мистецькі (Gaude Polonia, Tezaurus Polonia) та міжнародна програма парламентського стажування [2, с. 115]. Протягом 2014/2015

навчального року 381 студент та понад 50 аспірантів з України (переважно із зони АТО та тимчасово окупованого Криму) навчалося в університетах Польщі за рахунок Польської держави. Загалом, в Республіці Польща навчається майже 15 000 українців.

Однак, не зважаючи на всі здобутки не можна оминати увагою очевидний факт наявності низки проблем. Підтвердженням цього стали наступні події: в ніч із 8 на 9 січня 2017 р. невідомі зруйнували пам'ятник польським жертвам нацизму на місці колишнього села Гута Пеняцька в Бродівському районі Львівської області.

Окрім того, 29 березня 2017 року вчинено напад на Генеральне консульство Республіки Польща в Луцьку, який було рішуче засуджено МЗС України.

Таким чином, соціально-культурна складова українсько-польського співробітництва між обома державами потребує постійної підтримки. Це означає, що навіть тимчасова втрата уваги до цієї сфери з боку найвищих посадових осіб, а також її ігнорування на регіональному рівні, можуть обернутись складними наслідками. Саме тому в сучасній системі двосторонніх стосунків між Україною та Польщею гуманітарне співробітництво виступає одним із головних пріоритетів, а його культурний аспект продовжує залишатись найбільш значимим щодо необхідності посилення взаєморозуміння між народами обох держав.

Список використаних джерел:

1. Янків М. Україна і Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних координат (політико-економічний та секторальний аналіз) : монографія / Янків М. – Л. : Світ, 2011. - 384 с.
2. Міждержавні відносини України та Республіки Польща: збірник документів. – К., 2011. – С. 115 – 121.

УДК 929

*Поліневич Анастасія,
студентка III курсу спеціальності «Правознавство»,
науковий керівник к.і.н. Лубкович Н.З.*

В'ЯЧЕСЛАВ ЛИПІНСЬКИЙ: ІДЕЯ ОПОРИ НА ВЛАСНІ СИЛИ В ТВОРЕННІ ДЕРЖАВИ І НАЦІЇ

В історії української нації чимало постатей, які за своїм духовним потенціалом набагато випередили час. Незважаючи на складність долі, невизнання за життя, нездійснені задуми, передчасний кінець і довге забуття, ці люди зуміли залишити нащадкам світло свого патріотизму, віру й твердість переконань.

Духовний подвиг здійснили вони не для слави й визнання, а з великої внутрішньої потреби. Серед них – В'ячеслав Казимирович Липинський – відомий в Україні як визначний історик і політолог, політик і дипломат, філософ і публіцист, ідеолог українського монархізму, громадсько-політичний діяч, поляк за походженням, а за своїм світоглядом, сутністю, діяннями упродовж усього свого життя – Великий українець.

Про В. Липинського заговорили в роки незалежності України. Незабаром з'явилися перевидання окремих творів В. Липинського, роботи про нього. Втім, чи освоїли ми належним чином спадок цього теоретика, чи осмислили його, особливо наша політична еліта, до якої, власне, апелював В. Липинський?

У квітні цього року виповнилося 135 років з дня народження науковця.

В. Липинський був відомий не лише як учений-історик, як політик і політолог, а й як публіцист. Його публіцистика, як і творчість,

є доволі специфічною. Але вона заслуговує на увагу. І, хоч як це не дивно, в багатьох моментах залишається донині актуальною [1, с. 86 – 89].

У своїй класичній історичній монографії “Україна на переломі 1657 – 1659. Замітки до історії українського державного будівництва в XVII столітті” В. Липинський розглядає проблеми побудови української держави крізь призму становлення та розвитку політичної еліти (аристократії) при наявності харизматичного лідера в особі Богдана Хмельницького. Сам інститут держави розглядається В. Липинським нерозривно із елітарним прошарком, що в змозі його побудувати. Відповідним і політично обґрунтованим є висновок вченого, що найефективніший метод підкорення великого народу – це періодичне нищення його еліти, найсвідомішої державотворчої складової будь-якого етносу (згадаймо наше “розстріляне відродження” і політику СРСР щодо української національної еліти) [2].

Неподільна перевага соціалізму в українському русі початку ХХ ст., на думку В. Липинського, є виразною ознакою його політичної недозрілості та ідеологічної заангажованості, зумовлена денационалізацією традиційної провідної верстви, непатріотичністю її світоглядних орієнтацій. Штучна русифікація нашого суспільства призвела до того, що українська

еліта втратила відчуття державницької свідомості. А цей фактор, у свою чергу, постав причиною поразки всіх попередніх національно-визвольних змагань українського народу і ускладнює становлення нової політичної еліти в сучасних умовах [3, с. 256].

Національна аристократія, на думку В. Липинського, – група, що стоїть на чолі політичних та організаційних установ нації, це сильні й авторитетні провідники нації у її боротьбі за виживання, лише вони в праві створювати певні культурні, моральні, політичні та цивілізаційні вартості, які потім привласнює собі ціла нація для нормальної життєдіяльності, лише вони вправі виконувати функції національно-державницької інтеграції на належному рівні.

Причому “без власної держави нація не матиме власної національної аристократії, а не маючи власної аристократії вона ніколи не стане нацією і лишиться балакаючим на іншій мові племенем, підлягаючи державно-національній організації чужої аристократії” [4, с. 114].

В. Липинський ставить високі вимоги перед національною елітою, вимагаючи від неї відданої праці на користь суспільства. Вчений гостро критикує олігархічні і недіяльні еліти: “Я не демократ тому, що люблю народ, але не живу з “народної любові”. Я вірю в досвід історії людства, який вчить, що всі громадські цінності були завжди сотворені уміючою панувати над своїми та чужими пристрастями, організованою та непохитною в своїх переконаннях меншостю”. “Коли провідники заслабі на те, щоб повести за собою масу, то вони мусять самі йти за масою. Коли верхи не можуть піднести до свого рівня низи, то вони мусять самі опуститися до рівня цих низів, або відірватись від нації”. Таким, зокрема, побачив В. Липинський шлях української шляхетської еліти на першому етапі повстання під проводом Б. Хмельницького, коли питання про

національну державність ще не стояло на порядку денному.

“Хліборобська” сутність українців, хліборобський менталітет, що впливає з природно-географічного обличчя української землі, була опорою національної культури й традиції. За В. Липинським, саме з українського хліборобського класу, політично і національно об’єднаного, зростає ядро національної аристократії, яке вчений називає “аристократією духу”. Коли більшовики колективізацією, розкуркуленням, голодоморами нищили українське село, то вони розуміли значимість класу аграріїв, навколо якого консолідується цілісна нація. У поняттях сучасної політології можна стверджувати, що В. Липинський намагався обґрунтувати на базі хліборобсько-селянської верстви становлення міцного середнього класу як надійної підстави незалежного існування української держави [5, с. 115 – 126].

Україна, на думку В. Липинського, тільки тоді здобуде суверенітет, коли стане спільною батьківщиною для всіх своїх громадян, незалежно від їх етнічного походження. За логікою вченого, почуття любові до рідного краю – української землі – не може виникнути спонтанно. Держава має будувати свої відносини з громадянством так, щоб кожен член суспільства на собі відчував її повсякденну опіку. Тоді в Україні виникне той найтісніший зв’язок людей, який зветься політичною нацією.

Якщо, за логікою вченого, головною умовою створення національної держави є розвинена національно-державницька свідомість, тоді для того, щоб ця умова стала елементом дійсності, потрібен соціальний агент, який бажане перетворює на дійсне. Чи є “воїн-продуцент”, як вважав В. Липинський, творцем національної держави? Воїни – продуценти – це соціальна група, що втілює і реалізує найвищий військово-політичний і культурний досвід аграрної цивілізації; цей досвід персоніфікує їх як

носіїв національної ідеї. Це є люди, що, на думку В. Липинського, наділені однаковим хистом і до військової, і до сільськогосподарської праці [1, с. 235].

За В. Липинським, суспільство – система норм, звичаїв, традицій, що корінням сягають в історію.

Закони життя людей у суспільстві вимагають однакової культури. Виникає необхідність у дорогій системі освіти, яка існує переважно тільки за рахунок держави та якій доручено процес соціалізації індивіда. “Зрештою тільки держава може винести на своїх плечах цей тягар відповідальності”. У цьому полягає бачення В. Липинським системи освіти як якісної сфери, якою опікується держава.

“Нація наша роз’єднана політично, ідейно і культурно. Щоб не згинуті назавжди, вона мусить сотворити свою одну національну державну ідею таку, яку в формі національно-державної незалежності мають москалі, поляки. й одну національну культуру таку, що об’єднує кожную націю на цім світі в одно тіло”, - стверджував В. Липинський. Національна ідея, ознакою якої є усвідомлення спільної історії, невід’ємна від історичного поступу, є його продуктом. Національна ідея формується протягом довгих років, чутливо реагує на всі суспільні процеси та змінюється під їхнім впливом. Для В. Липинського народ, що не в змозі сформуванню власну національну ідею, не в праві претендувати на власну національну державу [2, с. 89].

Прислухаймося до Липинського сьогодні. Чому ми досі не змогли об’єднати Схід і Захід України воєдино? Чи не тому, що українське село –головний осередок національної культури - помалу вимирає, а з ним і наші національні ідентитети, які б мали слугувати базисними надбудовами для формування національної ідеї. Звичайно, сучасні процеси модернізації, зокрема індустріалізація, переносять центр суспільного продукування в місто. Але наші

традиції, наше коріння, що зможе консолідувати всю Україну, залишається на селі.

І при власному пошукові нових форм співіснування особи і суспільства ми маємо зважати на це.

Нація – це єдність духовна і культурно-історична, а тому для її народження потрібне тривале співжиття даного громадянства на даній території в одній власній державі. За В. Липинським, українська нація – це всі ті, хто живе в Україні осіло [1, с. 420].

Одже, сьогодні, коли в світі набирають обертів процеси глобалізації, надзвичайно важко сприймати погляди В. Липинського про виключність і правильність українських моделей побудови держави, про непотрібність досвідної опори на чужі державотворчі проекти, на цінності і культурні здобутки, продукovanі іншою нацією. Але державні, національні, політичні ознаки, які створюють з нас політичну націю, не можна принести з-за кордону. Демократичну насиченість цього постулату важко переоцінити. Нам варто спрямовувати всі зусилля на розвиток власної державотворчої традиції. Нам варто цінувати власну культурну своєрідність.

“Нищити свою власну державно-національну традицію, тому що в ній є хиби і помилки, це значить не будувати, а руйнувати націю, це значить нищити самих себе”, – стверджував В. Липинський. Зважаймо, що багатьох елементів поміркованого консервативного світогляду явно бракує нашому політичному процесу. Класократія, територіальний патріотизм, релігійний етнос є тими підвалинами, на яких може розвиватися сучасна Україна.

В’ячеслава Липинського поет Євген Маланюк називав “Кантом української політичної думки”. І це визначення не нівелюється часом. Хіба що варто не забувати й про практику діянь мислителя, котрий був і дипломатом, і політичним лідером. Тому його настанови й застороги

варто б почути сьогодні: “Ніхто нам не збудує, і ніхто за нас не зробить нації, коли збудує держави, коли ми самі її собі не ми самі нацією не схочемо бути...”.

Список використаних джерел:

1. Передерій І. Г. В'ячеслав Липинський: етнічний поляк, політичний українець / Монографія: до 130-річчя з дня народження. – Вид. ПолтНТУ, 2012. – 622 с.
2. Липинський В. Листи до братів-хліборобів. Про ідею і організацію українського монархізму / За ред. Пеленського Я. – К.: Ін-т східноєвропейських досліджень НАН, 1995. – 470 с.
3. Липинський В. Матеріали до програми (Української демократичної хліборобської партії). Передмова. Нарис до програми української демократичної хліборобської партії // В'ячеслав Липинський: історико-політологічна спадщина і сучасна Україна: Матеріали міжнародної наукової конференції 2 – 6 червня 1992 р. у Києві, Луцьку, Кременці / За ред. Я. Пеленського. – 1994. – С. 253 – 266;
4. В'ячеслав Липинський та його доба: Книга перша. – Вид. друге, доопрац., доп. [Текст] / Упоряд. Т.Осташко, Ю.Терещенко. – К.: Темпора, 2010. – Кн. 1. – 560 с.
5. Галушко К.Ю. Консерватор на тлі доби: В'ячеслав Липинський і суспільна думка європейських «правих» [Текст] / К.Ю.Галушко. – К.: Темпора, 2002. – 288 с.

УДК 282 (477)

Чудик Лідія, студентка групи I курсу спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування», науковий керівник Сидор Н. В.

ФУНДАМЕНТАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОГО ДУХОВЕНСТВА У СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ БАГАТОСТРАЖДАЛЬНОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Українська греко-католицька церква бере початок з 1596 року, Брестського церковного собору, який проголосив про з'єднання Православної церкви в Україні з римсько-католицькою церквою. Сам Собор у Бресті проведено як насильницьку акцію, що змусила більшість православних українських єпископів перейти в унію. Український народ, до того єдиний за вірою, поділено на православних та уніатів.

Українська греко-католицька церква стала народною церквою і викликала пробудження національної свідомості українців, виступала засобом захисту мови й самобутності нації. Проте сталося це не одразу, потрібні були роки й роки, щоб у вирі тих подій греко-католицька церква

утвердилася. У зв'язку з цим панівні кола Речі Посполитої, спочатку сприяли поширенню унії, самі не вірили в її самодостатність, намагалися використати унію як своєрідний перехідний стан, чистилище для православних, аби полегшити їх навернення в католицизм. Процес розбудови Уніатської церкви тривав до кінця XVII — початку XVIII ст. Часто сповнений відвертої боротьби між уніатами та православними. Нарешті у 1700 році офіційно перейшла на уніатську й Львівська єпархія, що теж протягом століття зберігала вірність православ'ю. Отже, уніатська церква об'єднала всі єпархії на Правобережжі, західноукраїнських землях і Закарпатті, 1720 року у Замості (Холмщина) відбувся перший

Помісний Собор, який визначив організаційну структуру церкви, зміцнив внутрішню дисципліну, упорядкував її обрядовість.

Після поділу Речі Посполитої між Росією, Австрією та Пруссією (майже всі уніатські єпархії опинилися на землях, підвладних Російській імперії. Царський уряд доклав надзвичайних зусиль, аби приєднати ці єпархії до Руської православної церкви, як це було століття тому з православною церквою в Україні. Переломним став 1795 рік. Під проводом спеціально створеної комісії Синодом Руська православна церква переконувала, а часто погрожували, змушувала уніатських священників переходити у православ'я і наvertати своїх парафіян.

Становище уніатської церкви на землях, підпорядкованих Австрійській імперії, виявилось значно кращим. Згодом сюди переходить центр її діяльності. Австрійський уряд проводив стосовно до католицької та уніатської церков політику рівно рядності. Щоб відрізнити одну від одної, все частіше почали вживати назву «греко-католицька». У 1807 році папською буллою встановлено Галицьку митрополію з правами Київської уніатської митрополії. У XIX ст. Галицька митрополія розквітла.

Серед уніатського духовенства, вихованого в кращих культурних і матеріальних умовах, уже на початку XIX ст. з'являються освічені й енергійні особистості, які думали не лише про інтереси своєї церкви, а й про інтереси народні, національні. Вони намагалися сприяти піднесенню народної освіти, національної культури (митрополит А. Шептицький, «Руська трійця» (М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький), митрополит Левицький, канонік І. Могильницький).

Безумовно, наймогутнішою постаттю в історії Української греко-католицької церкви був митрополит Андрей Шептицький, який очолював її 44 роки (1901—1944 рр.). Він має

великі заслуги у зміцненні українських шкіл у Галичині, турбувався про утворення українського університету, був патроном української культури.

Релігійно-церковна діяльність митрополита А. Шептицького була спрямована на розширення сфери впливу греко-католицької церкви. Він невпинно повторював, що роль греко-католицької церкви в Україні є особливою, бо саме через цю церкву має бути покладено початок з'єднанню Заходу та Сходу. Про себе і свою місію на землі казав: «Я так дуже хотів би обтерти сльози з очей тих, то плачуть, потішити кожного, хто сумує, — покріпити кожного, хто слабкий та немічний, оздоровити кожного, хто хворий, просвітити кожного, хто темний! Я хотів би стати всім для усіх, щоби всіх спасти. Нехай нині умру, нехай у вічності не зазнаю щастя, нехай відлученим буду від Христа, коли б лишень Ви, Браття мої по крові, були спасенні!» [3, с. 3].

Разом із тим, багато з послідовників Української греко-католицької церкви прибрали вигляду крипто уніатів, тобто прихованих прихильників греко-католицизму, відвідували православні храми, але зберігали специфічну уніатську ментальність і наполягали на традиційних для себе богослужбових і обрядових формах. Дедалі інтенсивніше стали посідати єпархії Російської православної церкви у Центральній, Східній і Південній Україні та за її межами.

1 листопада 1944 р. митрополит А. Шептицький помер. Греко-католицька церква в Україні змушена піти у підпілля, стати «катакомбною». У квітні 1945 р. майже вся її вища ієрархія була репресована за, як це практикувалося в сталінські часи, трафаретним звинуваченням у «зраді Батьківщини». Було заарештовано сотні священників, ченців греко-католицької церкви.

В умовах тоталітарного терору і страху більшовицька влада організувала Львівський

собор греко-католицької церкви в березні 1946 р. Рішення цього собору, безумовно, були відпрацьовані та узгоджені заздалегідь і не лише в церковних колах, а й у державних інстанціях. Собор вирішив скасувати постанови уніатського Берестейського собору 1596 р., ліквідувати унію, анулювати залежність від Риму і повернутися до православної віри та до Руської православної церкви [1, с. 127].

Львівський собор 1946 р. — це не лише трагічна віха в історії греко-католицької церкви в Україні. Однаковою мірою це й трагедія православної церкви, бо саме їй в особі Московської митрополії тоталітарним режимом була відведена роль могильника іншої церкви.

Поступово у Львівській, Івано-Франківській, Тернопільській, Закарпатській областях (там, де було вкорінене уніатство) з його «залишків» сформувалися нелегальні, підпільно діючі структури греко-католицької церкви.

Починаючи з 1987 р. рух за відновлення греко-католицької церкви набуває організованого динамічного змісту. Створений Комітет захисту Української католицької церкви звертається до державних органів влади, зарубіжних релігійних центрів, зокрема Ватикану, міжнародних організацій, вимагаючи визнання існуючої Української греко-католицької церкви (УГКЦ).

На підтримку цих звернень організовуються масові акції, щоб привернути увагу широкої громадськості до проблеми легалізації греко-католицької церкви в Україні. Організуються поїздки груп духовенства та віруючих до Москви з метою пікетування і відправлення богослужіння в людних місцях. Ці масові акції збіглися з підготовкою і відзначенням 1000-ліття введення християнства на Русі.

30 листопада 1989 р. Рада у справах релігії при Раді Міністрів УРСР зробила заяву про реєстрацію релігійних громад греко-католиків. Отже, греко-католицька церква після більш ніж 40-річної перерви офіційно відновила свої структури в західних областях України.

Отож церковне життя в західній Україні розвивалося у XIX ст. загалом у католицькому обрамленні (уніати належали до Католицької церкви й перебували під юрисдикцією Риму). Це, з одного боку, посприяло національному самозбереженню тамтешнього українського населення, бо, за словами І. П. Крип'якевича, «під захистом Української Церкви українське життя могло хоч почасти зберегти свої давні форми». Уніатська Церква взяла на себе весь тягар національного відродження. Однак, з іншого боку, перемога католицизму на західноукраїнських землях закріпила трагічний політичний розкол України, спричинила небезпечне напруження міжконфесійної обстановки в регіоні.

Список використаних джерел:

1. Боцюрків Б. Українська Греко-Католицька Церква в катакомбах (1946-1989) / Б. Боцюрків // Ковчег. Збірник статей з церковної історії. — Львів, 1993. — № 1. — С. 123-164.
2. Пастирські послання 1899–1914 рр. — Т. 1. — Львів: Артос, 2007. — С. 22.
3. Стаття газети «Христова скеля» про діяльність греко-католицького духовенства // У царині наукової думки / Упор. о. В. Погорецький. — Бучач: Видавництво «Часопис Бучацької єпархії», 2016. — №2(147). — С.3.

*Вальчук Роман, студент II курсу
спеціальності «Фінанси і кредит»,
науковий керівник Вавричук О.С.*

СПОСОБИ ЗАОЩАДЖЕННЯ КОШТІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ ТА ЇХ РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ

Заощаджувальні процеси та інвестування домогосподарств відіграють важливу роль у відновленні фінансової стабілізації держави. На сьогодні у розрізі національної економіки досить нагальним є перетворення фінансів домогосподарств у потужний інвестиційний ресурс. Домогосподарства отримують поточний дохід, витрачаючи його на споживання і заощаджуючи залишок через вплив ощадних мотивів [1, с. 3]. Заощадження населення являють собою частину доходу, що залишається після споживчих витрат у формі тимчасово вільних коштів. Тим самим, скорочуючи споживчі витрати, розширюються можливості заощадження коштів.

Економити — це значить бережливо ставитися до особистих фінансів і використовувати їх максимально вигідно та ефективно. Економити – це рахувати свої гроші. Економити — це планувати свої витрати. Економити — це отримувати максимум при мінімальних витратах. Ось прості правила, які допоможуть навчитись заощаджувати правильно!

1. Не купуйте зайвого. Є витрати, які життєво необхідні. Є — які не те щоб необхідні, але бажані. А є ті, без яких абсолютно можна обійтись і це взагалі ні на що не вплине. Ось ця група витрат і є «зайвою». І особливо цікава ситуація виникає, коли людина або сім'я оплачують ці зайві витрати, а потім скаржаться, що їм не вистачає грошей на життєво важливі. Ну і хто в цьому винен? Просто уникайте

зайвих покупок і ви вже зможете заощаджувати.

2. Не переплачуйте. Не менш важливе, ніж перше. Я думаю, всі розуміють, що одні й ті ж товари і послуги, і навіть однієї і тієї ж якості, взагалі абсолютно однакові, в різних місцях можуть коштувати по різному. І ця різниця в деяких випадках може бути суттєвою! Тому, якщо ви добре будете орієнтуватися в тому, де купити той чи інший товар або послугу дешевше, і користуватися цим — ви зможете заощадити.

3. Необхідно постійно моніторити ціни на товари і послуги, якими ви користуєтесь. Ось кілька напрямків, які варто вивчити, щоб не переплачувати: оптові бази, інтернет-магазини, покупки з рук через соціальні мережі та форуми, акції і розпродажі і т.д.

4. Ведіть облік. Ви завжди повинні знати, куди і скільки грошей у вас витрачається: ці знання — основа для грамотної економії. Щоб це знати — почніть вести домашню бухгалтерію. Якщо у когось склалося враження, що це зайва трата часу — запевняю вас, це величезна помилка.

5. На бухгалтерію витрачають величезну час і гроші всі суб'єкти господарювання: від підприємства до держави. Як думаєте, чому? Якщо б її не було — вони б уже давно розорилися. Так і люди, сім'ї, які не ведуть облік особистих фінансів, якщо не розоряються, то точно не дораховуються чималих сум, які могли б у

них залишатися. А багато хто, на жаль, і розоряються ...

6. Плануйте. Найголовніше, для чого потрібно вести облік — це подальше планування своїх витрат, свого особистого або сімейного бюджету на основі отриманих даних обліку. Планування сімейного бюджету дозволить вам в кращому вигляді дотримуватись двох перших золотих правил економії: не купувати зайвого і не переплачувати. Тому що, дивлячись на дані бухгалтерії, ви відразу зможете побачити, які витрати зайві, на які скільки коштів витрачається по максимуму і по мінімуму, і відповідно, спланувати витрати на наступний місяць без урахування зайвих витрат і з мінімальними витратами на обов'язкові.

7. Витрачайте менше, ніж заробили. Мається на увазі на свої поточні потреби протягом місяця. Завжди і при будь-яких обставинах дотримуйтесь цього золотого правила економії і у вас завжди буде вистачати грошей не тільки на поточні потреби, а й на великі покупки та на форс-мажорні витрати, тому що різницю між заробленим і витраченим ви будете відкладати на створення резервів (для оплати форс-мажорних витрат), заощаджень (для оплати великих покупок), а може бути навіть і капіталу (для отримання пасивного доходу).

8. Вчасно усувайте усі несправності сантехніки, відремонтуйте або замініть всі крани, з яких тече вода. Коли з крана капає, то втрачається до 24 л води на добу (720 л на місяць), а якщо тече струмком — 144 л на добу, (тобто до 4000 л води на місяць). Не забувайте щільно закривати кран.

9. Користуйтеся душем замість ванни. На 5-хвилинний душ потрібно до 50 л води. А щоб наповнити ванну — до 200 л.

10. Не використовуйте проточної води під час миття посуду. Це значно збільшує витрати води та мийних засобів. Закриваючи кран між обполіскуванням

посуду, ви значно знизите витрати води. Використовуйте насадки-розпилювачі на кранах — це допоможе скоротити споживання води.

11. Закривайте кран, коли чистите зуби. Щоб прополоскати рота, використовуйте воду зі склянки. Це може заощадити до 45 л води.

12. Не мийте овочі та фрукти під проточною водою. Замість цього скористайтесь мискою. Щоб наповнити велику миску, знадобиться до 3 л води, а при проточному митті щохвилини втрачається до 15 л води.

13. Максимально використовуйте сучасну побутову техніку та сантехнічні пристрої. Ручне прання білизни більш витратне, аніж за допомогою пральної машини. Те ж можна сказати й про посудомийну машину: вона економить до 2/3 води, яка витрачається під час ручного миття посуду.

14. Використовуйте енергозберігаючі лампи освітлення. Це економить до 90% електроенергії. Крім того служать такі лампи до 50 разів довше звичайних ламп розжарювання.

15. Завантажуйте пральну машину повністю. Не повністю завантажена пральна машина — це перевитрата електроенергії на 10-15%. Якщо вибрана не правильна програма прання, — це перевитрата електричної енергії до 30%.

16. Замініть стару техніку. Новий холодильник класу «А+» щомісяця споживає до 100 кВт. год. електроенергії менше, як такий самий холодильник старого зразка.

17. Вимикайте за собою світло. При розумній економії можна зберегти 20-25% електроенергії.

18. Не забувайте розморожувати холодильник. Чим товщий на продуктах шар льоду, тим більше споживання енергії. Можна заощадити 50% електроенергії з моделлю з функцією саморозморожування.

19. Вимикайте побутові прилади, коли вони не потрібні. Не використовуйте функцію "Stand-by". Це зменшить рахунок за електроенергію ~ на 8%.

20. Не перекривайте дорогу теплу. Радіаторні екрани, довгі штори чи жалюзі, невдало розставлені меблі та інші речі, розташовані перед радіаторами, поглинають до 20% теплової енергії.

21. Заклейте щілини у вікнах. Біля 40% тепла, що надходить в приміщення, втрачається взимку через вікна. Елементарні заходи з теплоізоляції допоможуть підвищити температуру в квартирі на 4-5° С.

22. Декоративні панелі на батареях забирають до 20% тепла кімнати. Крім того, тепловіддача батарей, які розміщені в нішах, на 10% менша, ніж у тих, які виступають в кімнату.

23. Батарея з темною поверхнею підвищує тепловіддачу приблизно на 10%. Доведено, що темно-коричневий колір найкраще віддає тепло. З батареєю такого кольору на 8-10 % тепліше, ніж з білою.

24. Не перегрівайте приміщення – вдягайся тепліше. При завищеній кімнатній температурі зростає ризик простудних захворювань. За даними лікарів сон у прохолодному приміщенні корисніший.

25. Поставте лічильники. Витрати на опалення приміщення зменшуються до 40%, якщо ти маєш індивідуальне опалення або лічильники тепла.

26. Закривайте двері в під'їзді. Тепловтрати через відкриті двері та розбиті вікна в під'їзді становлять 5-15% від сумарних теплових втрат будинку.

27. Поставте склопакети. Склопакети мають такий опір теплопередачі, як цегляна стіна товщиною 50 см та мають надвисокий ступінь теплоізоляції, що скорочує втрати тепла до 50%.

28. Використовуйте жалюзі. Жалюзі або короткі штори допоможуть скоротити втрати тепла на 8-15%, яке виходить через скло.

29. Встановіть автоматичний котел. Якщо використовуєш газ для нагріву води, котел з електрозапалом буде вмикати газ лише тоді, коли потрібно.

30. Утепліть дім. Якщо використовуєш газ для опалення приміщення, прослідкуй, щоб тепло не виходило з дому через шпарини та привідчинені вікна.

31. Зменшуйте опалення, коли нікого немає вдома. Коли йдеш на роботу – зменшуй опалення до 15 градусів.

32. Використовуйте якісний посуд. Для нагрівання посуду з викривленим дном чи нагаром потрібно на 6% більше енергії. Посуд із нержавіючої сталі швидше нагрівається та є менш енергозатратним.

33. Встановіть терморегулятори на радіатори. Регулюючи температуру в приміщенні, зможеш регулювати витрати газу.

34. Збільшити суму накопичень допоможе їх інвестування: оформлення депозиту, купівля акцій або інших цінних паперів тощо.

Дослідивши основні принципи економії, ми бачимо, що економити легко і потрібно для нас. Ощадні ресурси населення можуть стати потужним внутрішнім інвестиційним джерелом у розвитку національного господарства

Список використаних джерел:

1. Рамський А.Ю. Інвестиційний потенціал домогосподарств : монографія / А.Ю. Рамський. — К. : КНУТД, 2014. — 352 с.

Жданюк Сніжана, студентка III курсу спеціальності «Фінанси і кредит», ТНЕУ науковий керівник Сидор І.П.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН І ТАРИФІВ НА ПРОДУКЦІЮ МОНОПОЛЬНИХ УТВОРЕНЬ

Забезпечення стійкого економічного зростання вітчизняної економіки потребує зменшення негативного впливу монополізму, рівень якого є досить високим, особливо на регіональних ринках. Розвиток монополій стримує еволюцію економіки, провокує інфляційні процеси, перешкоджає вирішенню соціальних завдань.

Проблема функціонування та регулювання явища монополізму в трансформаційній економіці України все більше привертає увагу вітчизняних економістів. В першу чергу це стосується сфери природного монополізму, відсоток яких у загальному обсязі виробництва є досить високою, а ціни мають тенденцію до неперервного зростання. Закономірності функціонування природних монополій та проблеми їх державного регулювання аналізують Є. Абрамова, А. Бабак, Н. Малахова, Н. Матвеева, І. Плінус, З. Попович, О. Романюк, Г. Башнянин, І. Михасюк, Л. Гринів, М. Крупка, С. Панчишин, С. Реверчук, В. Венгер та інші.

Існування монополістичних утворень різносторонньо впливає на економічні процеси країни, однак позитивні аспекти явища монополізації не покривають «гріхів» монополістичних утворень, що мають негативні, а в деяких випадках, руйнівні та неконтрольовані наслідки для економік країн.

Основним інструментом державної політики демонополізації економіки та розвитку конкуренції є регулювання цін та тарифів. Контроль за цінами (тарифами) на

ринках монополій з боку держави-це той регулюючий механізм, який підпорядковує інтереси виробників і постачальників суспільним потребам та пріоритетам держави. В Україні порядок державного регулювання цін(тарифів)регулюється Положенням «Про державне регулювання цін (тарифів) на продукцію виробничо-технічного призначення, товари народного споживання, роботи і послуги монополістичних утворень».

Особлива увага діяльності та регулюванню функціонування монополістичних утворень приділяється природнім монополіям. Дослідження, проведені АМК України, засвідчили, що ринки природних монополій в Україні складають найчисленнішу групу у системі вітчизняних монополізованих ринків. На них припадає 38,6% усіх монополізованих товарних ринків [3]. Законом України «Про природні монополії» передбачено, що регулювання діяльності суб'єктів природних монополій в Україні мають здійснювати національні комісії регулювання.

Провівши аналіз розподілу підприємницьких оцінок рівня конкуренції між підприємствами резидентами Тернопільської області слід зазначити, що відсутність суб'єктів господарювання, які вважають, що не мають конкурентів свідчить про існування лише природних монополій. Отож, на території Тернопільської області функціонує 54 природні монополій [2].

У Тернопільській області за допомогою діючих регуляторних актів Тернопільська

обласна державна адміністрація законодавчо регламентує рівень цін та тарифів, що дає змогу контролювати діяльність природних монополій.

30 вересня 2016 року було зареєстровано розпорядження «Про реалізацію в області пілотного проекту щодо ціноутворення на товари і послуги у сфері виробництва та реалізації продовольчих товарів, тимчасове обмеження застосування окремих розпоряджень голови обласної державної адміністрації», відповідно до якого тимчасово не застосовується частина діючих раніше розпоряджень. Метою ухвалені постанови є зниження адміністративного тиску на бізнес, усунення надмірного втручання держави в економічні процеси, розвиток конкуренції та дебіюрократизація (дерегуляція) у сфері ціноутворення [1].

Аналізуючи оцінку суб'єктами господарювання регіональних особливостей недобросовісної конкуренції за 2016 рік, можна дійти висновку, що частка підприємств, що зіткнулися в даному році з проявами недобросовісної конкуренції в Тернопільській області становить 13,7%, не стикалося – 86,3%. Таке співвідношення є одним із найкращих в Україні (поступається лише Черкаській області), що позитивно.

Найбільша питома вага недобросовісної конкуренції за оцінками суб'єктів господарювання Тернопільської області у 2016 році спостерігається у зв'язку із фактом отримання конкурентами неправомірних переваг у конкуренції (5,9%), недобросовісна конкуренція відсутня у зв'язку з випадками купівлі товарів з примусовим асортиментом (0,0%). Питома вага недобросовісної конкуренції у зв'язку із іншими фактами займає проміжні положення [2].

У звіті АКУ за 2016 рік згадано два найбільші правопорушення, що стосуються

Тернопільської області, за здійснення яких передбачалось притягнення винних до відповідальності: пов'язане із зловживання монополієм (домінуючим) становищем та у зв'язку з антиконкурентними діями органів влади та органів місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю [3, с. 58]

Основною проблемою державного регулювання діяльності монополієм утворень в Україні є недостатній розвиток окремих складових механізму державного антимонопольного регулювання, однією із форм яких і є ціни та тарифи. Локальні проблеми державного регулювання цін і тарифів на продукцію монополієм утворень негативно впливають на функціонування механізму в цілому. В загальному, на ефективність державного регулювання природних монополієм впливає рівень системності державного регулювання, який в Україні залишається вкрай низьким.

Для вирішення проблем антимонопольного регулювання потрібно забезпечити: вдосконалення нормативно-правової бази та законодавства, чіткий розподіл функцій між різними контролюючими структурами, скоординованість та злагодженість різних органів державної влади, своєчасне реагування на проблеми та швидке їх усунення, а також вдосконалити загальну систему державного управління природними монополієм та стабілізувати стан економіки.

Таким чином, проаналізувавши діяльність держави у сфері цінового та тарифного регулювання продукції природних монополієм на прикладі Тернопільської області, можна дійти висновку, що регулювання відбувається органами державної влади на різних рівнях: регіональному та державному, з використанням різних методів та форм.

Крім того, слід зазначити, що цей процес регулюється та регламентується на законодавчому рівні за допомогою таких законодавчих актів та законів: Закон «Про природні монополії», Указ «Про концепцію вдосконалення державного регулювання природних монополій», Закон «Про захист економічної конкуренції».

Не зважаючи на те, що держава різними способами намагається контролювати негативний вплив на соціально-економічне середовище країни, існує багато проблем щодо цього. Ці

проблеми стосуються як цінового(тарифного) регулювання, так і регулювання в цілому.

Реалії сьогодення вимагають зваженого, «розумного» підходу до вирішення проблеми антимонопольного регулювання цін та тарифів, яке повинне ґрунтуватися на принципах пошуку розумного компромісу між забезпеченням умов для розвитку конкуренції за рахунок зниження бар'єрів для входу на ринок і державним втручанням.

Список використаних джерел:

1. Діючі регуляторні акти Тернопільської обласної державної адміністрації щодо тарифного та цінового регулювання продукції природних монополій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oda.te.gov.ua/main/ua/1842.htm>
2. Загальні оцінки конкуренції на внутрішніх ринках України 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.centre-amp.kiev.ua/povidomlennya/novini/216-1-zahalni-otsinky-konkurentsii-na-vnutrishnikh-rynkakh-ukrainy.html>
3. Звіт Антимонопольного комітету України за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=122547&schema=main>

УДК331 (477) (05) «540.3»

Козак Сніжана, студентка III курсу спеціальності «Фінанси і кредит», науковий керівник Колісник Т.Б.

НОВА ІДЕОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ: ПОТРЕБА ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Заробітна плата виступає як один із основних регулювальників ринку праці. Однак аналізу і оцінці впливу зарплат на ринок праці й, передусім, на зайнятість в Україні не приділяється належна увага, що призводить до негативних наслідків – прискореного зростання безробіття, руйнування мотивів і стимулів до праці зубожіння більшості населення. Суспільством на заробітну плату покладено значні функції щодо розвитку та вдосконалення робочої сили людини – відтворювальну і стимулюючу [1].

Важлива роль у розробці теоретичних засад заробітної плати належить вітчизняним ученим, а саме: Д. Богині, Н. Брюховецькій, В. Василенку, В. Гордієнку. Питанням щодо управління чинниками зростання заробітної плати приділено в роботах М. Ведернікової, А. Каліної, А. Колота, Н. Лук'янченко.

Питання, що присвячені вирішенню теоретичних і прикладних питань забезпечення співвідношення зростання продуктивності праці та заробітної плати, розглядалися в зарубіжних працях С. Агнарсона, І. Батухтіна, С. Гриценка, С.

Гур'янова, Т. Мальтуса, І. Полякова, Д. Рікардо.

Метою статті є аналіз рівня та характеру диференціації заробітної плати в економіці країни в цілому і на міжгалузевому рівні; визначення перспектив реформування заробітної плати в Україні.

Формування оплати найманої праці є складним процесом взаємодії виробництва, ринку та інституційних структур суспільства. У процесі створення економічних благ виникає матеріальна, вартісна основа доходів основних факторів – праці і капіталу, що набуває грошової форми свого існування, взаємодіючи з ринковим середовищем. На ринку праці, у ході коливань попиту і пропозиції, відбувається пошук рівноважної ставки заробітної плати, що здійснюється, зокрема, під впливом дії розміру соціальних гарантій.[2]

Дослідження динаміки заробітної плати, доходів, і ВВП у розрахунку на одну особу (табл. 1) вказує на високі темпи зростання номінальної та реальної заробітної плати протягом

Відомий український економіст А.М.Колот виділяє триєдину мету реформи заробітної плати: “Мета реформи полягає, по-перше, в тому, щоб організація заробітної плати на принципах частки в доході роботодавця трансформувалася в організацію на принципах ціни робочої сили; по-друге, в забезпеченні постійного підвищення ціни робочої сили і наближенні до її вартості; по-третє, в сприянні створенню ефективного мотиваційного механізму, адекватного ринковій економіці, який спирається на поєднання економічних стимулів і соціальних гарантій [3].

Сучасна економіка України все більше залежить від імпорту нових технологій, тоді як у структурі експорту переважає продукція з відносно невисокою часткою доданої вартості, що, відповідно,

послаблює рівень конкурентоспроможності національної економіки, а низька активність компаній до технологічних нововведень свідчать про нерозвиненість інфраструктури розвитку інновацій.

Величезні ресурси, які зумовлюють економічне зростання в Україні, є переважно експортоорієнтовані й зосереджені в сировинних галузях. При цьому єдина конкурентна перевага, яку має наша продукція, – низька ціна. А це означає, що, по-перше, у глобальному масштабі інтереси роботодавців зосереджені на зовнішньому ринку, тоді коли інтереси тих, хто працює, – на внутрішньому. При подібній ситуації виробник не має зацікавленості у своїх робітниках як у споживачах і покупцях. Економічне зростання можливе за зростання внутрішнього ринку, на якому гроші населення – головний інструмент. А зростання купівельної спроможності є вагомим стимулом для розвитку галузей економіки, які орієнтовані на внутрішній ринок.[4]

Тому збільшення частки оплати праці в собівартості продукції можливе за рахунок позитивних структурних зрушень у галузевій структурі та великих підприємства. Під час перемовин з Міжнародним валютним фондом, які дуже переймалися, як відіб'ється підняття мінімальної зарплати вдвічі на фонді оплати праці підприємств, які експортують продукцію. Адже саме завдяки таким підприємствам валюта надходить в Україну.

Якщо мінімальну заробітну плату використовувати як розрахунок, то весь фонд оплати праці на підприємствах які здійснюють експорт продукції потрібно було б підвищити мінімальну заробітну плату вдвічі. А це практично не можливо.

В законі №5130 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» прописано, що з 1 січня 2017 року під час

встановлення розмірів посадових окладів у небюджетній сфері використовують норматив 1600 гривень доки буде внесено зміни в колективний договір і галузеві угоди. Оклади зросли з 1450 до 1600 гривень (тобто більш ніж на 10%). На великих підприємствах частка заробітної плати до 3200 гривень становить 0,4%. томутакі підприємства навіть не відчують цього зростання.[5]

Сплата єдиного соціального внеску (ЄСВ) для підприємців I групи становитиме 50% розміру мінімальної зарплати, тому приватним підприємцям I та II груп доведеться вийти з тіні. Тобто вони сплачуватимуть ЄСВ не з 3200, а з 1600 гривень. Підвищення розміру ЄСВ для категорії підприємців з невеликим доходом. Тому уряд зробив максимум, аби врахувати всі позитивні й негативні наслідки від суттєвого підвищення мінімальної заробітної плати.

Рішення щодо підвищення зарплат не вплине на розмір інфляції За даними

Національного банку України максимально можливе підвищення мінімально заробітної платипризведе до 1% інфляції протягом року.

У Міністерстві соціальної політики прорахували ефект від підвищення мінімально заробітної плати за трьома варіантами: песимістичний, помірно оптимістичний і оптимістичний.

Отже, на сьогоднішній день актуальним є застосування системи оплати праці, яка враховує рейтинг кожного робітника, який працює на підприємстві. В системі оплати праці по трудовому рейтингу любий трудовий процес, як фізичний, так і розумовий, будується на вмінні втілювати у конкретну діяльність знання та досвід кожного працівника. Таким чином, на рівень заробітної плати можуть впливати рівень освіти, досвід роботи та коефіцієнт значимості. Збільшення даних коефіцієнтів сприяє збільшенню заробітної плати.[5]

Список використаних джерел:

1. Бажан І. І. Організаційно-економічний механізм державного регулювання ефективного використання трудового потенціалу України : автореф. дис. к.е.н.: 08.02.03 / Наук.-дослід. ек. інст. Мінекономіки та з пит. європ. інтегр. Укр. – К., 2004. – 20 с.
2. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 №108/95 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.
3. Про колективні договори та угоди: закон України від 01.01.2015 р. // Газета Урядовий кур'єр. - 2015. - №36. - С. 361.
4. Державний комітет статистики України. Економіка підприємства: / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал/ Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. - Київ: Центр навчальної літератури, 2006. - 488с.
5. Кому варто очікувати на підвищення зарплати [Електронний ресурс]/ Катерина Братко // «Урядовий кур'єр» - 2017 Режим доступу: <https://ukurier.gov.ua/uk/>.

ЕЛЕКТРОННІ ЗАКУПІВЛІ: ЯК ЦЕ ПРАЦЮЄ?

Закупівля товарів, робіт і послуг за державні кошти є досить складним та тривалим процесом, який потребує відповідних знань та належного законодавчого врегулювання.

Донедавна в Україні функціонувала нормативно-правова та інституційна база, що регулює «паперові» процедури державних закупівель. Проте, як свідчить практика, формальна відповідність українського законодавства не гарантувала прозорих, ефективних і справедливих процедур закупівель, а також не сприяла вирішенню найголовнішої проблеми у сфері державних закупівель – викоріненню системної корупції.

Проаналізувавши досвід європейських країн, введення електронної системи державних закупівель у перший же рік дає 10-20% економії за рахунок поліпшення процедур. У випадку України цей показник може значно зрости завдяки викоріненню системної корупції.

Всі державні тендери перевели в електронний та он-лайн-формат. Тобто - усі процедури, кожен крок, кожне рішення стали публічними. Тепер нічого не можна приховати. Новий принцип дозволяє виявляти порушників.

Електронний формат також спрощує доступ бізнесу до торгів. А це - підвищення конкуренції в державних закупівлях. Це дуже важлива зміна, тому що конкуренція дозволяє отримувати якісніші товари та послуги за меншою ціною.

Такий спосіб проведення державних закупівель реалізований на базі он-лайн системи «ProZorro».

«ProZorro» має дві основні мети: зменшити корупцію в сфері державних

закупівель шляхом надання громадськості доступу до моніторингу процесу проведення тендерів та надати можливість замовнику отримати максимально вигідну комбінацію ціни та якості шляхом залучення нових учасників та підвищення довіри бізнесу до державних закупівель в цілому [2].

Таким чином, головними перевагами електронних торгів є:

- 1) підвищення прозорості державних закупівель;
- 2) викорінення та запобігання корупційним діям;
- 3) недискримінація і об'єктивна оцінка пропозицій учасників;
- 4) перехід на електронний документообіг.

Незважаючи на переваги публічних закупівель, значної уваги потребують і основні проблемні питання, які є актуальними та ще не вирішені у Законі «Про публічні закупівлі».

По-перше, це відсутність такого критерію оцінювання як якість.

По-друге, в процесі застосування електронного аукціону великі компанії на ринку мають перевагу перед малим і середнім бізнесом, адже можуть дозволити собі істотне зниження цін. Таким чином, малий і середній бізнес зазнає тиску або навіть дискримінації. З іншого боку, домінуюче положення великих компаній може суттєво підняти якість продукції, що поставляється, тому що вони (великі компанії) мають перевірену базу постачальників (виробників) товару та цінують свій бренд на відміну від маленьких фірм із сумнівною діловою репутацією чи ознаками фіктивності

По-третє, під час змагального процесу нечесні підприємці можуть застосовувати різноманітні «схеми» для досягнення перемоги в тендері, наприклад, це може бути демпінг цін.

Поаналізувавши Закон України «Про публічні закупівлі» та роботу в системі «ProZorro» слід відмітити що, є позитив у тому, що тепер можна взяти участь у тендері, у який раніше увійти було абсолютно неможливо. Тобто поступово корупція вичавлюється. Проблема в тому, що закон потрібно доопрацювати з урахуванням точки зору учасників торгів, а не тільки замовників.

Платформа «ProZorro» не закриває шахрайство на всі 100%, але розкриває найбільш очевидні й найпоширеніші його види. В першу чергу, перевага платформи в тому, що всі закупівлі можна відслідковувати в онлайн-режимі. Звичайно, деякі чиновники

намагаються саботувати впровадження системи. Однак 90% замовників зацікавлені купувати чесно і за оптимальною ціною.

Одна з явних переваг системи ProZorro – повноцінний моніторинг за такими критеріями, як низька якість оголошення, низька конкурентна активність і непрозорість проведення процедури. При появі будь-яких сумнівних оголошень автоматично генерується сигнальне попередження. Дані механізми протидії з часом стають ефективнішими (зокрема напрацьовується й досвід), тому є шанс того, що все можливе зі сторони авторів системи буде забезпечено на найвищому рівні[3].

Наприкінці варто підсумувати, що рівень протидії реформам зростає меншими темпами, ніж йде сама реформа. Тому шанс успіху даної системи також зростає.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт ProZorro[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prozorro.gov.ua>
3. Пилипенко Олег «ProZorro і темна сторона держзакупівель» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.112.ua/statji/prozorro-i-temna-storona-derzhzakupivel-296112.html>

УДК 336.01

Кушнір Оксана, студентка II курсу ТНЕУ спеціальності «Фінанси і кредит», науковий керівник к.е.н., доцент Коваль С.Л.

КРЕДИТНІ ПОСЛУГИ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ: МОТИВИ І РИЗИКИ

Процес розвитку кредитування фізичних осіб охоплює досить тривалий часовий період. Як свідчать історичні джерела, вже в первісних народів використовувалися позики, які залучалися для ведення господарства і навіть зустрічаються згадки про запровадження рабства за борги. Спочатку позики надавалися зерном, худобою чи засобами праці.

У сучасних умовах банківське кредитування населення набуло нових форм та характеристик. Вітчизняні банки надають кредити у різних формах: споживчі кредити, кредити на придбання житла (іпотечні кредити), авто-кредити, кредитні картки та ін. Основні мотиви отримання кредитів фізичними особами відображено у табл. 1.

Склад, структура і динаміка кредитів, наданих банками України фізичним особам у 2008–2016 рр.*

Показники		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Кредити надані фізичним особам	млрд. грн.	280,5	241,2	209,5	201,2	187,6	193,5	211,2	174,9	163,3
	питома вага, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100
	темп зростання, %	-	86,0	86,9	96,0	93,2	103,1	109,1	82,8	93,4
На придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості	млрд. грн.	88,4	98,8	82	70,4	58,4	51,4	71,8	66,2	58,5
	питома вага, %	31,5	41,0	39,1	35,0	31,1	26,6	34,0	37,9	35,8
	темп зростання, %	-	111,8	83,0	85,9	83,0	88,0	139,7	92,2	88,4
Споживчі кредити	млрд. грн.	186,1	137,1	122,9	126,2	125,0	137,3	135,1	104,9	101,5
	питома вага, %	66,3	56,8	58,7	62,7	66,6	71,0	64,0	60,0	62,2
	темп зростання, %	-	73,7	89,6	102,7	99,0	109,8	98,4	77,6	96,8
Інші кредити	млрд. грн.	6,1	5,3	4,6	4,6	4,2	4,7	4,3	3,8	3,3
	питома вага, %	2,2	2,2	2,2	2,3	2,2	2,4	2,0	2,2	2,0
	темп зростання, %	-	86,9	86,8	100,0	91,3	111,9	91,5	88,4	86,8

* Складено та розраховано автором за даними [1]

Як видно із показників, представлених у табл. 1, виникнення несприятливої економічної ситуації у 2008–2012 рр. зумовило зниження обсягів кредитів наданих населенню. Така тенденція пояснюється зниженням реальних доходів домогосподарств та невизначеністю фінансового стану у майбутньому. Зростання обсягів кредитів спостерігалось у 2013–2014 рр., однак 2015–2016 рр. характеризувалися зменшенням обсягів кредитів, причому у 2016 р. досліджуваний показник досягнув найнижчого рівня за весь аналізований період – 163,3 млрд. грн. Такі тенденції зумовлені не лише зниженням рівня доходів населення, а й підвищенням фінансової грамотності населення, коли потенційні позичальники усвідомлюють фінансові наслідки залучення кредитних коштів.

Статистика свідчить, що населення переважно отримує споживчі кредити для придбання товарів (побутової чи комп'ютерної техніки, меблів, тощо). Споживчий кредит – це кредит, що надається споживачеві на придбання продукції для особистих потреб, які безпосередньо не пов'язані з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника. Основними користувачами кредиту є особи з низькими доходами, або ті, що сподіваються на збільшення своїх доходів. Отримання споживчого кредиту часто зумовлено споживчими боргами. У цьому випадку мотивами є оплата продуктів харчування, дрібної побутової техніки та інших товарів кредитною картою.

Кредитна картка – це форма кредиту, яка не передбачає жорсткого графіка погашення, а його механізм дає можливість

клієнті використовувати кредитні кошти, повторно не звертаючись до банку. За оцінками аналітиків кредитні картки стають усе більш популярними серед працездатного населення, особливо у віці 26–45 років.

Більше третини кредитів населення спрямовується на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості. В Україні лідерами іпотечного ринку є: Райффайзен Банк Аваль, Укрсоцбанк, ПриватБанк, ОТП Банк, УкрСиббанк, Укресімбанк.

Згідно із даними НБУ, більше третини кредитів, наданих населенню отримали мешканці м. Києва та Київської області, на другому місці – населення Дніпровської (Дніпропетровської) області. Далі за обсягами отриманих кредитів йдуть Львівська, Одеська та Харківська області. Кредитні зобов'язання тернопільян складають 1,568 млрд грн. Найменше кредитів отримали мешканці Кропивниччини (Кіровоградщини), Буковини та Закарпаття [2].

Використання кредитних коштів супроводжується можливістю виникнення кредитних ризиків. Під терміном «кредитний ризик» розуміють ситуацію, при якій домогосподарство не здатне реалізувати власні мотиви, сплатити боргові зобов'язання та відсотки за кредитом.

Недостатній рівень фінансової грамотності населення є одним із ризиків, що супроводжує процес кредитування фізичних осіб. Даний ризик виникає через недостатню обізнаність позичальника, який не розуміє умови кредитного договору, або взагалі його не читає. Іноді громадяни, які вступають в кредитні відносини, цікавляться лише місячною сумою, обов'язковою до сплати. Результатом такої безпечності є фінансові претензії з боку банківських установ по сплаті як відсотків, так і кредиту, в гіршому випадку

позичальники можуть позбутися власного майна [3].

Ризиковість використання населенням кредитних коштів може виникати внаслідок приховування інформації банківськими працівниками. Так, умовами кредитного договору може бути передбачена необхідність здійснення позичальником додаткових платежів, пов'язаних з отриманням, обслуговуванням та погашенням кредиту, як на користь банку (комісія за розрахунково-касове обслуговування при сплаті відсотків чи погашенні кредиту, при отриманні виписки за кредитним рахунком тощо), так і на користь третіх осіб (страхові платежі, платежі за послуги нотаріусів). У момент укладення кредитного договору працівники банку можуть акцентувати увагу позичальника на процентній ставці за користування кредитом і не повідомити про величину ефективної процентної ставки (відсотки за кредитом, комісії, наявність прихованих комісій, методи і база їх нарахування, наявність і вартість супутніх послуг).

Підсумовуючи вищевикладене, доцільно вказати на необхідність здійснення громадянами певних дій, спрямованих на уникнення кредитних ризиків:

- відповідально ставитися до підписання кредитного договору: вивчати умови, які пропонують банківські установи; отримувати роз'яснення та консультації спеціалістів з питань кредитування, пересвідчуватися, що запропонований банком для підписання зміст кредитного договору не містить умов, сутність та значення яких не зрозумілі;

- отримувати інформацію про ефективну процентну ставку (величину, яка охоплює всі витрати, пов'язані із отриманням та погашенням кредиту);

- оцінити доцільність залучення домогосподарством кредитних коштів, та

фінансові можливості повернення кредиту та сплати відсотків;
– підвищувати фінансову грамотність шляхом самоосвіти, участі у просвітницьких заходах, які проводять громадські організації, консалтингові компанії.

Список використаних джерел:

1. Кредити, надані домашнім господарствам, за цільовим спрямуванням і строками погашення [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/files/3.3-Loans.xls>
2. Скільки грошей поклали на депозит та взяли у кредит (інфографіка) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dr.ck.ua/news/region/23810/>
3. Коваль С.Л. Мотиви та потенційні ризики кредитної поведінки домогосподарств [Електронний ресурс] / Коваль С.Л. // Ефективна економіка. – 2016. – № 10. — Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua/>

УДК 658.65. 050.9 (2)

*Лебедюк Анастасія, Проконів Ольга,
студентки III курсу спеціальності «Ресторанне обслуговування»,
науковий керівник Шендирук Н.М.*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

В умовах становлення ринкової економіки в нашій країні особливого значення набувають питання управління підприємством. Відомо, що для ефективного управління організацією необхідно враховувати існуючі та можливі проблеми в менеджменті. Реальний стан українського менеджменту та його організаційної культури є недосконалим, про що свідчить низький рівень продуктивності та якості праці на більшості вітчизняних підприємств і їх низька конкурентоспроможність. Виникає необхідність осмислення існуючих проблем і формування більш адекватної сучасним умовам господарювання моделі вітчизняного менеджменту та його організаційної культури. Тому дослідження в даному напрямку є досить актуальними [1, с. 89].

Розглянемо найбільш важливі проблеми, які мають бути вирішені менеджерами українських підприємств:

Головною проблемою є невміння керівництва компанії ставити цілі та завдання, визначати критерії ефективності роботи. Нестача досвіду і знань власників-управлінців призводить до невміння визначити цілі та ставити завдання. Під цим розуміється весь спектр цілей і завдань – як підлеглим, компанії у цілому, так і постачальникам, маркетинговим посередниками тощо. У результаті – неефективне витрачання коштів [2, с. 90].

Однією з проблем українського менеджменту є самозакоханість, тобто більшість керівників впевнені, що тільки вони знають, як чинити правильно, і абсолютно не погоджуються з чужою думкою. Багато українських бізнесменів думають буквально так: «мій бізнес - це я». Такі бізнесмени не будуть думати про людей, які розвивають його бізнес, вони прагнуть контролювати максимум процесів на підприємстві. Для них характерна позиція: якщо в компанії трапляються

невдачі - винні співробітники, але якщо стався успіх, то він став можливий завдяки особистим зусиллям керівника.

Наступною проблемою є те, що український бізнесосереджений на заробітку грошей. Для сучасного українського бізнесу характерна зацикленість на грошах, недостатня духовність і творчість. Це зумовлено економічною ситуацією в нашій країні. Разом з тим, вже є бізнесмени, для яких «нести в світ прекрасне» - не пусті слова. Вони прагнуть покращити цей світ у рамках своїх можливостей. Заради справедливості варто відзначити, що їм працювати в нашій країні не простіше, однак внутрішні відчуття, з яким вони працюють, зовсім інші. І, дуже добре, що такі бізнесмени в нашій країні є [3, с. 45].

Значною проблемою вітчизняного бізнесу є те, що ніхто або майже ніхто насправді не думає про споживачів. Річ у тому, що наша країна ще не доросла до максимальної орієнтації на клієнта. У нас основне завдання на даному етапі розвитку - вижити за всяку ціну. Необхідно пам'ятати, що вижити можна тільки завдяки клієнтам, оскільки в кінцевому рахунку бізнес існує для клієнтів, а не для керівництва. Основою бізнесу повинна стати клієнтоорієнтованість, а не збагачення компанії. Якщо дотримуватись цього правила, то й збагачення стане саме собою зрозумілим, адже коли думаєш про клієнтів, є шанс заробити гроші.

Жадібність і конкуренція. Ми можемо спостерігати, як у цілих галузях бізнесу виникають складності через те, що люди знищують один одного і не вміють співпрацювати. Особливо, якщо галузь висококонкурентна. Поняття конкуренції саме по собі жорстке і передбачає вигреш за рахунок програшу іншого, але ж у конкуренції також можливий варіант «виграю я - виграє інший» [4, с. 65].

Небажання що-небудь змінювати, схильність зберігати стабільність, свою позицію, посаду та напруження, пишатися минулими заслугами та досягненнями і продовжувати робити все, як раніше, зберігати непорушність процесів у компанії, які одного разу призвели до успіху. Такий підхід буквально означає самогубство. Безумовно, пишатися минулими досягненнями або минулими стратегіями можна, але вони працюють не завжди. Максим Горький сказав чудову фразу: «У кареті минулого далеко не виїдеш» [6].

Однією з найгостріших сучасних проблем української держави є непрофесіоналізм у сфері управління. Причина цього - наявність некваліфікованих керівників на всіх рівнях державного управління, що володіють старими знаннями і не встигли здобути нові знання, оволодіти сучасним мисленням.

"Зниження чиннику знань" відбувається внаслідок міграції з країни найцінніших висококваліфікованих фахівців інженерних спеціальностей і точних наук [5].

Особливо актуальною проблемою є недовірливе та упереджене ставлення до консалтингу та консалтингових фірм. На Заході консалтинг є пріоритетним напрямом діяльності. Іноді краще скористатися думкою професіонала, щоб досягти більшої ефективності свого бізнесу.

Серед актуальних проблем українських компаній слід також назвати відсутність „відданості” персоналу фірмі. Дуже часто виникає ситуація, коли після набуття певного досвіду та освіти працівник переходить до конкуруючої компанії. З собою він забирає інформацію про діяльність компанії, власні зв'язки та клієнтуру, що значно впливає на конкурентні позиції підприємства.

Вихід великих іноземних компаній на український ринок. Ситуація на багатьох ринках в Україні змінилася з виходом на них іноземних компаній. З одного боку, це – позитивне явище, що активізує конкуренцію на ринку, примушує українські підприємства перейти на сучасні методи управління. З іншого ж – вихід іноземних підприємств нерідко супроводжується інвестиційними пригніченнями, впливом кадрів з вітчизняних підприємств, закриття компанії [4, с. 64].

Сьогодні більшість менеджерів стикаються з тим, що недостатність та несвоєчасність забезпечення якісною інформацією для прийняття управлінського рішення утруднює процес управління підприємством. Більшість керівників нехтують проведенням маркетингових досліджень, збором інформації, що призводить до низької продуктивності праці менеджерів та і усіх працівників підприємства в цілому [2, с. 37].

Важливою також є проблема організації відбору і найму персоналу. Адже сучасний ринок праці перенасичений робочою силою, тому підприємство повинне створювати всі умови для залучення таких працівників, навички та особисті характеристики яких найкраще відповідають його цілям.

Як всім вам відомо, самогонна ресторація є дуже престижною та популярною серед населення. До неї входять такі підрозділи: "Старий млин", "Ковчег", "Фламінго", "Каламбур", "ВАГОН-САМОГОН", "Грибова хата", "Фермерська крамниця".

Тому ми дослідили як вирішує проблеми управління персоналом цей процвітаючий заклад. Перш за все вони правильно ставлять перед собою цілі та завдання. Для цього вони використовують систему Smart:

S - specific-конкретна- ціль має бути чітко сформульована.

M - measurable-вимірювальна величина – визначення критеріїв які потрібно досягнути.

A - achievable –досяжна при постановці цілі потрібно бути впевненим що вона досяжна.

R - result-oriented – орієнтована на результат-результат це те чого ви прагнете.

T - timed - орієнтована на певний термін - зафіксуйте час до якого ціль має бути виконана [1, с. 94].

Ще їхньою особливістю є ретельний підбір кадрів. Співбесіда з кандидатами проходять у декілька етапів. На співбесіди запрошуються кандидати, резюме яких більшою мірою відображають основні вимоги на посаду. Пройшовши всі етапи співбесіди, кандидат проходить стажування два місяці. На цей період стажер закріплюється за інструктором. На кожного знову найнятого співробітника розроблено план навчання. У плані відображені знання, вміння та навички працівника, які він повинен придбати до кінця свого навчання і тільки після він стає повноцінним співробітником [5].

Наступною є мотивація персоналу. Керівництво закладу використовує для кожного рівня співробітників характерні для нього інструменти мотивації. Наприклад, вантажників, прибиральниць, посудомийок та інших працівників нижчої ланки, у яких очікування від роботи не завищені, цілком влаштує стабільна і гідна зарплата, чітке коло обов'язків, можливість нетривалого відпочинку протягом робочого дня, повагу керівництва і періодичні моральні та матеріальні заохочення.

Для фахівців середньої ланки – барменів, офіціантів та їх помічників – головним показником успіху, а значить і головною мотивацією є розмір чайових одержуваних від задоволених клієнтів. Цікавою мотивацією фахівців середньої

ланки служать всілякі конкурси на звання кращого професіонала, а також бонуси, наприклад, за кожен проданий порцію фірмового дорогого коктейлю [4, с. 48].

Кращою мотивацією фахівців вищої ланки – шеф-кухарів, менеджерів адміністраторів – є можливість кар'єрного росту, визнання їх таланту і значущості для закладу.

Самогонна ресторація продовжує удосконалювати свої методи управління персоналом саме це робить їх відомими далеко за межами нашого регіону та країни в цілому.

Висновок. Проблеми менеджменту, які ми сьогодні розглянули взаємопов'язані між собою, тому ефективним буде їх вирішення лише у комплексі.

Для вирішення цих проблем необхідно:

- узагальнити передовий досвід вітчизняних методів управління підприємствами;

- проаналізувати методи роботи високорозвинутих держав;

- втілити в життя ідею передачі досвіду новим поколінням, коли кваліфіковані працівники перед виходом на пенсію навчали б молоді кадри та розкривали секрети успішної роботи.

- проводити круглі столи та семінари із залученням провідних фахівців.

Це дозволить підвищити якісний рівень управління вітчизняними підприємствами та збільшити їх прибутковість [6].

Список використаних джерел:

1. Басовский Л. Е. Менеджмент: учеб. пособ. / Л. Е. Басовский. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 216 с.
2. Діденко В.М. Менеджмент. Підручник. – К.: Кондор., 2008. – 584 с.
3. Скібіцька Л.І. Менеджмент. Навч. Посібник – К.: ЦНЛ., 2007. – 416 с.
4. Яцун Л.М., Новікова О.В., Льовшина Л.Д., Ткаченко О.П., Ткачова С.С. Менеджмент ресторанного господарства: Навч. посібник.-Х.:Світ книг, 2015.-486с.
5. <http://osvita.ua/vnz/reports/management/13788>
6. <http://kerivnyk.info/2012/03/aliev.html>

УДК 336.025:005

Ловягін Сергій, студент III курсу спеціальності «Фінанси і кредит», науковий керівник Вавричук О.С.

ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СЛУЖБИ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ УКРАЇНИ

Невиправдана розпорошеність функцій з протидії злочинам у сфері фінансів між різними органами контролю, їх дублювання, знижує їх ефективність і фінансову безпеку країни в цілому.

Сьогодні реформування вимагає і Державна фіскальна служба України (ДФС), зокрема трансформації її структурного підрозділу – податкової міліції – у Службу фінансових розслідувань (СФР).

Служба фінансових розслідувань України (фінансова поліція) є державним правоохоронним органом зі спеціальним статусом, діяльність якої спрямовується та координується Президентом України [1].

Передбачено, що фінансова поліція не буде підпорядковуватися Державній фіскальній службі, її діяльність буде координуватись Кабінетом Міністрів через міністра фінансів. На неї має бути покладено проведення досудового слідства

у податкових, фінансових та митних злочинах.

У законопроекті «Про фінансову поліцію» (№ 4228 від 15.03.2016) зазначено, що його прийняття сприятиме переходу ДФС від наглядово-каральної функції до сервісної, що покращить загальний стан підприємницького середовища та допоможе у налагодженні партнерських відносин між бізнесом та контролюючими структурами, у рамках яких буде можливість відійти від наповнення держбюджету за рахунок фіскальних санкцій та переоплат. Правоохоронці, у свою чергу, стануть більш ефективними у розслідуваннях фінансових зловживань та боротьбі з корупцією. А також, це покращить позиції України у рейтингу DoingBusiness з легкості ведення бізнесу [2].

Під час розробки законопроекту було враховано пропозиції та коментарі експертів від таких компетентних іноземних органів, як Департамент кримінальних розслідувань Податкової та митної служби Великобританії, Служба розслідувань фінансових злочинів при МВС Литовської Республіки, Слідчий департамент Слідчої служби Міністерства фінансів Грузії, FIOD – правоохоронний підрозділ Податкової та митної служби Нідерландів [3]. Фахові зауваження та пропозиції до законопроекту надавались експертами з Центру політико-правових реформ.

Як найбільш ефективний та перспективний напрямок реформування фінансового контролю Асоціація платників податків України пропонує створити Службу фінансових розслідувань шляхом: реорганізації Державної аудиторської служби України та ліквідації підрозділу Державної служби боротьби з економічною злочинністю в структурі МВС, ліквідації підрозділу контррозвідувального захисту інтересів держави в сфері економічної

безпеки в структурі СБУ, ліквідації податкової міліції у складі Державної фіскальної служби України, яка підпорядковується Міністерству фінансів України.

Позитивними моментами законопроекту є положення, які визначають граничний термін перебування на посаді керівника фінансової поліції і його виборність. Керівництво фінансової поліції обиратимуть на конкурсній основі, причому конкурсну комісію буде сформовано за квотним принципом із представників різних органів влади, а також громадськості. Крім цього, обов'язок звітувати (не менше двох разів на рік) про результати діяльності. Також позитивною є спроба введення інституту громадського контролю за діяльністю органу.

Для того, щоб запобігти можливим зловживанням, законопроект, по-перше, вводить систему персональної відповідальності посадової особи фінансової поліції за вчинення ним правопорушення. По-друге, обумовлює наявність служби внутрішнього контролю.

Так, критикуючи результати діяльності податкової міліції, ми наводимо чотири докази, які, на нашу думку, свідчать про низьку ефективність податкової міліції і потребу в фінансовій поліції.

Перший, скорочення у 2015 р. на чверть кількості досудових розслідувань, які закінчилися передачею відповідних матеріалів до суду, у порівнянні з попереднім роком.

Другий, 85 % справ, відкритих за ухилення від сплати податків, зборів були закриті за відсутністю складу злочину.

Третій, за ухилення від сплати податків, зборів у 2015 році до суду передано лише 7 % справ з обвинувальними висновками і стільки ж – із пропозиціями звільнити від відповідальності.

Четвертий, відсутність значних надходжень в бюджет у результаті роботи податкової міліції. У 2015 р. державі компенсовано збитків на 521 млн грн за злочини у сфері оподаткування. Це при тому, що загальний бюджет податкової міліції на заробітну плату становив близько 600 млн грн [4].

Саме завдяки концепції організації фінансового контролю в Україні, що пропонується Асоціацією платників податків України, буде передбачено:

- 1) усунення дублювання функцій правоохоронних органів;
- 2) персоніфікацію відповідальності керівництва ДСФРУ за боротьбу з тінговою економікою;
- 3) підвищення ефективності розслідувань;
- 4) кардинально зменшаться корупційні ризики;
- 5) підвищиться довіра суспільства до державних органів, а ДФС перетвориться на сервісну службу та партнера бізнесу.

До недоліків фінансової поліції можна віднести:

- 1) нерозвинені інститути контролю за службою;
- 2) недостатня роль Громадської ради СФР;
- 3) голова СФР надмірно захищений від можливого звільнення;
- 4) додаткові витрати бюджетних коштів;
- 5) недостатньо гарантована відповідальність працівників за заподіяну з їх вини шкоду;
- 6) нерозв'язане питання щодо припинення практики автоматичного внесення даних в ЄРДР на основі акта перевірки [5].

Якщо залишити органам МВС значну частину компетенції в економічній сфері, то створення СФР не оптимізує структуру державних органів, а навпаки — може

стати причиною конфлікту служби з іншими підрозділами.

Вважається небезпечно поєднувати в межах одного органу інспекційні функції та функції кримінального переслідування. Завдяки проведенню перевірок службовці СФР зможуть збирати докази про можливі протиправні дії в обхід гарантій, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом. Поєднання також може негативно вплинути на об'єктивність розслідування і має значні корупційні ризики.

Відомо, що Держаудитслужба (яка повинна повністю влитися до СФР) виступає проти її створення. Найбільшим ризиком називають те, що одному органу надаються контрольні-перевіркові та правоохоронні функції.

Слід зазначити, що у світовій практиці ідея концентрації всіх або окремих функцій з протидії злочинам у фінансовій сфері не в поліцейському відомстві, а в окремому вузькоспеціалізованому органі державної влади (що входить до складу уряду або підпорядкований безпосередньо главі держави, або в підрозділі якого-небудь відомства економічного блоку) не нова. Та єдиного правильного підходу в питанні побудови таких інституцій у світі немає.

Аналізуючи міжнародний підхід до діяльності органів, подібних фінансових поліцій, було звернено увагу на те, що в інших країнах вони є демілітаризованими незалежно від того, якому міністерству підпорядковуються або є незалежною структурою. Разом з тим вони підкреслюють, що там відповідні служби працюють на захист держави, а не окремих бізнес-груп.

Проте слід пам'ятати, що фінансова поліція — це правоохоронний стандарт, будь-який стандарт потребує ретельного адаптування до реалій і можливостей конкретної країни.

Однак наразі питання наявності фінансової поліції спірне. Сьогодні є два трактування щодо "реальності" існування цього органу. Все тому, що у перехідних положеннях переплутали цифри.

У першому йдеться про те, що податкова міліція повинна припинити свою роботу. У другому йдеться про те, що податкова міліція залишається і нічого в її роботі поки не змінюється.

Разом з тим, жодна сторона не заперечує той факт, що коли запрацює

фінансова поліція, то податкова міліція буде ліквідована.

У висновку, можна вказати те, що заміна податковою міліцією на фінансову поліцію посприє покращенню економічного становища країни, шляхом зменшення рівня корупції і покращенню ефективності її діяльності. Проте повинно бути передбачено можливість покращення її діяльності в майбутньому, шляхом проведення аналізу практики діяльності фінансової поліції.

Список використаних джерел:

1. Проект Закону України про службу фінансових розслідувань України (фінансову поліцію) [електронний ресурс]. – режим доступу : <http://soc-in.com/zakonodavstvo/zakonoproekti/5635-zakon-ukrayini-pro-sluzhbu-finansovih-rozsliduvan-ukrayini-finansovu-policiyu.html>
2. Проект закону про фінансову поліцію [електронний ресурс]. – режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58400
3. Європейський досвід організації системи протидії економічній злочинності. Аналітична записка [електронний ресурс] // національний інститут стратегічних досліджень. – режим доступу : <https://goo.gl/sn4dxm>.
4. Беззуб і. Чи полегшить життя українському бізнесові «фінансова поліція»? [електронний ресурс]. – режим доступу : http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2313:reforma-podatkovoji-sistemi&catid=8&itemid=350
5. Громадське обговорення створення служби фінансових розслідувань [електронний ресурс]. – режим доступу : <http://sfs.gov.ua/baneryi/gromadski-obgovorennya/gromadski-obgovorennya-stvorennya/>

УДК 336.7

*Лопушинський Іван,
студент II курсу спеціальності «Фінанси і кредит»,
науковий керівник Оверко В.В.*

ДІЯЛЬНІСТЬ ПОСЕРЕДНИКІВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Реалізація переважної більшості економічних відносин між учасниками ринку відбувається за допомогою посередників, завдяки яким вирішуються проблеми функціонування ринку фінансових послуг. На ньому відбуваються процеси надання послуг щодо мобілізації, розподілу та перерозподілу вільних ресурсів.

Діяльність фінансових посередників є обов'язковим атрибутом сучасної економіки. Сучасні фінансові посередники є професійними учасниками фінансового ринку і відіграють важливу роль у його функціонуванні, а через нього впливають і на розвиток економіки. Діяльність фінансових посередників забезпечує певні переваги

(вигоди) як для власників заощаджень, так і для позичальників вільного капіталу. Ці переваги полягають у:

- можливості для кожного окремого заощаджувача або інвестора оперативно розмістити вільні кошти у доходних активах, а для позичальника оперативно мобілізувати (фінансові ресурси для ведення господарської діяльності;

- зменшенні вартості фінансових операцій, пов'язаних з акумулюванням та позичанням вільного капіталу, розміщенням його у доходних активах, що досягається за рахунок ефекту масштабу;

- збільшенні прибутковості інвестиційного капіталу завдяки мінімізації фінансових ризиків, скороченню витрат, можливості од'єднання невеликих капіталів для здійснення значних інвестицій;

- зменшенні фінансових ризиків для суб'єктів ринку завдяки наявності широкої інформаційної бази у посередників, здійсненню ними диверсифікації діяльності та застосуванню спеціальних систем страхування ризиків.

Банки є основним видом фінансових посередників, що забезпечують реалізацію найбільшого переліку фінансових операцій, тоді як інші посередники спеціалізуються на окремих їх видах. Розвиток банківської системи в Україні, посилення конкуренції між банківськими установами всередині системи, поширення новітніх інформаційних та комп'ютерних технологій сприяють постійному вдосконаленню банківської справи, розширенню кола операцій та послуг, що може виконувати сучасний банк. Поряд з вдосконаленням традиційних банківських операцій банки все більше уваги починають приділяти розвитку нетрадиційних видів банківської діяльності.

У сучасних умовах нетрадиційними для банків України є операції з довірчого

управління власністю клієнтів, управління фондами фінансування будівництва та фондами операцій з нерухомістю, лізингові, факторингові, депозитарні операції, послуги з розміщення цінних паперів на ринку тощо. Поряд з банками зазначені види діяльності, за умови отримання відповідної ліцензії, активно здійснюють небанківські фінансові установи.

На сучасному етапі небанківське фінансове посередництво в Україні характеризується такими рисами:

- низькою питомою вагою активів небанківських фінансових установ у валовому внутрішньому продукті;

- другорядною роллю небанківських посередників у фінансуванні національної економіки та у перерозподілі капіталів;

- відсутністю завершеної законодавчої та нормативної бази щодо регулювання діяльності небанківських фінансових установ;

- відсутністю або недосконалим захистам клієнтів таких установ; наявністю недоліків в організаційно-економічних механізмах функціонування небанківських фінансових інститутів.

Подолання проблем в діяльності небанківських фінансових установ та прискорення їх розвитку буде сприяти більш повному задоволенню потреб суб'єктів економічної діяльності у додаткових фінансових ресурсах, забезпеченню ефективної трансформації капіталу та реалізації широкого переліку якісних фінансових послуг. Стабільність фінансової системи держави, її ефективність і платоспроможність, мобілізація та перерозподіл фінансових ресурсів, у першу чергу, залежать від розвитку фінансового ринку в країні.

Таким чином, стратегія розвитку фінансового ринку України надасть можливість забезпечити його прозорість, створить сприятливі умови для

потенційних інвесторів і підвищить ліквідність фінансових інструментів ринку.

Список використаних джерел:

1. Аранчій В. І. Гроші і кредит : навч. посіб. / В. І. Аранчій. –К. : Ліра-К, 2015. – 364 с.
2. Бандурка А. М. Гроші і кредит : навч. посіб. / А. М. Бандурка. – К. : Ліра-К, 2015. – 380 с.
3. Вовчак О.Д. Гроші та кредит: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 424с
4. Гроші та кредит : навч. посібник / О.Д. Вовчак, І.Є. Бучко, З.Р. Костак.–К. : Центр учбової літератури, 2012. –424с.
5. Гроші та кредит: підручник / І. О. Лютий, Н. І. Версаль, О. В. Любка, О. Д. Рожко; за заг. ред. І. О. Лютого. — К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. — 559 с.
6. Рябініна Л.М.,Няньчук Н.Ю., Ухлічева Л.І. / за ред. Рябініної Л.М. Банківські операції : навчальний посібник. – Одеса ОДЕУ , 2011. – 536 с.

УДК 004.738.5:338.46(477)

Луців Мар'яна, студентка III курсу спеціальності «Фінанси і кредит», науковий керівник к.е.н, доц. Карпишин Н. І.

РЕФОРМА СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ: ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ

Сфера державних закупівель в Україні протягом тривалого часу була інструментом для вимивання коштів з казни держави. При цьому корупція в цій сфері поширювалася на всіх рівнях - від закупівель в сільській раді до закупівель на найбільших державних підприємствах.

Саме з метою максимального зменшення впливу державних органів влади і чиновників на процес державних закупівель, а також, збільшення конкуренції і зниження рівня корупції, в Україні проведена реформа в сфері публічних закупівель [1].

Багато країн світу користають перевагами електронної системи публічних закупівель. Починаючи з 2015 року в Україні також почався процес побудови електронної системи публічних закупок. Законодавчо це було закріплено в Законі України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 №922, яким встановлено правові та економічні засади здійснення

закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальної громади [2].

Основними напрямками реформи системи державних закупівель є: розвиток системи онлайн закупівель, публічний моніторинг торгів та оцінка ризиків, система електронних оскаржень, спрощення доступу бізнесу до участі в державних закупівлях, проактивна система роз'яснень, тощо. Одним із завдань реформування сфери державних закупівель було створення системи онлайн закупівель, яка мала б стати доступною для широкого загалу та гарантувати недискримінацію, рівні права зацікавленим особам, рівний доступ до інформації користувачам, конфіденційність до певного моменту. Таку місію сьогодні виконує система публічних електронних закупівель «ПРОЗОРРО».

«ПРОЗОРРО» – це державне підприємство, яке належить до сфери управління Міністерства економічного

розвитку і торгівлі України. ДП “ПРОЗОРРО” є власником центральної бази даних ProZorro і відповідає за навчально-консультаційну, технічну і маркетингову підтримку системи публічних закупівель. Інформаційно-телекомунікаційна система «Prozorro» містить в собі такі компоненти як: система пошуку та оприлюднення інформації, Центральна база даних і модуля аукціону. Завдяки тому, що в системі “всі бачать все”, тепер бізнес та громадськість можуть контролювати чесність публічних закупівель.

Щодня в системі «Prozorro» оголошується більше 3000 тендерів. Після реєстрації на електронному майданчику відкривається можливість брати участь або проводити публічні закупівлі: на відкритих торгах, в конкурентному діалозі чи у переговорній процедурі закупівель.

З 01.04.2016 р. по 31.12.2016 р. в системі «Prozorro» налічувалось 270653 лотів, а сума договорів складала 106158,44 млн. грн., з яких допорогові закупівлі становили лише 1%, процедура звітування про укладений договір – 24,2%, переговорна процедура (в т.ч. за нагальною потребою і для потреб оборони) – 33,3%, відкриті торги (в т.ч. на англ. мові) – 32,1% [3]. Однак, через систему «Prozorro» проходять не всі державні закупівлі і це дозволяє законодавство. Наприклад, бюджетні установи і державні (комунальні) підприємства мають право здійснювати без проведення тендера закупівлю товарів, якщо їхня вартість дорівнює або перевищує 50 тис. грн. та є меншою від 200 тис. грн. та ін. (так звані, допорогові закупівлі).

За висновками Рахункової палати України система державних закупівель у 2015-2016 рр. була неефективною в плані забезпечення конкурентності та ефективності використання державних коштів. Основними причинами такої ситуації є:

По-перше, залишається висока імовірність здійснювати державні закупівлі за неконкурентними процедурами. Аналіз стану державних закупівель в Україні за 2012-2016 рр., показав, що загальна сума державних коштів, витрачених на державні закупівлі у 2012 р. становила 428,06 млрд. грн. а у 2015 р. – 152,59 млрд. грн., тобто зменшилась майже у 3 рази. Однак, загальний обсяг бюджетних коштів, витрачених на державні закупівлі у 2012-2015 рр. майже не змінився – у 2012 р. - 99,31 млрд. грн., а у 2015 р. – 80,96 млрд. грн. Однак, якщо а в I півріччі 2016 р. становила 71,77 млрд. грн., то річна сума буде найбільшою за п’ять останніх років. Також, статистика, щодо кількості укладених договорів, є такою, що у 2012 р. було підписано 103 052 договорів із застосуванням законодавства про державні закупівлі та 2 065 944 договорів без застосування процедур закупівель. До першого півріччя 2016 р. показники змінилися на такі: кількість договорів із застосуванням законодавства про державні закупівлі становить 47791, а без застосування процедур закупівель – 1 077 467. Тобто структура укладених договорів майже не змінилась – 4,3% і 95,7% [3].

Рахункова палата констатує, що у 2015 р. 85,7 млрд. грн. або 44% усіх коштів на державні закупівлі використовувалось в обхід конкурентних процедур. За I півріччя 2016 року за неконкурентною процедурою було укладено договорів на суму майже 44,9 млрд. грн. або 22% коштів використовувалось в обхід конкурентних процедур, тобто ситуація за рік може погіршитись [3].

По-друге, до недоліків електронної системи публічних закупівель можна віднести те, наявність випадків, коли розпорядники державних коштів обирали переможцем торгів таких учасників, що не відповідали умовам та критеріям,

встановленим в документації. За даними Рахункової палати, у 2015–2016 роках таких порушень виявлено на загальну суму 157,3 млн. грн. Також, були замічені випадки, коли замовники включали до документації такі вимоги, що обмежували та дискримінували учасників. Таких порушень виявлено на загальну суму 55,0 млн. грн. Недоліком ще можна назвати те, що вартість товару, послуги чи роботи може бути цілеспрямовано завищеною і за цим процесом не встановлений порядок контролю. Недопрацьованим є також і те, що тендерний комітет може включати фактор суб'єктивного вибору, а у запропоновану ціну буде закладено корупційну частку. Крім цього, зникла вимога щодо відображення фінансової платоспроможності учасників, тому участь можуть брати і сумнівні фірми.

Тому, для вдосконалення системи державних закупівель, потрібно провести

заходи, щодо вдосконалення законодавства у сфері державних закупівель в частині мінімізації винятків і розгляд умов переговорної процедури закупівель, посилення контролю за державними замовниками та дотриманням ними законодавства і відповідальності, передачі електронної системи у власність держави, підвищення рівня кваліфікаційних вимог та впровадження навчальних програм для учасників закупівель, покращення рівня безпеки інформації електронної системи.

Електронна система є лише прозорим інструментом в процесі закупівельних процедур. Хоч реформа на правильному шляху, проте державі варто більше уваги приділити вирішенню проблем публічних закупівель, щоб заощадити більше коштів та зробити цю систему менш корумпованою.

Список використаних джерел:

1. Карпишин Н. І. Переваги використання електронної моделі участі українського бізнесу в сфері публічних закупівель / Н. І. Карпишин // Економіка, технології і право в сучасному світі: Збірник Міжнародної наук.-практ. конф. (М Барановичі, 20.10.2016) - Установа освіти "Барановичский державний університет", Республіка Білорусь. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/13468>
2. Закон України «Про публічні закупівлі» [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/922-19>
3. Звіт про результати аналізу стану державних закупівель в Україні у 2015–2016 роках Рахункової палати, за 2017 рік [Електронний ресурс]- Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16750872/Zvit_3-1_2017.pdf?subportal=main
4. Прозоро непрозора система електронних держзакупівель [Електронний ресурс]- Режим доступу: <https://ukr.media/politics/+2614/251675/>

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Однією з найважливіших проблем, що постали перед українським суспільством в умовах трансформаційних перетворень, є необхідність перегляду та зміни стратегічних підходів щодо взаємодії держави і громадян, адже саме ці відносини визначають ступінь розвитку країни, рівень її демократизації та добробуту. Здійснення ринкових реформ в Україні характеризується докорінною зміною ролі людини у соціально-економічному житті суспільства, розширює антропоцентричний напрям фінансової науки і практики, зумовлюючи, таким чином, необхідність перегляду теоретичних уявлень про людину як громадянина, платника податків, отримувача суспільних благ та головної мети існування держави.

Фундаментальною основою життєдіяльності сучасного суспільства є домогосподарство – унікальне соціально-економічне утворення, в якому сконцентровані різноманітні аспекти людського буття.

Метою роботи є формування теоретико-методологічних засад становлення і розвитку фінансів домогосподарств як важливої сфери фінансової системи України, з'ясування їхньої інституційно-функціональної ролі в економічній системі держави та розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення і подальшого розвитку фінансів домогосподарств у сучасних умовах.

Реалізація визначеної мети зумовила виконання таких завдань:

– простежити еволюцію людського фактора в економічному розвитку

суспільства й означити основні методологічні підходи до дослідження домогосподарств як важливих суб'єктів фінансових відносин;

– дослідити домінантно-теоретичні засади становлення і розвитку фінансів домогосподарств у складі фінансової системи України;

– ідентифікувати понятійний апарат, визначити економічну сутність та зміст фінансів домогосподарств з метою усунення неоднозначного трактування окремих понять;

– сформувати сутнісно-теоретичні підходи до дослідження доходів домогосподарств і здійснити їхній структурно-функціональний аналіз;

– проаналізувати діючу практику оподаткування доходів домогосподарств в Україні, запропонувати напрямки її вдосконалення з урахуванням зарубіжного досвіду та здійснити оцінювання податкового навантаження на доходи вітчизняних домогосподарств;

– з'ясувати соціально-економічну сутність витрат домогосподарств і дослідити їхню динаміку у функціонально-аналітичному аспекті;

– виявити особливості базових моделей та специфіку і закономірності стратегій фінансової поведінки домогосподарств у контексті найбільш значущих мотивів та пріоритетів здійснення витрат;

– обґрунтувати сутність і зміст заощаджень домогосподарств та окреслити основні напрямки їхньої трансформації в інвестиції;

– довести необхідність і розкрити специфіку управління фінансами домогосподарств в умовах економічної нестабільності;

– дослідити сутність фінансового потенціалу домогосподарств та охарактеризувати вплив людського капіталу на його формування;

– розробити цілісну наукову концепцію розвитку фінансів домогосподарств в Україні.

Об'єктом дослідження є фінанси домогосподарств як важлива сфера фінансової системи України.

Предмет дослідження – концептуально-теоретичні, методологічні та прикладні аспекти функціонування фінансів домогосподарств в умовах економічних трансформацій.

Фінанси – це грошові відносини, що виникають в результаті розподілу і перерозподілу вартості валового суспільного продукту і частини національного багатства в зв'язку з формуванням грошових доходів і накопичень у суб'єктів господарювання і держави, а також використанням їх на розширене відтворення, матеріальне стимулювання працюючих, задоволення потреб суспільства.

Фінанси домашнього господарства (домогосподарства), як і фінанси суспільства в цілому, являють собою економічні грошові відносини з формування і використання фондів грошових коштів з метою забезпечення матеріальних і соціальних умов життя членів цього господарства та їх відтворення [1, с. 102].

Фінанси домогосподарств класифікуються за різними ознаками. За найпоширенішою схемою фінанси домогосподарств поділяються залежно від факторів і джерел доходів.

Також поділяють фінанси домогосподарств за складом груп. У яких

можливе формування загальних об'єднаних фінансових потоків (доходів, фондів, видатків).

В умовах ринкової економіки чітко охарактеризувати обсяг і структуру доходів домогосподарств досить складно. Є дві позиції:

1) наймана праця, й особисті господарства, й індивідуальні промисли вважаються своєрідним видом бізнесу й належать до структури підприємницьких фінансів. У цьому разі до складу фінансів населення входять хіба що соціальні трансферти (пенсії й допомоги інвалідам тощо);

2) до фінансів домогосподарств належать усі доходи й видатки окремої особистості або групи людей, і фактично всі види підприємницьких доходів і видатків входять до складу фінансів домогосподарств і включаються в цю сферу.

Формування доходів домогосподарств відбувається майже у всіх сегментах ринку: на ринку трудових ресурсів (заробітна плата й інші виплати, компенсаційні, стимулювальні платежі), ринку товарів (доходи від реалізації товарів власного виробництва, творчості, від продажу майна тощо), фінансовому ринку (доходи від фінансових, фондових, валютних інвестицій, компенсаційно-інвестиційні доходи).

Доходи домогосподарств, потрапивши в розпорядження осіб, які приймають рішення щодо їх використання, групуються у фонди.

За формами утворення фонди у фінансах домогосподарств можуть бути у такому вигляді:

— незафіксованому (без спеціальної концентрації й обмеження);

— фізично обмеженому (суми грошей, що зберігаються окремо);

— документально зафіксованому (рахунки, в тому числі цільові, цінні папери та ін.).

Фінансам домашніх господарств, як і фінансам інших ланок фінансової системи, притаманні загальні функції – розподільна, контрольна та регулююча.

Базовою функцією, в якій найбільш яскраво проявляється суспільна місія фінансів, є розподільна функція.

Контрольна функція фінансів домашніх господарств полягає в неформальному самоконтролі і моніторингу стану доходів, витрат і заощаджень. Контроль фондів грошових коштів здійснюється також і у всіх галузях, що утворюють сферах життєзабезпечення населення.

Проблема управління фінансами домогосподарств є надзвичайно актуальною, адже практика показує, що без ефективного та систематичного управління фінансами досить важко не тільки підвищувати, а й намагатися зберегти досягнутий рівень особистого добробуту.

Результати проведеного дослідження дали підстави для визначення найважливіших пріоритетів управління фінансами домогосподарств у сучасних економічних реаліях. До них зараховано:

пошук і реалізацію максимально можливих джерел формування доходів домогосподарства; раціоналізацію його витрат на поточне споживання; формування заощаджень у контексті оптимального співвідношення максимізації дохідності вкладень та мінімізації соціальних, економічних і фінансових ризиків; розрахунок економічної обґрунтованості залучення позик та узгодження витрат на їхнє погашення з величиною майбутніх доходів; здійснення оперативного контролю з метою забезпечення фінансової стійкості домогосподарства й ін.

Отже, основою оптимізації інституту сім'ї може стати тільки тривала здорова соціальна політика у державі. Це, насамперед, мають бути гуманізація економіки країни та піднесення добробуту громадян; стабілізація та гуманістична орієнтація соціальної сфери (забезпечення прав людини та соціального захисту, загальнодоступності освіти та охорони здоров'я); підвищення загального рівня культури й відродження духовності; дійовий захист прав жінок-матерів і охорона їх здоров'я; організація служби сім'ї.

Список використаних джерел:

1. Нагайчук Н.Г. Уточнення змісту поняття «фінанси домогосподарств» у розрізі навчальної дисципліни «фінанси» / Н.Г. Нагайчук // Фінансовий простір. – 2014. – № 2 (14). – С. 100-105.

УДК 330.567.28:336

*Савіцька Світлана, студентка III курсу спеціальності «Фінанси і кредит», ТНЕУ
науковий керівник Сидор І.П.*

ФОРМУВАННЯ ЦІН І ТАРИФІВ НА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНІ ПОСЛУГИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ЗРІЗ

Житлово-комунальне господарство є складною сферою, до функцій якої належать забезпечення громадян житлом, модернізація та обслуговування житлового фонду, благоустрій територій, організація тепло-, водопостачання,

водовідведення, поводження з побутовими відходами тощо. Одним з найскладніших питань у сфері ЖКГ є тарифна політика, яка впливає не тільки на фінансово-економічний стан галузей, що належать до цієї сфери, але й на макроекономічну ситуацію в країні в цілому (неможливість залучити кошти міжнародних фінансових організацій для підтримання фінансової стабільності в державі, неефективне витрачання бюджетних ресурсів на оплату імпортованих енергоносіїв, насамперед – природного газу, посилення боргової залежності нашої країни до критичного рівня, відсутність коштів для соціальних програм тощо).

Залежно від функціонального призначення житлово-комунальні послуги поділяються на: комунальні послуги (централізоване постачання холодної та гарячої води, водовідведення, газо- та електропостачання, централізоване опалення, а також вивезення побутових відходів тощо); послуги з утримання будинків і прибудинкових територій (прибирання внутрішньо будинкових приміщень та прибудинкової території, санітарно-технічне обслуговування, обслуговування внутрішньо будинкових мереж, утримання ліфтів, освітлення місць загального користування, поточний ремонт, вивезення побутових відходів тощо); послуги з управління будинком, спорудою або групою будинків (баланс утримання, укладання договорів на виконання послуг, контроль виконання умов договору тощо); послуги з ремонту приміщень, будинків, споруд (заміна та

підсилення елементів конструкцій та мереж, їх реконструкція, відновлення несучої спроможності несучих елементів конструкцій тощо). [1]

На рівень тарифів найбільше впливають такі фактори як рівень витрат (собівартість виробництва та реалізації послуг), платоспроможність населення – основного споживача житлово-комунальних послуг, державне втручання (цільове фінансування галузі, оподаткування, установлення норм і тарифів), якість послуг, конкуренція, впровадження інноваційних технологій у сфері ЖКП. [4]

Суб'єкти господарювання житлово-комунальної сфери в основному здійснюють свою діяльність на монополізованих ринках, при цьому значна частина послуг надається суб'єктами природних монополій, які задовольняють попит споживачів на ринку за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (ринки централізованого постачання теплової енергії, централізованого водопостачання і водовідведення). Один з принципів монополістичного ціноутворення – „витрати плюс” – передбачає встановлення ціни на рівні граничних витрат з деякою накидкою. Величина накидки пов'язана з еластичністю попиту. Її обчислюють на основі правила $MR=MC$ (де граничні доходи MR дорівнюють граничним витратам MC) з врахуванням показника еластичності.

Формула монопольної ціни є наступною:

$$\boxed{P_m = \frac{MC}{1 + \frac{1}{E_d}}} \quad \text{або} \quad \boxed{P_m = MC \cdot \frac{E_d}{E_d + 1}}, \text{ де}$$

P_m – ціна;

MC – граничні витрати;

E_d – еластичність.

Дана формула не використовується у випадку, коли еластичність попиту дорівнює « -1».

Порядок формування тарифів на кожний вид житлово-комунальних послуг визначає Кабінет Міністрів України. Виконавці/виробники здійснюють розрахунки економічно обґрунтованих витрат на виробництво (надання) житлово-комунальних послуг і подають їх органам, уповноваженим здійснювати встановлення тарифів. [3]

Основними положеннями є: плата за споживання ЖКГ нараховується щомісячно відповідно до укладеного договору; розмір плати за комунальні послуги розраховується виходячи з розміру затверджених цін/тарифів та показань засобів обліку або за нормами, затвердженими в установленому порядку; розмір плати за утримання будинків і споруд та прибудинкових територій встановлюється залежно від капітальності, рівня облаштування та благоустрою.

У платіжному документі мають бути передбачені графи для зазначення поточних та попередніх показань засобів обліку споживання комунальних послуг, різниці цих показань або затверджених норм, ціни/тарифу на даний вид комунальних послуг і суми, яка належить до сплати за надану послугу.

Суб'єктами регулювання у сфері комунальних послуг і, зокрема, в сфері регулювання цін і тарифів на комунальні послуги є: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, національні регулюючі комісії (формування у відповідних сферах природних монополій цінової політики; регулювання тарифів на теплову енергію, що виробляється на теплоелектроцентралях, ТЕС, АЕС та когенераційних установках і установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії; розробка методик та порядку формування тарифів

на комунальні послуги та їх контроль), органи місцевого самоврядування. [4]

Аналіз стану ЖКГ свідчить про наявність системної кризи в галузі.

За офіційними даними у січні–грудні 2016 р. населенням країни сплачено за житлово-комунальні послуги 48,6 млрд. грн (95,4% нарахованих за цей період сум). Серед регіонів найвищий за середній по країні рівень оплати за житлово-комунальні послуги спостерігався у Черкаській та Вінницькій областях (119,0% та 118,8% відповідно), найнижчий – у Тернопільській (68,8%).

Станом на 1 грудня 2016 року збитки у галузі житлово-комунального господарства становлять 3,3 млрд. грн. Кредиторська заборгованість – 22,9 млрд. гривень, з яких 72% - борги за природний газ та електроенергію, дебіторська заборгованість – 12,2 млрд. гривень. Так, середній рівень відшкодування фактичної собівартості житлово-комунальних послуг тарифами становить 78%, у т.ч. на послуги з теплопостачання – 70%, водопостачання – 71%, водовідведення - 79% утримання будинків і споруд та прибудинкових територій (середньозважені) – 92%. [2]

Надзвичайної актуальності набуло питання вирішення проблем, пошуку методів реформування ЖКГ. Рівень розвитку комунального господарства є індикатором розвитку економіки країни. Тому питання реформування ЖКГ є одним з найбільш гострих і потребує негайного вирішення.

На даний момент основними напрямами реформування ЖКГ є: організація ефективного управління у сфері виробництва і надання житлово-комунальних послуг, поглиблення демонополізації житлово-комунального господарства, створення конкурентного середовища на ринку житлово-комунальних послуг, забезпечення беззбиткового функціонування

підприємств житлово-комунального господарства, технічне переоснащення житлово-комунального господарства, наближення до вимог Європейського Союзу щодо використання енергетичних і матеріальних ресурсів на виробництво житлово-комунальних послуг.

Зазначені заходи дозволять захистити споживачів від

необґрунтованого завищення тарифів та забезпечити безбитковість функціонування підприємств житлово-комунального господарства, створити цільові орієнтири щодо регулювання та контролю витрат і прибутку у сфері житлово- комунального господарства. [5]

Список використаних джерел:

1. Чиж, В. І. Інформаційне забезпечення управління витратами підприємств житлово-комунального господарства (теорія і практика) [Текст]: монографія / В. І. Чиж – Луганськ: Вид-во СНУ ім. Даля, 2005. – 288 с. 2.
2. Україна комунальна. Статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://statistic.jkgportal.com.ua/ua/statistic/dinamka-debtorskoji--ta--kreditorskoji--zaborgovanost-zhkg-za-period--zпочatku-2012-roku>
3. Матейко, С. Особливості та проблеми тарифної політики в комунальній сфері України [Електронний ресурс] / С. Матейко. – Режим доступу: <http://masters.donntu.edu.ua>.
4. Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2011 року № 869. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/869-2011-п>.
5. Ровенчак, Т. Г. Тарифна політика – один із напрямів реформування галузі ЖКГ [Електронний ресурс] / Т. Г. Ровенчак. – Режим доступу: http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Stmkb_2013_1_25.pdf.